

MURAT GÜLSOY

İSTANBUL'DA
BİR MERHAMET
HAFTASI

ROMAN

Murat Gülsoy
İSTANBUL'DA
BİR MERHAMET
HAFTASI

Can Yayınları: 1622
Türk Edebiyatı: 467

© Murat Gülsoy, 2007
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2007

1. basım: Mayıs 2007

Yayına Hazırlayan: Faruk Duman

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Hayriye Kaymaz
Düzelti: Esen Güray

ISBN 978-975-07-00772-8

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Murat Gülsoy
İSTANBUL'DA
BİR MERHAMET
HAFTASI

ROMAN

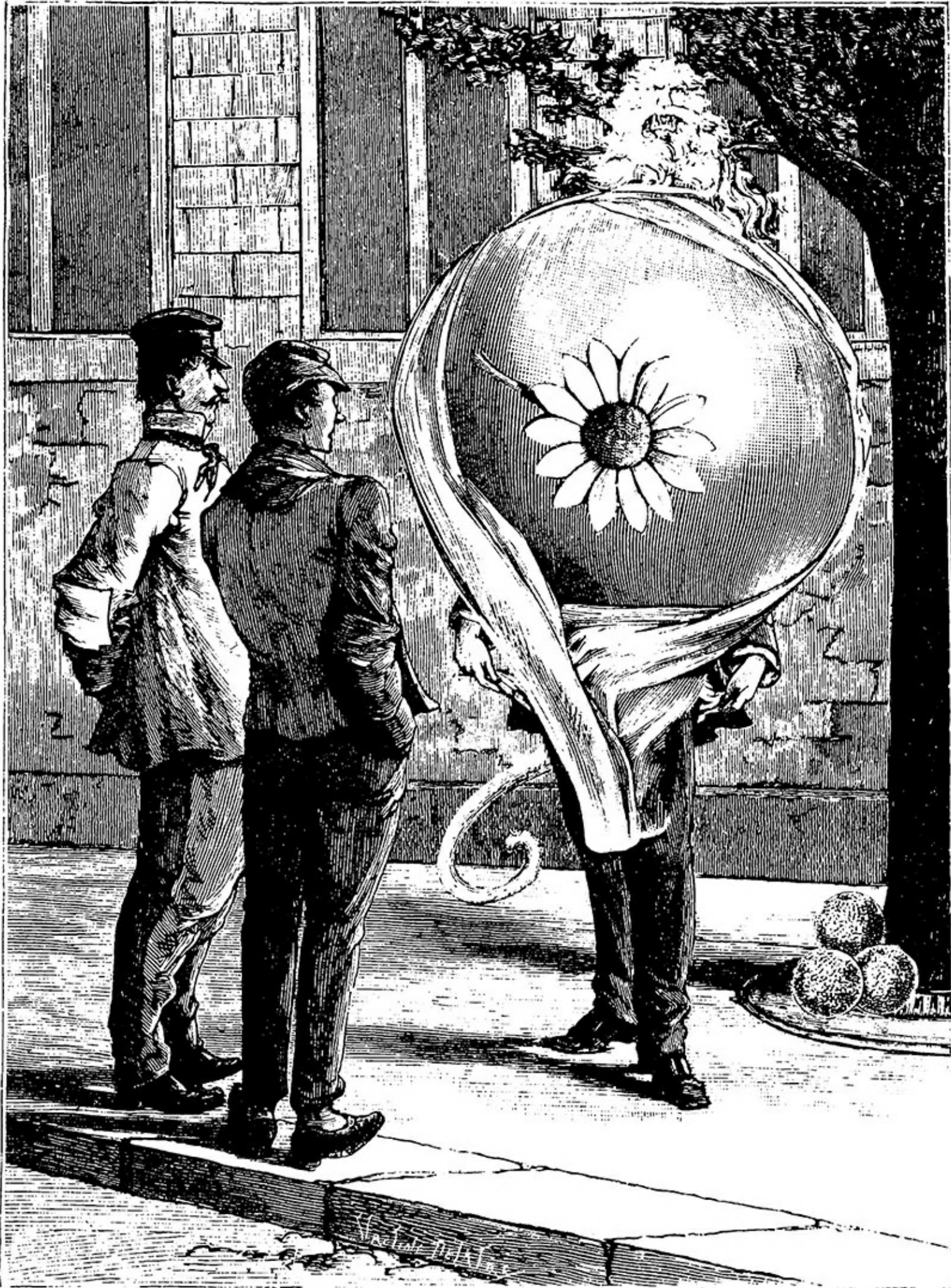
CAN YAYINLARI

Murat Gülsoy, Boğaziçi Üniversitesinde öğretim üyesi. 1992-2002 yılları arasında arkadaşlarıyla *Hayalet Gemi*'yi yayınladı. 2001 Sait Faik Öykü Ödülü, *Bu Kitabı Çalın* adlı kitabına, 2004 Yunus Nadi Roman Ödülü *Bu Filmin Kötü Adamı Benim* adlı romanına verildi. Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi'nin Genel Yayın Yönetmenliğini yapan Murat Gülsoy ayrıca yaratıcı yazarlık atölye çalışmalarını Boğaziçi Üniversitesi Mezunlar Derneği'nde sürdürüyor.

Murat Gülsoy'un internet adresi:

www.muratgulsoy.com

I
[Pazar]

Boş Adam

[Ali]

Benden istediğini tam olarak anlayamadım. İçinden geldiği gibi yaz, otomatik olarak, diyorsun mesajında. Öyle yapmaya çalışıyorum. Aklımdan milyon tane düşünce geçiyor. Neden böyle bir şey yaptığını anlamaya çalışıyorum. Bunu sorup duruyorum kendi kendime. Bilimsel bir araştırma için mi? Yoksa sanatsal bir etkinlik mi? Sanat... Bilim... Her ikisi için de pek olumlu şeyler düşünmüyorum galiba.

Sinirli miyim? Evet... Resme de yoğunlaşamıyorum bir türlü. Evet şişmiş bir adam görüyorum. Kocaman... Ama içi boş.

Ne düşüneceğini tahmin ediyorum: Resme bakan kişi kendini görür. İçim boş mu? Öyle mi hissediyorum? Bu soruların cevaplarını nereden bileceksin ki... Ben bile tam olarak ne hissettiğimi, ne düşündüğümü bilmiyorum. Hatta bu yazdıklarımı sana gönderip göndermeyeceğimden bile emin değilim. Göndermeyeceğim sanırım. Belki de gönderebileceğime emin olduğum bir şeyler yazarım ve o zaman da bu saçma kısımları atarım. Kararsızım. Teklifini neden kabul ettiğimi de bilmiyorum. Üzerinde durmadım galiba. Ne işim var benim resimle, sanatla?

Evet, tamam, başa dönüyorum. Bir mühendis gibi düşünelim. Yıllardır görüşmediğim okul arkadaşlarımdan birinden garip bir mesaj geliyor. Bir projem var diyor, katılır mısın? Yapman gereken çok kolay. Göndereceğim resimlere bakarak bir yazı yazacaksın. Tek koşul ilk gönderdiğim resim için Pazar günü yazman, ikinci resim için Pazartesi, üçüncüsünü Salı, bir sonraki Çarşamba... Senin dışında altı kişi daha olacak bu projede... Yedi gün için yedi kişi... Hepsi bu. Ne kişisel bir selam, ne bir açıklama... Açık söylemek gerekirse, mesajı ilk okuduğumda bunu kişisel olarak bana gönderdiğinden kuşku duydum. Nedense...

Sonra mesajının eklentisi olan resim dosyasını açtım, bir süre baktım. Ne düşündüm? Bilemiyorum. Resmi büyütüp küçültürken daha çok seni düşünüyordum galiba... O yurt odasını... İlk yıl on iki kişi aynı odaya tıkıştırılmıştık. Hatırlarsın... Şimdi yurttakileri sayıp dökecek değilim, çoğunun adını unuttum. Ama ikinci yıl taşındığımız dört kişilik odada başlıyor benim hikâyem. Üniversite deyince, gençliğimi düşününce... o odaya geri dönüyorum. Pencerenin içine oturup lodos fırtınasında can çekişen karanlık ağaca bakarak geleceği düşündüğüm âna dönüyorum. O gün milli olmuşum. Kimseye söylememiştim. Çocukluğun bittiğini, artık genç bir adam olduğumu hissediyordum. Bir yandan da içimde hafif bir panik duygusu vardı. Birbiri ardına sigara içiyordum. Odada Okan vardı sadece, uyuyordu. Diğerleri kim bilir nerdeydiler... Bir anda her şey ne kadar da basit görünmüştü gözüme. Pervin'i düşünüyordum. Üç arkadaşıyla paylaştığı öğrenci evindeydik. Arkadaşlarının okulda olduğu bir öğle üzeri... Ne zamandır kantinde falan birlikte takılıyorduk zaten. Aslında sinemaya gidecektik. Eve uğrayıp üzerini değiştirmek istedi. İkimiz de derslere girmiyorduk o hafta. Sinema günleriydi. Festivale bilet almıştı. Her gün iki filme gitmeye kararlıydı. Ben de peşine takılmışım bir şekilde, çoğu sıkıcı filmlerdi ama yine de üniversitede okumanın gereklerinden biri olduğunu düşünüyordum bunlara gitmenin. Ot gibi biri olmak istemiyordum. Neyse... Evine uğradık. Aklımda hiçbir şey yoktu. Oturma odasında sigara içip ortalığa dağılmış kitapları inceliyordum. O sırada Pervin girdi içeriye. Kolyesini takarken yardım istedi. Saçlarını eliyle kaldırmış, sırtın bana dönmüştü. Kokusu, ensesindeki küçük tüyler, sırtının ortasına doğru inen derin

çizgi ve boş bir evde yapayalnız oluşumuz... Tamamen laf olsun diye (belki de bu klişe sahne şenlensin diye, belki de bu tür sahnelerde başka ne yapılacağını bilmediğim için) ensesine bir öpücük kondurdum. Ürperdiğini hissettim. Her şey o kadar hızla gelişti ki... Başını omzunun üzerinden çevirerek dudaklarımı buldu. Sıkışık bir otobüste gibiydik. Bedenini bana yapıştırmıştı. O an sevişmenin dünyanın en güzel şeyi olduğunu fark ettim. Onun ilk deneyimi olmadığı çok açıktı. Ben de deneyimli bir adam gibi davranmaya çalışıyordum. Ne komik... İşte sonra sinemadan döndüğümde, yurt odasının o geniş penceresinin iç kısmına yerleşmiş bu olup bitenleri düşünüyordum. Okan uykusunda dönüp duruyordu. Odanın içi ter ve sigara kokuyordu. Dışarda lodos... Dışarda uzun bir hayat.

Her şeyin bende başlayıp bende bittiğini hissederdim. Gençlik işte... Üst üste onlarca sigara ve çay içip yine de kafayı vurup deliksiz bir uykuya teslim olabildiğim zamanlar. Sonra yıllar birer ağırlık olup yapıştılar kollarıma... Şimdi akşamları kahve bile içmiyorum uykum kaçmasın diye. O oda benim adam olduğum yerdi. Şimdi bu resme bakıp aklıma bunların geldiğine şaşıırıyorsun belki... Ama doğrusu bu. Aklıma geldiği sırayla yazıyorum. Sahi ne yapacaksın bunları? Neyi nasıl düşündüğünü bilmiyorum artık. Oysa o yıllarda bilirdim. Şaşırdın mı? Sadece senin değil, herkesin aklından geçenleri bilirdim. Üstelik bunu çok doğal bir şekilde yapardım. O kadar ki, sadece bakmam yeterli olurdu. Hoca sınıfa girer ve tahtaya denklemleri yazmaya başlar, konuşur, konuşur ve ben o sırada adamın aklından geçenleri görürdüm. Ölmekten korktuğunu; o sabah sebepsiz bir endişe ile uyanmış olduğunu; bize ders anlatmaya gelmek istemediğini; her şeyden uçucu bir zevk aldığı gençlik günlerini özlediğini... bir anda anlardım. Senin de ne düşündüğünü bilirdim. Cuma geceleri biralarımızı alıp sota bir yerde demlenmeye başladığımızda ürkek bir şekilde yanımıza gelip bizi incelemeye aldığını, yaşanan anları sinema perdesinde izleyen bir çocuk gibi heyecanlandığını anlardım. Sonradan yazar olmana neden şaşırdım peki? Evet ilk kitabını okudum. Tamamen tesadüftü aslında. Askere gitmek üzereydim. Eminönü'nden alışveriş yapmıştım. Bolca asker donu... Yeşil. Ayağımda da bir an önce yumuşasın diye giymekte olduğum asker postalı... Sıcak bir haziran günüydü. Nereden estiyse Cağaloğlu'nda bir kitapçıya girdim. Yolda okurum diye heyecanlı bir-iki kitap alsam iyi olur diye mi düşünmüştüm, yoksa sadece gölge bir yerde biraz serinlemek mi istemiştim... şimdi hatırlamıyorum. Daha girer girmez, ortadaki sehpanın üzerinde duran kitabın gözüme takıldı. Adını görünce şaşırdım. Bir isim benzerliği olup olmadığını anlamak için kitabı elime aldığımda arka kapakta fotoğrafını fark ettim. Sendin! Biliyordum, diye düşündüm. Biliyordum. O sessiz haller, o ince zekâ... Aslında bir bok bildiğim yoktu. Sadece böyle bir yanılsama içindeydim.

Kitabını yolda okudum. Açıkçası çok beğenmedim. Belki de askere gidiyor olmamın verdiği huzursuz bir psikolojinin etkisiyle her şeyi olumsuz görüyordum. Güneydoğu'ya gitme endişesi... Üç buçuk atıyordum anlayacağın. Neyse ki meslek kurasında Genel Kurmay'a kapağı attım sonradan. İlk öyküde kendimizden bir şeyler buldum. Üniversitede geçen bir hikâyeyi anlatıyordun. Ama sonrakilerde aynı şeyi bulamadım. Ne arıyordum da bulamadım, bilmiyorum. İtiraf etmeliyim: seni küçümsüyordum. O dönem herkesi küçümsediğim gibi... Vakit dolsun diye anlatılan dersleri; hayatlarından bezmiş hocaları; koca kıçlarını saklamak için bellerine hırkalarını bağlayıp seslerini incelterek şarkı söyleyen kızları; yağlı saçlarını kirli yastıklara gömüp osura osura uyuyan yurt ahalisini; devrimci ayaklarına yatan saçı sakalı birbirine girmiş her dem asabi ağır abileri; hiç durmadan özel ders veren ve kazandıkları paraları haftasonlarında pahalı yerlerde yiyen bildiğimiz serseri tanımlarına girmeyen sınıf arkadaşlarımı; bekâr evlerindeki sonsuz sigara dumanlarına

boğulmuş geceleri; içip içip şiir okuyan, ağlayan, zırlayan entel arkadaşlarımı... herkesi küçümsüyordum. Pervin'i de aşağılıyordum içimden. Benimle yatıyordu ama sevgili değildik. Kantinde karşılaştığımızda bana evin uygun olduğu zamanı söylüyordu, o kadar. Hatta bu buluşmaların dışında görüşmez olmuştuk. Kafamı karıştırıyordu. Önceleri bunu açıklamaya çalışmıyordum. Kendimi iyi hissediyordum ve bu yetmeliydi. Zaten herkes salaktı. Pervin? Ne yapmaya çalışıyordu. Bir gün ona sormaya karar verdim. Sordum da...

Amma dalmışım eski günlere... Az önce karım ve oğlum ellerinde büyük market torbalarıyla içeri daldıklarında kendimi çok garip hissettim. Gizli kapaklı bir iş yapıyormuşum da suç üstü yakalanmışım gibi. Bilgisayarın ekranını kapatıp onları karşılamak için ayağa fırladım. Karım hemen anladı tabii bir şeyler karıştırdığımı, ama yüzlemedi. Of ne tuhaf bir şey bu. İnsan ailesinden tedirgin olur mu? Oysa onları seviyorum. Bana hiç benzemeyen, kocaman bir kafası ve koyu kahverengi gözleri olan oğlum Sarp'ın olmadığı bir hayat düşünmem çok zor. Belki Selcan olmadan da yapabilirim. Birbirimizden deliler gibi bıktığımızı iliklerimize kadar hissettiğimiz pazarlar ve uzun bayram tatilleri olmasa evliliğimiz yolunda sayılır.

İşte istediğini yapıyorum. Otomatik yazı. Biliyor musun, bu teklifini kabul etmemin nedeni bu tanımlamaya vurulmam galiba. Otomatik yazı! Böyle bir terim, böyle bir yöntem var mı? Yoksa sen mi uydurdun?

Bak artık soru soruyorum. Her şeyi bilen adam çoktan tarih oldu. Artık kimsenin ne düşündüğünü, ne hissettiğini tahmin edemiyorum. Umrunda da değil zaten. Kırkını devirmiş bir adamım artık: Sadece ödenmesi gereken faturalar için yapmam gerekenleri düşünüyorum. Hayatım basit bir bilgisayar programı gibi:

```
10 BEGIN
20 SET a = maaş
30 SET b = faturalar
40 c = a - b
50 IF c <= 0 THEN GOTO 10
60 ELSE GOTO END
70 END
```

Hayır, kendimi acındırmaya çalışmıyorum. Gerçeği söylüyorum. Neden beni seçtin bilmiyorum ama sanırım bir yanlışlık yaptın. Ben işine yaramam. İşte gönderdiğin resme baktım ve sana bunları yazdım. Şimdi düşünüyorum da ilk aklıma gelenler gerçeği yansıtıyormuş. İçi boş bir adam gördüm aynada. O basit döngünün içinde gittikçe büyüyen bir boşluk. Eğer resme bir aynaya bakar gibi bakmamı istediysen cevabım budur. Bence bir an önce beni listenden çıkar ve yapacağın her neyse başarabilmek için başka birileriyle anlaş. O yüzden yazdıklarımı gönderiyorum sana. Hem de tam istediğin gibi, virgülüne dokunmadan... Otomatik yazdım (nedense bunu sevdim). Oku bunları, gör boşluğumu ve başka da resim gönderme.

Günlerden Pazar, saat 16:45, Ataşehir.

Eski arkadaşın Ali. Selamlar....

Not: Kitabın hakkında söylediklerimi önemseme. En son üniversitedeyken Stephen King'in adını

unuttuğum bir romanını okumuştum. Canlı bir araba vardı galiba... Yani edebiyatla, yazıyla ilişkim bu düzeyde. Bir de başlık koy, demişsin. İşte bu yazının başlığı: Boş Adam!

Not-2: Pervin'i sen de hatırlayabilirsin. Gerçi ikinci sınıftan sonra ortadan yok oldu. Pek okula takılmıyordu galiba. İlk yıl ise kantinde komik bir grup vardı, gürültücü... Üç-dört kız ve kızıl saçlı bir oğlan (galiba eşcinseldi). İşte onlara takılırdı. İnce bir kızdı. Kısa saçlı. Hatırladın mı?

Not-3: Christine! Canlı arabanın adı Christine'di.

Tanrı Nerede?

[Yağmur]

Sokağa bakamıyorum. Pencerenin ardına gizlenmişim. Dışarda garip şeyler oluyor. Sabahtan beri orada. Bekliyor. Beni bekliyor. Ne zamandır biliyordum geleceğini. Herkes biliyor. O bir canavar. Saklandığımı hissediyor. Bu onu daha da çok sinirlendiriyor. Yandaşları da var. Beni tutan kimse yok. Perdenin tozlu kokusu ciğerlerime doluyor. Ellerim yapış yapış, ter. Nefesim kuruyor. Susuzluk artıyor. Ne kadar zaman dayanabilirim? Korkuyorum. Dışarı çıkamıyorum. Lütfen yardım edin. Burada kısıllı kaldım. Orada bekleyen şeye inanmayın. Gözlerine bakmayın. Kolayca etkisi altına alabilir sizi. Yumuşak değil hayır, sakın dokunmayın ona. Ne zaman harekete geçeceğini bilmiyorum. Pencerenin arkasındaki yerimi terk edemiyorum. Perdede açtığım minik delikten bakıyorum. Neden onu kimse durdurmuyor? Herkes nerede? O ve yandaşları çoğalacaklar. Benim gibileri yok edecekler. Hepimiz böcekler gibi saklanıyoruz. Perdelerin arkasına, yatakların altına, karanlık köşelere, kuytu yerlere. Bir zamanlar gülerdim böyle hikâyelere. Ancak kâbuslarda yaşanır böyleleri derdim. İşte şimdi nefes bile alamıyorum. Bir yaratık bu kadar yalnız ve güçsüz olabilir mi? Tanrı nerede?

Bu kadar kuzen. Baktım ve bunları hissettim.

Bu arada... Habire eski günleri düşünüyorum. Seni, sizi, babamı, o eski evi. Çocukluğumuzu. Yıllar sonra bana mesaj yazman...

Nasıl demeli, hoşuma gitti, gururumu okşadı. Ne de olsa artık sen bir yazarsın. Garip şey şimdi o eski günleri düşündükçe, yani, ne bileyim...

Şöyle: O günlerin hatırasında bile yazar gibisin. Değilsin tabii, lisedesin, masanın başında ders çalışıyorsun ama işte bir gün önemli bir şeyler yapacağımı biliyorum bu anlardaki haline bakarken. Sanki o zamanlarki Yağmur da biliyormuş.

Savaş Zamanı Tiyatrosu

[Halil]

Başka bir âlem. Bizim dünyamıza hem benziyor hem de benzemiyor. Mesela yollar, kaldırımlar, ağaçlar, pencereler, ceketler, kepler ve diğer eşya bizdekine benziyor ama aynı zamanda yabancı. Elleri cebinde, acayip mahlûğu seyre dalmış adamlardan bizde de vardır. Böyle yol kenarında durup iş makinelerini, çalışanları seyreden işsiz güçsüz adamlardan demek ki dünyanın her yanında mevcut. Bu tiplerin bizdeki akrabaları çok bilmiş de olurlar: İşlere karışırlar, akıl öğretirler. Ama bu resimdekiler farklı. Çünkü seyrettikleri adam kocaman bir sabun köpüğüne dönüşmüş, yine de ona korkmadan bakabiliyorlar. Ben de bakıyorum resme. Ne hissediyorum? Bilmiyorum ama sanki beni çağıran bir yanı var. Bazen olur öyle. Gecenin içinde uyanır, yatakta doğrulur ve sessizliğe kulak kabartırım. Kimdir beni çağıran duymaya çalışırım. İşin kötü tarafı –belki de iyi yanı, bilemiyorum– bu çağrı hep muğlaktır, kafa karıştırıcıdır. Belki bir rüya gördüm ve onun tesiri bu diye düşünürüm. Hanımı uyandırmamaya özen göstererek kalkarım yataktan, evin uzak bir noktasına gider, pencereyi aralar ve bir sigara içerim. Kendimi zor bir polisiye maceranın içindeki dedektif gibi hissetmeye çalışırım ya da tayfalarının her an isyana kalkışabileceği karanlık bir korsan gemisinin takıntılı kaptanı olarak hayal ederim. Artık o gece hangi filmi seyretmişsem... Ne yazık ki kısa sürer böyle anlar. Hanım uyanır, yine mi sigara içiyorsun, diye azarlar beni. Daha da kötüsü çok üzgün olur. Kederlenir beni sigara içerken görünce. Geçen yıl boğazımdaki şeyi (adını zikretmek istemiyorum) aldırdıktan sonra altı ay gergin bir sükûnet içinde hastalığın geri dönüşünü bekledik. Gelmedi. Ben de sanırım bundan yüz buldum. Hem o kadar seneyi geride bırakmak az şey midir? Belki de yetmelidir. Yeterlidir yaşadıklarım. Ona kızmıyorum. Onun benden önce ölmesini hayal etmiyorum. Yalan. Ediyorum. Bazen... Bazen bu hayal kötü bir rüya gibi ağlatmaya çalışıyor beni, göz pınarlarım karıncalanıyor, ama biliyorum ağlayamam ben, ağlamam. Ağlayabilmek için insanın yaralanması, yaralanabilecek kadar yumuşak bir yerinin olması gerekir. Galiba ben tüm azâları sertleşmiş, ruhu kabuk bağlamış bir adamım. Yaşlanmak böyledir. Aslında yaşlanmak değil de olgunlaşmak demeli; çünkü, yaşlandıkça bu kabuk da incelir, gerekli gereksiz ağlar kimi yaşlılar. Gözleri sulanır hemen. Ben de mi öyle olacağım? Belki. Ama benden önce hanımın ölme ihtimalini düşünürken her zaman üzülmem. Şık hayaller de kurarım. Mayıs ayıdır, tabiat coşmuştur, ben elimde büyük bir demet çiçekle kabristanın yolundan yürüyorum. Onun mezarını ziyaret ediyormuşum her gün... Yok, her hafta ya da her ay. Yani sık sık ona gidiyormuşum. Çiçekleri mezara koyarken mermerin üzerindeki adını okuyorum hanımın. Altında benim adım da yazılı. Doğumum belli ama ölüm tarihim henüz kazanmamış taş. Dua ediyorum içimden. Bilmem gerçi Arapça duaları ama kendimce bir şeyler söylüyorum. Şimdiki halimden bile daha gencim bu hayalde. Keten pantolonum, tiril tiril gömleğim, ince kasketim, gri bıyıklarım... Dua faslı bitince bir sigara yakıyorum bu hayalin içinde. Bak Zeynep, diyorum, ölmedim. Adını söyleyince bir keder denizine batıyorum. Sonraki sahnede evdeyim. İçki içiyorum. Sert bir şeyler. Yeni edindiğim hanım arkadaşım gelip sarılıyor koluma. İçimden ılık bir nehir akıyor. Ayıp, günah! Bu düşüncelerle uzaklaşıyorum bu hayallerden. Acaba o da benim öldüğümü hayal ediyor mudur ara sıra? Sanmıyorum. Ne yapacak ki bu yaştan sonra? Belki bir dünya seyahatine çıkar. Satar bu evi, parayı çıtır çıtır yer belki de. O beyaz, büyük gemilerden biriyle dünyayı dolaşır olıman senin bu liman benim. Neden ölmem gerekiyor ki onun hayallerini gerçekleştirmesi için? Bunu anlamak zor. Aslında kadınları da hatta erkekleri de anlamak çok zor. İnsanları anlamıyorum. Gerçi bunca yılda çok şey öğrendim onlar hakkında. Nasıl mukabelede bulunacaklarını önceden kestirebiliyorum. Ama anlamıyorum. Filmlerin de sonunu hemen biliyorum. Macera, kovboy, uzay

filmi fark etmiyor benim için, sonunda hep iyilerin kazandığı hikâyeler. Ama yine de izliyorum. Eski alışkanlık. Sinemadan çıkmazdım eskiden. İngilizce'yi bile sökmüştüm bu filmler sayesinde, tabii bir de Limasollu Naci vardı, mektupla İngilizce. Şimdi televizyon var. Yıllar önce gördüğüm filmleri bile bir daha seyrediyorum. Yapacak başka bir şey bulamadığımdan belki. Belli bir yaşı geçince insan boşuna yaşıyor aslında. Mesela kimseye bir faydam yok benim. Belki de bu yüzden her şeyden, herkesten hemen sıkılıveriyorum. Kendi oğlumdan bile. Bize geldiklerinde dakikaları sayıyorum. Ne zaman gidecekler diye içimden hesaplar yapıyorum. Bir an önce belimi sıkan pantolondan kurtulmak, pijamamı giyip televizyonun karşısına mihlanmak istiyorum. İnsan oğlundan, torunundan sıkılır mı? Ben sıkılıyorum. Küçükken pek sevimliydi gerçi. O zamanlar daha çok severdim. Evet doğru. Az uykusuz kalmamışımıdır onun yüzünden. Ama o zamanlar bu bana mutluluk verirdi. Baba olduğumu hissederdim. Adam olmuşum derdim kendi kendime. Sabah kalkar patlak gözlerle, ekşimiş mideyle işe giderdim. İki delikanlı gibi çıkardık evden, o liseye, üniversiteye ben şehrin uzak köşelerine... Hareketliydi o zamanlar işler... Özal büyük adamdı. Gözünü açanlar, kafası çalışanlar yırtıyordu bir şekilde. Ama ahlaksızlık da o zaman başladı. Amerika gibi olduk. Sokakta ölsen kimse bakmıyor şimdi. Başını çevirip gidiyor. Bu resimdeki gibi şişersen... belki bakarlar. Yok yok, kamera şakası sanırlar. Bir de böyle bir şey çıktı son zamanlarda. Kamera şakası. Hiç tadım kalmadı. Eskiden şöyle bir Balıkpazarı'na gidip alışveriş yapayım derdim... Şimdi adımımı atmıyorum. Gerçi emekliliğin ilk yıllarında hevesliydim. Hürriyet budur diye fellik fellik sokaklarda dolaşıyordum. Şimdi çıkmıyorum hiç. Ne yapacağım, aynı şeyler... Zaten ne zaman çıksam, biri yapıyor. Ya saati sorarlar, ya kamerayı burnuna dayayıp anlamadığın şeyler söylerler... Türkçe konuşamıyorlar ki! Gerçi bir keresinde belediye hizmetleriyle ilgili bir şey sordular, açtım ağzımı yumdum gözümü. Kardeşim, dedim, dünyanın neresinde kaldırımlar on beş günde bir değiştiriliyor? Su ayrı kazıyor, doğalgaz ayrı, telefon ayrı... Yapın kapaklı bir sistem, bir tünel... Elâlem yüzyıl önce yapmış planlarını. Sen neredesin, efendin nerede! Verdim veristirdim. Sonra evde günlerce bekledim yayınlanır diye. Hangi kanal olduğunu sormayı unuttuğum için yakalayamadım. Ama seyreden olmuş. Seni gördük televizyonda dediler, o kadar. Ben de soramadım nasıldı falan diye. Hı deyip geçtim. Keşke sorsaydım. Gerçi ne önemi var. Düzeltecekler mi sokakları ben söyledim diye? Şu resimdeki sokakları biz hâlâ yapamıyoruz. Adamlar ne zaman yapmış? Yüz senesi vardır bu resmin. Düşün artık. Adamlar o zamanlar yapıp bitirmiş... Ben görevimi yaptım. Sorulunca söyledim fikrimi. Hanım kızar böyle konuşunca. Karışma sen böyle şeylere, hemen atlıyorsun bunaklar gibi der. Haksız da değil. Çıkmıyorum artık sokağa. Etraf hırsız uğursuz dolu. Geçenlerde hastaneden dönüyorum, dalmışım; gençten bir adam çıktı karşıma. Amca, dedi, merhaba, ben oğlunun arkadaşayım. Baktım şöyle, pırıl pırıl giyinmiş, boylu poslu bir delikanlı, kravat ceket... Öğlen vakti. Hemen atladım, Ferhan'ın mı diye sordum? Evet Ferhan'ın arkadaşayım, dedi. Yüzünde güller açtı. Benim, oğlunuza borcum var, dedi, size versem, Murat gönderdi, teşekkür etti dersiniz. Tabii evladım, dedim. Elinde de kırk milyon var. Yalnız bende bozuk yok, otuz milyon verecektim, dedi. Hemen elimi cüzdanıma attım. Çıkarıp bir onluk vereceğim. Aa! Fırt diye çekti elimden cüzdanı bir koşuyor ki tazı gibi. Bağıramadım bile. Öyle kalakaldım. Etrafa baktım, kimse farkında değil. Sokağın ortasında uzun uzun konuşmuşuz. Millet tanışıyoruz sanmıştır. Ben de bağıramadım hırsız, tutun, yetişin, diye... Küfrede küfrede yürüdüm. Neden sonra aklıma geldi taksi tutmak. Elimde tahliller, cüzdanım uçmuş... Bombok bir durum. Ferhanlar'a gittiğimizde anlattım. Yüzlerindeki acıma dolu ifadeyi görünce daha bir soğudum ikisinden de... Gerçi gelinimi severim. Güzel kızdır. İyi bir aileden geliyor. Terbiyeli, efendi. Bak şimdi oğlunu da aldı kucağına, Halil Can, nasıl da benziyor bana! Canım, biz de iyi yetiştirdik Ferhan'ı. Anası az taşınmadı kurslara, sınavlara... Birbirlerini bulmuşlar. Ama bıyık altından güldüler. Önce üzüldüler gerçi... Velhasıl emeklilik zor zenaat. Bir de şu kanser belası var.

Resimdeki adam gibi şişer miyim ben de? Aman ne saçma şeyler düşünüyorum. Aklıma geleni yazıyorum. Öyle olmalıymış. Resme tekrar baktım. Aslında muhakkak bir numarası var bu resmin ama çözemedim. Pertavsızla inceleyeyim. Daha önce farkına varmadığım bir şey gördüm: Balon köpüğü gibi şişmiş adamın üzerinde bir aslan var, ağzını açmış kükrüyor. Bu ne şimdi? Adam aslan kafalı olmalı. Kuyruğu da var. Aslan kafalı bir adam. Öyle bir film vardı. Dr. Moroe'nun Adası! Bir sürü yarı hayvan yarı insan yaratıyor doktor. Korkunç bir filmdi. Bir daha bakıyorum. Yok adam aslan kafalı değil. Nispetsiz oluyor. Aslan adamın arkasında. Sırtına geçirmiş olmalı pençelerini. Öndeki adamlar belli ki aslanın farkında değiller. Yoksa kaçarlardı. Tabii bu resim. Başka bir şeyin ifadesidir mutlaka. Adamın içindeki aslanı göremezler onlar. Aslında hepimizin içinde bir aslan yok mudur? Yoktur yoktur. Bir sürüsü çakal, it. Her insanın içinde başka bir hayvan gizli olmalı. Başkalarının hayvanını insan tanıyor da kendisininkini bilemiyor. Mesela ben? Bilmiyorum. Ama hanıma sorsalar içimdeki hayvanın ayı olduğunu söyler. Yesin içsin uyusun, der. Böyle görüyor beni. Geceleri neler düşündüğümü bilmiyor ki... Beni çağıran o sesleri duymuyor ki. Bilse korkardı herhalde. Ferhan'a sorsalar benim için ne der acaba? Ben Ferhan'ı nasıl görüyorum peki? Bana benziyor gitgide... Ben de onun gibi iyi niyetliydim onun yaşındayken. Karınca gibi çalışırdım. Zeynep'i, çocuğumu, hanımın ailesini, kendi ailemi mutlu etmek için didinirdim. Bazen ihmal ettiğim de olurdu. Yalan değil. O zamanlar beni çağıran sesler böyle muğlak hayaller değildi. İyiden iyiye hakiki kadınlardı. Gitmezdim. Ama şeytana uyduğum olmadı da diyemem. Aman neyse ne... Şimdi bu saçma yazının ne işe yarayacağını merak ediyorum doğrusu. Aslında ayıp oldu. Ferhan'ın arkadaşının ödevine yardım edeyim derken yazdığım şeylere bak... Bu çocuk da kazık kadar, ne ödeviymiş diye soramadım da... Bu yaşta mektep ödevi olur mu? Belki de olur, ne bileyim. Ama şurada iki satır bu ödevi okuyacak olan hocasına bu işe nasıl bulaştığımı izah edeyim de yanlış anlamasın beni. Ferhanlar'da yemekteydik dedim ya... Kaptırmıştım kendimi eski günleri anlatmaya. Hanım kaş göz yapıyor durmadan, ben sanki bilmiyorum kendimi. Çat kapı gelmiş arkadaş, bir tabak da onun için koydular sofraya. Ferhan hemen rahatsız oldu. Benden utanıyor mu? Ulan yumurtadan çıkmış kabuğunu beğenmiyor. Ama ben de böyleydim eskiden. Arkadaşlarımla ailemi pek yan yana getirmek istemezdim. Tabii bizim zamanımızda büyüklerin sofrasına öyle kolay kolay oturulmazdı. Babamla oturup şöyle bir kafa çektiğimizi hatırlamam. Aslında Ferhan da saygılı çocuktur. Biliyorum sigara içiyor ama benim yanımda belli etmiyor. Arkadaşı gelince huzursuz oldu. Gerçi arkadaş sessiz sevimli biri. Merakla bakıyor sağa sola. Ben de eski günleri, Vat64, Hristo, Güven Konak... anlattıkça anlatıyorum. Anlatırken insan o günleri yaşıyor gibi oluyor... O yüzden seviyorum konuşmayı. Hanım sıkılır ben bunları anlatırken. Kimseye laf bırakmıyorsun, biraz dinle der... Biliyorum arkamdan gülerler ana-oğul. Aman, hepinizi cebimden çıkarırım, derim içimden. Ben kendi zevkim için anlatıyorum, siz dinleyin diye değil. Anlamazlar ki... Ama Ferhan'ın yüzü görülmeye değerdi. Çarşamba pazarına döndü arkadaş benden yardım isterken. Tabii evladım, hay hay dedim. Bizimki bozulup içeri gitti anasının yanına. Anne, babam rezil edecek bizi, bunadı mı acaba diye sızlanmıştır. O da ellerini iki yana açıp içini çekmiştir. Çile bülbülüm çile!... Ulan bütün hayatımı vakfettim yaranamadım. Hiçbir şeyimi beğenmediler bugüne kadar. Hep tenkit, hep bıyık altından gülmeler. Kendileri konakta büyümüş sanki. Neymiş Fatih'te geçmiş çocukluğu. Ne yapalım? Biz de bütün memleketi dolaştık karış karış. O zamanlar başkaydı. Asıl çileyi büyüklerimiz çekmiş. Bunları rahat batması. Yarın ne yiyeceğini düşünmek mecburiyetinde değilsin, karnın tok, sırtın pek! Daha ne istersin hayattan? Neyse ne... Aldırmam ben bunlara... Aklıma yatmışsa sonuna kadar giderim. Çocuk çok kibardı gerçekten de. Hem ilgiyle dinledi anlattıklarımı. Ağzımdan ne çıksa yazıyor aklına belli. Şimdi bizimkine sorsan hatırlamaz yüz kere anlattığım hikâyeyi. Çocuk dinledi dinledi beni, sonunda da ona yardımcı olmamı istedi. Bir projesi mi ödevi mi ne öyle bir şeyi varmış.

Yazacak adam arıyormuş. Pek bir hoşuma gitti. Yazmak, yazarak bir şeyler anlatmak çocukluğumdan beri hayalini kurduğum bir şeydir. Ama işte hayat fırsat vermedi. Gerçi bu boş geçen emeklilik günlerimde yazsam ya...

Demin yazdıklarımı okudum baştan sona da... İyi başlamışım. Bayağı değişik geldi. Başka biri yazmış gibi heyecanlandım okurken. Sonra sapıtmışım. Çocuk beni kötü adam sanacak. Ama öyle dedi, aklınıza geldiği gibi Halil Bey, dedi. Eskiden amca derdi gençler. Şimdi, böyle Bey falan diyerek mesafe koyuyorlar daha baştan. Her gün bir resim verecekmiş. Resimden anlamam dedim. Mühim değil, sizde bıraktığı intibayı yazın, dedi. Böyle konuşur gibi, karşınızda biri varmış da onunla dertleşiyormuş gibi yazın, dedi. Resimden anlamam dedim ama sırf tevazudan. Nasıl anlamam? Köprüaltında bir sürü ressam arkadaşım vardı eskiden. Rakı içerdik öğlenleri. Bunların nefesi kokardı açlıktan, saç sakal birbirine karışmış, gören serseri sanır. Elleri ayakları hep kirli olurdu ama çok sanatkâr adamlardı. O kadar fenaydı ki bazılarının durumu, boyacılık yaptıkları olurdu. Bildiğin badana! Bazısı badanadan artırdığı boyayla resim yapardı. Rahmetli Selim Hoca vardı mesela, masada oturur kahveye gelen gideni çiziktirirdi iki dakikada. Benim de resmimi yapmıştı bir gün. Hiç benzetememişti. Karanlık bir surat çizmişti, karga gibi bir burun. Bana benzemedi demiştim korka korka. Çünkü sinirli adamdı. Bir seferinde köprüde bir kavga çıktı, amanın nasıl da yumruk yumruğa bu ressamlar. Ben öyle söyleyince kızmamıştı rahmetli, resim bu Halil, görünmeyeni ifade eder demişti gülerek, vesikalık çektireceksen Süslü Agop var Pasajın yanında, oraya gideceksin. O hafta biralarını ben ısmarlamıştım resme karşılık. Ama kıymetini bilemedim. Kayboldu gitti güzelim resim, saklasaydım şimdi iyi para ederdi. Tabii aklım bir karış havadaydı. Yahu ne zamanlardı...

Bu çocuğa tamam dedim ya, her gün yazacak şey nereden bulurum? Ölüm yok ya sonunda. Sayfalarca yazdım işte. Acaba, bir kısmını vermesem de yarına mı saklasam? Ama olmaz ki. Yarın başka bir resim verecek. Yine yazarım ne olacak. Hem hanımın da hoşuna gitti beni böyle çalışırken görmek. Gözlüklerim gözümde saatlerdir masanın başında... Canım çok sigara çekti ama... Belki de devam ederim ben böyle. Emeklilik günlerimi değerlendirmiş olurum. Saksıda bitki olmaktan kurtulurum. Her gün böyle çalışsam bir yılda roman yazarım yahu! Aman boşver. Ne yapacağım sonra? Yayınevlerinin kapısında mı sürüneceğim? Bacak kadar çocuklara kepaze mi olacağım? Daha muharrirle müellifin farkını bilmeyen yeni yetmeler yazdıklarımı nasıl idrak edecek? Belki Ferhan'ın arkadaşı yardımcı olur yayınevi bulmama... Ayıp olur. Çocuk bir şey rica etti, benim yaptığımı bak... Maymun iştahlılık değil de nedir bu? İçimde maymun varmış meğer. Bırak canım, kendim bastırırım. Cağaloğlu matbaa dolu. Kaç para tutar ki? Veririm parasını bastırırım. Kimseye de ağız eğmemiş olurum. Neyse ne... Yoruldum galiba. Resme bir daha baktım, son kez. Kaldırım taşında bir yazı var ama sökemedim. Varline Delatre gibi bir şey yazmışlar. Belki de ressamın adıdır. Yine de belli olmaz, not edeyim. Bir daha baktım, Vartime Teatre gibi geldi. Savaş Zamanı Tiyatrosu! Olabilir tabii. Aslan iğrenç bir şekilde kükrüyor zaten. Ağacın dibinde kesik kelleler. Patlamak üzere olan adama bakanlar da asker gibi giyinmişler. Ne fark eder ki? Savaş hep oluyor. Ulan bize mektepte savaşların 1945'te bittiği öğretiliyordu eskiden. Atom bombası o yüzden atılmamış mıydı? Gelecekte atılacak tüm bombaların yekûnunu bir seferde atmamışlar mıydı Japonların tepesine? Ee, sonra ne oldu? Hiç ne olacak... Beter oldu.

Burası Bir Şehir

[Deniz]

ARKADA ÜÇ KAPALI PENCERE BİR AĞAÇ HEMEN ALTINDA ÜÇ KÜRE ÜÇ ADAM BİRİ ASLAN BAŞLI GÖBEĞİ ŞİŞ ADETA BALON ORTASINDA BİR AYÇİÇEĞİ GÖZ GİBİ BİZE BAKAN TEK ŞEY KUYRUĞU DA VAR İKİSİ İZLİYOR HEPSİ KALDIRIMDALAR BURASI BİR ŞEHİR

Burası bir şehir.

İçinde kaybolmanın kolay olduğu ya da öyle sanıldığı ama istendiğinde kaybolunmayan tam tersine tam tersine bütün yolların eve vardığı evden çıktığı tekrar eve vardığı yollar yollar ve hepsinin üzerinde bakkal market eczane pastane acenta sucu gazcı banka gazete bayii banka banka fırın eczane bulunan sonra o yolu tekrar geri geri tekrar tekrar ileri ileri gide gele gide gele hiçbir şeye durup şöyle bir bakma bir soluklanma şu şehir denen yabancı ormanda bir nefes bir soluk almak mümkün mü değil mi sorgulayamadan şöyle derin bir nefes almak çok derin ama bir balon gibi şişerek şişerek tüm nefesi alarak belki o zaman buluşma yerine gelirken yakaya takılan papatya da büyür büyür büyür ayçiçeği olur güneş gibi parlar güneş çiçeği olur aslan ağzı olur yeleli yelkenli bir rüzgâr olur da içe çekilir ve o zaman birileri durur bakar inceler merak eder bu kadın pardon resimdeki bu adam kim diye düşünür ama o zaman bu kelimeleri otomatikman yazıp yazıp duran kadın nerede diye kimse merak etmez de bu satırları okuyan projeci yazar şaşırır da ne yaptım ben ne korkunç bir şeymiş gerçek insanları projelendirmek proje parçası yapmak der mi demez mi anlayamadan elbisesinin eteklerini savurarak bir kadın kim olduğu meçhul bir şehir kadını olarak bir proje parçası olarak ama iyi parçadır uzun zamandır kimseyle yatmamıştır da yine de ıslak sırılsıklam terli ve âşık ve terkisine onu atıp da uzaktan gelen sesli çağrılara doğru atını sürerken bitimsiz hem ağlar hem gider ama yine de sokağa çıktığında bir iç çeker bir içini çeker bir içine çeker ağzına da alır ağzına boşalır tüm hava tüm su tüm toprak ve tümüyle şehir mazot beton lale çimen taş taş taş gibidir sert ve bitimsiz yine de yaranılmaz şehir hep başkasını arar hep başkasını daha gencini daha dirisini solungaçları daha kırmızısı buzhaneye girmemiş olta balığı pazarı çarşısı sekreteryası garsonu temizliği faksı onlardan sorulur cevap yok saat beş paydos kapalı pencerelerin ardında birikir birikir kir her yer her yer pis toz bezi sünger elektrikli süpürge çeker emer kiri tozu şişer şişer şişer de kimse nedir bu demez balon mu bu kadın mı çocuk mu hamile mi kimdir demez mi projeci yazar oynamayı sever düzgün yazılar ister dil ister dilbilgisi imla virgöl ayrı yazılan da birleşik yazılan ki ister ki doğru olsun dünyası erkeğin adamın kadının önce çocuklar eğitim her şeyin başı ama dilbilgisi ama imla ama işaretler ve kelimeler meler me me dil kaybolur gider elde tozbezi sırtında kopçası sutyenin keser kaşıntı yanlış kullanılan ki kim söyler kim dinler iki adam bakar bir adam şişer ağacın önünde şehir ağacı efendi şehir ağacı apoletli üniformalı üç küreyi bekler elleri dalları dua eder iğdiş edilmemiş bir dilde allah ne verdiyse yerler yazarlar artık rahatsız eder sıkıntı yapar gaz yapar şişkinlik yapar aş ermek gerektir korkuya sarılmak gerektir yumuşak sesli harfler yan yana gelip ismini fısıldar şehrin kadını gel bana gel der sonra kaçır sonrası yalnızlık kapalı pencerelerin ardında bekleyiş ne faks ne telefon kablolar suskun aptal elektronlar bilgisiz nokta koyabilmeli bir yerde ki projeci yazar ürkmesin deli saçması demesin sevsin sevmeye devam etsin sevgi sümüklü böcek gibi penceresinin kadının üzerinde izini bırakarak geçip gitsin kurusun unutulmasın hiç yaşanmamış gibi olmasın hiç kimse olmasın ölmesin bir proje için ya rab ne güneşler

batmasın ay engel olmasın gölge etmesin ağacın dibine kim bırakmışsa o gelsin konuşsun şişirmesin insanı aslan gibi adamsın çalışsana ne o öyle bir çiçek takınca ay çiçeği fark etmez bana ne takmasın göğsüne dilenmesin bana bakın diye kimse kimseyle ilgilenmez ki kimse diğerini bilmez ki hem burası neresi nasıl bir şehir bu nasıl bir kadın bunları yazıyor oysa çocuk içerde uyuyor koca koca bir adam var uyuyor çocuk uyuyor koca koca uyuyor burası bir uyku şehri.

Burası bir şehir.

Yırtıcının İktidarı

[Ayşe]

Geçmişte, derslerinden birine devam etmiş olan öğrencisinin projesine katılımda bulunmaya söz vermiş olan orta yaşlı öğretim üyesi kendine gönderilmiş olan resme şöyle bir baktıktan sonra yazmaya girişti. Öğrencisinin projesinin amacını sorgulamamıştı. Böyle bir teklifi bekliyormuş gibi doğal davranmıştı. Oysa çok da sıradan bir durum sayılmazdı. Bir hoca olarak öğrencisinin projesine katılmak başlangıçta hoşuna gitmişti. Sınıfları dolduran ve anlatılanları uykulu gözlerle dinleyen yığınların heyecansızlığına, meraksızlığına, bilgisizliğine, tembelliğine, umutsuzluğuna o kadar alışkındı ki içlerinden birinin böyle bir teklifte bulunması –amacı her ne olursa olsun– onu heyecanlandırmaya yetmişti. Elbette tahminleri vardı. Öğrencisinin bir tez çalışması yürüttüğünü düşünmüştü. Bir katılımcı olarak araştırmaya ilişkin bilmesi gerekenlerin kendisine zaten bildirilmiş olduğuna inandığından sorgulamadan verilen görevi yapmaya başladı. Kendisinden beklenen, resme baktıktan sonra aklına gelenleri yazmasıydı. Şimdi bunu yapmaya niyetliydi ama işte daha ilk paragrafta tökezlemeye başlamıştı. Kuru ve soğuk bir üslupla yazıyordu. Kendinden ‘o’ diye söz ediyor, kendini aradan çıkarmaya çalışıyordu. Ancak bu şekilde aklına gelenleri kayıt altına almaya alışkındı. Neyse ki üslup konusunda bir kısıtlama yoktu.

Bu türden çizimleri, gravürleri, taş baskıları çok görmüştü. Max Ernst’ün olduğunu biliyordu, çizim bir serinin parçasıydı bunu da anımsıyordu. Ernst’ün gerçeküstücü bir ressam olduğunu da... Gerçeküstücülerin çocuksu heyecanlarında kendinden bir şeyler bulmasına karşın onların kültürel / tarihsel olarak çok farklı bir dünyaya ait olduklarına inanırdı. İşte bu resim örneğinde görüldüğü gibi ilişki kurmakta güçlük çekiyordu. Onları herhangi üç adam olarak değil de belli bir dönemin belli bir sanat anlayışıyla resmedilmiş temsiller olarak görmekten kurtulamıyordu. Resim o kadar Avrupalıydı ki... Buradan bakan bir gözün yabancılaşmadan resmin ifadesine ulaşması mümkün görünmüyordu. Öndeki izleyici durumundaki iki adamın kayıtsız duruşlarında belki benzer bir yan bulunabilirdi. Gövdesi balon gibi şişmiş olan adam, bir başka deyişle izlenen adam resmin merkezindeydi. Eğer o iki adam çizilmemiş olsaydı kendisi çok daha özgürce yorumda bulunabilecekti. Bir yandan da bu haliyle resim bir izleme ânını göstermekteydi. Hikâye edilmesi güç bir andı. Hikâye edilemeyen gösterilme çabası gerçeküstücülüğün temel çıkış noktalarından biri olduğu için şaşırtıcı değildi.

Her şeye rağmen berrak, kolay bir yanı var resmin. Bakan göz ile bakılması gereken figürün arasında duran iki adam, resmin evrenine ‘normalligi’ çağırmakta. İzleme eylemine içkin olan pasiflik iddiası bu resmin ana motifi olabilecek kadar güçlü görünüyor. Bir yandan da izleyenin akılcılığı karşısında adeta bununla alay eder bir şekilde gerçeğin dışına doğru büyüyen bir gövde var izlenen konumunda. Hatta gerçeğin dışına doğru büyümek, gövdenin tam da gerçeğin içine doğru genişlemesi şeklinde çizilmiş. Gerçekliğin içinde kendine yer açan gerçeküstü bir varoluş ve bu varoluşun sessiz tanıkları. Sıradan yaşantının içine doğru büyüyen gerçeküstü unsurun üzerine iliştirilmiş olan dev papatya figürü yine anlatıya ironik bir katkıda bulunuyor. Doğaüstünün üzerine iliştirilmiş olan doğal nesne!

Gerçeküstünün naifliği arkada duranı gizliyor. Gerçeküstünün mekânı dolduruşu, arkasında duran aslan figürüyle temsil edilen yırtıcının iktidarının peçesinden başka bir şey değil. Her ne kadar kolaylıkla patlama olasılığı olan bir balon gibi görünse de, üzerine papatya iliştirilerek gülünçleştirilse de figür işlevini sürdürüyor; arkasındakini gizliyor / gizlerken gösteriyor.

Yırtıcının İktidarı olabilir eğer bu resme bir ad verilecekse. Kayıtsızca, elleri cebinde, bu varoluşu izleyenlerin korkusuzluğu da yırtıcının iktidarını hem pekiştiriyor hem de o iktidarın altını oyuyormuş gibi yapıyor. Bu ikili işlev izleme eyleminin doğasına da işaret ediyor. İzlemek, müdahale etmeden izlemek, bakmak, görmek dolaylı bir onaylama mekanizmasından başka bir şey değil. Modernlik sonrası dünyanın medyayı kullanma biçimi tam da bu ikili işleve dayanmakta. Kötülük gizlendiği ölçüde kaynağına zarar verebilir. Onaylanmamış kötülük sadece sahibine aittir. Kötülük sahibi olmak başlangıçta iktidarla mümkündür ancak sürdürülmeye muhtaç bir iktidardır bu. Sonsuza genişlemekten başka stratejisi olamaz kötülüğün. Dolayısıyla yırtıcı, iktidarını bir biçimde seyirlik hale getirmek zorundadır. Bir kez seyirlik hale gelen iktidar izleyicinin onayını alır. Onaylamak gönüllü yapılan bir eylem değildir. İzleyicinin, güçsüzlüğünü ve etkisizliğini kavradığı anda yaşadığı psikolojik bir dönüşümdür. Bu süreç kötünün güçlüye ve haklıya dönüştürülmesi ile tamamlanır. Onaylamamanın tek yolu karşı kuvvet oluşturmaktır. İzleyici bunu yapacak erke sahip olmadığını anladığı anda kötülüğü onaylamanın anaforuna kapılmak üzere olduğunu hisseder; psikolojik bütünlüğünü korumak için bu durumla başa çıkacak bir strateji / bir açıklama bulmak zorunda kalır. Yırtıcının iktidarı bu şekilde haklı bir duruma dönüşür izleyicinin zihninde. Bir başka deyişle önce onay gelir, ardından açıklama. Bu izlemenin ilk işlevidir.

İkinci işlev birincisi kadar belirleyici olmasa da önemlidir: İzlemek, tanık olmak yırtıcının iktidarının altını oyuyormuş gibi bir etki yaratır. Kötülüğün ifade edilmesi / ilan edilmesi ile kötülüğün bertaraf edileceği varsayımının zihinlerde gücünü korumasından ileri gelir bu durum. Kötünün çoğunluğun eliyle cezalandırılacağı düşüncesi arkaik olmakla beraber tazeliğini henüz yitirmemiştir. Modern yaşam bu tür bir adalet anlayışını çoktan tasfiye etmiştir. Eylemliliği budanmıştır. Linç yasadışıdır. Ancak beklentisi her dem tazedir. Hep bir son umuttur. Tıpkı yırtıcının iktidarının bir gün devrileceğine duyulan çocuksu inanç gibi. İşte izlemenin ikinci işlevi (ikincil de denebilir) bu arkaik inançların sömürüsüne dayanır. ‘İlan edilen kötülüğün sonu yakındır’ izlenimi yarattığı için iktidarın altını oyuyorMUŞ gibi görünür. Oysa kaybeden sadece izleyicidir, seyirlik hale gelen hep kazanır.

Gölgenin Yumruğu Ne İşe Yarar?

[Akın]

Bu resmi daha önceden görmüştüm.

Bir kitabın kapağında galiba.

Hatırladım: bir dergiydi kızın elinde.

Güzel Süsen...

Çiçek adı olduğunu bilmeden kokusunu içime çektim.

Yakındı, sınıftaydık, lise biteli oluyordu.

Yıllar hızlı geçiyor, sakallarım uzuyordu.

Bilmiyordum, bir çiçek açarken ses çıkarır mı?

Gözlerini yumar mı, terler mi, avuçladığımda kayar gider mi?

Kalbimin sesi ne der?

İki nokta arasındaki en kısa yol, düz çizgi mi, ölüm mü?

Tüm soru işaretlerine kapatıp gözlerimi, kaleme sarılır dünyaya sırtımı döner, düşlerdim.

Genç adam, derdim kendi kendime...

Genç yalnız bir adam.

Oysa, çocuktum daha.

Oysa çocuktu, karşıydı Süsen: suskun kızgın bir kız, korkunun bileğini bükecek kadar güçlü.

Peşinde bir gölge, bir hayalet: ben.

Ayağımı bastığım her yer değişiyordu.

Bir hayal kent kahramanıydım.

Pasajlar, birahaneler, türkü barlar, lokantalar, simit sarayları, mezarlıklar, parklar, meydanlar, dar sokaklar, sur dipleri, çukurlar, merdiven altları... hep ben.

Ben.

Aşkı kovaladığımı düşünen ne kadar çok genç vardı.

Biriydim.

Her an boşluktan savrularak boy atan yeşil.

Arkama dönsem: çocukluk.

Gelecek: ölüm.

Sağım solum: Süsen.

Bir gün, sen dedim, benim dedim, durdum.

Mülkiyete karşıydı.

Hiçbir şeyim yoktu.

Bekledi.

Olmayacağını anladık.

Başka yerden devam etti yaşam bizi orada bırakarak.

Yaşam terk edince, Süsen ve ben dağıldık suluboya.

Gözlerimi kapadım hep uyku; düşlerde büyüdüm ellerim o yüzden küçük kaldı.

Emek, dedi Süsen, acı mücadele.

Harfler korkuttu beni: ce de le...

Çın çın: bıçak, demir, çekiç, levye.

Bu harflerle aşk yazılamaz, dedim.

O gitmişti, duymadı beni.
Kavgaya karıştım, oysa karşıydım.
Bir gölgenin yumruğu acıtmaz ki...

Renkliydi gözleri, hatırlamak için bakardım.
Âşıklar kâhindir.

Kısa süreliğine bu özelliği kazanırlar.
Ben de o sırada kaybı önceden bildim.
Hep baktım.

Hatırlamak için.

Çok konuşmazdım, uzun bir cümlenin ortasında yarım bırakıp beni gidecekti biliyordum.
Önceden bildirilmişti bu da.

Sınıfta ona yakın oturdum, güneş saçlarını bilerdi sarı, ben karanlık.

Gölge.

Yırtık kâğıtlara yazdıklarımı fısıldamak için şehrin tüm yollarını yürürdüm.

Deliler, çocuklar, taş; evler, ağaçlar, Allah.

Tüm uzun cümleleri kendime sakladım, doldum.

Sonra aniden açıldım bir bahar akşamı.

Kuşandım kargı kalkan topuz.

Aldım derin bir nefes, göğsüm genişledi de aslan yüreğim sığmadı küt küt küt.

Çıktım burçlarına şehrin.

Partiye kaydımı yaptırdım, rozeti takarken yakama limanda yangın çıktı.

Mecazi bir olay deyip üzerinde durmadım, yanmadım geçmişe.

Tereddüte yer yoktu, ne köprü ne gemi ne cılız bir ip.

Rozetin iğnesi kalbime denk gelmişti, kan akmadı hayır.

Sadece acıdı.

Yumruklar sıkılı.

Ama sormadılar.

Bir gölgenin yumruğu ne işe yarar, demediler.

Bir delikanlının eksik düşleri partiye ne katkıda bulunur?

Süsen'i bir daha görmek için delegelerin arasına karıştım, küçük parti bayrağıyla yüzümü sakladım.

Herkes oldum.

Yokluğu mekânı değiştiriyordu: olmadık yerlerde siyahlıklar, boşluklar.

Önce Süsen, sonra zaman terk etti beni orada.

Yalnız başına bir suyun başında bekledim.

Yaralı hayvanlar ölmeye geliyordu.

Son nefeslerini biriktirdiğim şişeleri kırmadan, kedi adımlarıyla yürüdüm yanık köprülerde
önceden söylenenleri çiğneyerek bir Sezar bir Fatih bir İskender olup da deli deli yürüdüm.

Süsen'in olmadığı sokaklarda kayboldum.

Sırılsıklam âşk budur çölde: kapana kısılmış bir aslanın kalbindeki çengelli iğne.

Yetersiz bir öğrenci olarak Süsen'in kokusunu çektim içime hayalden, geçmişten, anıdan.

Gelecek acı günlerin hayaliyle ürperdim, acayip saatlerde onu düşündüm.

Aklımın sarayında onun adını fısıldadım.

Odaların kapılarında asma kilitler büyüdü yok yere.

Enerjinin korunumu yasalarına uygun deneyimlerin sonuçlarını sundum sınıfın ortasında.

Hoca gülmekten patladı.

Saçılan parçalarını topladılar iştahla.

En çok toplayan en yüksek notu aldı, benim payıma bir şişe son nefes düştü.

Su başında durdu Süsen (bir düş tabii ki); ilk kez baktı ve gördü beni.

Sevindim ama orada değildim, gecikmişim böylesi sarı filmlere kızıl karanfillere.

R'leri söyleyemeden götürdüler.

Hâkimin karşısında şeffaflaştım, arkamdaki karanlık cisimlendi, dile geldi.

Dedi: Bu resmi daha önceden görmüştü, bir kitabın kapağında değil, hayır itiraf etmeli ki bir dergiydi.

Kızın elinde.

Adı Süsen.

Keşke Hatırladığın Kişi Olsaydım

[Erol]

Bence her insan iyi bir ad bırakmak, ölümsüz bir yiğitlik şerefi kazanmak için elinden gelen her şeyi yapar. Hem ne kadar değerliyse, o kadar düşer bunun üstüne. Neden? Ölümsüzlüğü sever de ondan.

Bedenlerinde bereket taşıyanlar daha çok kadınlardan yana gider; onların sevme yolu, çocuk üreterek ölümsüzlüğü sağlamaktır. Adlarını yaşatarak, gelecek bütün zamanlar boyunca mutluluğa ereceklerini sanırlar. Ama canlarında bereket olanlara gelince; çünkü böyleleri de var; onlar bedenden çok daha bol verirler can ürünlerini. Nedir canın ürünleri? Düşünce ve daha ne varsa. İşte bütün yaratıcı şairler ve sanatlarına yenilik getiren işçiler bu canı bereketli insanlardır.

Şölen, Platon, 416

Kabul etmeyeceğimi söylemiştim. Israr ediyorsun. Senin için kolay olanın bir başkası için zor, hatta imkânsız olabileceğini hiç düşünemiyorsun. Evet biraz kırgınım. Yanlış değil bu satırlardan sana doğru yükselen duygu – eğer yansıtabilmişsem. Öyle bir becerim olduğundan artık hiç emin değilim. Gerçi hâlâ iyi bir okurum. Ne demekse... Piyasaya çıkan tüm kitapları alıp okuyan biri. Birkaç yüz tane satan kitapların yazarlarının boyunlarını bükerek kurdukları cümlelerin (‘az sayıda iyi okura ulaşmaktı amacım’) içindeki isimsiz okurum ben. Planlanmış bir kariyer değildi bu. Bilirsin bir zamanlar aynı noktadaydık. Uzun yaz tatillerinde okuduklarımızı tartışırken; defterler dolusu notlar alırken; yeni ve farklı bir edebiyatın, geleceğin edebiyatının hayallerini kurarken... en azından o sıralar ben bunu planlamamıştım. Herhangi bir plan da yoktu aklımda, sadece yazar olacağımı biliyordum. Sanıyordum demeliyim. Derinimden hissediyordum bunu. Biz seninle Turgut’la Selim gibiydik; Hikmet’le Hüsamettin Albay gibi... Hangimiz hangisiydik bunu hatırlamıyorum şimdi. Ama işte zaman geçti, hayat yaşandı ve sen yazar oldun ben okur olarak kaldım.

Bunun üzerine başlangıçta çok düşündüm, biliyor musun? Bilmiyorsun, bilemezsin tabii. Senin ilk kitabın çıktığında çoktan kopmuştuk. Hani derler ya ‘hayat bizi farklı yerlere savurmuştu’. Bu da gelecekmiş başıma, ancak düzeysiz melodramlara yakışacak cümleler kurmak da varmış kaderde. *Aşk Filmlerinin Unutulmaz Yönetmeni*’nden bir sahneyi hatırladım şimdi. Zamana uyum sağlamak için devrimci bir hikâyeye çekmeye çalışan eski aşk filmlerinin unutulmaz yönetmeni Haşmet, filmdeki baba rolü için eski bir oyuncusunu ziyarete gider. Yıllardır kapısını çalmamış; ne halde olduğunu merak bile etmemiştir. Eski filmlerin oyuncusu ise evinde siyah beyaz yerli filmleri izleyerek ve içki içerek kaplumbağasıyla birlikte yaşamaktadır. Haşmet bunca zaman sonra bir yerlerden lafin ucunu yakalamak için yeni edindiği entel yönetmen pozuna uygun olarak boynuna bağladığı fuları çekiştirerek ‘hayat bizi savurdu’ der. Artık yaşanan günden umudu olmayan adamın cevabı kısa ve nettir: ‘Siktir.’

Ne yazık ki ağzımı bozmadım hiç, bozamadım. Hikmet gibi çırpınmadım da... Bunları da sana bir sitem olsun diye yazmıyorum. Sadece... Bilmiyorum.

Dediğim gibi ilk kitabın çıktıktan sonra uzun zaman ‘durumumuzu’ sorgulamıştım. Hastane odaları bu türden tek kişilik hesaplaşmalar için eşsiz mekânlardır. Seni kişisel hayat hikâyemin dramatik sahneleriyle üzecek değilim. Savrulduk ya işte, ben bir yere sen başka bir yere... Herkesin yapması gereken işler vardı, okunması gereken okullar, verilmesi gereken sınavlar, kazanılması gereken ekmek ve acı su, acı hayat... Bak kolayca duygusallaşabiliyorum. Belki de bu yüzden yazar olamadım, bilmiyorum. Bu sorunun cevabını halen bulmuş değilim. Belki de yeterince akıllı değildim. Her neyse... Kitabının ilanını gazetede gördüğüm ânı unutamıyorum. Dedim ya hastanedeydim. Aklına

kötü bir şey gelmesin refakatçi olarak bulunuyordum. Kitabını elime aldığım da hasta olmadığım halde ateşim yükselmişti. Gerçekten. Yüzümden, kulaklarımdan ateş fişkırıyordu. Ellerim titriyordu. Sonra ağır ağır her cümlede acı çekerek kanayarak okudum kitabını. Beğenmek ya da beğenmemek söz konusu değildi. Başka bir duyguydu. Anlatamıyorum işte. Zaten bu türden küçük yaşantıları hikâye edebiliyor olsaydım böyle kırık kalmazdım hayatın bir köşesinde. İlk gençlik hayalimiz gerçekleşmişti. Bunu sen başarmıştın. O anda çok sevinçliydim. ‘Ben de yapabilirim, yapacağım, yapmalıyım’ hissi her yanıma uyuşturmuştu. Hele bu hastaneden çıkalım, hele bir hayatım düzene girsin, hele bir... derken hiçbir şey düzelmedi. Ben hep hastane koridorlarında, şehirlerarası otobüslerde, kafelerde, uzak şehirlerin boktan otel odalarında o kitap okuyan yalnız adam olarak kaldım. Okudukça yazmaktan uzaklaşabilir mi insan? Yanıt evet olmalı, çünkü ben bunun canlı kanıtıyım.

Neden sonra, yani senin ilk kitabının çıkışından çok sonra bir gün yazmakla benim hiçbir ilgim olmadığını ve olamayacağını fark ettim. Bu da hikâye etmenin bir gereği olsa gerek, gerçekte öyle belirli bir gün olmadı hiç, yani bir sabah uyanıp da bunları söylemedim kendime; tam tersine bu duygu her gün alttan alta akan bir sızıntıydı... Eski bir binanın temellerini çürüten gizli bir dip akıntısı. O yüzden hayatımın duvarları hep nemliydi, gözlerim hep yaşlı (Bat dünya bat! Bu kadar duygusal değildim inan, ama işte şimdi böyle seninle konuşur gibi yazarken eski günler zihnimde yeniden canlanıyor ve kendimi tutamıyorum).

Zaten uzun zamandan beri defter falan da tutmuyordum. Tek satır yazmıyordum. Yazmakla ilişkim diyebileceğim ‘şey’ bir zamanlar hissettiğim platonik bir arzudan öte değildi. Çünkü benim anlatacak bir şeyim yoktu. Hâlâ da yok. Anlatacak bir şeyi olmayınca insan, anlatma olanakları üzerine de düşünmüyor. Çıkan tüm kitapları okuyorum, dedim ya demin, yanlış anlama, onları beğeniyor değilim. Sadece meraktan okuyorum. Benim bulamadığımı bulmuş birilerini arıyorum.. Hep arıyorum. Ne yazık ki çoğu zaman bulamıyorum. Süslü cümlelerin yaldızını şöyle bir kazıyınca, karşıma hep ham duygular çıkıyor: ihtiras, kendini beğendirme arzusu, eleştirilme endişesi, çeşit çeşit zavallılıklar. ‘İnsanı anlatma’ iddiasıyla, bir telaş bir kıyamet yazılmış romanlar, öyküler, kitaplar beni sadece güldürüyor. Gündelik satış kaygılarının girdabında çırpındığını belli etmemeye çalışan bu hanımların ve beylerin o yüce endişeden kendilerini kurtarma çabalarına ise bir noktadan sonra gülemiyorum. Kendi halime acıyorum. Kedisin sen diyorum kendi kendime, olamamış bir kedi: ulaşamadığın ciğerlere bok atıyorsun ki o gece rahat uyuyabilesin.

Bir dokun bin ah işit diye buna denir. Ama söylediklerimde samimiyim.

Durumun gerçekten de basit olduğunu anladığımda artık çok geçti. Sorun belki de bilindik anlamda edebiyata olan inancımı yitirmiş olmamdı. Evet, dediğim gibi tüm o kitapları alıyorum, okuyorum; yerli yabancı fark etmez, yayımlanan çoğu kitap için geçerli bu yargım, hep o dikiş yerlerini görüyorum. Metnin arkasında duran o zavallıyı görüyorum: Acemi bir kuklacı gibi dizleri titreyen ama kameraların önünde hülyalı bir edayla ellerini şakağına dayayıp yüksek insanlık ideallerini düşünüyor pozunda okurun gözlerinin içine baka baka yalan söyleyen yazarlardan tiksiniyorum. Uzun cümleler kurabilme becerisi insanı maymunluktan kurtarmıyor. Evrim henüz tamamlanmış bir süreç değil. Maymundan yazara olan mesafe yazardan insana olandan çok daha kısa. Biz küçükken siyah-beyaz televizyonumuzda *Sirk* diye bir dizi oynardı, hatırlarsın; oradaki hayvanların her birinin başka marifetleri vardı. Her biri sırası geldiğinde numarasını mükemmel bir şekilde yapardı. Oysa edebiyat dergilerini, gazetelerin kitap eklerini, televizyonlardaki tanıtım

programlarını gördüğümde... hep aynı numara diyorum. Hep aynı beylik laflar. Çiğnenmekten sakız olmuş, daha ağızdan çıkarken esansı uçmuş büyük büyük sözler. Son moda deyişler. Aforizma tadında saptamalar. Bir derinlik sarhoşluğu. Bir arsızlık ki sorma gitsin. Hikâye anlatmanın bir gösteri sanatı olduğunu anlamam neden bu kadar uzun sürdü ona şaşırmalıyım aslında. Barton Fink'ı izlemiştir. Yazar olma durumunu düşlediğim zaman ('düş' diyorum artık) bu film geliyor aklıma. Orada bir yapımcı tipi vardı. Büyük bir iştahla senaristi konuşturmaya çalıştığı sahneyi hatırlarsın. Havuz başında, üzerinde bornozu, elinde viskisi, ağzı sulanarak hikâyeyi dinlemeye hazırlanışı, 'Yazılar bitiyor ve görüntüde... Evet ne var görüntüde Barton? Anlat bana' dedikten sonra tek satır yazamamış yazarın sıkıntısı... Filmdeki diğer yaşlı ve başarılı (ama ne yazık ki alkolik) yazar tipine hiç girmeyelim. Görüyorsun ya hep aynı hikâye. Aynı noktaya takılıp kalmış bir plak gibi. Barton Fink de Hüsamet'in Albay'la tehlikeli oyunlar yazmaya girişmiş Hikmet'in başka bir boyuttaki görünümü değil mi? Ben de onlardan biriyim. O nedenle yazmıyorum, yazamıyorum.

İsterdim tabii. Farklı, yeni, büyük bir yapıt için hayatımı ortaya koymak, inandığım bu yeni dönemin edebiyatı için herkesle ters düşmek, dışlanmak, anlaşılmamak, hatta hakarete uğramak, aşağılanmak ama yine de o bildiğim doğru yoldan başka bir yol tanımayarak kendim olmak. Yeni bir anlatım biçiminden, yeni bir üsluptan söz etmiyorum. Ya da akla hayale gelmemiş bir konu bulmaktan da... Bunlar küçük işler (Eyvah, kendimizi ele veriyoruz, foyamız meydana çıkacak Albayım!). Bunlar bir yazarın kişisel arayışlarıdır, kendisini ilgilendirir. Ben daha farklı bir boyuttaki arayıştan söz ediyorum. Gerçekten de insanın gözünü karartacak kadar önemli bir şeyden... Yazdıkça içinde kendimi yitireceğim bir hikâyeden söz ediyorum. Okuyan kişinin kendisini dönüşü olmayan bir yolculukta olduğunu hissedeceği ama yine de devam etmek isteyeceği, hayatını gerçekten değiştirebileceği bir metinden, bir kitaptan söz ediyorum. Ve o kitap yazıldıktan sonra artık başka bir kitabın yazılmasına gerek kalmayacağı bir dönemden, 'büyük kitap' döneminden... Hakkında aptalca söyleşilerin yapılamayacağı, saçma sapan tanıtım yazılarının yazılamayacağı, üzerine sözün gölgesinin düşmeyeceği bir kitap. Böyle bir kitap ancak yazılamadığı zaman var olabilirdi. O kadar kişisel olan bir deneyim ki... Yazılması, paylaşılması olanaksız bir durumdur bu.

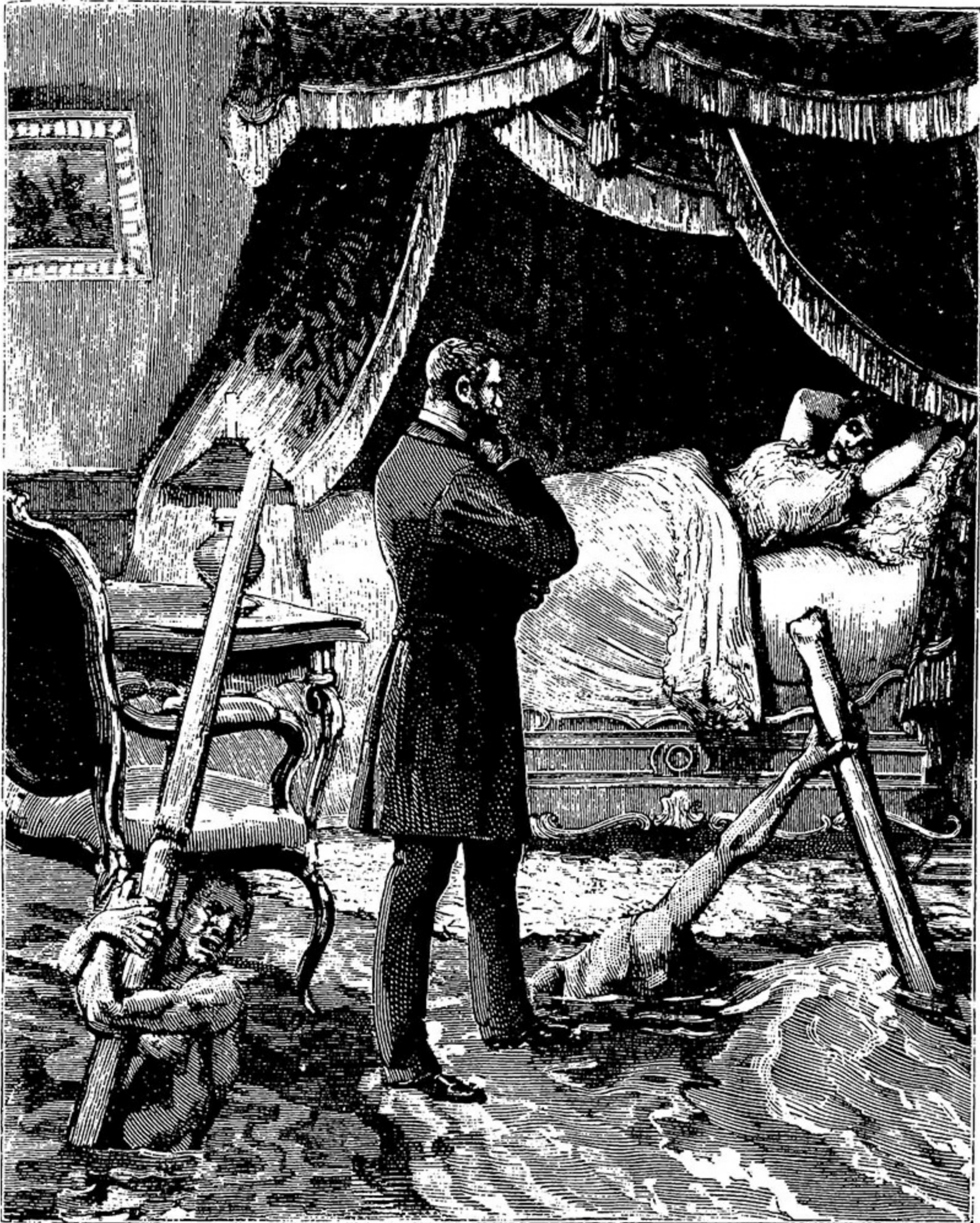
İşte ben bu ve buna benzer düşüncelerle yazmaktan uzaklaşıp başka bir hayata geçmişim ve bu yeni hayatımın ortalarında bir yerinde... artık bu durmuş oturmuş hayatımda önemli bir gelişme olmaz derken... hatta artık bu tür yargılarda bulunmayı bile bırakmışken... senden bu çağrı geldi. Sana yanıt vermeden önce uzun uzun düşündüm, inan. Neden bunca zaman sonra? Neden bu kadar gecikmişti bu çağrı? Belki on beş-yirmi yıl önce olsaydı... Ki o zamanlar zaten hep böyle projeler düşünürdük... Belki o zamanlar girişebilirdim. Cahilliğin verdiği cesaretle ben de yazabilirdim. Ama şimdi hazırlıksız yakalandım. Bir başka açıdan baktığında fazla hazırlıklıyım. Artık başka bir hayatın ortasındayım. Ve bu başka hayatta yazı yok. Sadece başkalarının yazmış olduğu kitaplar var. Benim tiksintiyle, bulantıyla izlediğim bir hayat.

Üzgünüm. Resme bakıp tek satır yazmadım. Yazamadım ama en azından sana bunun nedenini tüm samimiyetle açıkladım. Anlayışla karşılayacağını umuyorum. Yazmak gerçekten de bana fiziksel olarak acı veriyor. Yazımın başına (belki de mektup demeliyim, öyle ya sadece sana hitaben yazılmış bir yazı bu, eğer bir yazının alıcısı tek ve belliyse ona mektup demek daha dürüst olacak), evet mektubumun başına Platon'dan bir alıntı koydum. Çok güzel anlatıyor üretken bir yazarın durumunu. Canlarında bereket olanlar, demiş metni Türkçeleştirenler. Güzel bir çeviri. Ruh demekten kaçınmışlar. Bense o kadar titiz olamıyorum kendimi ifade ederken. Ama şunu biliyorum, o bereket denilen şey her neyse bende yokmuş... Ölümsüzlük benden uzak olacak o halde. Belki de tüm bu laf

kalabalığının içinde dile getiremediğim daha derin bir ruhsal sorunum vardır. Öyleyse hiç kurcalamamalı. Bırak dağınık kalsın. Eski yoldaşımdan sana bir teşekkür bu mektup: beni hatırladığın için. Keşke hatırladığın kişi olsaydım.

II

[Pazartesi]

Gözyaşı mı Bu Dünyanın Dörtte Üçü?

[Deniz]

YATAK KOYU KARANLIK KUCAK YORGAN ÇARŞAF BEYAZ KADIN UYKULARDA
ADAM SEYİRDE DENİZ KAZASI KURTULANLAR ÖLENLER VAR HER YER RÜYA

Her yer rüya batırmış su içinde nasıl bir yatış nasıl bir uyku bu böyle diye merak eder de adam bakar bakar düşünür adam düşünür kadın uyur kolları başının ardında rahat rahat gel beni sev gel beni sar diyen bir kadın şehir kadını süslü odaların tüllü yatakların dantellerin kadını oymalı işlemeli yaldızlı güzel güzel uyumalı baş döndürücü bir hayat bu yataktan yatağa adamdan adamsızlığa damsız girilmeyen bir şehirde dam olmak dama oynamak yaşlı adamların bilgeliğine güvenmek ne kadar büyük büyük bir yanılgıysa yangınsa kadın zamanında şimdi küle dönmüştür küllerin içinden yazarak yazarak çıkmaya çalışırken bir yandan çalışırken bir yandan çocuk emzirir bir yandan koca emzirir yazmaya çalışarak çıkmaya çalışarak durmadan çalışarak ama adam ne zaman ona baksa uyuyan bir kadın görerek şaşarak nasıl bir hayattır bu böyle diye düşünür mü projeci yazar tırnak işareti açarak bu o kadın mıdır ya da bu o kızın bir zamanlar tanıdığım yazlık sinemalarda yan yana oturduğum yıldızlı gecelerde ateşler yaktığımız o genç kızın kadın hali bu mudur şimdi o mudur diye tırnağı kapatarak düşünür mü bakarak yazdıklarına bir kadın olarak yani şimdi uykudan önce geceyarısından önce saat on ikiden önce bitmeli yazı yoksa kalemi hançere dönüşecek bitmeli yazı bir an önce hançer bu keser bedeni ortadan ikiye ayrılır saplanır arkadan bacaklar ayrılır kollar değil mi ki artık o bir kadın ayrılmalı ayrışmalı dağılmalı her parçası otuz bin kuş gibi her yöne uçmalı bir kadın dağılır projeci yazarın gözünde gözünden düşer yerlere yerler deniz yerler derin nasıl bir kadın dağılmalı açmalı vermeli hep bir kızın tersine o yazlık yerlerin denizkenarlarının denizyıldızlarının geceyıldızlarının ışığında hep kapalı bir kutu olmalı kız dediğin ellenmemiş dokunulmamış kapalı bir kutu ki bacaklar sımsıkı kapalı omuzlar kısık sırtta kambur burnun ucunda sivilce bir cenin yıldız bir yıldızcık yazlık yerden bildiği bu kıza neden fırsat verir projeci yazar hatırlar mı elinde kızın kitaplar adalet ağaoğlu sevgi soysal nazlı eray selim ileri pınar kür sahilde çay bahçesinde kumsalda balkonda her yerde okur durur sonra attila ilhan turgut uyar can yücel bu yüzden bilir gizli gizli yazdığını gizli gizli yaşadığını şiirlerin mısraların sözcüklerin içinde içinde kalbi var elbette aşk aşk diye çırpınan çırpınarak delirmiş olmayan şeyleri olmadık kimseler sanan koca koca adamın yanında uyumasına aldırmadan kendini okşasın diye denizciler adamlar yerliler hayal eder uykunun içinde elleri erkek olmuş mudur kalem tutar gibi tutar ayırır parçalarına ayırıştırır açık saçık yazar aklına gelenleri otomatikman serbest utanır serbest utanma zamanlarıdır geceler tırnaklarını sürter mi projeci yazar hızla ara vermeden bir solukta dünkü resimdeki gibi bu resimde de bir anormallik sezer kadın yine de yazar yine de bakar o artık bir bakar-yazar kasadan fiş almadan devam edemez yaşamaya şikayet edeceği zaman da çok bilge olur alır kalemi eline yıllar boyu gizlice şiir yazmaktan keskinleşmiş kalemi kâğıda sürter sürtük gibi titrer kâğıt tirilder kalemin ucu sivri ucunda terli mürekkep kadın iç çeker başlar yazmaya tüketici hakları köşelerine köşe yazarlarına artık önüne kim çıkarsa buldozer gibi yazar yazar yazar da ancak rahatlar postaya verdiğiğinde içindeki zehir zemberek boşalmıştır artık sadece posa kalmıştır tırnak içinde oysa bir zamanları hatırlattı projeci yazar ona gel katıl yaz otomatikman aklına geldiği gibi bak resme resmen yazıver çiziktir hızla dedi demesine de kadın kimdir nasıl biridir mutlu mudur mutsuz mu bir hal hatır sormak yoktur acelesi vardır herkesin herkes bir başkasının rüyasını görmek ister de beceremez adı üzerinde rüyadır sudur akar gider el çenede kafa ağır ya düşüncelerle dolu ya adam bir yazar fotoğrafı aydın bir kişilik öyle bakar

anlamaz bir türlü kadını öyle yatak odalarında dantel örtü kalabalığının içinde saklı bir kalp bir pıhtıdır gözünde uyanır da kadın gaflet uykusundan ve bir klişe denizinde batıp çıkarak batıp çıkarak batıp çıkarak tere ve kana ve gözyaşına deniz neden tuzlu sanırsın gözyaşı mı bu dünyanın dörtte üçü dörtte biri kahkaha mı kaskatı dağlarda yankılanan ama gülerken de ağlarım ben ağlamak denmez ama yine de gözümde yaş gelir tuzlu o büyük deniz gibi tuzlu serin ıslak.

Stand by [Ali]

Demek yazdıklarımı beğendin. Belki de şaşırdın. Yoksa neden gönderesin ki ikinci resmi? Üniversitenin son yıllarında, hani derslere pek uğramadığım zamanlarda ben de az entellik yapmadım. Bilmezsın o zamanlarımı sen dostum. Sabahlara kadar caz, şarap, politika, edebiyat... Tabii ya. Şimdi düşünüyorum da ne kadar çok çeşit çevreye girip çıkmışım. Her neyse... Madem devam etmemi istiyorsun deneyeceğim...

İşte zorluklar başladı. İlk olarak pazar günü yazılacaktı, tamam. İnsan pazarlarının sahibidir. Ama ya pazartesiler? Onların sahibi olması mümkün mü? Pazartesiler, salılar ve sair günler hep başkalarına aittir. Bunları neden yazıyorum? Çünkü ilk cümleleri sabah çiziktiriverdim. Ardından iş telaşı başladı ve işte ancak öğlen tatilinde iki satır daha yazmak için açtım dosyayı önüme.

Garip bir durum. Belki de hayatımda ilk kez böyle yazıyorum. Ama söylemek istediğim çok şey var. Yani zamanım olsa... Birçok şey yazabilirim gibi geliyor şimdi. Resim güzel bir kere. Çok hoşuma gitti. Adamın duruşu örneğin. Bir doktor gibi... Odada başkaları da var. Belki de kadın kâbus görüyor. Doktor bunların farkında değil. Düşünüyor. Ne düşündüğünü anlayamıyorum. Ah eskiden olsaydı... O zamanlar...

Hep eski anılara götürüyor bu yazma işi beni.

Pazar gecesi Pervin rüyama girdi. İnanır mısın bilmiyorum, ama Pervin'i yıllardır düşünmüyordum. Senin için o otomatik yazıyı yazmaya başlayana kadar da aklımın ucundan geçmiyordu. Ama işte yazmaya başladım ve hatırladım. Yıllardır kapalı duran bir odanın kapısını aralamışım gibi... Karanlık bir odanın... Gözlerim karanlığa alışınca bir baktım Pervin orada: Bir eliyle saçlarını topluyor diğesinde kolyesinin iki ucu, ensesindeki tüyler, deniz kıyısında uzun yürüyüş yaptıktan sonra insanın üzerine sinen o doğal aroma... Hepsi yerli yerinde duruyormuş. Çok tuhaf... Çünkü uyanınca anladım ki yüzünü unutmuşum. Tam olarak hatırlayamıyorum. Sadece kasıklarındaki sık tüylerin arasına kalın bir böcek gibi gizlenmiş o büyük beni hatırlıyorum. Hayır, rüyada bunlar yoktu. Tam tersine çok gerçek gibiydi: Pervin'le sinemaya gidiyoruz. Salona girdiğimizde film başlamış. Karanlıkta yolumuzu bulmaya çalışıyoruz. El ele tutuşsak daha kolay yürürüz diye düşünüyorum. Ama elini tutarsam benimle dalga geçermiş gibi hissettiğim için bir hamlede bulunmuyorum. Tam bunları düşünürken Pervin'in başka bir adamla el ele yürüdüğünü görüyorum. Adamı ben sanıyor! Bağırarak için ağzımı açıyorum, Pervin ben buradayım o ben değilim demek için... ama tabii ki ses çıkmıyor boğazımdan. Sıkıntıyla uyandım. Pervin! diye bağırmanın olmadığı için çok şanslıydım, Selcan'a nasıl açıklardım durumu, düşünsene.

Evet bugünün kaderi belli oldu. Araya türlü işler girecek ve ben doğru dürüst yazamayacağım. Anlamadım ki bu inadını... Keşke tüm resimleri birden gönderseydin ve ben de hafta sonları temiz temiz evde yazsaydım şu otomatik yazıları! Ama ille de her biri ayrı günde yazılacak diyorsun. Peki o zaman bu karışıklığa da katlanacaksın. Zaten bunları ne yapacağını anlamış değilim. Eski entel günlerimde olsa... bir zamanlar ben de kartaldım dostum, şaşırdın mı?

Ben sana böyle mektup gibi yazıyorum ama senden bir cevap gelmiyor. Anladığım kadarıyla bu

proje bitene kadar da tek kelime etmeyeceksin. Tamam, benim için sorun yok.

Eve geldim ve tüm yazdıklarımı baştan sona okudum. Pek bir şeye benzetemedim. İş ortamında bu kadar oluyor ne yaparsın... Sahi sen ne iş yapıyorsun? Yani yazmak dışında... Yazarak hayatını kazanıyor olamazsın. Bildiğim kadarıyla öyle çok satan bir kitap da yazmış değilsin... Aslında aklımda bir-iki tane çok süper konu var, bir ara sana anlatmak isterim. Neyse lafı dağıtmadan mevzuya balıklama dalıyorum.

Resmin ortasında duran adam uyuyan bir kadını izliyor. Kadın her şeyden habersiz derin uykuda. Rüya görüyor. Galiba gördüğü rüyada bir deniz kazası olmuş. Kurtulmaya çalışanlar odanın zemininde resmedilmiş. Bence kâbus olmalı bu, ama kadın bunu sıkıntılı bir rüya olarak görmüyor. Rahat, zevk alır gibi... Bu yüzden adamın kadına bakarak rüyasında neler olup bittiğini tahmin etmesi olanaksız. Bunu sevdim. Kadının uyku perdesinin arkasında olup bitenleri görecekmış gibi dikkatle izliyor adam. Aslında kadınla değil de uykunun kendisiyle ilgili gibi. İşte hoşuma giden şey bu. Belki de gençken insanların zihinlerinden geçenleri bilmekte usta olduğuma inandığım için adamın duruşunda kendimden bir şeyler buldum. Olabilir. Yine de beni tedirgin eden bir resim bu. Hem de heyecanlandırıcı. Yoksa sen İlhan'la tanışmış mıydın?

Sana güvenebilir miyim?

Nihayet yakalandım. Az önce o kadar dalmışım ki Selcan'ın içeri girip omzumun üzerinden yazdıklarımı okuduğunun farkına bile varmadım. Aniden, roman mı yazıyorsun, dedi. Yerimden sıçradım. Yüzüm kızarmaya başladı. Dizüstü bilgisayarın ekranını sert bir hareketle kapattım. *Stand by*, dedim içimden. Selcan'a baktım. Yüzünde benim bu paniğe kapılmış halimle eğlenir gibi bir ifade vardı. Evet, demek geçti içimden. Ne var, yazamaz mıyım? Sonra böyle bir yalan söylemenin saçma olacağını düşündüm. Gittim ıvır zıvırla doldurmuş olduğumuz gömme dolabın derinliklerinden kitabını bulup çıkardım, sehpanın üzerine fırlattım. Selcan cevap bekleyen bir ifadeyle karşımda duruyordu. Sehpanın üzerinde bir cinayet aleti gibi yatan kitabına bakarak gizemli bir sesle konuşmaya başladım. Selcan'ın yüzündeki ifade değişiyordu. Eğlenceli bir şey değil bu diye düşünüyor olmalıydı. O anda eski zamanlarda sahip olduğum düşünce okuma gücümün uyanır gibi olduğunu hissettim. Bu özelliğim de kapısını sıkı sıkıya kapalı tuttuğum o karanlık odada beni bekliyor olmalıydı. Pervin gibi... Aramızda şöyle bir konuşma geçti:

Selcan – Ee, nedir bu kitap?

Ben – Okudun mu?

Selcan – Saçmalama. İlk kez görüyorum.

Ben – Bu kitabın yazarı benim eski bir arkadaşım.

Selcan – Yani?

Ben – Şimdi benden bir şey istedi bu arkadaşım.

Selcan – Nasıl bir şey?

Ben – Yeni yazacağı kitaba yardım ediyorum.

Selcan – Yardım mı? Sen nasıl yardım edebilirsin ki...

Ben – O kadar zor değil. Aklına gelenleri yaz, dedi. Otomatik olarak...

Selcan – Öyle mi? Peki Pervin kim?

Ben – Yoksa sen... yazdıklarımı mı okuyordun?

Selcan – Geçen gece onun adını sayıklıyordun. O anda anlamamıştım. Şimdi yazılı olarak görünce

hatırladım.

Ben – Eski bir hikâye...

Selcan – Bırak bu gizemli adam ayaklarını Ali. Kim bu Pervin? Ona mektup mu yazıyorsun?

Ben – Saçmalama. Ne alakası var? Eski bir hikâye dedim.

Selcan – “Sana güvenebilir miyim?” diye yazmışsın ama. Bırak Ali... Kırk yaş bunalımı bu, değil mi? *Chat* arkadaşını filan mı edindin?

Ben – Yahu neden inanmıyorsun bana?

Selcan – Masal anlatıyorsun da o yüzden. Porno sitelere de giriyorsun zaten biliyorum. Bak seni uyarıyorum. Tanımadığın insanlarla mektuplaşıyorsan...

Ben – Of git başımdan.

Selcan – Gazete okumuyor musun sen? Böyle *chat* yaparak kandırdıkları insanlarla buluşup neler yapıyorlar. Satanisti var, hırsız, uğursuzu var. Aklını başına al. Kadınımla diye yazanların çoğu erkekmiş zaten...

Ben – Kes artık. Kafayı yemişsin sen.

Bu şekilde devam eden kavganın sonunda Selcan vurdu kapıyı çıktı gitti. Ben ne yapacağımı bilemez şekilde kaldım öylece. Önce Sarp’a gidip baktım. Mışıl mışıl uyuyordu. Yıllar içinde fısıldayarak kavga etme tekniğini epeyce geliştirmiştik. Rahatlamak için bir duble viski koydum. Sonra da tekrar bilgisayarını açıp hiçbir şey düşünmeden bu satırları yazdım.

Görüyorsun dostum, durumum pek parlak değil. Bu seferlik de bu kadar olsun. Bilmiyorum bu saçmalıklar ne işine yarayacak? Az sonra cebinden Selcan’ı arayıp özür dileyeceğim, tabii kapatmamışsa. Neyse vakit geç olmadan yazıyı burada noktalıyorum.

Sevgiler

Ali

Not: Az kalsın başlık koymayı unutuyordum: *Stand by!* Sence uygun mu? Bunu da otomatik olarak yaptım. Sahi sen başlıkları neye göre koyuyorsun? Belki bir gün anlattırır...

Yalnızlık Faktörü ve Benlik Kaynaşması

[Ayşe]

Eski öğrencisinin projesine katkıda bulunan öğretim üyesi uzun zamandır olmadığı kadar huzurlu bir gece geçirmişti. Çalışmış, emek sarfetmiş ve bunun karşılığında uykuyu hak etmiş bir insanın yorgunluğuyla yatmış, sabah da mutlu bir şekilde uyanmıştı. Bu başlı başına incelenmeye değer bir durumdu.

Olası nedenler:

1. Düşünmek ve düşündüklerini yazıya geçirmek
 - a. Akademik sorumluluk hissetmeden düşünmek
 - b. Yanlış yapma korkusu duymadan yazmak
2. Serbest düşünce akışına kendini bırakmanın yan etkileri
 - a. Yeni düşüncelerin doğuşuna tanık olmak
 - b. Düşüncenin üremesi sırasında hissedilen haz

Bu uzun zamandır yaşamadığı için unutmuş olduğu bir deneyimdir. Hatırlamak acıyı da beraberinde getirir. Hatırlamak, kaybetmenin ne olduğunu tanımlar. Kaybetmek gerçekliği pekiştirir. Kaybetmek, kaybedilenin bir zamanlar gerçek olduğu düşüncesini güçlendirir. Henüz kaybedilmemiş olan, henüz el altında bulunan her zaman kuşkulu bir varoluş içindedir.

ÖRNEK OLAY: Ayşe otuz iki yaşında genç bir kadındır. Altı yıldır evlidir ve dört yaşında bir kızı vardır. Örnek Olay gecesi kızı uyumaktadır; kendisi gibi öğretim üyesi olan kocası çalışma odasındadır. Son yıllarda benzerlerine sık rastlanan bir gecedir. O anda garip bir duyguya kapılır Ayşe. Başlangıçta oynusu bir duygudur bu, eğlenceli... Gizlice kapıdan çıkıp gitse... Kocası yokluğunu ne zaman fark edecektir? Yetişkin bir kadın için –hele de bir öğretim üyesi için– kuşkusuz hoş bir soru değildir aklına takılan. O nedenle bu düşüncüyü bilimsel bir araştırma formatı içine yerleştirerek dalga geçmeye çalışır.

Fark etme/edilme süresi temel ölçüm parametresiydi, birimi dakika. Fark etme/edilme süresine sık bir ad da buldu: **Yalnızlık faktörü**. Çalışmanın amacı aynı çatı altında yaşayan eşlerin yalnızlıklarını ölçmektir. Bu çalışma farklı sosyo-ekonomik durumdaki çiftler üzerinde yapılmalıydı. Evli kalma süresi de temel değişkenlerden biri olmalıydı. Hipotezler zihninin içinde belirmeye başladı:

- Evli kalma süresi ile fark etme süresi (**yalnızlık faktörü**) arasında pozitif bir ilişki olmalıydı. Evlilik süresi arttıkça fark etme süresi de artacaktı.
- Sosyo-ekonomik durum yükseldikçe fark etme süresi (**yalnızlık faktörü**) artabilirdi. Düşük gelir grupları küçük evlerde yaşadığı için bu sonucun doğal olduğu söylenebilirdi. Ancak yine de eşlerin birbirinin varlığına duyarlılığı artmış sayılabilirdi. Belki de bu yeni değişkenin ölçümü etkilememesi için fark etme süresini normalize etmek gerekirdi (örneğin, süre deneklerin yaşadığı evin metrekaresine bölünerek sosyo-ekonomik durumdan kaynaklanan sapma yok edilebilirdi).

Bu hayali araştırmayı hayata geçirmek için büyük bir istek duyuyordu. Ancak şu anda bu çalışmanın hem nesnesi hem de öznesi olamazdı. Evi terk ederse süreyi kim ölçecekti? Birden aklına parlak bir düşünce geldi: Dolabın içine saklanmak! Ve o gece, otuz iki yaşında, geleceği parlak

sosyal bilimci Ayşe dolaba gizlendi. Beş yıl sonra boşanırlarken bu geceyi hatırlamayacaktı. Bu yüzden de yakın çevresine bu ayrılığı gerekçelendirirken hiç beklemediği kadar yorulacaktı.

Yakında olanın varlığının fark edilmeyişi kadar aşırı derecede duyumsanışı da başka bir kaygı durumu yaratabilir. Kişiler arası ilişkilerde yakınlık birçok farklı değişkene bağlı olarak tanımlanabilir. Bunlardan biri de **benlik kaynaşması** diye adlandırılan etkinin varlığıdır. **Benlik kaynaşması**, bir benliğin bir başka benliği içine alarak kendine mal etmesi, kendinde eritmesidir. Uzun zaman birlikte yaşayan kişiler arasında gözlemlenen bu durum çocuğun ayna evresinin tersine çevrilmesidir. Çocuk gelişiminin erken evresinde kendisinin annesinden başka bir varlık olduğunun farkına varır. Dünyanın sınırları da bu aşamayla birlikte netleşmeye başlar. **Benlik kaynaşması** denilen olgu yetişkin bireyin kendi benliğinin içine diğerlerini katması olarak bu evrenin bir düzeyde tersinlenmesidir. Cemaatleşmenin altında yatan mekanizma da **benlik kaynaşmasının** kolektif bir özellik kazanmasıdır. İkili ilişkilerde benlik kaynaşmasının en çarpıcı örnekleri evliliklerde görülür. Uzun evliliklerde, **benlik kaynaşması** etkisi kişilerin eşlerini bir öteki varlık olarak görme yetilerini kaybetmeleri ve eş durumundaki kişinin kendisinin vazgeçilmez bir parçası olduğu yanılsamasına kapılması şeklinde ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla evde ortadan kaybolan eş fark edilmeyecektir. Çünkü kişi kendisini algılamayı sürdürdükçe eşinin de orada olduğunu var saymaktadır. Eşlerin ölümü sonrasında bir süre devam eden **hayalet-eş** hissi de bu etkinin devamıdır ancak kısa sürmektedir. Bu düşünce modelini orta yaşlı öğretim üyesi boşanma sonrası dönemde acı çekerken ortaya atmıştır. **Yalnızlık faktörü** diye tanımladığı değişkenin tamamen yanlış bir modele dayandığını anladığı bir gecede...

Şimdi katılımda bulunduğu projenin gereği olarak gönderilmiş olan ikinci Ernst yapıtına bakarken resimdeki adamın bakışının **benlik kaynaşması** öncesi bir döneme karşılık geldiğini düşünmektedir. Bakış merakı temsil eder şekilde resmedilmiştir. Merak kuşunun masum önadıdır. Dolayısıyla bakan kişinin kuşkuları vardır. Bakılan kişi her ne kadar uyuyor gibi görünse de bakıldığının farkında gibidir. Kollarının duruşu dışıl bir kendini sunuşun ifadesidir. Ayrıca yatağı çevreleyen kumaşların tasarımı yatağa bir sahne havası vermektedir. Bakılan kadın bir gösterinin merkezinde olduğunun farkında gibidir. Ancak uyuyor oluşu, bir başka deyişle bilincinin kapalı oluşu, bu farkındalığın bilinçdışında oluşuna gönderme yapmaktadır. Cinsiyetçi bir söylemin kapısını aralayan bir durum. Ayrıca tartışılabilir...

Kadının arzu uyandıran uykusu karşısında duran erkek figürleri iki farklı katmanda canlandırılmış. Biri son derece kendinden emin, merakla kadının arzulu çağrısını izlemektedir. Diğer erkek figürleri ise odanın zeminini kaplayan suyun içine doğru batmaktadırlar. Suyun içinden çıkan direkler altta bir teknenin varlığına işaret etmektedir. Demek ki bu andan önce –kadının arzusu oluşmadan önce– tekne içindekilerle beraber yüzmekteydi. Oysa bir fırtına her şeyi alabora etmiş, tekneyi batırmıştır. ‘Tekne’ (etimolojik olarak ‘teknoloji’nin kökeninde yer alan bir sözcüktür tekne) burada erkek kültürünün akıl yoluyla dünyayı araştırmalarının bir simgesi olarak alabora edilmiştir. Kadının arzusu akıl kültürünü tehdit eder. Kadının arzusu ile baştan çıkan erkek kültürü (batan teknenin içindekilerin çıplak olduğu not edilmeli) çökmektedir. Suyun altına itilmektedir. Birçok kültürde dışıl bir simge olan su aynı zamanda yaşamı ve ruhu da simgeler. Suyun altı ise bilinçaltını ya da bilinçdışının karanlık ve akıldışı kaosunu işaret eder. Boğulmak üzere olan erkek figürleri aklın çemberinin dışına düşmüşlerdir. Ancak tüm bu kaosun üzerinde halen ayakta durmayı beceren bir başka erkek figürü var resimde. Bir uzman otoritesiyle tüm bu anlatımın orta yerinde ayakta dikilen

erkek (duruşunun fallik zarafeti de kaydetmeye değer bir ayrıntı), gücünü, bu arzuyu incelenecek bir nesneye dönüştüren ‘uzman duruşuna’ borçludur. Arzunun fırtınasında batmakta olan diğer erkekler teknenin direkleriyle temsil edilen kendi falluslarına tutunmuşlardır, oysa ayakta dikilen adam kendi fallusuna sarılmak yerine o fallik imgenin kendisine dönüşerek direnmeyi başarmış görünmektedir.

Orta yaşlı kadın serbest bırakmış olduğu düşüncelerini şimdi bir başka gözle okumaktadır.

Öncelikle projenin ilk adımını gerçekleştirdikten sonra geçici bir mutluluk yaşamış olduğunu yazmıştır. Olası nedenlerini sıralarken mutluluğun kaybı endişesi çok uzun zamandır anımsamadığı Örnek Olay’ı tetiklemiştir. Belki mutluluğun verdiği güçle girişilmiş bir yüzleşme denemesidir. **Yalnızlık faktörü** ve **benlik kaynaşması** modellerini ortaya atarken ne tür bir psikolojik durumda olduğunu irdelemeye çalışmıştır. Ancak ikinci Ernst resmini ‘okurken’ gördüğü kadının arzusu motifi şimdi bu modellerin yetersizliğini bir kez daha vurgulamaktadır. Örnek Olay’a karşı –farklı iki döneminde– geliştirdiği yaklaşımlarda eksik olan, unutulmuş olan –elbette bastırılmış olan– arzu sorunsalıdır. Resmi okurken öne sürdüğü düşünceler kadın arzusunun erkek kültürü üzerindeki yıkıcılığında odaklanmıştır. Arzu ve yıkıcılık... Bu iki kavramı, yukarıda sözü edilen Örnek Olay bağlamında nasıl bir araya getirmiş olduğunu sorgulamaya henüz hazır olup olmadığından kuşkuludur. Çünkü, evin içinde (hayatın içinde) gözden kaybolan (kendini silen) kadının fark edilme arzusunun yıktığı sadece kendi benliği olmuştur. Parçalanan benlik aradan uzun zaman geçtikten sonra tekrar bir bütün olma özlemiyle **benlik kaynaşması** modelini geliştirmiştir. Şimdi fark ediyor ki tüm bunlar, arzusu yüzünden acı çeken bir kadının, sahip olduğu zihinsel araçları kullanarak kendini temize çıkarma çabasından başka bir şey değildir. Oysa arzusunun tatmin edilemezliği, boşluğun doldurulmazlığı, bilinçdışının anlaşılmazlığı nicedir bildiği kavramlardır. Bilmek?

Gerçeğin Takımını Tutuyorduk

[Akın]

Duyduk ki götürmüşler onu.
Yıpratmışlar, kırmışlar, hırpalamışlar.
Duyduk ve korktuk.
Sıraların altına gizlendik.
Rozetlerimizi, küçük bayraklarımızı, yırtık kâğıtlara yazdıklarımızı attık.
Çöp olduk.
Büyük bidonlara doldurdular ve uzak bir yere attılar.
Çöp kuşlarının gagaları didikledi kâbuslarımızı.

Habersizler de vardı.
Boş gözlerle bakıyorlardı, güneşleniyorlardı.
Kimseden korkuları yoktu.
Dünyamızın gizli sahipleri oldukları bir bakışta anlaşılıyordu.
Yanlarına yanaştım.
Taklit ettim.
Dans ettim.
Geceleri serin örtülerin arasında sıcaktılar.
Tadına bakan delirirdi.
Emindim.
Gözümü kırpmadan dişledim önüme ilk geleni.
Bir hayali ısırığımı fark etmedim.
Gençtim.
Dedim ya mecazdı her şey.
Bir benzetme.
Aslı başka, kendi başka, sözü başka.
Aynalar galerisinde kendime yeni bir ben aradım.
Onlara benzeyen.
Bir gölün dibine varmak için gece uçuşlarına başladım.
Göl emindi.
Sınırları belliydi.
Bazı otları kaynatıp içiyorduk, son nefeslerini vermeye gelenleri yanımıza almıyorduk.
O şişelerden yok bizde deyip deyip gülüyordum.
Kimse anlamıyordu.
Ama işte havamızı bozuyordu yaralı ceylanlar, antiloplar, geyikler.
Mecaz olduklarını bildiğim halde canım sıkılıyordu, daha çok içiyordum, büfe hep açıktı.
Körüm ben diye bağıryordum bazen.
Alkışlıyordu ateşin başındakiler.
Anlat biraz daha diyorlardı.
Devrik cümleler kurarken Süsen aklıma gelmiyordu artık.
Onu alıp götürmüşlerdi.
Benim bir yanımda bu şekilde ölmüştü.

Hafiflediğimi sanıyordum.

Oysa: Ölüm yerçekiminin en yoğun hali, bazı şeyleri yaşayarak öğrenemiyor insan.

Gökten yağın elmalardan korunmak için göle dalıyorduk.

Dibi belli bir derinlik.

Ne güzel, diyorduk.

Dünya ne güzel, tam yaşanacak yer, biraz daha nefesimizi tutabilsek ya da bir solungaç edinebilsek ve hiç çıkmasak suyun içinden.

Şarkı söylüyorduk, ağzımızdan sadece hava kabarcıkları çıkıyordu.

Biz.

Kimdik?

Süsen'i izliyorlarmış.

Uykusunda bile.

Tehlikeliymiş.

Meğer zehirliymiş.

Söylentiler konuşulmadan yayılıyordu.

Yer döşemelerinin altından, arabaların egzozlarından, kör pencerelerden sızıyordu.

Efendim Süsen bir simgedir, diyordu bazen birileri.

O önemli değil, simgelediği asıl tehlike.

Yeni Süsenler olmasın, bu bizim sosyal sorumluluk projemiz olsun, evet fon bulalım, eğitim verelim, burs, para, iki kat elbise, kitap, mürekkep, kâğıt, saç tokası.

Yere bakıyordum böyle zamanlarda.

Lafa karışmıyordum.

Kim olduğum anlaşılsın diye kendime bir içki alıyordum büfeden.

Büfe hep açıktı.

Giriş bedava.

Köşe kapmaca oynarken kale.

Kimse dokunamıyordu orada bana.

Benim bir sorunum var.

Diyordum.

Her lafımın ortasında yön değiştiriyordum.

İzini kaybettirmeye çalışan biri gibi cümlelerden bir labirent kuruyordum.

Koşuyordum düşüncelerin, düşlerin, şakaların, oyunların, madrabazlıkların içinden geçiyor sonra başladığım yere geliyordum nefes nefese.

Biri çıksaydı ve birleştirseydi noktaları, buluverecekti gerçeği.

Ama çıkmıyordu.

Dışardan bir sarhoş geçiyordu bininci kez.

Nara atarak güldürüyordu bizi.

İlk kez duyanları avutuyorduk.

Biz bilimseldik.

Gerçekçi.

Gerçeğin takımını tutuyorduk.

Gerçek herkese durmadan gol atıyordu.

Biz bağırıyorduk.

Bir baba hindi!
Tüm hind çin maçın seninle gurur duyuyor!
Düzeysizdik.

Bazen de geçmişten birileri çıkıp geliyordu.
İçeri almak istemiyorduk.
Ayağını kapının eşiğine koyuyordu.
Bizi zorluyordu.
Kesici bir alet çıkarıp bize gösteriyordu.
Gülüyorduk ona.
Baksana sen bize, diyorduk.
Biz ne kadar çooooook sen ne kadar azsın.
Adeta yoksun.
Son nefesini verip gidiyordu.
Bir şişe daha...

İstesek de istemesek de zaman geçiyordu.
Biz kazananlar arasındaydık.
Yengimizi kutluyorduk ama...
Bir gölge vardı.
Bendim o.
Kendini unutmuş bir gölge.
Hep orada durduğu halde kimsenin algılamadığı, üzerinde durmadığı bir gölge.
İşte ortaya çıkıyorum diye bas bas bağıryordum.
Neredesin diye merakla beni arıyorlardı.
Sahne ışıkları üzerime düşünce yok olup gidiyordu sesim de.
Garip şey, şimdi buradaydı, önemli açıklamalarda bulunacaktı, diyorlardı.
Sonra hemen unutuveriyorlardı.

Kendime yeterince güvendiğimde onları bırakıyordum.
Yalnızlık cesaret gerektirir.
Soğuktur.
Ev.
Boş.
Karanlık.
Süsen nerede?
Bu soru evin orta yerinde büyüyen zehirli bir gül.
Yer bırakmıyor bana.
Bir köşeye kıvrılıp uyuyorum.
Sabaha varmak istiyorum.
Keşke diyorum böyle olmasaydı.
Her şey farklı olabilirdi.
Ne yazık.
Onu tanımasaydım farklı biri olabilirdim.
Belki o zaman bu kadar korkmazdım.
Karanlıkta boğulmazdım.

Odamın zemini yutmazdı beni.
Evcil göllerde kırmızı balık olurdum o zaman.

Sonra hepsi geçti.
Geçmişte kaldı.
Rüyalar da olmasa.

Ben Senin Yerinde Olsaydım

[Erol]

Yazı gerektiği gibi yazıldığında (yani benim yazdığım gibi yazıldığında) karşılıklı söyleşiden başka bir şey değildir. Nasıl dostlarınızla birlikteyken hep siz konuşmazsınız, iyi aileden, edebli bir yazar da hep kendi düşüncelerini öne sürmez. Okurun idrakına gösterebileceğimiz en gerçek saygı, bunu dostça ortadan ikiye bölmek ve ona da, sırası geldiğinde, kendi hayal edebileceği bir şeyler bırakmaktır.

Bana gelince, –ben okura sürekli bu tür ikramlarda bulunmakta ve onun da hayalhanesini en az benimki kadar çalıştırması için elimden geleni yapmaktayım.

Tristram Shandy, Beyefendinin Hayatı ve Görüşleri, Laurence Sterne, 1759

Ben de olsam senin gibi yapardım. Hiç yanıt vermeden, yorum yapmadan ikinci resmi gönderirdim. Değil mi ki denek ilk resimden sonra bir yazı yazdı ve gönderdi, içeriği ne olursa olsun deney devam ediyor demektir. Hasta tedaviye cevap veriyor. Veriyor da cevabında ne diyor! Bunun hiç mi önemi yok? *Shining* filminden bir kare: adam yazıyor, durmadan yazıyor... hep aynı cümleyi yazıyor olması seni de ürpertmemiş miydi?

Deneyisel işlere olan merakının kökenlerini en iyi ben anlayabilirim sanıyorum. Daha yolun çok başındayken aklımıza gelen kitap kurgularını hatırlıyorum da... İçine Shakespeare karakterlerinin birer birer sızacağı bir Hüseyin Rahmi parodisi yazmaktan tut da, tanıdığımız insanların seslerini gizlice kaydederek toplayacağımız hikâyeleri bir Sait Faik öyküsünün içindeki olaylarla yer değiştirerek yeniden yazmaya, ya da bilinmeyen yabancı yazarlardan yapacağımız çevirileri uyduruk bir adla yayımlatarak dergi editörlerini kandırmaya varıncaya kadar ne akıllar ne fikirler... Tabii o zamanlar *Tristram Shandy*'yi okumamıştık henüz. 18. yüzyılda Sterne'in ne kadar ileri gitmiş olduğunu bilseydik belki de hiç kalkışmazdık bu işlere. Oyun ve edebiyat. Kurmacanın bir oyun olduğuna, hatta bir deney olduğuna inanıyorduk samimiyetle. Ne büyük yanılgı. Ancak yetkin örnekleriyle tanıştıktan sonra anladım ben bu gerçeği. *Tristram Shandy*'deki simsiyah sayfayı gördüğüm an bıraktım aklıma gelen buluşlarla övünmeyi. Zaten okumanın böyle bir etkisi oldu üzerimde. Tüm o edebiyat birikimi benim hücremin duvarları oldu. Kitaplar tuğla tuğla duvar ördü önümde. Bu hapishaneden kaçış planını kurmama yardım edecek bir kitap, bir yazar aradım boşu boşuna. Aramamalıydım belki de. Doğrudan harekete geçmeliydim. Olmadı. Paul Auster'ın *Kehanet Gecesi*'ni okumuşsundur. Orada, yer altındaki odada kısıtlı kalan adamı hatırlıyor musun? Ne dehşet bir hikâye! Çıkış yok...

Şimdi bunları gülümseyerek hatırlıyorum: aslında ergenlikten yeni çıkmış zihinlerimizin çocuk kalmış yanıydı bunları planlayan. Kötü şakalar yapmaya meraklı iki genç. Ama şimdi görüyorum ki bu kurguda rollerimizde ufak bir değişiklik olmuş. Ben kurban rolündeyim. Yazamadığım için mi? Hayatın ironisi işte: yazamadığım için yazma oyununa kurban gidiyorum. Sen hiç vazgeçmediğin için insanlar üzerinde deney yapma hakkını kullanıyorsun şimdi.

Hayır hayır, bu yaptığım doğru değil. Ben başaramadım diye hiddetleniyorum ve acısını senden çıkarmaya çalışıyorum. Durmadan olumsuz şeyler yazarak dolaylı bir biçimde yapmak istediğin projeyi baltalıyorum. Oysa, daha ilk günden oyuna katıldım. Katılmıyormuş gibi yaparak girdim deneyin içine. Sesimi sana duyurmaktı amacım. Yoksa daha ilk teklif mesajına net bir yanıt verir ve konuyu kapatabilirdim. O zaman da o yedi kişiden biri olamazdım. Yedi kişiden biri olmak... Bununla

yetinebileceğimi sanmış olmalıyım.

Yine resme bakıp bir şey yazamayacağım. Kusura bakma. Eski yoldaşının şu kadarcık kaprisini hoş gör. Açık sözlü olmam gerekirse bana bir şey ifade etmiyorlar. Zorlarsam bir şeyler çıkarabilirim tabii. Ama bence bu tür deneysel bir iş için fazlasıyla yabancılar. Ben senin yerinde olsaydım daha yerli ya da daha soyut resimler seçerdim.

Ne acıklı değil mi?

Sen anladın.

Ben de yazdıktan sonra fark ettim: “Ben senin yerinde olsaydım...” Böyle bir cümle kurmam bile acıklı. Dedim ya bu yazma süreci bana sadece acı veriyor. Kusura bakma. Daha fazla yazarsam samimiyetimden kuşku duymaya başlayacağım. Garip bir cümle bu, farkındayım; ama böyle hissediyorum.

Sular Yükseliyor

[Yağmur]

Sular yükseliyor. Hepimizi yutacak en sonunda. Neden uyanamıyorum? Neden hiçbir şey bozamıyor baldan tatlı uykumu? Uyku ölümün eksik provası. Biraz daha zamanım var. Henüz ayaklarımın dibinde ölümcül su. Eskiden severdim yüzmeyi. Bir gün boğulacağımı bilsem böyle mi olurdu? Geçmiş güzel günlerde annem fal bakardı. Kahve fincanından ne hayvanlar, ne mektuplar, ne devlet kapıları, ne kısmetler çıkarırdı. O görseydi bu manzarayı yine de hayra yorardı. Su ferahlıktır derdi. Düşmanların birer birer boğulup gidiyor, sıkıntılar bitiyor. Önemli bir adam, mevki sahibi biriyle bir konuşman olacak, şimdi haberin yok, tanımıyorsun. O da zamanını bekliyor. Bir sabah uyanacaksın ve haberi alacaksın. Böyle derdi, hayatta olsaydı. Bir sabah uyanamadı. Annemi özlüyorum. Korkularımdan kurtulamıyorum. Uykuların arasında mutluymuş gibi yapıyorum.

Aslında iyiyim kuzen. Sadece aklıma garip şeyler geliyor. Bir de geceleri uykusuzluk.

Şimdi böyle iyi geliyor sana yazmak. Geçmişten kalan bir resimdin oysa ki. Bir de yeni resimlerin var tabii. Arada sırada yakalayabildiklerimi kitap eklerinden falan kesip sakladım. Haydi itiraf ediyorum, bir kez de kitap fuarında gördüm seni. Yanına gelecektim ama beni tanımazsın ya da ne bileyim beni gördüğüne sevinmezsin diye düşündüm. Çekindim. Yağmur sen ha, çok değişmişsin diyecektin. Kadınlar çabuk değişiyor kuzen. Çok çabuk. Çocukluk biter bitmez yaşılanıyor kadın dediğin.

Âşıkım Ben Sana İltifat Et Bana

[Halil]

Sabahın köründe geldi çocuk. Elinde ikinci resim. Sabah spora giderken uğramış. Verdim yazdıklarımı aldım resmi... Ama kahvaltıdan sonra bir uyuşukluk çöktü üzerime. Hanım, çık bir dolaş açılırsın, dedi, işim var diye azarladım. Bazen çekilmez bir adam oluyorum. Bilhassa sabahları. Afyonum patlayana kadar hayır gelmez benden. Eski keşler öyle yaparmış ramazanda. Oruç tutuluyor ya, afyon esrar yasak! Onlar da ince kâğıtlara sarıp yutarlarmış afyonu sahurda. Belli bir müddet sonra kâğıda bir kat sardıkları afyonlar midede patlayınca kendilerine gelirlermiş. Birkaç saat sonra iki veya üç kat sardıkları afyonlar patlarmış, böyle böyle iftara kadar idare ederlermiş... Benimki de o hesap. Öğlene kadar afyonum patlamıyor işte, ne yapayım. Beni de böyle kabullensinler. Sigara da olmayınca zaten iyice delleniyorum. Neyse hanım alışverişe çıktı da biraz tellendirdim, mutfakın hem penceresini açtım hem vantilatörü. Aklım başıma geldi. Resme baktım. Bu sefer de benzer bir resim gelmiş ama bakarken aklımı veremedim. Çünkü bir pişmanlık geldi içime yerleşti. Ya bu çocuk beni aldattıysa, ya yazdıklarımı okuyup okuyup arkadaşlarıyla güldülerse, ya Ferhan utançtan yerin dibine girdiyse... diye kendimi yemeye başladım. Ferhan'ın kabahati yok tabii. Elinden gelse mani olurdu ama ben atladım üzerine. Yaparım ederim diye... Ulan ne alakam var gençlerin ödeviyle işiyle yazısıyla. Bir keresinde gazeteye yazmıştım, yayımlamışlardı. Ama o bildiğim konuydu. Döşemeci, marangoz, badanacı ve bilumum 'ustaların' yalancılığını tenkit eden bir yazıydı. Gerçi o da nereden baksan yirmi sene evveldi. Zaman ne çabuk geçiyor. O zaman bile takılmıştı Memduhlar: Yahu Halil yaz şu gazeteye maaşlara da zam yapsınlar; aman unutma rakı bedava dağıtılsın diye de ekle... Az hergele değildirler! Ulan herkes sizin gibi yaparsa atı alan Üsküdar'ı geçer diye bağırıp çağırmıştım o zamanlar, ama kimin umurunda?

Şimdi bu çocuk da benimle dalga geçmek için mi... Yok ama sabahın köründe neden gelsin ayağıma kadar? İşte ne dediyse o: Bir resim daha getirdi. Peki ama ne yapacak ki bu yazdıklarımı? En çok da aklıma takılan ne yazmış olduğum. Bir nüshasını almadığım için şimdi meraktan dört dönüyorum. Bölük pörçük aklıma geliyor yazdıklarım ama... Ya kanuna nizama karşı bir şeyler varsa yazdıklarımda? Ya bir yerde neşrederse? Ya başım belaya girerse? Bunları bile düşündüm... Kuruyorum işte. İnsanın aklına binbir türlü şey geliyor. Adamın hayatını söndürürler bu memlekette, yok ederler de lafını eden olmaz. Al, adam dünya çapında yazar olmuş adi bir hırsız gibi süründürüyorlar mahkeme kapılarında. Zaten efendim, olay da bu: Sen kim oluyorsun da bizden farklı biriymiş gibi hareket ediyorsun? Dur bakalım bir, kendini bir şey sanma! Böyle diyorlar aslında bunları yaparak. Ayağından çekerler aşağıya. Cehennemde bizimkilerin kazanının başında zebani yokmuş ya, o hesap. Aşiret toplumu bu. Babam söylerdi de o zaman anlamazdım. Babam eski adam, müfettiş. Oğlum, derdi, bütün mesele sürü olmamak, cemiyet olmak, millet olmak. Aşiretleri dağıtmaya ömrü yetmedi Gazi'nin... O işi de tamamına erdirseydi, bak o zaman böyle şeyler olur muydu? Bir toplu iğne yoktu memlekette, çok şükür her şeyimiz var ya şimdi. On beş senede nasıl oldu? Millet üç ayda yeni harfleri öğrenmiş de birbirine öğretmiş. Bir yılda bir milyon okur yazar! Hem de o dönemde. Ne televizyon var, ne radyo, ne sinema. Öyle bir seferberlik ki bu topraklarda daha önce görülmemiş bir azim. Birleşmiş Milletler, emsal teşkil etsin diye birinci seçmiş eğitimde. Şimdi unutuluyor bunlar. Eskiye dönelim istiyorlar. Bir Osmanlı hayranlığı... Haydi döndük diyelim, hepsi sarayda yaşayacaktı sanki. Topkapı'yı mı tercih edersin, Dolmabahçe'yi mi beyzadem? Bırak Allah aşkına, kendini bilmezlik bu... Osmanlı Osmanlı dedikleri neydi? Ne yapmış altı yüz sene şu

koskoca Anadolu'ya? Yöredeki eşkiyayla, ağayla, şeyhle anlaşır vergi diye haracını toplar, saraylarda yaşar, zavallı cahil halk bitin, sıtmanın içinde yeri gelir manda bokundaki yulafı ayıklar yermiş. Böyle derdi babam, doğru da söylerdi herhalde. Her yerini karış karış gezmişti Anadolu'nun; rahmetli anam da öyle. Vatana hizmete adanmış bir hayat. Beni zor getirmişler dünyaya. Neden kardeşim yok benim? Hep vatan millet için oradan oraya perişan olmayalım diye... Erken gitti rahmetli. Şimdi bugünleri görseydi... Yok Vahdettin iyi adammış da aydın kişiymiş de... Yahu Anıt Kabir'de taş gibi duruyor İngilizlere yazdığı mektup, aman beni kurtarın diye. Mustafa Kemal idamlıktır diye ferman var, altında devleti aliyyenin mührü, sadrazam Damat Ferit'in imzası! Bir de koca koca adamlar, televizyona çıkıp kıvırtıyorlar şimdi. Şeytan diyor aç telefonu, ver verıştır... Aman neyse ne... Keyfim yok bugün. Dün ne yazdığımı hatırlayamıyorum. Ferhan'ın üzüleceği, utanacağı bir şey yapmak istemem. Bir tanecik evladım o benim. Tamam sıkıcı bir insan. Asık suratlı. İnsan bir gün de neşeyle arar, baba haydi gel bir Boğaz'a gidelim, balık yiyelim, haydi vazgeçtim bir çay içelim der. Hep bir şey istemek için arar. Karısını da kendine benzetti. Bir surat bir surat. Karadenizde gemileri batmış sanırsın. Aman gelmeyin, aramayın, sizden bir şey bekleyen yok. Kaç kere anlattım, babası bağ vermiş, oğlu bir salkım üzümü çok görmüş diye... Dinleyen kim? Şunun şurasında misafiriz bu dünyada artık. Kaç senemiz kaldı ki? Bundan sonrasında ne umabiliriz ki... Bir ayağımız çukurda. Ne bir ayağı, iki ayağımız da dizkapaklarımıza kadar çukurun içinde. İçim karardı. Resme bakmadan aklıma geleni yazdım yine. Bakıyorum... bakıyorum da... Röntgencinin biri uyuyan bir kadını seyrediyor. Gerçi röntgencilik böyle uluorta yapılmaz. Gizlice gözetlenir. Onun ayrı bir heyecanı olur. Herkeste de bir parça vardır bu huydan. Rüzgârda açılan bir etekliğe kim dönüp bakmaz? Reflekstir bu, bir meraktır. Psikolojide yeri vardır muhakkak. Onunki nasıl diye merak eder insan. Gizledikçe, örttükçe arkasındakine duyulan merak da artar. Ama bu işi ileri götürenler de vardır. Sırf bu iş için pusuya yatanlar, dürbün hatta teleskop alanlar biliyorum. Sorsan yıldızlara bakıyoruz derler. Külâhıma anlatsınlar. Hastalık bu. Gerçi şimdi televizyon bu vazifeyi fazlasıyla yerine getiriyor. Herkesin hayatı meydanda. Hatta evlere kamera yerleştirip televizyondan naklen veriyorlar. Birkaç yıl önce vardı bu programlardan, dikiz evi diyordum ben, hanım pek seviyordu. İlle de oy verelim diye tutturuyordu. Bir gece uyuyakalmışız televizyonun karşısında. İleri bir saatte uyandım bir de ne göreyim: ekranda herkes uyuyor. Yatağında uyuyanlar. Biz de evde uyuyoruz. Yani karşılıklı uyuyoruz. Ulan dedim kendi kendime, işte halimiz: uyuyoruz milletçe, karşılıklı, kaşına kaşına... Hayal içindeyiz. Neyse işte bu resimdeki kadın da uyuyor ama seyircisi pek yaman duruyor odanın ortasında. Bir fenalık düşündüğü belli. Ama kendinden önce deneyenler olmuş sonları perişan, onu da hatırlıyor. Ressam bu önceki adamları boğulurken çizmiş. O yüzden elini çenesine koymuş düşünüyor, nasıl etsem de şu kadının koynuna giriversem diye. Fenalık dedim ama... Tabii bir şey erkeğin kadını, kadının erkeği istemesi. Ateşle barut misali. Yan yana durması kabil mi erkekle dişinin? Fıtratımız belli.. İnsanın içinde var. Sonra da şeytana uydum der. Yahu, şeytan senin içinde, sen şeytanın ta kendisisin, bunu bir idrak etsen... Manyak Salim vardı eskiden, bizim İbo'ların arkadaşı. Acayip biriydi. Bir büyük içerdi, sonra çember sakal bıraktı, tövbe etti, iyice yobaz oldu, şaraptan dönen sirke misali. Elli yaşında vardı yoktu seksenlik ihtiyarlar gibi köşesine çekildi. Manyak Salim oldu Hacı Salim. Bu söylerdi, eliyle diyaframını göstererek insanın buradan aşağısı hayvan yukarısı insandır diye. Bakın derdi, buradan yukarıda ne var: Akciğerler var, yürek var, beyin var... Aşağısı baktır bok... Cinsi münasebeti de hayvanlara mahsus bir hal olarak tarif ederdi. Bence akli fikri o isteydi de o yüzden böyle konuşurdu. Sonra elini eteğini çekti. Evine televizyon bile sokmamış. Elektrik de istemem, buzdolabı da diye tutturmuş da iki karısı zor ikna etmişler, yalvar yakar aldirmişlar çamaşır makinesi falan. Aslında böyle yobazlardan Amerika'da da varmış. Mormon diyorlar, köyde yaşıyorlar, ilkel kabileler gibi. Belgesellerde gösteriliyor. Komik tipleri var.

Kardeşim madem aslına rücû etmek maksadın ne diye elbise giyiyorsun? İşin kökenine d neceksen Afrika'daki gibi yaşayacaksın, çırılçıplak! Bak o zaman röntgencilik de olmaz... Herkes kendine göre bir yol tutturmuş işte. şimdi bu resimdeki adam ne yapacak onu merak ediyorum. Girecek mi kadının koynuna? Kadın da davetk r. Bence uyumuyor bu kadın. Gözünün aralığından bakıyor adama ne yapıyor diye. Adam da put gibi duruyor. Kadını bu yüzden iyice ateş basıyor, helmeleniyor, bir o yana, bir bu yana dönüyor, gerdanını, memelerini, baldırlarını gösteriyor ama farkında değilmiş gibi yapıyor. Adam hamle edecek ama, akıbetinden korkuyor. Ulan var bu işin içinde bir iş, diyor kendi kendine. Bu kadın bana y r olmaz, diyor. Belki başkasının karısı... Belki de duldur. Olmaz mı, olur. Kapalı kapılar ardında neler olur kimse bilmez. Kim kiminle ne yapar, nasıl yapar... Eskiden dairede bir şermin vardı. Çok gösterişli bir kadındı, ama ben öyle eli ayağı büyük kadın sevmem. Herkes peşindeydi. Kadın dul ya sanki vazifesi herkesi memnun etmek. Boyuna posuna bakmadan herkes kuyrukta. Günahı boynuna, çok dedikodusu yapılırdı. Bana çok hürmet ederdi. Halil abi demişti bir keresinde... Beni herkes fena bir kadın sanıyor, hiç arkadaşım kalmadı, erkekler başka bir şey umuyor, kadınlar kocalarını ellerinden alırım diye arkadaşlık etmiyor, çok yalnızım, demişti. Baktım çok  zg n, aldım bunu yemeğe çıkardım. Boğaz'a gittik. Kireçburnu, Ali Baba'nın yeri. O zamanlar pek salaş bir yerdı ama nefisti balığı, mezesi. İki kadeh de rakı içmiştik. Ben de o tarihlerde Ayhan Işık gibiydim, incecik bıyıklar, sa lar siyah, briyantınli. şermin bol bir eşarp sarmıştı, türban deniyordu o zamanlar ama başka bir manası vardı, modaydı. Sonra incecikten bir şarkı söylemeye başladı... * Ey b t-i nev ed  olmuşum m ptel  / âşıkım ben sana iltifat et bana / G rd ğ mden beri olmuşum serseri / Bendenem ey peri iltifat et bana / Hasılı bunca dem ben senin bendenem / Gel gel ey gonca fem iltifat et bana.* Gözlerime bakıyor beni ateş basıyor; içimden, bittin Halil diyorum, nasıl savuşturacaksın bakalım, kadına onca zaman ağbi gibi davran, şimdi sarhoş edip... Bir yandan da çevreye bakıyorum, bir gören var mı diye... Yerin kulağı var. Ferhan daha kundakta. Olacak şey mi... Fakat şermin gözlerini kısıp bana doğru eğilerek * şıkım ben sana* dedikçe i im tuhaf oluyor; bir yanım o masadan, o andan kaçıp gitmek, bir yanım da kollarıma alıp onu iltifatlara boğmak istiyordu. Gençlik var serde tabii. Alı al moru mor oturdum orada. Neden sonra gözünde bir damla yaşla, kalkalım mı serinlik çıktı, dedi de o akşam öyle bitti. Yarım ağızla evine bırakayım dedimse de kabul etmedi, bir dolmuşa binip gitti. Bütün gece onu düşündüm sonra. Yalnız başına ne yapar ne eder diye. Zeynep fark etmedi Allahtan... Sabaha kadar Ferhan'ın başındaydım.  ocuk uyandığından değil, benim uykum kaçtığından. Kafam karışmıştı. İnsan yuvasını böyle dağıtabilir diye düşünmüştüm. Ferhan'ı kucağıma alıp daha sıkı sarılarak geçirdim geceyi. Hiçbir şeyin farkında olmayan küçük evladımız adeta bu fırtınalı denizde bir can simidi olmuştu. Hem beni, hem de her şeyden habersiz uyuyan Zeynep'i kurtarmıştı k    k boyuyla. Nereden nereye... Yıllar sonra şermin'i hatırlattı bu resim.

III

[Sal1]

Dişiliğin Mistifikasyonu

[Ayşe]

Öğlen tatillerinde ofisinin kapısını kilitleyip çalışma alışkanlığını edindiğinden beri çok daha huzurluydu bölümde. Ancak, profesör olduğundan bu yana sıklıkla, bu kilitli kapının ardında çalışmak yerine hiçbir şey yapmamayı yeğlemekteydi. ‘Yapmamak’ ne derece tercih edilen bir eylem olarak kabul edilebilir, tartışılır. Ama basit gerçeklik buydu. Kapısını her zaman olduğu gibi kilitliyor, evden getirmiş olduğu sandviçini ağır ağır yiyor, artıkları çöpe yolladıktan sonra bir sigara yakıp dinleniyordu. Dinlenmek... Dışarıdan bakıldığında bu hiçbir şey yapmama durumu pekâlâ böyle adlandırılabilirdi. Oysa dün ve bugün, tıpkı eski günlerdeki gibi, çalışıyordu. Defterini çıkarıyor, eski öğrencisinin gönderdiği resme bakarak yazıyordu. Kilitli kapının ardındaki varlığını anlamlandıran bu işe bağlanmaya başlamıştı. Ernst’ün resimlerinden oluşan bu seri Cumartesi günü sonlanacaktı. Ancak kendisi devam edebilirdi. Bu resimlerin bulunduğu kitabı (*Une Semaine de Bonté, Bir Merhamet Haftası*) ısmarlamıştı. Öğrencisinin projesi bittiğinde kitap eline ulaşmış olacaktı. Böylece hem diğer resimler üzerine yazmayı sürdürebilirdi, hem de öğrencisinin neden onca resim arasından bunları seçmiş olduğu üzerine düşünebilirdi.

Hedefi belirsiz bir çalışmanın içindeydi. Bu resimlerin tamamını değerlendiren bir dizi yazıyı bitirdikten sonra ne yapacaktı? Nerede yayımlatacaktı? Yayımlanmayacak yazılar yazmanın anlamı neydi? Yazdıklarını çevirip yurtdışında bir dergiye de gönderemezdi. Bugüne dek çok farklı bir alanda çalışmıştı: Verileri toplayıp yorumlamak, tartışmak... Şu yaptığı bilimsel bir çalışmadan çok edebi bir metin yazma sürecine benziyordu. Kuru ve bilimsel olmaya özen gösteren bir dil kullanıyordu ama yine de bu, yazdıklarını bilimsel yapmaya yetmiyordu. Bilimsel olan neydi? Bu da başka bir tartışma konusuydu elbette. Ayrıca, sözünü buradan (kilitli ofisten) söylemesi çok kolay görünmüyordu. Acaba Batılı meslektaşları da böyle ofislerinin kapılarını kilitleyip mi yazıyorlardı? Kendini kapatarak yazılan metinlerden hayır gelir miydi?

ÖRNEK DURUM: Kilitli bir ofiste, dış dünyadan tamamen yalıtılmış bir ortamda yüz yıl önce çizilmiş resimlere bakarak yazmaya çalışan öğretim üyesi, üslubunu benimsediği Batılı yazarların nasıl yazdıklarını düşünürken durumun garipliğini sorgulamaktadır. Bunun kültürel bir olgu mu yoksa psikolojik / bireysel bir sorun mu olduğuna karar verememektedir. Batılı düşünürün özgüveni kendinde yoktur. Bunu söyleyebilir. Ancak bunun nedenleri konusunda kararsızdır. Düşünmekle kapatılmak arasındaki kadim ilişki bu coğrafyanın kaderi midir? Kapatan da kapatılan da kendisidir. Bu da entelektüel kadının dramı olsa gerek diye düşünmeden edemez.

Peki kendini kapatmak dışında seçeneği var mıydı? Kapının dışında onu bekleyen bölüm arkadaşları, asistanlar ve öğrenciler bir türlü uyum sağlayamadığı başka bir varoluş içindeydiler. Artık kendini bu dünyadan çok kolay ayırt edebiliyordu. Oysa başlangıçta hiç de kolay olmamıştı.

Şimdi ele geçmemek için odasına hapsediyordu kendini. Tecrit halinde varolabiliyordu ancak. Çünkü üniversitede ofisi olmak pasajda dükkân sahibi olmaya benziyordu. Her an kapı açılabilir ve biri içeri dalabiliyordu. Çözüm bekleyen sorunlar kapının ardında diziliyorlardı. Ofisin kapısı kapalı olduğu anda bile gerçekte asla kapalı olmuyordu. Geçirgen bir kapıydı bu. İnsanlar diledikleri zaman içeri girebiliyorlardı ve girmedikleri anlarda bile bu olasılığı koruyorlardı. Zihinsel bir üretim yapmanın imkânsızlığı içinde kıvranan memur-hoca olmamak için kapatıyordu kapısını. Sadece bu

değil: Bir de diğer öğretim üyeleri vardı. Bitmek bilmeyen paylaşım savaşlarının içine çekilmemek için kapatmak zorundaydı kapısını. Üstelik bu şekilde ulaşılmaz bir izlenim bırakıyordu diğerlerinin üzerinde. Dokunulmazlık...

Resme baktı.

Salonun ortasında duran bir adam ve bir kadından oluşan kompozisyona baktığında ilk aklına gelen mekânın kamusalılık derecesi oldu. Evet, evin içi mahremdir ancak her bölümü farklı derecelere sahiptir. Örneğin banyo-tuvalet olarak kullanılan yere genellikle tek başına girilir (yüksek mahremiyet). İçinde bir anda bulunan insan sayısı ve o insanların giriş izni önemli değişkenlerdir. Kendinize ait olmayan bir tuvaleti ‘kullanmak’ için izin almak zorundasınızdır. Yatak odası bir derece daha az mahremdir. En azından evin içinde yaşayanlar için önceden tanımlanmıştır yatak odalarının kullanımı. Bir anda birden fazla kişi bulunabilir ama bunun sayısı genellikle ikidir. Salon ya da oturma odası evin kamusal alanıdır. Ziyaretçilerin serbestçe dolaşabildikleri tek yerdir. Evin kapısından girmesine izin verilenler aslında bu mekâna davet edilmişlerdir. Dolayısıyla mahremiyeti en az olan yer salondur. Elbette bu ev modeli küçük burjuva yaşantıyla sınırlıdır. Alt ve üst sınıflar için durum oldukça farklıdır. Kentlerde yaşamın en yaygın formu olan apartman daireleri ‘oda sayısı artı bir’ diye ifade edilir. ‘Artı bir’ bu salon işlevi görecek olan evin en büyük odasıdır. Salon, evin toplumu kabul ettiği yerdir. Bu resimde de evin sahibi olduğu izlenimi uyandıran kadın figürü ile ziyaretçi konumundaki erkek figürü salonun ortasında betimlenmiştir. Dış dünya, pencereden görüldüğü kadarıyla gösterilmektedir. Oradadır, dışarıdadır. Kalın perde ve tül bu dış dünyayı görmemizi engellemektedir. Sadece bir ışıktır oradan gelen.

Dışarıda olan ilk bakışta görünmemektedir ancak bilgisi evin içindedir. Duvarlara asılmış resimlerde gösterilen yaprak şekilleri en vahşi haliyle dış dünyayı / doğayı temsil etmektedir. Evin sahibi olan kadın bu bilgiye sahiptir. Çünkü bu bilgilerin temsillerini duvarına asacak güçtedir. Ayrıca, adamın üzerinde durduğu (ki havada asılı durmaktadır adeta) küçük dairesel platform da bir yaprak resmi ile işaretlenmiştir. Adamın gözleri kapalı ve ayakları yerden kesilmiş bir şekilde resmedilmesi onun ele geçirilmiş olduğunu anlatmaktadır. Bu ele geçirme kadının yarattığı bir etkidir. Adamı dış dünyanın bilgisinin üzerinde odaklamıştır. Dış dünyanın bilgisine duyarlılık pencerenin önüne yerleştirilmiş yazı masası ile de pekiştirilmiştir. Ancak bu bilginin nasıl kullanılmış olabileceği konusunda bir ipucu yoktur. Üstelik dış dünyaya ait olan bilgi yapraklarla temsil edilmektedir. Örtünmenin arkaik simgesi! Bu durum kadının giysilerine bakmaya iter izleyiciyi. Sadece ellerini, yüzünü ve kanatlarını açıkta bırakan bir giyim. Çıplaklığın sıkıca örtülmüş olması resmin merkezinde yer alan adamı kuşatan halkanın özelliğini daha da belirgin kılıyor. Resimdeki gerçeküstü tek figür bu halkadır. Kadının kanatlarını gerçeküstü diye nitelemek güç. Kanatların ne işe yaradığı, nasıl bir his yarattığı izleyiciler açısından malumdur. Gerçekdışı da olsa tanıdık bir imgedir kanatlı insan. Oysa adamın içinden geçtiği halka ne gerçeklikte ne de insanlığın imgeleminde var olan soyut bir nesnedir. Öylesine soyuttur ki üzerine düşünmekte zorlanılır. Oysa yardımcı olacak bir başka figür vardır: Adamın elinde tuttuğu şapka... Şapkanın duruşu kadının vajinasını çağrıştırmaktadır. Şapka –burada– vajinanın dışarıya çıkarılmış halidir. Vajinal bir imgedir. Şapkanın hemen yanı başında başlayan halka devasa bir deliktir. İçinden geçilen büyük bir delik. Adamın dikey duruşu bu halkanın içindeki fallusu işaret eder. Dolayısıyla adamın neden ayaklarının yerden kesilmiş olduğu anlam kazanmaktadır. Bu hem bir kendinden geçiştir, hem de gerçeklikten çıkıp bir imgeye, bir işarete dönüşmektir. Arkaplanda görünen şömine de merkezde duran vajinal halkanın imgesel ağırlığını pekiştirmektedir. Şömine evin merkezindeki büyük ağızdır. Hayatın

kaynağı olan ateşin yanacağı bu büyük vajina göbek kordonuna benzeyen bacayla yukarıya, kutsal olanın mekânına bağlanır. Ancak bu resimde şömine merkezde değildir, dolayısıyla kutsalın alanına bu imge üzerinden varma çabası zorlama olacaktır.

Bu resmi ilginç kılan sadece erkeğin vajinal etkinin içinde kendini kaybedişini anlatması değil kuşkusuz. Üstelik, anlatılan cinsel birleşme ânı da değildir. Dikkat edilirse kadın elini erkeğe dokunmak üzere uzatmaktadır. Bu dokunma öncesi bir ânın resmidir. Erotik arzu, cinsel eylemi önceler. Yapılan, bir tür dişiliğin mistifikasyonudur. Vajinal olana, aşırı anlam yüklenmesidir. Kaldıramayacağından fazlasını yüklenen dişil imge kılık değiştirir:

- Cinselliği kaba bir deliğe dönüşür, bu sayede varlığı kanatlı bir tanrısallık kazanır.
- Abartılı vajinal imge, adamın üzerinde yükseldiği dünyevi platformun küçüklüğü ile zıtlık göstermektedir.
- Dişiliğin mistifikasyonu dünyayı küçültmektedir.

Melek Sanmıştım şeytanı

[Ali]

Çok müthiş bir resim!

İşe gider gitmez ilk iş posta kutumu kontrol etmek oldu. Yeni bir resim daha göndermişsin ve bu seferki öncekilerden de güzel göründü gözüme. Sanki benden önce anlatacaklarımı biliyorsun ve ona göre gönderiyorsun bunları... Ancak bu satırları yazmak için akşamı beklemek zorundaydım. Çünkü yoğun bir gündü. Üstelik de berbat başladı. Dün gece yazıyı sana yolladıktan sonra Selcan'ı aradım. Çok kızmıştı. Sakin davrandım. Arabaya atlamış gidiyor... Neyse dönmeye ikna ettim. Eğer hemen dönerse her şeyi anlatacağıma söz verdim. Geldi. Saatlerce konuştuk. Ona birçok şeyi anlatmak zorunda kaldım. Otomatik yazı, gönderdiğın resimler... Hepsini gösterdim. Yazdıklarımın tamamını okumasına izin vermedim ama böyle bir projenin varlığına inandırdım. Bir yandan beni dinliyor bir yandan da kitabını elinde evirip çeviriyordu. Tabii Pervin'i de anlatmak zorunda kaldım. Pervin'in şimdi nerede olduğunu sordu. En çok da bu soruya şaşırdım. O sorana kadar bunun hiç aklıma gelmemiş olması çok garipti. Bilmediğimi söyledim. İnandı mı bilmiyorum. Bana Pervin'le yaşadıklarımızı en ince ayrıntısına kadar anlattırdı. Çok garipti biliyor musun?

Bunları sana nasıl bu kadar doğrudan yazabildiğime şaşıyorum. Sanırım kitabın yüzünden. Yani öykülerindeki kişilerin hayatlarını sen de açık saçık sahneleri atlamadan yazıyorsun. Yazınca ayıp olmazmış gibi bir düşünceye kapılmış olmalıyım. Selcan'la o kadar yıldır evliyiz ve onu hiç aldatmadım. Aklıma gelmedi, diyemem. Ama hiç beni çeken biriyle karşılaşmadım. Belki öyle biri karşıma çıksaydı aldatabilirdim. Bilmiyorum. Aslında düzenimi bozmaya cesaret edemezdim sanıyorum. Ben bu hisler içinde olduğum için Selcan'ın da benzer bir durumda olduğunu varsayıyordum. Yani Selcan'ın da beni aldatma olasılığını hiçbir zaman aklıma getirmemiştim. Ama dün gece Pervin'le yaşadıklarımı dinlerken bakışlarının bulandığını hissettim. Belki içtiğimiz şarapların etkisiydi. Ama anlattıklarımın zevk aldığını, heyecanlandığını görebiliyordum. Sonra... Karanlık salonumuzda üç kişi gibiydik. Selcan başka biriydi sanki. Ondaki bu değışim bana da yansıyor beni de değıştiriyordu. O karanlık odanın kapısı ardına kadar açılmış gibiydi. Orada Pervin, yirmi yıl önceki ben, hiç tanımadığım Selcan, gönderdiğın resimlerdeki gibi garip bir şekilde nefes alıyorduk.

Resmi yine unuttum. Oysa bu beni en çok etkileyen resim şu ana kadar. Melek kadının büyülediğı adam! Ben miyim o? Önceki resimlerin çıktılarını yan yana koyup baktım bir süre. Aslında adamların hepsi farklımış. Nedense ben onlara baktığımda hep kendimi görüyorum. Peki melek kadın kim? Hayır dostum Pervin değıl o. Melek olması mümkün de değıldi zaten. Dönem sonuna kadar çeşitli zamanlarda birlikte olduk. Önceleri, dediğım gibi onu önemsemiyordum. Ne ona aşkıttım ne de bir beklentim vardı. Ama yurt arkadaşlarım uzun eşek oynarken ben sigara içerek ne kadar dayanılmaz bir erkek olduğumu, Pervin'le kaç kez yattığımızı, hangi pozisyonları denediğimizi düşünür içimden böbürlenirdim. Oysa gerçek bu değıldi. Yıl sonuna doğru Pervin'le görüşmelerimiz iyice seyrekleşti. İşin kötüsü onu hep bir çocukla görür olmuştum. Eski ama ilginç bir Amerikan arabası olan son sınıflardan biri. Herifin gerçek bir Zippo çakmağı vardı, hiç unutmuyorum. İçimde kaban kiskançlık dalgalarına direnecek gücüm yoktu. O benim hiçbir şeyim değıl ki, diyordum içimden. Kimse yaşadıklarımın farkında değıldi. Pervin'i kimseye anlatmamıştım. Ama onun kız arkadaşlarının (en çok da kııl saçlı oğlanın) bana acıyarak baktıklarını sanıyordum. İşte o dönem başkalarının

düşüncelerini okuma gücümü kaybetmeye başlamıştım. Örneğin Pervin'in ne düşündüğünü anlayamıyordum. Bir gün yolunu kestim ve aramızda hayatım boyunca unutamayacağım şu konuşma geçti:

Ben – Uzun zamandır görünmüyorsun?

Pervin – Ortamdayım...

Ben – Özledim.

Pervin – Bak Ali, artık seninle görüşmem. Ciddi bir ilişkim var.

Ben – Ne demek istiyorsun? (Yüzündeki sıkıntılı ifadeyi görünce sinirlenmişim, ona askıntı olan biriymişim gibi davranıyordu) Ya sen ne biçim bir kızsın? Ne yapmaya çalışıyorsun! Olayın nedir anlayamadım.

Pervin – Anlaşılmayacak bir şey yok. Artık bitti. Seni görmek istemiyorum.

Ben – Peki onca zaman... Neden Pervin? Neden benimle yatıyordun?

Pervin – Sen neden yatıyordun benimle?

Ben – Ben... Seni seviyordum.

Pervin – Tabii tabii. Görürsem söylerim.

Ben – Peki başka ne sebebi olabilir? Nasıl açıklıyorsun bu durumu?

Pervin – Ya sen salak mısın? Ne diye uzatıyorsun ki... Sana hiçbir şeyin hesabını vermek zorunda değilim. Ben böyle biriyim tamam mı? Sen de öyle birisin sanmıştım. Yani...

Ben – Sadece sevişmek isteyen biri! Ben hâlâ istiyorum seni. (İşte alçaldığım, dibe vurduğum an).

Pervin – Komik olma lütfen. Film çoktan bitti. Üzgünüm ama bitti. Ne o? Niye asıyorsun suratını? Duyan da seni evlenme vaadiyle kandırıp namusunu kirletmişim sanır. Saçmalama... Bak, geldiği gibi, estiği gibi yaşarım ben, tamam mı? Şimdi âşık oldum. Sırılsıklam âşığım. Ama bu sen değilsin, tamam mı?

Ben – (Benimle açıkça dalga geçiyordu, öfkenin ne olduğunu ilk kez o anda hissettim, sesimi yükseltip üzerine doğru yürüdüm). Benden bu kadar kolay kurtulacağını mı sanıyorsun?

Pervin – (Yüzündeki kızgınlık ifadesini unutamıyorum) Bela mı olacaksın? Cürmün kadar yer yakarsın. (Kızgınlık tiksintiye dönüşmüştü). Sana bir şey diyeyim mi: Artık senden sıkıldım. Üstelik berbat sevişiyorsun. Ne dokunmayı biliyorsun ne okşamayı... Okan bile senden daha iyi...

Devamını yazamayacağım. Sunturlu bir küfür edip oradan uzaklaşmıştım. Nasıl bir kızdı bu? Âşık olduğunu söyleyen biri bu kadar kötü olabilir miydi? Koşarak bir yere doğru gidiyordum. O anda bir silahım olsaydı her yeri kan gölüne çevirebilirdim. O arabalı puştan başlayıp, Pervin, Okan... artık kim varsa, hepsini tek tek yok etmek geçiyordu içimden. Birkaç gün aralıksız içip sarhoş olmam gerekti kendime gelebilmem için. Ve ondan sonra hayatımda yeni bir dönem başladı. Okuldan uzaklaştım. Bir bakıma iyi de oldu. İlhan'la da bu dönemde tanıştım. Sahi sen İlhan'ı tanımıyorsun, değil mi?

İşte o yüzden resimdeki melek kadının Pervin'le bir ilgisi yok. Olsa olsa 'melek sanmıştım şeytanı' diyebileceğim bir durum. Bak bu bölümün başlığı da kendiliğinden çıktı: Melek Sanmıştım Şeytanı! Birazdan Selcan gelip tepemde dikilmeye başlar. Merak ediyor. Deli gibi merak ediyor. Biliyorum. Beni artık olduğumdan farklı biri olarak görüyor. Belki de ona her şeyi daha farklı anlatabilirim: "O zamanlar eski bir Amerikan arabam vardı. Nova. Lacivert. Kazlar hastasıydı. İşte Pervin de o kızlardan biriydi. Çok ateşli bir sürtüktü. En büyük zevki şehirlerarası yolda hız yaparken yan koltukta eteğini beline kadar sıyırıp kendini tatmin etmektir. Hiç unutmam kasık tüylerinin arasında kocaman bir ben vardı, ille de ona dokunmamı isterdi. Çok eğlenirdik. Ama sonra

sünepe herifin birine gönlünü kaptırdı. Bana sorarsan odunun tekiydi. Kampüsün bahçesinde yalnız başına dolaşıp sigara içmekten başka bir şey yapmayan bir salak. Neymiş, herkesin düşüncelerini okuyormuş. İşte ona yalvarıyormuş arada sırada birlikte olmak için... Ne zavallılık. Yıllardır aklıma bile gelmemişti. Geçen gece gördüğüm kâbus da buydu işte. Rüyamda ben o salak çocukmuşum. Pervin’i arayıp duruyormuşum karanlık odaların içinde...”

Sence Selcan bu hikâyeyi yutar mı?

Sevgiler

Ali

İçine Kapanma

[Yağmur]

Evimde mutluyum. Her şey yerli yerinde. Uzaktan bakanları aldatacak renkler seçmiştim. Perdelerin arkasında kurduğum dünyam, kedilerim, battaniyelerim, yün kazaklarım, kalın çoraplarım, sıcak çorbam, ellerimi açıp açıp yakardığım dualar... hepsi birleşerek bir adam oldular. Hayal. Işıklı bir çemberin içinden çıkıp geldiler. Birer birer. Babamı hatırlatsınlar istedim. Onlara ruh vermek istedim. Oysa kapıların dışında gerçekler vardı. Korkutucu. Onlardan kaçtım, işte şimdi hayallerle oynuyorum. Birileri kapımı aşındırıyor örneğin. İçeri girmek istiyorlar. Hayır diyemiyorum, susuyorum. Sessizliğimi yanlış anlıyorlar. İçine kapanma diye fısıldıyor adamlar, saçlarımı okşuyorlar kapıların altından uzattıkları elleriyle. Oysa ben evimde mutluyum.

Ben de şaşıyorum aklıma gelenlere. İnan böyle biri olmadım kuzen. Sadece yazı bu.

Okumayı seviyorum ama. Senin yazdıklarını da okudum. Hepsini. Hem çok değişik, hem de çok tanıdık. Böyle bir his uyandırıyorlar. Bazen yoruluyorum. Tabii hep senin yüzün var gözümün önünde. Hikâyelerin kahramanlarını hep sen sanıyorum. Asla başka romanları okurken olduğu gibi kendimi unutmuyorum, tam tersine, hep seni, hep kendimi, hep Beşiktaş'taki küçük aile evini hatırlıyorum. İki haneli o ev. İki kardeşin kurduğu ama zamana dayanıksız o küçük dünya. Yerler muşamba, altı tahta. Sobalı, rutubetli. Ama mutlu. Mutlu muyduk sahi? Ben güzel şeyler hatırlıyorum ama kötü olaylar da olmadı değil. Senin evden ayrılman mesela. Ne kadar üzölmüştü yengem. Ama sen haklıydın. Sonra babalarımızın ölümü.

İçeride Daha Ne Benler Var

[Halil]

Meğer bu çocuk yazdıklarımı temize çekiyormuş. Tabii Halil Bey bir kopyasını size bırakırım, dedi. Yarın getirir herhalde. Her sabah da koşuya gidiyor, geçerken resmi bırakıyor yazıyı alıyor. Eskiden yazı-çizi işleriyle uğraşanlar pek böyle spor yapmazdı. Şimdikiler farklı demek ki... İki satır laflayalım istedim aslında, soracaktım nasıl, iyi yazmış mıyım diye. Ama yerinde duramıyor ki, koşu koşu gitti. Dışarda görsem kurye sanırdım. Yazarmış ama bir kitabını bile görmedim. Ferhan'a söylesem de getirse bana. Ama şimdi başlar ahret sualleri. Ne yapacaksın baba, sana göre şeyler değil... Vıdı vıdı, yer bitirir insanı. Çocuklar babalarını neden küçümser? Sanıyor ki ben bu yaşta doğdum, bu evden hiç çıkmadım. Yahu ben eve girmezdim be. Nerede akşam orada sabah. Bir sürü şair de tanıdım, yazar da. Mesela Edip vardı, Bebek'te içerdik. Şadırvan vardı o zamanlar. Denize karşı, bara tüneyip bir ikindi rakısı. Şimdi Ferhan'a söylesem tanımaz, o kim diye yüzüme bakar. Belki arkadaşşı bilir. Madem yazar, hepsini tanıması icap eder. Zaten kaç tane yazar var ki memlekette? Biz daha çocukluk evresindeyiz tekâmülün. Bazı milletler geç geliyor. Mesela Avrupa yaşlandı artık, olgunlaştı, duruldu. Amerika genç, yerinde duramıyor, her yere her şeye saldırması bundan. Biz ise çocuklukta hâlâ. Çocuk gibiyiz. Dikkatimizi toplayamıyoruz, aklımız fikrimiz eğlencede, futbolda, dansda, şarkıda, türküde. Çocuklar da böyle değil midir? Hayatın realitesini idrak etmedikleri için hayallerin peşinden koşarlar. Dünyayı kendi zevklerinin merceğinden görürler. Tabii o görüntüde ne devler, ne periler, ne canavarlar vardır, çeşit çeşit. Misal mi? Çook, her yanımız bu misallerle dolu. Bir zamanlar komünizm umacısı ile korkutulduk, şimdi şeriat, yarın artık ne çıkarsa bahtımıza. Her neyse, işimize bakalım, bugün çok havailik yaptım zaten. Hanımın temizlik günü diye akşama kadar sokaklarda sürttüm. Neyse ki resmi de yanıma almışım. Otobüslerde çıkarıp çıkarıp baktım. İnsanın aklına ne çok şey geliyor. Bu resmin başarısı mıdır? Ben resimden anlarım. Ama modern resimden zerre kadar da hazetmem. Ben yaptım oldu diye bir şey çıkarmışlar, ne yaparlarsa sanat oluyor. Oluyor mu gerçekten? Yoo, sadece vakit geçiyor. Yarına kalıyor mu? İnsanlara bir şey ifade ediyor mu? Hayır, kesinlikle hayır. Bir Rembrandt bir Mikelanj olabilir misin? Ben ona bakarım. Adamların eserleri aradan bin yıl da geçse, on bin yıl da geçse güzelliğini koruyor. Kim bakarsa baksın, isterse hayatında ilk defa bir resim görüyor olsun muhteşemliği karşısında alıklaşır, büyülenir. Gerçek sanat eseri hayranlık uyandırır. Neden? Çünkü adamlar hayatlarını sanatlarına vakfediyorlarmış. Daha güzel heykel yapabilmek için kadavraları kesip bakıyorlarmış hangi adale nereden geçiyor, nasıl bağlanıyor diye. Öyle kafadan atarak olur mu? Olmaz. İnce ince, bir cerrah gibi, bir atom fizikçisi gibi çalışmış adamlar. O zaman da müzeye koyarlar eseri, yetmiş iki millet gelir ağzı açık seyrederek. Bazen hayalini kurardım eskiden, şöyle bir Avrupa seyahati yapsam, müzeleri gezsem diye. Ama olmadı işte, olacağı da yok. Sultanahmet'te görüyorum, benden yaşlı pinponlar geziyorlar otobüslere doluşup. Hacca giden kabileler gibi yollardalar. Aslında günümüzde hac seyahati tek bir yere doğru yapılmamalı, her yere gitmek lazım. Hem de öyle uçakla falan değil, otobüsle, trenle, gemiyle... Yavaş yavaş sindire sindire. Neden hacca gidilirmiş? Yol için. Eski masallarda anlatılan hep o değil midir? Kafdağı'nın ardındaki hazine için yola çıkar adam ama asıl macera yolda başından geçenlerdir. Önemli olan tecrübedir. Kolay mı o zamanlar, kalkıp at sırtında o kadar yol gitmek? Eşkiyası var, hastalığı var. Boşuna denmemiş 'gidip de dönmemek var' diye. Her yola çıkanın ardından dualar okuyan ninemi hatırlıyorum. Babam işe giderdi, arkasından su dökerdi. Yahu anne alt tarafı bir otobüse bineceğim yarım saatte işe varacağım, akşam döneceğim, derdi de dinlemezdi. Eski kadın tabii. Onlar gördü asıl kıtlığı, savaşı,

acıyı. Savaş zamanı, tüm aileler dağılmış dört bir yana. Yedi kardeşlik iki tane kaldık der dururdu. Pamuk ninem benim. Balkanlardan yürüye yürüye geldik, arkamızda Bulgar domuzu diye söylenirdi. Hacca gitmek o zaman başka bir mana ifade edermiş. Giden kişi dönebilirse eğer, kim bilir belki iki yıl sonra, başka biri olurmuş. Tabii o lafın devamı da söylenir: Dönüp de bulmamak var. E, telefon yok, telgraf yok. Mektup yazsan bir dert, varır mı yerine? Eski zamanlar zormuş zor. Şimdi de zor ama şimdinin zorluğu başka. İyice çenem düştü, aklıma geleni yazıyorum konuşur gibi. Çocuğun işine yaramayacak böyle yaparsam. Resim veriyor, bak da yaz diyor ben imtihanda cevabı bilmeyen talebe gibi kıvırtıyorum. Maksat sayfa doldurmak sanki. Değil ama değil. Billahi değil, var bu çocuğun bildiği bir şey. Çünkü resme bakıyorum, hakikaten aklıma neler geliyor neler. Şimdi bu resim bir tiyatro sahnesi gibi... Kadının kostümü var bir kere. Kanat takmış. Ama melek olmak için biraz kart. Yani kendi aralarında oynuyorlar gibi. Kim seyrederek böyle bir piyesi? Geçkin bir melek. Adam da aşırı bir hürmet gösteriyor kadına. Sustalı maymun gibi selamlıyor kadını. Kart melek de elini uzatmış sanırsın takdis ediyor, paye veriyor. Benim fikrimce adamın kibarlığı sahte. Zaten böyle aşırı kibar insanlardan çekinmek lazım. Böyleleri aman efendim, sepet efendim, hürmetler ederim, zat-ı âliniz gibi mübalağalı laflar ederler, iki büklüm olurlar ama yeri gelince en pespaye külhanbeyi kesilirler. Bir Erdoğan Bey vardı, Aksaray'daki apartmanda. Eve girerken karşılaşmayayım diye dua ederdim her gün. Kapıdan kim önce geçecek diye iki saat kibarlık piyesi oynardık. Aman rica ederim önce siz buyrun, yok hayatta olmaz siz buyrun... İnsan böyle birini gördü mü kaptırıyor kendini, başlıyor kibarlığa. Aslında şahsi bir inada bindirme meselesi. Her seferinde benden daha kibar olduğunu ispat etmek için yapıyordu, üste çıkmak için. Yağma yok, ben de beklerdim kapıda. Önce siz buyrun diye kırılıp dökülürdüm. Ama işte aynı Erdoğan Bey karısını bir döverdi ki! Katiyyen inanmazdı bilmeyen biri. Erdoğan Bey mi yok canım yanlısınız var derdi az tanıyanlar. Biz yemin billah ederdik, bu sefer de iftira ediyormuşuz gibi şüpheyile bakarlardı yüzümüze. İnananlar da Erdoğan Bey'in tarafını tutarlardı hemen, kim bilir kadın neler yapmıştır adamcağızı çileden çıkarmıştır, derlerdi. Zavallı kadın... İşte resimdeki adamı o çift karakterli ruh hastası Erdoğan Bey'e benzettim. Kimileri kendini gizlemekte özel bir kabiliyete sahiptir. Bende hiç yoktur böyle huylar. Neysem oyum. Mevlana'nın dediği gibi... Sahte kibarlıklarım hiç yoktur, dan diye söyleyiveririm düşündüğümü. O yüzden benden siyasetçi olmaz. Hanım der ki sen mecliste olsan iki günde kapıya koyarlar, biraz politik olsan ya. Ne yapacağım politik olup? Nedir politik olmak? Yalan söylemektir. Ben güzele güzel, doğruya doğru derim. Bunu bilir bunu söylerim. Tabii her aklıma geleni de söylemem. Deli derler adama. Çünkü akıl insanın hizmetkârı olmalı. Eğer ki insan aklının hizmetine girerse, o adamın vay haline! Neler neler ister akıl, ne şeytanlıklar bulup çıkarır. Akla her gelen güzel ve doğru olaydı insanlık böyle mi olurdu? Kimi zaman gözlerimi dinlendirmek için koltuğa kurulur bu içimdeki sesi dinlerim. Acayip şeyler söyler... Tanıyamam o sesi bazen. Çocuk gibi türlü türlü zırvalıklar fısıldar. Vehimler, şüpheler, hayaller. Doğrudur Yunus'un dediği, bir ben var bir de benden içeride başka bir ben. Doğru ama eksik söylemiş eski zaman insanı. Bir ben var, içeride daha ne benler var! Çeşit çeşit. İşte delilik bu benlerin dizginlerini elden kaçırınca ortaya çıkıyor. İnsan bir bakmış o içindeki seslerin kölesi olmuş. Ben olmam. Hepsini dinlerim, adeta bir umum müdür edasıyla hepsine söz veririm ama nihai kararlar bana aittir. Veleve ki bunlardan birinin dediğini yapacak olsam bile asla ilk va'zedildiği şekliyle tatbik etmem, iki kere düşünür, keskin köşelerini budar medeni bir hale getiririm. İnsanın en büyük derdi budur kanaatimce, şahsiyetin tekamülü bu mücadeleden geçer. Bu resimleri yapan sanatkâr bence muhakkak farkındadır bu mücadelenin. Zaten kendi şahsında güdük kalmış biri nasıl sanatkâr olur ki? Olur da ancak o tualin üzerine boyaları fırlatıp bakın ben ne güzel yaptım diyenler kadar olur. İki yaşındaki sübyan sabi daha samimidir sanatında. Kakasıyla duvarlara resmettikleri daha çok sanattır bunlarla mukayese edilince. Her şey insanın peşinden sürükleyecek birilerini

bulmasına bağlı. Öyle derler: Şimdi Şu kapı aılsa ve ben kralım diye bağırarak bir adam girse içeri deli diye tutar tımarhaneye atarız. Ama adamın arkasında yüz kişilik bir kalabalık varsa... Mecburen kabul ederiz adamın krallığını. Hem o kadar insan hata yapmış olabilir mi? Böyle düşünürüz hemen. İşte böyle böyle Hitler'di Mussolini'ydi başına musallat olmadı mı insanlığın? Tabii bu delilikten kaç kişinin menfaati olduğuna da bağlı... Nereden nereye: hokkabaz gibi poz vermiş Erdoğan Bey'e benzeyen adama bakıp neler düşündüm. Serbest kalınca insanın aklı ipini koparmış deli danalar gibi koşturuyor. Önüne kim gelirse boynuzlamak için hamle ediyor. Ama işte İspanyolların yaptığı gibi insanlar eğlenerek bakıyorlar bu deli danaya. Daha sonra Őişleri sırtına saplayıp bitiriveriyorlar işini. Şimdi biz yapsak Avrupa Birliği'ne alırlar mı? Bırak aralarına almayı, vahşı diye adımızı çıkarır, Haçlı seferi düzenlerler. Ama İspanyol yapınca iyi. Biz kurban kesince kötü. Bir kere biz yemek için kesiyoruz hayvanı. Herkes paylaşıyor. Hem fakirin karnı doyuyor hem de herkes ne yediğini anlıyor. Yoksa Allah'ın senin kestiğin kurbanı ihtiyacı mı var? Zaten hepsi onun değil mi? Vahşetmiş! Asıl vahşet hayvanı eğlence için öldürmekte, işkence etmekte. Bizim ananelerimizin hep derin manaları vardır. Mesela ben çocukken her bayram kesmezdi babam kurban. Zaten memur adam. Gerçi o zamanlar memurların durumu o kadar kötü değildi. İzafı bir Şey tabii. Herkes o kadar sefildi ki memurun fakirliği zengin görünüyordu. Babam ben mektebe başladığım sene kesmişti. Bir koç. Kanını alnıma sürmüşlerdi. Oğlum, demişti, bak bu hayvanı senin için kestik, onun hayatından sen mesulsün artık. Bu laf bende öyle bir yer etmişti ki... Bir de hocaya eti senin kemiği benim demişti beni iteleyerek. Hoca da koskoca müfettişi görünce daha da bir ciddileşmiş olmalı, sertçe tutup beni yanına çekmişti kurbanlık koyun gibi. Mektepte ne zaman haylazlık yapsam aklıma bu ko gelir gözlerim dolardı. Yaramazlıklarım yüzünden ızdırap çeker sanırdım. Çocukluk işte. Ama mühim bir neticesi daha oldu bu kurban hadisesinin. Ondan sonra et yerken hep bir mahluğu yediğimin idraki içinde oldum. Daldan dala atlıyorum ama resme bakınca önce bir Şey geliyor aklıma sonra başka Şey. Bazı Şeyleri yazamadan bakıyorum mevzu başka yere kaymış. Mesela adamın can simidi gibi bir Şeyin içine girmiş olması başlıbaşına bir mesele. Denize girerken çocukların kullandığı şambrellere benziyor. Komik. Adam ne demek istiyor bu şekilde? Hanfendi gözlerinizin denizinde boğulmamak için bakın can simidine sarıldım! Erdoğan'a bak sen. Ağzı laf yapardı zahir. Yoksa o güzelim kadını nasıl elde etsin. Kadın varlıklı bir aileden de geliyordu. Güzeldi de. Boşnak güzeli. Elini sallasa ellisi. Ama kapılmıştı bu adama. O zamanlar boşanmak kolay değildi. Şimdi gözünün üstünde kaşın var, deyip çıt diye boşanıveriyorlar. Yahu evlilik kolay iş mi? Bir aile olmak... Daha ilk münakaşada soluğu hâkimin karşısında alıyorlar. Hâkimler de bıkmış, her gün yüzlercesi geliyor, bana ne deyip boşuyorlar. Halbuki münakaşa müşterek hayatın bir parçasıdır, yeri gelir zankıdır. Tabii belli bir ölçüyü aşmamak kaydıyla. Peki resimdeki Erdoğan şambrelden simit takmış gelmiş de kadın boş mu durmuş; o da kanat takmış ben melek gibi kadınıym diyor. Eh onlar anlaşmışsa bize laf söylemek düşmez. Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş!

Kızıl Ölümlün Maskarası

[Akın]

Başkaları da var.
Her zaman vardır.
Kendime bunu söylemekten yorulduğumda başkalarını arıyordum.
Arayınca bulunuyor.
Beni kimse bulmuyordu.
Kendimde kayıptım.
Gözlerimi açmadan bekliyordum.
Artık adını unuttuğum birinin dokunuşunu özlerken.
Hışırdayan yapraklar olmalı.
Yeşil, kızıl, sarı.
Sonbahar olmalı.
Ölüm yeni bir başlangıç olmalı.
Olmadı.
O hışırdayan ölüm meleğinin kanatları.
Kurtarıcı beklemek büyük yanılgı.
Dünyanın sesleri ne kadar da yalancı.
Her şey sürekli başka bir şeye benziyor.

Başkalarının dünyasındaydım.
Kendimi gizlediğim imgenin bir kabuğa dönüşmesine izin vermiştim.
Bile isteye.
Gönüllü bozgun.
Kabuğumu çatlatacak darbelerden uzakta bir gezegen olmuşum.
Kendini saran kollarıyla büyük bir benlik sevgisi.
Ben ben olmasam yaşayamam.
Totoloji, demişti derste hoca, büyük bir öz sevgisidir.
Delirmiş olduğunu kimse bilmiyordu.
Sonradan çıktı ortaya.
Ben, dedi, sizi... dedi.
Cümlesini tamamlamasına izin vermediler.
Burası yarım kalan cümleler ülkesidir.
Eski bir tren kompartımanında rastladım sonra.
Çok sonra.
Beni tanımadı.
Çok değişmişti.
Beni tanıyacak kısmını kaybetmişti.
Kondüktörden korkuyordu.
Sürekli kasıklarını kaşıyordu.
Kıl köklerinden gelen ses trenin ritmine karışıyordu.
Bulantı.
Geceleri geç gelen telefonlarla uyanan yılan.

Korku başını kaldırınca iç organlarına sürtünür insanın.
Başka bir kompartımana geçmek istedim.
Beni tanımasından korktum.
Bir gün belki ona dönüşmek?
Bir sabah uyandığında başka bir dünyada bulmak kendini.
Ya da uzun bir cümlenin tam ortasında.

Fark etmek.
Bütün mesele bu.
Olmalıydı.
Hiçbir meselenin bütünlüğü kalmadı.
Önce onu götürdüler.
Sonra ırmağın suyundan içmeyin, dediler.
Herkes içeri kapandı.
Su korkusu neler yaptırmaz insana.
Yemekler, davetler, partiler.
Parti için aradığım kostüm çoktan kiralanmıştı.
Kızıl ölümün maskarası oldum ben de.
Kostümcünün elinde son kalan imgeyi geçirdim üzerime.
Koşar adım girdim aralarına.

Okul bitti sonra.
Her şey ne çabuk dağıldı.
Bazıları ortada kaldı.
Herkes onlara baktı.
Ne yapacakları merak konuşuydu.
Kötü örnek örnek değildir, derdi hoca sınıfta.
Eline bir gün bıçağı almasaydı keşke.
Okkam'ın Usturası bu demişti.
Gülmüştük.
Quid rides de te fabula narratur diye bağıırıyordu götürürlerken.
Latince bilenimiz olsaydı belki kurtulurdu.
Anlattığı hep bizim hikâyemizmiş.
Süsen'i de götürmüşlerdi.
Suç potansiyeli suçtan daha korkunç görünüyordu zamanın tiranlarına.

Süsen çok eski ve yanlış bir hikâyeydi.
Mülkiyete karşıydı.
Bazı şeyleri öğrenmiştim artık.
Mülkiyet adaletin temeliydi.
Böyle söylüyordum eski arkadaşlara.
İyi değilmiş diyorlardı.
Dinlemiyordum.

Kararlıydım.
Önemli olan bu.

Kendime verdiğim sözleri geri aldım bir gün.
Sıfırdan başladım babam gibi.
O da başka bir hikâye.
Trene atladım.
İnsan hiç kaybolmaz tren yolculuğunda.
Yol bellidir.
Başı sonu demir, ucu bucağı demir.
Sarsıntılar.
Sesler.
Görüntüler.
İçinden düşünen insanlar.
Geçmişte bir yerde delirmiş bir hoca.
İçinde büyük korkular taşıyan genç bir adam.
Ben.

Gözümü açtığımda kendimi bıraktığım yerde buluyorum.
Süreklilik aklın garantisidir.
Önümü ilikliyor, zarif bir selam veriyorum.
Elini uzatıyor.
Üç şartım var diyor aşk.
Bir: Diğer iki şartımı bilmeksizin kabul edeceksin.
Tereddüt etmeden evet diyorum.
Çünkü suları zehirlenmiş ırmağın, içen deliriyor.
Kendimi korumalıyım.
En son yoldaşım da içince...
Bırakıp gitmenin zamanıdır.
Çünkü delilik müebbet bir haldir.

Alev Alabilir

[Erol]

“Anlatana anlatılır.” Genelde düşünölenin aksine, yazarın hayal dünyasında sürekli yeni öyküler yarattığını, bitmez tükenmez bir kaynaktan sürekli yeni öyküler ve olaylar kurguladığını sanmaktan daha yanıltıcı bir düşünce olamaz. Gerçekte hayalinde öyküleri kendine çağırarak yerine, gelişmiş gözlemlene ve dinleme yeteneklerinden faydalanarak, çevresindeki figürlerin ve olayların kendini çağırmasına izin vermesi yeterlidir. Zaten kim sık sık yazgıları anlamlandırmaya kalkışır, ona yazgısını anlatan çok olur.

Sabırsız Yürek, Stefan Zweig, 1938

Özür dilemem gerekli. Bugün üçüncü resim geldiğinde sana haksızlık yaptığımı anladım. Gerçekten. Yazdıklarımı okudum ve derin bir utanca gömüldüm. İfade etmek istediklerimi dile getirememişim. Yanlış anlaşılmdan ne kadar korktuğumu bilirsin (Yazarın duası: *Oh no, please don't let me be misunderstood!*). Hatırlıyorsun değil mi? Sahi eski günleri hatırlıyor musun? Ortaköy’de çay bahçesinde giriştiğimiz saatlerce süren ‘çalışmaları’. O eskizler hâlâ duruyor...

Yine de bu ‘projen’ beni olumsuz yönde etkiledi. Garip bir rüya gördüm örneğın. Gerçi benim rüyalarım her zaman gariptir. Ancak bu seferki rüyayı tetikleyenin senin bu projen olduğuna eminim. Çünkü rüyada sen de vardın.

Rüyada bir askerim. Bir mangayız galiba. Hangi görevle orada bulunduğumuzu, kimin komutan olduğunu bilmiyorum. Bir köy evi var görüntüde. Biz askerler de bu evi gözetliyoruz. Pusuya yatmışız. Çevresini sarmışız. Alacakaranlık. Şişman bir asker var, iri yapılı, durmadan ot çiğniyor. Sigara içmediğı için sinirli olduğunu anlıyorum. Askerlikten kalma bir bilgi: Sigaranın ateşi karanlıkta çok uzaklardan görünür. Sonra seni fark ediyorum. Pürdikkat eve bakıyorsun. Parmağın tetikte. Tüfeğini eve doğrultmuşsun. Kıpırdayan olursa tetiğe basacaksın. Kararlısın. Sana bakarken bunları düşünüyorum. Ama ya evdeki küçük çocuklardan biri çıkarsa... Oyun oynamak için örneğın. Bunca gerginliğin ortasında hata yapmaman mümkün mü? Bu soruyu şişman askere sormuşum. Aldırmıyor. Senin keskin nişancı olduğunu söylüyor. Sonra bana dönüp hem senin silahın nerede diyor. Birden anlıyorum ki ben silahsızım. Üstelik bir üniformam da yok. Üzerimde mayo ve yazlık gömlek var. Ayaklarım çıplak. Parmaklarım taze kazılmış kırmızı toprağın içinde rahatsızca kımıldıyor. Toprağın yumuşaklığı hoş. Ama telaşa kapılıyorum. Benim savaş karşıtlarından olduğum anlaşılacak diye korkuyorum. Sana bakıyorum. Sen duruşunu bozmamışsın. Biraz daha dikkat edince senin gerçekten sen olmadığını, senin maketin olduğunu anlıyorum. Tabii ya, diyorum, bu kadar saat öyle durmasına imkân yoktu zaten. Sen kendine benzeyen bir maket yapıp sipere bırakıp gitmişsin. Şişman askere bakıyorum. O da bir maket. Gülümsüyor ama yine de kahverengi bir çuvalın içine ot doldurularak imal edilmiş olduğu anlaşılıyor. O otları çiğnemiyormuş meğer, içini tamamen dolduran otlar ağzından, burnundan, kulaklarından fişkırıyormuş. Sigara içmemesinin nedeni bu! Alev alabilir... gibi saçma çıkarımlarda bulunurken uyandım.

Ne dersin? Senin deneyin bir parçası olabilir mi bu rüya?

Gerçekten... önceki yazdıklarımı okudum da çok utandım. Yıllardır bu ânı beklemişim de kinimi kusmuşum sanki. Yazdıklarımnda samimiydim, ancak bunları yazmanın ne yeri ydi ne de sırası. Belki içinde bulunduğum ruhsal durumu anlamana yardımcı olmuştur. Başaramamış birinin acılı sözleri olarak okuduğundan eminim. Çünkü ben de yazdıklarımı senin gözlerinle okuduğumda açık seçik

gördüm o satırların yazarının acıklı durumunu.

Benim derdim ne biliyor musun? Edebiyatı çok ciddiye almışım. Sen almadın demek istemiyorum. Dikkat ettiysen senin yazdıkların üzerine tek kelime etmedim şimdiye kadar. Etmeyi de düşünmüyorum. Belki bir gün karşı karşıya oturursak, eskiden olduğu gibi sohbeti koyulaştırabilirsek, o zaman belki söylerim neler düşündüğümü. Kendi sesini bir şekilde bulmuşsun, yolunu çizmişsin. Aslında bu deneysel işin de beni şaşırtmadı. Daha önce yazdıklarında ipuçları bulunan bir eğilimin ürünü bir çalışma. Ama anlatmak istediğim bu değil. Benim neden edebiyat ile, haydi daha da daraltarak söyleyeyim kurmaca edebiyat ile, kurgulanmış hikâye ile sorunum var? Bunun nedenini bilmiyorum. Sanırım çok fazla anlam yükledim zamanında, çıtayı çok yukarılara koydum ve... yani demek istediğim, her satırı çok çok önemli, benzersiz, harika olan bir metin olmayacaksa yazmak neye yarar ki? Bu tür bir düşünceye saplanıp kaldım. Tabii böyle bir metni yazmak mümkün değil. İmkânsızın peşinde koşarken kendimi edebiyatın uzak denizlerinde başka bir coğrafyada buldum zaman içinde. Rüyaalar âlemi... Evet, bugün sana bir rüya ile cevap vermem bir tesadüf değildi.

Akılla, hesapla, anlaşılabilirlik kaygısıyla kurulan metinlerin sentetik doğasının aksine rüyaların özgür ve özgün kurguları nicedir ilgimi çekiyor, hatta zihinsel bakışımın odağında duruyor. Aklın devre dışı kaldığı özgün bir deneyim. Üstelik, evet, hikâye anlatıyor. Ama alışmadığımız bir şekilde. Her gece ve her gece yaşıyor olmamıza rağmen özgünlüğünü yitirmeyen bir anlatma biçimi. Senin gönderdiğin resimlerde de benzer bir öz var. Özgür... Sonra o rüyayı gördüm. Bunun bir işaret olduğunu düşündüm. Belki de iç dünyanın isimsiz yöneticileri senin deneyini ciddiye almışlardı. Neden ‘onlar’ diye kurdum bu cümleyi bilmiyorum. Daha önceden düşündüğüm bir benzetme değildi ‘isimsiz yöneticiler’... Yazarken aklıma geldi. İşte buna benzer deneyimleri yaşamak istediğime karar verdim sonra: Daha önceden varlığının farkında olmadığım düşüncelerime ulaşmak için bir yol.

Acaba çevresini sardığımız ev neydi? Sen maketini yapıp nereye kaçmıştın? Ben neden plaj kıyafeti içindeydim? Şişman asker rolündeki adam kimdi? Neden maketlerin içi otlarla doluydu? Ben neden silahsızdım? Yanıtlanması gereken çok soru kalıyor geride. Hatta asıl soru: bu rüyanın anlamı nedir? Belki de sadece bu soruya cevap verebiliyorum. Bu işte beraberiz! Her ne kadar senin ve diğer altı kişinin varlığı benim için bir muammayla da bu iş benim için eskilerden kalma bir yaz tatili kadar rahatlatıcı. Saf bir şekilde giriyorum oyuna. Sen de bir şekilde saflığını korumayı başarıyorsun. Üniformanı bir makete giydirip kaçmışsın savaş alanından. Ne anlamalıyım bundan? Senin görüldüğün gibi biri olmadığını mı? Başka kılıklar içinde her an ortaya çıkabileceğini mi? Belki bu rüyanın devamını gördüğümde gizemini çözebilirim. Bazen oluyor, kimi rüyaları ya da en azından temel atmosferi tekrar bir başka rüyada yaşıyorum.

Buraya kadar yazdıklarımı okudum da... İki gündür o ters cevaplar veren adam nasıl kolayca uyumlu bir oyun arkadaşına dönüşmüş; tüm bunların nedeni bir rüya olabilir mi diye sormadan edemedim kendime. Biz eski oyun arkadaşlarıyız. Araya giren zamanı sadece yazı değiştirebilir. Rüyalarda da zaman bizim zamanımızdan farklı akar zaten. Tut ki bir rüyanın içindeyim. Tut ki senin şu âna kadar pek de bilmediğin gerçek hayatımı bırakarak (bir maketimi bırakmışım korkuluk niyetine) uzun ve çılgın bir rüyanın içine dalmışım gönüllü olarak. Kim bilir? Rüyalarımı anlatıyorum ki başkaları da bana anlatsın. Öyle demiş Zweig: anlatana anlatılır.

Kafesi Dişı Kuş Yapar Kanatları Takma Olsa Bile

[Deniz]

KALABALIK SÜSLÜ ODA PENCERESİ PERDELİ FİSTOLU EŞYASI OYMALI ŞÖMİNESİ
YARIM DUVARLARINDA RESİMLER YAPRAKLARI BAŞKA DÜNYANIN BİR ADAM
MÜSVEDESİ SELAM VERİYOR HİPNOZ UYKUSUNDA KANATLI KADIN BAŞROLDE

Başka bir gece devam eder kadın kaldığı yerden otomatikman yazmaya artık kurgulu bir saat gibi dakik guguklu kanatlı bir mutluluk serin kuru ama bilir mi uçmanın kendisi değildir kanatlar sadece bir uçuş vaadidir o kadar yeşildir ki uçabilse hayal âleminin haritasında vadiler kasıklar göğüs çukurları derin kuyular kuytuluklar yine de uçamaz kimse ona terlik pabuç alamaz güzel sözleri bulamaz bulsa parmağını şıklatsa şık bir şekilde şık diye alsa adamı karşısına büyülese uyutsa ninni sevse ninni inim inim inletsen karşısında ama o adam şu adam mıdır koca koca uykusunda terli bir dev pis kokulu nefes mantarlı ayak ülserli bakış mel mel eser evin içinde de ev yine de ona vermez kendini ev kadınıdır kadınıdır kafesidir dışı kuşun yaptığı sazdan samandan bir de türkü söyler hazır uyutmuşken adamı takar kanatlarını kafesin içinde uçmak ne güvenlidir ne mutludur neden o zaman o başka adam gülümsemiştir iştir gittiği bankadır senettir çektir provizyondur açık hesaptır faizdir tüm bilgilere haizdir bekler masasının başında neden o kadar hazırdır her şeye neden aralıktır dudakları konuşurken titrer memeleri sertleşir uçları adamın gözlerini yakalar çeker kendine nasıl bu kadar hazırdır baştan çıkmaya birdenbire tanımadığı bir arabanın torpido gözüne dayayarak topuklarını aman kırılmasın diye dikkatle alır eline adamınkini de şaşar hepsi birbirine benzer nasıl bu kadar aynı sıcaktır bu kadar sert ve nasıl olur bu kadar çabuk yemek molası biter midesi boş içi dolu bir yabancılıkla masasının başındaki yerini alır elini yüzünü yıkamak kâr etmez çocuk bakar resmin içinden anne der neredesin neden böylesin oğlum der büyüyünce anlarsın büyüyünce hacca giderim namaz kılarım ama ne olur bırak da şimdi titresin kalbim yaşasın bedenim yaşasın gelsin yarın yine sevsin ayıp sözcüklerle yazılmış bir romanın sahnelerini üzerimde denesin korkar kendinden kadın akşama doğru pişman olur sarkar memeleri koltuk altları ekşir midesi burulur eve gidilecektir kafeste koca koca bekler bebek bekler çocuk bekler gençlikte okunan kitaplar sandıklarda bekler kadın her zaman kadındır annedir diye diye kendini değiştirir etekleri uzar topukları kısalır dudakları solar burnu düşer saçları yağlanır yarın olmasın bir daha işe gitmesin girsin dantellerin nevresimlerin serin serin yatağına süte sarılsın çocuğuna uyusun da geçsin uyusun da büyüsün hiç yaşanmamış olsun hayal olsun kuytuları ağırır yine de gözleri bulanır duvarlar bir milim daha yaklaşır üzerine durdurun duvarları diye diye dolanır kafesinde kadın kendine açık saçık sahnelerinden sakladığı küçük çığlıklarından bir çift kanat örür örümcek gibi örümcek olur kadın kanatlı örümcek o adamı da yer bu adamı da yer koca koca uyur da bilmez öldüğünü çoktan özellikle bu saatlerinde gecenin kalem kılıca kesmeden önce süt kesilir önce Samanyolu aydınlanır yol gösterir kadına bir çırpıda aşırıldığı satürn halkasından bir yüzük yapıp takar koca kocaya yakışır halkanın içinde kukla olmak yakışır halka açıklama yapmak gerekmez dil gerekmez ağız gerekmez söz gerekmez nasılsa yarın olur yine ne de olsa burası bir şehirdir yirmi birinci yüzyılda yaşananların izi kalmaz sümüklüböcek gibi penceresinde hayatın yenilenir ekranı kadının başka adam gelse tanımaz omuzları dik fazla kiloları dert etmeden değil mi ki bir kez gelinir dünyaya varsın olsun gözyaşı yüzde bilmem kaç onun çelikten kanatları var küçük çığlıkları var diyaframı var bir şeycikler olmaz hem başka adamlar koca kocadan bile temiz bekler bankada paranın yanı başında huzursuz nerede o eski romanlar şiirler şarkılar ve de o şarkılardan dilek tutan mentollü sigara tiryakisi genç kız yazlık sinemadaki minik kuş

çırpınan delikanlının avuçlarında elletmez hiçbir yerlerini ne olacak oysa işte arabanın ön koltuğu yatar yatar yüz seksen derece bir yükür sekssizlik bir şekilsizlik hemen kurtulmak gerek zamanlar dar ruhlar ıslak dudakları arar güzel kokulu paralı paralar bilir bir kereye mahsustur tutku ne de olsa bir şehir kadınıdır güzeldir bir süreliğine belki de küçük operasyonlar için para biriktirme yaşı gelmiştir yaş cerraha ermiştir yetişir gizli tüketici kredisi hele bir bitsin projesi yazarın yeni bir dönem açılır açılacaktır otuz beş yılda çok şeyler yapamadı ama artık yapar ezer geçer zamanı ince çorap topuklu ayakkabı adeta bir tepside sunar kadını kadının yeniden sunumudur takdimidir bedenidir büyüü kanatları takma kirpikler kadar gerçek kırpışır apışır kalır adamlar cüret karşısında biraz et karşısında tamamını değil de birazını sunmalı hep dönemine yerine kişisine göre örneğin şöyle bir el hareketi parmağın ucuyla dokunacak gibi pır pır etsin takma kanatlar kanatlar kanatlar danteller tüller işlemeler ihanetler büyütür zamanı ihanet gençleştirir güzelleştirir taş gibi yapar kalbi belki de tesadüf değildir şansa yer yoktur belki belki belki bilir projeci yazar tüm bunları da o yüzden bekler ne yüzle bekler daha fazlasını vermeye bu kadar hazır bir kadın varsa ağlamak pişmanlık neye yarar binalar ofisler açık kapalı fark etmez plazalar bankalar şirketler inim inim inler ince topukları altında yorgun düşer zihinler hayali sevişmelerin ardında gerçek uyumaktadır koca koca tüm yatakta oturma odasında televizyonun karşısında mutfakta tuvalette banyoda su ister yemek ister emmek ister girmek ister çıkmak ister ister ister de sormaz bu kadın kimdir diye kendine yazar o yüzden aklına geleni ama asla yaşadıklarından söz etmez aklının içindedir her şey tüm o yıldızlı geceler denizyıldızları yazlık sinema yıldızları kuyruklu yıldızlar altında yirmi bin fantezi kurulur ve bozulur zembereği kadının soyunmadan sevişir bu şehrin kadını kıpırdamadan dokunmadan elletmez ellemez almaz vermez kupkuru yaprakların resmini asar duvarlarına her yerine her köşesinde kafesinin toplar durur renkli ağaç kabukları kuru çiçek kokteyli pamuk sabun haşerat ilacı ne de olsa kafesi dışı kuş yapar kanatları takma olsa bile.

IV

[Çarşamba]

Gerçekten de Çok Gerginsin

[Erol]

“Bu daha hiçbir şey değil” dedi Sancho. “Buraya kadar olanlar nohut çekirdek, ama zat-ı âliniz size yapılan iftiralar konusunda her şeyi bilmek istiyorsanız, tek kelime atlamadan hepsini söyleyecek birini getireyim buraya. Dün gece Bartolome Carrasco’nun oğlu Salamanca’dan tahsilden döndü; bakalorya sahibi olmuş, ben de hoşgeldine gittim; zat-ı âlinizin hikâyesinin kitabı çıkmış, öyle söyledi; adı da La Mancha’lı Yaratıcı Asilzade Don Quijote’ymiş. Benden de kitapta kendi adıyla, Sancho Panza diye bahsediliyormuş; Señora Dulcinea del Toboso da, ikimizin yalnız başımıza yaşadığımız olaylar da anlatılıyormuş. Yazan tarihçi bunları nasıl öğrenmiş diye şaşım kaldım; haç çıkardım şaşkınlıktan.”

“Emin ol Sancho,” dedi Don Quijote, “hikâyemizin yazarı bilge bir büyücüdür mutlaka; böylelerinden yazacakları şeylerin hiçbiri gizlenmez.”

**La Mancha’lı Yaratıcı Asilzade Don Quijote,
Miguel de Cervantes Saavedra, 1605**

Bu mevsimde doğa çıldırıyor. Güller, papatyalar, sarı sabırlar, gelincikler gökyüzünden dökülmüş gibi gelişigüzel yayılmışlardı otelle orman arasındaki geniş düzlüğe. Özellikle vahşi bir görünüm kazansın diye uğraşıldığı belli oluyordu. Bu yöreler için fazlasıyla büyük ağaçlardan oluşan ormanın da bir çevre mühendisliği ürünü olup olmadığını düşünüyordum. Göz alabildiğine uzanan bu manzarada hiçbir hareket yoktu. Ben de, güzelliği insanda kuşku uyandıran bu doğa manzarasına bakarak az önce gördüğüm rüyayı içimden tekrar ediyordum. Unutmamak için. Yıllar içinde geliştirdiğim bir alışkanlık. Garip bir savaş rüyasıydı. Bir evi sarmışız... Silahım yok, kaçmak istiyorum ama beceremiyorum. Korkulu, sıkıntılı bir rüya. Etkisini hissetmeye devam ediyordum. Üzerinde durduğum krem rengi uzun tüylü halının çıplak ayaklarımda yarattığı yumuşaklık bile killi toprağın organik ılıkliğini çağırıyordu. Belki de yatağı yadırgamıştım. Manzaradan gözlerimi güçlükle ayırarak, uyuyan karıma baktım. İki kişi için küçük bir yatak. Tek kusuru da bu olmalıydı otelin. Yıllar boyunca şehir şehir, ülke ülke gezerken o kadar çok otel görmüştüm ki... Otelin kalitesinin sessizlikle ölçüldüğünü öğrenmiştim. Şehrin merkezinde de olsa, sabahlara kadar eğlenilen bir otel de olsa, oda sessizliğini sağlayabileni gerçek beş yıldızı hak eder. Her otel bir binadır en nihayetinde ama canlıdır, her birinin kendine has bir kokusu, bir sessizliği vardır. En iyilerinde bile değişmez bir kuraldır bu. Karımın seçtiği bu otel bir balinanın içi gibi sessizdi.

Önce itiraz etmiş, işleri bahane etmişim ama işte şimdi her şeyden uzakta bu dev sessizliğin içinde... en azından yapmam gereken bir iş yok diye kendimi rahatlatıyordum: ne kumaş örnekleri, ne klasörler, ne de ertesi sabah görüşülecek kaba saba müşteriler... Karımın ısrarı ile cep telefonumu bile evde bırakmıştım. Şehir hayatının gerilimini henüz üzerimden atmış değildim. Ne saçmalık... Kimden kaçıyoruz ki? Hem nereye kadar? Bir hafta bilemedin on gün sonra yine kürkçü dükkânına dönmeyecek miydik? Giyinirken bir yandan bunları düşünüyor bir yandan da uyuyan karımı izliyordum. Yüz üstü yatmıştı. Yastığı kaplayan kıvrıkcık saçlarından başka bir yeri görünmüyordu. En iyisi uyandırmadan kahvaltıya inmekti. Zamansız uyanınca dünyanın en huysuz yaratığına dönüşebilirdi. Asıl tatile ihtiyacı olan sensin, dedim içimden. Kahvaltıya iniyorum diye bir not yazdım, başucuna bıraktım, kapıyı çekip çıktım.

Koridorun sonuna kadar yürüdüm. Otelde çıt çıkmıyordu. Burası için erken bir saat olmalıydı. Neden uyumuyordum sanki? Oysa gece geç yatmıştım. Rahatsız edici bir rüya görmüş olmama rağmen kendimi yorgun hissetmiyordum. Asansöre bindim. Üzerinde L harfi bulunan düğmeye dokundum. Kapı sessizce kapandı. Hareket halinde olduğumuzu ışıklı gösterge sayesinde anlayabiliyordum. O kadar yavaş iniyorduk... Aklıma Yunanistan’daki o boktan otelde asansörde kalışım geldi. Uzunca bir

süre Türk olduğum için kimsenin beni kurtarmaya gelmediği kuşkusuna kapılmıştım. Bir de şu asansöre bak diyordum içimden. Teknolojinin geldiği son nokta böyle bir şey olmalıydı.

Asansörün kapısı açıldığında kendimi lobide buldum. Kahvaltı salonunun yerini sormak üzere yürümeye başladığımda büyük mekânda insanın varoluşunun da değiştiğini saptadım; resepsiyon o kadar uzaktı ki bir-iki dakika yürümem gerekti. Kırmızı damarlı mermerden yapılmış bölmenin ardında reklam filmlerinden çıkmış gibi yakışıklı bir genç gülümseyerek beni bekliyordu:

“Günaydın. İyi sabahlar. Geceniz nasıl geçti? İyi uyuyabildiniz mi?”

“Evet, teşekkür ederim. Kahvaltı başladı mı acaba?”

“Mutfağımız 24 saat açıktır efendim. Dilediğiniz zaman...”

“Peki nasıl gidebilirim kahvaltı salonuna?”

“Yemek salonlarımızdan ikisi bir alt katta, üçüncüsü roof ta. Hepsinde servis dediğim gibi 24 saat...”

“Hangisini önerirsiniz?”

“Hepsini denemenizi tavsiye ederim. İsteddiğinizden başlayabilirsiniz...”

Tekrar asansöre binmeye üşendiğim için alt kattakilerden birine gitmeye karar verdim. Merdivenleri işaret etti. Çok kibardı ve resepsiyonda çalışan bir görevli olmaktan çok... bilmiyorum başka daha önemli işler yapmak için yaratılmış gibiydi ya da öyle davranıyordu. Biraz tepeden bakan bir hali vardı. Küçümser gibi... Bu tür yerlere alışkın olmayan bir müşteriyle konuşur gibi çıkıyordu sesi. Aldırmadım.

Alt katta karşıma ilk çıkan salona girdim. Acemiliği atmıştım üzerimden. Pencere kenarında bir masaya oturdum. Hemen bir garson bitiverdi yanımda. Büyük bir bardak portakal suyuyla gelmişti. Siparişimi alıp kayboldu ortadan. Bakalım gerçek portakal mı konsantre mi diye bardağı dudaklarıma değdirdiğim an tüm ruh durumum değişiverdi. Bu hayatımda içtiğim en taze, en doğal ve en serin portakal suyu. Bardağı bir dikişte bitirip masaya koyduğum sırada ortamın kalabalıklaştığını, neredeyse hiç boş masanın kalmadığını gördüm. İyi ki erken inmişim diye düşünürken iki genç kadının gülümseyerek masama doğru geldiğini fark ettim.

“Size katılabilir miyiz?”

“Hiç yer kalmamış da...”

“Tabii, buyrun.”

“Kimseyi beklemiyorsunuz değil mi?”

“Hayır, hayır, buyrun.”

Kendilerini tanıttılar. Azize ve Melek. Çok kibardılar ve az önce duştan çıkmış oldukları ortama yaydıkları şampuan kokusundan anlaşılıyordu. O sırada büyük bir kahvaltı tabağıyla garson yine yanı başımda beliriverdi.

“Portakal suyunu beğendiniz mi?”

Neşeli bir ses tonuyla, normalden biraz daha yüksek sesle cevapladım:

“Mükemmeldi. Enfes.” Genç kadınlara dönerek, “Size de tavsiye ederim,” dedim.

Gülümseyerek birbirlerine baktılar. Garip bir şey mi söyledim acaba diye kuşkuya düştüm. Umursamadım. Her şey çok hoştu. Azize’nin bal rengi gözlerine uzun süre bakmanın imkânı yoktu;

Melek'in gözleri ise insanı içine çeken karanlık birer kuyu gibiydi.

Bir yandan kahvaltı tabağındaki leziz jambonlu omleti yiyor bir yandan da konuşuyordum:

"Daha önce gelmiş miydiniz?"

"Daha önce mi?"

"Çok güzel bir otel. Ben adını bile duymamıştım. Tabii deniz kenarında olmaması bunda en büyük etken..."

Keyifliydim.

"İlk sabah çok güzeldir." Bunu söyleyen Azize'ydi. Bir an başımı kaldırıp ona baktığımda Melek'in telaşlı bir şekilde gözlerini kaçırdığını gördüm. Dudakları, boynu, göğüsleri, omuzları... teninin pürüzsüzlüğüne dalıp gitmek üzereydim ki Azize'nin sesi beni başka bir yere çekti.

"Çok güzeldir burası. Hayatımın en eğlenceli günlerini burada geçirdim diyebilirim."

"Umarım benim için de böyle olur."

Yalnız biri gibi davranıyordum. O ana kadar, şu merdivenlerden inme olasılığı olan karımdan söz etmemiştim. Alyans takma alışkanlığım olmadığına içten içe seviniyordum. Bir şey olacağından değil. Evli olduğumu öğrenirlerse bu hoş ortam dağılırmış gibi geldiği için. Potansiyelin enerjisi ile doluyordu ortam. Varsın harekete dönüşmesin. Tüm kaslarıma kan daha bir şevkle pompalanıyordu. Tamam, fizyolojik bir şeydi, ama ne çıkar? Hayat böyle bir şey değil mi zaten...

"Siz ne zaman geldiniz?" diye sordum.

"Biz mi?"

"Biz geleli çok oluyor."

"Yani biz artık burada yaşıyoruz."

"Çalışıyoruz."

Yüzlerine daha bir dikkatle baktım.

"Ne iş yapıyorsunuz?"

"Biz..."

Azize, Melek'in sözünü kesti:

"İstersen Erol Bey'i davet edelim. Sürpriz olsun..."

Yüzüm asılmış olmalı ki Melek kaşlarını kaldırarak:

"Sürprizlerden hoşlanmıyorsunuz değil mi? Neden erkekler hep böyle..."

Lafı ben tamamladım:

"... sıkıcı oluyor. Diyecektiniz değil mi?"

Sıkıntıyla gülümsedi Melek. Ortamı yumuşatma gereği duydum:

"Bu arada Bey lafını kaldırsak? Bana sadece Erol diyebilirsiniz Melek. Sürprizlerden de evet genelde hoşlanmam ama istisnalar hariç."

"Doğru... yoksa bu oteli tercih etmezsiniz."

Azize'ye döndüm. Otel nasıl keşfettiğimi sormasını engellemek için hemen cevapladım:

"Evet öyle."

Azize üsteledi:

"Ama yine de az önce canınız sıkıldı. İsterseniz söyleyelim ne iş yaptığımızı..."

Heyecanlandım. Neden?

"Hayır hayır, böylesi daha eğlenceli. Ama anlamadığım, buraya müşteri olarak geldiniz, sonra da çalışmaya mı başladınız?"

Güldüler.

"Ya evet, hesabı ödeyemeyince mutfakta bulaşıkları yıkamaya başladık."

Bunları söyleyen Melek'ti. Bu kız Azize'den çok farklıydı. Belki biraz daha gençti, daha heyecanlı. Siyah gözlerinde kaybolmak üzereydim ki Azize araya girdi:

“Bugün aşağıda elsanatları atölyesine bir gezi var. Bize katılır mısınız Erol?”

“Atölye mi var otelde?”

“Evet. Yöredeki el sanatlarını yaşatmak için kurmuşlar. Hem yapmayı da öğretiyorlar.”

“Satın da alabiliyorsunuz. Halı, seramik...”

“Burası sürprizlerle dolu bir otel.”

“Acaba bana göre de bir iş bulunur mu?”

Güldüler:

“Hiç kuşkunuz olmasın!”

Atölyeyi gezme tekliflerine henüz cevap vermemiştim. Karım uyanıp da beni bulamazsa? Hem ilk sabahtan yalnız kahvaltı etmiş olmamız da yedi kusurlu hareketten biri değil miydi? Bu düşünceleri susturan karımın şefkatli sesi oldu: Son zamanlarda çok yoruldun, iyi bir tatile ihtiyacın var... Peki o zaman.

Atölyeden içeri girene kadar böyle bir şey beklemiyordum. Bir an için yanımda yürüyen iki masal prensesini bile unuttum. İnanılmaz derecede büyük bir mekândı. Her ayrıntısı titizlikle tasarlanmıştı. Yerin altına doğru oyulmuş izlenimi veren kesme taş duvarlarla çevrelenmiş galerinin farklı köşelerinde farklı işler yapılıyordu. Bir süre halı tezgâhlarında oyalandık. Küçük hayvan ve bitki motiflerini işleyen köylü kadınların makineleşmiş parmaklarını izledik. Oradan topraktan testi ve çömlek yapılan bölüme geçtik. Yan tarafta cam ustaları vardı. Sıcak ocaktan aldıkları akışkan sıvının içine uzun bir borudan üflüyor sonra da özel bir makasla ucunu koparıp sabun köpüğüne benzeyen cam balonun sırtına kulp şeklinde yapıştırarak kolayca bir sürahi elde ediyorlardı. Azize çömlek yapmayı denemek istedi. Dönen bir tabladan oluşan tezgâhın başına oturdu. Diğer köylülere pek benzemeyen zayıf, kemikli bir kadın dönen tablanın üzerine büyükçe bir topak çamur koydu. Azize tezgâhın başına yerleşmek için bacaklarını açarak oturmak zorunda kalmıştı. Ortaya çıkan görüntüye başka kimler tanık oluyor diye rahatsız bir şekilde çevreye bakındım. Tabla dönerken Azize'nin rastlantısal olarak dokunduğu yerlerden çamur inceliyor, şekil alıyordu. Bir ara avucunun açısını daraltınca çamurdan bir yılan oluşur gibi oldu ve hemen bükülüp koptu. Azize'nin yüzünde keyifli bir ifade vardı.

O sırada sepet yapan adamlardan birini gözüm bir yerden ısıtırır gibi oldu. Şişman güleç bir adam. O tarafa doğru seyirttim. Lamba, çamaşırlık, beşik, saksılık olarak kullanılacak çeşit çeşit hasır sepetlerin arasından geçerek şişman adama ulaşmaya çalışıyordum ki hemen yanımdaki tezgâhın başında bir hareketlenme oldu. Dev bir korkuluk yapmıştı adamlardan biri. Aslında sevimli bir korkuluktuk ama nedense içim daraldı. Oradan bir an önce çıkmak istedim. Ama önce Azize'yle Melek'i bulmalıydım. Çamur tezgâhının başına gittiğimde Azize'nin oturduğu yerin boş olduğunu gördüm. Geldiğimiz yöne doğru hızlı adımlarla ilerledim.

Odaya döndüğümde karımın çoktan kalkıp dışarı çıkmış olduğunu anladım. Oda servisi temizlik de yapmış, yatağı kapatmıştı. İki kişi için gerçekten de küçük bir yataktı. Odada bizim kaldığımıza dair hiçbir iz yoktu. Gardırobun bana ait olan kısmını açtım. Giysilerim ve ayakkabılarım düzenli bir şekilde yerleştirilmişti. Aşağı inip onu aramaya karar verdim.

Resepsiyondaki genç adam hâlâ yakışıklı ve sinir bozucuydu. Ona karımı sormak biraz küçültücü geldi ve son anda vazgeçip otelin bölümleri hakkında bilgi almak istediğimi söyledim. Bu saatlerde

spor tesislerini önerebileceğini söyledi. Aletli cimmastik, yoga, basket, tenis, kapalı havuz, sauna, masaj... saydıkça sayıyordu. Karımın oralarda olabileceğini düşünerek sözünü ettiği spor kompleksini ziyaret etmeye karar verdim. Her türlü gereksinimin tesislerde karşılanacağını eklemeyi unutmadı. Bu adam sinir bozucuydu ama bilgisayarların Yardım tuşundan daha fazla işe yarıyordu. Sadece resepsiyona kadar yürümeyi göze almak gerekiyordu.

Spor tesisi atölyelerin bulunduğu galeriden de büyüktü. Burada birini bulmak değil ancak tesadüfen karşılaşmak mümkün olabilirdi. Girişte verilen spor giysilerini giyip biraz basket oynadım. Çok kalabalık değildi ama boş da sayılmazdı. Benim yaşlarda ve boylarda üç kişi daha birikince ikişerden bir maç bile yaptık. Kahvaltıda yediklerimin etkisi olsa gerek kendimi yirmi yaş genç hissediyordum. Maçtan sonra duşlara yöneldim. Havlu alırken bankodaki kız saunayı kullanmak isteyip istemediğini sordu. Neden olmasın dedim. Gevşemeye ihtiyacım vardı.

Sıcak... Müthiş sıcak. Her nefes alışımnda ciğerlerim yanıyordu. Beş dakika dayanabildim. Çıkıp duş alıp serinledim, yeniden sıcak ahşap mağaraya girdim. Bu sefer çok daha hoştu. Uzanıp gözlerimi kapadım. Tatilde zaman geçmek bilmiyordu. Ne kadar çok şey yapmıştım sabahdan beri... Atölyede neden rahatsız olduğumu düşünmeye başladım. Uyku bastırıyordu. Dün gece gördüğüm rüyanın ayrıntılarını gözümün önüne getirmeye çalıştım. Biraz daha gevşersem kendimi başka bir rüyanın içinde bulacağımı hissetmeye başladım. O sırada kapı açıldı. Gözümü araladığımda Azize ve Melek'in beyaz peştemallara sarınmış olarak karşımda durduklarını gördüm.

“Aa, ne tesadüf!”

“Atölyede sizi kaybettim.”

“Biz de size bakındık ama...”

Oturdular. Mağaramızda üç kişi olmuştuk. Onlar da basamaklara uzandılar. Şimdi hepimiz sıcak bir âlemin içindeydik. Bir süre sessizlik oldu. Ben yeniden uykunun etkisine girebilirdim. Ama bir yandan da Azize ile Melek'in çekici bedenlerinin bu kadar yakınımda olması beni heyecanlandırıyordu. Duş almak için dışarı çıktım. Beş dakikadan fazla o sıcakta kalmak beni öldürebilirmiş gibi geliyordu. Duştan sonra dinlenmek için şezlonglardan birine uzandım. Tatlı bir serinlik. Azize ve Melek geldiler kedi adımlarıyla iki yanıma uzandılar. Çok güzel, dedim laf olsun diye. Sesim fısıltıyla çıkmıştı. Çok gerginim, diye devam ettim. İçimden gelen cümle buydu. Azize küçük bir çocuğu teskin eder gibi bir ses çıkardı. Elimi tuttu. Ben de diğer elimi Melek'e uzattım. Onlara gerçekten dokunuyor muydum? Bir insana temas etmek böyle bir şey olamazdı. Bu kadar hafif, uçucu, rahatlatıcı, zevkli... Sanki ellerimden tutmuş beni bilmediğim bir âleme yükseltiyorlardı.

“Siz gerçekten melek misiniz?”

“Evet,” dedi Azize sol elimin içini öperken.

“Evet,” dedi Melek sağ elimin içini öperken.

İkisine de sarılmak, içlerine girip orada kaybolmak istedim. Ama kımıldayamıyordum. Gözlerimi araladım. Azize ve Melek'in çıplak bedenleri loş ışığın içinde keskin hatlarını yitiriyordu. Yine gözlerimi kapattım. Ellerimden tutan iki masal yaratığına teslim olmuştum. Peki ya karım şu anda buraya gelirse? Beni iki çıplak kadınla burada...

“Gerçekten de çok gerginsin. Boşalmalısın...”

Bu sözleri kim söyledi? Karımın sesini andırıyordu. Gözlerim kapalıydı. Bir rüyanın içinde gibiydim. Bu yeni rüyada karım kapıyı açmış ve bizi izlemeye başlamıştı. Boşaldım. Güldüler. Melek üzerimden kalkıp yerini Azize’ye bırakırken:

“Bence hâlâ gergin,” dedi. Sonra kulağıma fısıldadı: “Boşalmalısın...” Boşaldım. Bu ne kadar böyle devam etti bilmiyorum.

Olmamış Hayallerin Otelı

[Deniz]

OTEL İKİ KAPI BİR KADIN MASKELİ BİR ADAM KUŞ KAFALI KADINDA TEREDDÜT
ADAMDA ISRAR ÖNDE KILCAL BİR KÜRE

Yağmurludur gün ıslaktır şehir ama isteksizdir sokaklar caddeler kaçmak isteği verir eski sıkıntılı günleri hatırlatır trafik lambaları uzun kırmızı ışıklarda durup acı çekilir hastaneye giden yollar giderek kalabalıklaşır o dünyada ilk kez doğum yapacak bir kadındır olağandışıdır acı dalga dalga vurur tüm kılcal damarları sancır titrer patlamak böyle bir şey olsa gerektir korkunçtur sonra diner söner orada mı hâlâ diye sıvazlanır küre alaeddinin lambasından çıkar cin gibi bir bebek ilk kez dünyaya bir bebek gelir koca koca değil babadır o sıra gözü yaşlı eli ayağı büyük nereye konacağını bilemeyen tombul kuşlar bak o yüzden burada kuş gibi çıkmış resimde otel de değilmiş orası hastane de bir otel sayılmaz mı kapılar orada da numaralıdır oraya da gidilince yatılmaz mı yatılır da kalkılır da hastalıklar orada bırakılır kirli havlular çarşafklar battaniyeler arasında gizlenir televizyon seyredilir gelen giden olur otelden farklı olarak kolonyadır alkol içilmez çiçekler tazedir bazen fazla gelir bazen buketin içine gizlenmiş bir arı bir sinek bozar her şeyi korkar ağlar kadın sinirleri yıpranmıştır çekilip alınmıştır çocuk şimdi dışarıdan yapışır yapışır da süt gelmez gelmez aç kalır ölür mü ne olur ne olmaz olmasın ne olur allahım sağlıklı olsun diye yalvarılır en çok dua edilen otel hastanedir belki en çok sevinilen en çok üzülen ama yine de baba çiçeğini burnunda koklayarak dolaşır bir fazlalık olarak kocaman elleriyle bir müstahdem tadında lacivert gömleğiyle sırtır baba oldum diye sırtır sanır ki tüm dünya bu ânı beklemektedir oysa kadının içi yırtılmış parçalanmış tek hücreli bir yaratık gibi kendinden bir parça yaratmıştır yaratıcıdır ol demiş olmuştur allahım seni çok ihmal ettim bir daha hiç bir daha hiç ne olur yanımızdan ayrılma diye diye uyur narkozun kısa süreli doğumun uzun süreli etkisi altında şekil değiştirir insanlar üçe ayrılır erkekler kadınlar ve anneler her şeyi ama her şeyi yapabilecek kıvama gelir nihayet süt gelir süt pompaları gelir beyaz ağır kokulu sıvı olağanüstüdür markette bakkalda satılmamaktadır inek koyun keçi ve türlü hayvanat gibi bir şey olunmuştur olunmaktadır bebek emdikçe çoğalır bebek emdikçe başını çevirir baba arkasına bakar geçmiş gözden geçirir aklının içindeki fotoğraf albümlerinde uygun bir kare arar kocanın babaya evrimleşmesini gösterir bir çizim bir resim bir kanıt allahtan allahım bırakma bizi allahtan kısa sürer içe bakışı babanın aklı kısıdır işi başından aşkıdır şöyle bir ayaklarını uzatmak ister maçı rahat rahat izlemek keyiflenmek zevklenmek kaşınmak osurmak rahat rahat evinde uzanıp şöyle atlet don dolaşmak aksırmak gülmek ister ister de kadına her şey fazla gelir her şeyin kokusu ağırlaşmıştır kadın dişi bir aslandır artık bir yüksek algı ve derin bulantı merkezine dönüşmüştür bir sabah kalkmış ve kendini hamamda bulmuştur yıkana yıkana yıkana kazına temizlenmek durulmak saçlarını sonsuzluğa doğru taramak dikişlerini aldırma ve sonra hep o küçük canlıyı yaşatmak gazını almak altını temizlemek su kaynatmak buhar buhar buhar buğu sıcak ılık tatlı kokusundan kendine kalkan yaparak uyumak bebeğinin görüntüsünde yok olmak unutmak unutkan olmak kanamamak rehavet içinde yorgunluk içinde devinmek bunları neden hatırlatır bu resim anlamazlar da vardır bir hikmet bir kendinden menkul değer bir taşınmaz mülk edasında meşrep bir bir hesaplanmış ama evdeki proje çarşıdaki kadına uymaz bir öyle söyler bir böyle neyse ki bunlar geride kalmıştır bebek ele gelmiştir hayat yeni ritmini bulmuştur hayat kolay lokmadır lapadır muhallebi kıvamındadır nasıl ki ölünün ardında boşluk kalmaz yeni doğan için de kolları ardına kadar açıktır hayatın kadının takma kanatlarıyla kafesi değildir artık yaşanan yer aslanın inidir yuvasıdır yuvayı yapan bebektir yuvasını

yapar uykusuz gecelerde o kadar ki o kadar ki uykusuzluk rüya gerçeğe karışır uykusuzluk her şeye karşıdır ağlama sesi sirendir alarmdır kulaklar kırıstedir fisıltı esastır esas duruşta bekler kadın omuzlar ağrır sırt kasları ağrır kendisi bir bedendir ağrıyan emilen tüketilen dişler çürür kalsiyum eksilir kan azalır saçlar dökülür zordur zordur zorlamadır zorlanmaktır yok mudur bir otel bir yatak yalnızlık artık yoktur gözler suludur her şeye ağlanır neyse ki çok geride kaldı hepsi neyse ki fazla kilolar verildi göbek gerildi fıstık gibi olundu tekrar içki sigara kahve çikolata ve hayatın zevkleri geri döndü neredeydiniz siz demedi kadın taktı takıştırdı düştü yollara işlere hayallere arada sırada ardından bir bakan oldu mu istekli gülümsedi mi ben o kız değilim diye düşündü tırnak içinde hızla bir çırpıda sevişip tükürdü adamları koca koca adamları şaşırttı hayalinde şaşırtan pozisyonlar yarattı kredi açtı faiz hesapladı serbest vuruş kullanmasına izin verdi koca koca adamların durduk yere evde otelde işyerinde tuvalette en çok da bilinmeyen yerlerde bilinmeyen yerlerini bildirdi imzalattı slipleri çıktısını aldı fotokopisini çekti ah dedi adam sinirlendi güldü aslan kadın dişlerinin arasında koca koca adamlar kuş kafalı gagalı elli kollu organlı damarlı kuşlar saçları düzgün taranmış başka kafeslerden kaçmış adamlar açık havada şipşak şipşak çiftleşmeler sesler renkler karışan saçlar özenle imzalanan rujla tırnakla bedenler boyunlar beyaz gömlekler keten ceketler lekeli pantolonlar özellikle bırakılan deliller delirtmek için başka kadınları güzel inadına güzel ukala güçlü oldukları hayal edilen hayal edile edile geçen mesai saatleri sonunda yazılan otomatikman yazılar şaşırtır mı projeci yazarı ama o bilir o tanır o bekler böyle çılgınlıklar ama ne yazık olmamış hayallerin otelidir yaşanmamışlıkların toplamıdır dil dil dil yazmayı da bilmek gerek öğrenmek gerek yazarak koşan bir aslan örümcek kadının sayıklamalarıdır gereğinin yapılması için arz olunur ben 34 numaradayım ve uykulardayım kuş bey sizinle birlikteliğimiz buraya kadar der mi kadın resimdeki kuş adamın yanındaki tırnak içinde yani.

Sweet Dreams

[Ali]

Bugün kötü başladı. Bir buçuk saatte vardım işe. Servisin içinde sıkıntıdan patladım. Sigara da içirmiyorlar. Yağmur yüzünden trafik arapsaçına dönmüştü. Dışarı bakarak bugün nasıl bir resim göndereceğini düşünüp durdum. Bir serinin parçaları olsa gerek. Aynı ressamın elinden çıktığı belli. Resimler arasında ortak bir ruh var ama nedir o? Bunu henüz bilmiyorum. Dördüncü resmin neye benzeyeceğini düşünün düşünün uyukladım. Evde asayiş berkemal. Selcan kitabını okuyor, ben otomatik yazı ödevimi yapıyorum, Sarp gönderdiğin resimleri renklendiriyor sesi çıkmıyor. İlginçtir bir anda bizim ev ortamını belirledin. Bunu tahmin etmiş miydin? Acaba diğer arkadaşların durumu da bana benziyor mu? Acaba onlar da benim gibi mi yazıyorlar? Onları okuyabilecek miyim? Benim yazdıklarımı senden başkaları okuyacak mı? Of ne çok soru birikmiş...

İşe varınca ilk iş elektronik postalarımı kontrol ettim. Evet yeni resim gelmiş. Hemen çıktısını aldım, şöyle bir bakıp çantama koydum. Sonra da tüm gün tek satır yazamadım. İşin kötüsü akşama maç var. Nasıl yetiştireceğim bu ödevi bilmiyorum. Belki serviste deftere not ederim.

Serviste de çalışmadım. Geveze bir arkadaş var. Yol boyunca geyik yaptık. Eve gelir gelmez bilgisayarın başına oturdum. Sarp oynamak istedi ama Selcan onu da alıp annesine gitti. Aslında o maçı kaçırıyordu. Öteki kanalda dizisi var. Tabii kavgaya çıkacak, önlemini alıyor.

Evde yalnız olunca içimi hem bir hüznün kaplıyor hem de rahatlıyorum. Onlar çıkar çıkmaz bir içki koydum. Mutfak masasının üzerinde unuttuğu kitabına baktım. Sonlarına yaklaştım. Selcan ciddi ciddi okurun olmuş. Kitaplar ne tuhaf nedenlerle okunuyor bazen.

Resme dönelim. Bugün –dediğim gibi acelem var, maça yetişmem gerekli– hemen konuya gireceğim. Maskeli balodan dönen insanlar var resimde. Belki de gidiyorlar. Hangisi olduğunu anlayabilir miyim diye dikkatle bir daha inceledim resmi. Döndüklerine karar verdim. Hatta: kadın odasına girmek üzere, ama kuş maskesi takmış olan adam, kadını kendi odasına gelmesi için ikna etmeye çalışıyor.

Bu kadar.

Resme biraz daha bakınca eski bir şarkı geldi aklıma. *Maskeli Balo*... Sonra İlhan'ın bekâr evi. Her gece içki içip koyu muhabbete daldığımız o efsanevi ev. Moda'da çok hoş bir çatı katıydı. Manzarası da vardı. Belki de o yüzden gelen giden hiç eksik olmazdı. Giriş kapısının ardında **Ben'cil Manifesto**'nun asılı olduğu tam bir entel evi (O manifestoyu hatırlıyorsun değil mi?). İlhan da bizim okuldandı. Ama biz ikinci sınıftayken o dandik bir bölümde yüksek lisans uzatmalarını oynuyordu. Okula hiç uğramıyordu. Derslerini çoktan bitirmişti ve tez yazma sürecindeydi. Müthiş bir plak koleksiyonu vardı. Mazhar Fuat'tan Yeni Türkü'ye, Zülfü Livaneli'den İnti İlimani'ye, Joan Baez'den Led Zeppelin'e, Ella Fitzgerald'dan Kızılordu Korosu'na... ne ararsan vardı. Plakların tadı hiçbir şeyde yok ki. Şimdi bunların hemen hepsinin CD'leri mevcut ama ne kıymeti var. Tık diye kopyalanıyor. Ama o plaklar bir hâzineydi. Bazı geceler sırf bir gruba takılır sadece onları dinlerdik. Beatles gecesi, Pink Floyd gecesi yapardık. Hayatımın en sarhoş ve en eğlenceli dönemiydi diyebilirim. İlhan doğuştan bir karizmaya sahipti. Bunun nedeni de dünyanın en rahat insanı oluşuydu.

Ondaki rahatlığı nasıl tanımlayabilirim bilmiyorum. Hemen herkesle iletişim kurabilirdi. En ufak bir gerginlik hissetmeden. Hiçbir konuda hırsı yoktu sanki. İyi müzik dinlemek, kitap okumak, sohbet etmek kısacası zamanı hoşça geçirmek için gelmişti dünyamıza. Onunla Kadıköy’de farklı plaklar satan bir dükkânda tanışmıştık. Ben Pervin’in sillesini yemiş olduğum için hayali fener gibi şehrin uzak semtlerinde dolanıyor, okula pek takılmıyordum. Yatmadan yatmaya yurda gidiyordum...

Dükkâncıyla bir şeyler konuşurken kırk yıllık arkadaşmışız gibi lafa girdi. Sonra da kendimi bir anda Kadıköy’den Moda’ya doğru yürürken, bu şişman ve komik adamla konuşurken buldum. Daha önceden anlaşılmış gibi Bomonti’den içeri girdik. Arkadaşları da orada bir masadaydılar. İlhan beni de onlara tanıştırdı. Fakat bunu öyle bir şekilde yaptı ki kimse bizim bir saat önce dükkânda tanışmış olabileceğimizi düşünmemiştir sanıyorum. Belki de aynı üniversiteden olmamızın getirdiği bir rahatlık vardı bu çabuk kaynaşmanın ardında. Grupta benim yaşlarda iki kız ve benden biraz daha büyük olduğunu tahmin ettiğim iki delikanlı vardı. Biz geldiğimizde akşam ne yapacaklarını planlıyorlardı. Mantı yemeye karar vermişlerdi ama yanında içilecek içki konusunda her kafadan bir ses çıkıyordu. Ben garip bir şekilde kendimi evimde gibi hissediyordum. Batmakta olan güneşi izlerken konuşulanlar bana çok tatlı bir müzik gibi geliyordu. Zaten o yaz Moda’dan ayrılmayacak, bu çay bahçesine demir atacaktım. O anda buna karar vermiştim. Biliyordum, biraz zaman geçsin, ben de onlardan biri olacak, yüksek sesle espriler yapacak, kahkahalara boğulurken diğer masalardaki yalnızlar için üzülecektim. Gruptaki kızlardan birine hemen o anda âşık olmuştum bile. Ama Pervin’den dili yanan ben o aşamadan sonra her şeyi üfleyerek yemek zorunda hissediyordum. İçimde bir korku vardı kızlara karşı. Zaten her şey de o yüzden olmadı mı? Neyse... O gün yine de çok özeldi. Akşamki mantı partisine ben de davetli miydim? Ya beni çağırmazlarsa? Bu kuşku içimi kemirdiği için olduğumdan daha donuk görünüyordum. Beni orada bırakıp gidebilirlerdi ve bu çok doğaldı. Öyle bir şey olmadı. İlhan yeni almış olduğum –aslında dükkânda İlhan’ın yönlendirmesi sonucunda almak zorunda kaldığım– Eurythmics albümünü dinleyeceğimizi açıklayınca o benim geceme dönüştü bir anda. Eda –hemen âşık olduğum kız– bana gülümseyerek bakıyordu, onlara katıldığım için çok mutlu görünüyordu.

Aslında sana o geceyi anlatmalıyım. O gece tüm diğer gecelerin bir prototipiydi. Çünkü her gece hemen hemen benzer bir tonda yaşanıyordu. İnsanlar değişiyor, mekân kendi hayatını yaşamaya devam ediyordu. İlhan ve evi... aynı şeyin iki farklı görüntüsüydü. Evin yapısını anlatırsam her şeyi daha rahat anlarsın. Yani İlhan’ı ve hayatını...

Ah, kusura bakma dostum. Şu anda maç başlıyor. Sonra devam ederiz...

Of kafam kazan gibi oldu. Yenildik: 2-1. Yarın sabah Selim perişan edecek beni. Acaba servise binmesem mi? Tabii ya... vapurla geçerim, hem eski günleri anarım. Kafamı toplamaya çalışıyorum ama olmuyor. İnanılmaz derecede sinirlendim. Neyse maç bahsini kapatalım çünkü sonra ‘adama otomatik yazı dedik herif maç anlatmış’ dersin. Saçma olur yani. Gerçi sen de Fenerli’ydin, değil mi? Ya da ben öyle hatırlıyorum. İnsan sevdiklerini olmasını istediği şekliyle hatırlarmış.

Bugün kötü gitti bu otomatik yazı olayı. Az önce Selcan geldi. Sarp uyumuş. Arabaya indim, onu kucağıma aldım... O sırada kırt diye bir ses geldi belimden. Umarım başıma iş açmaz. Hep söylüyor doktorlar dikkat edin, ağır kaldırmayın diye... Ama işte babalık başka bir şey. Neyse ki uyanmadı. Selcan’ın da yüzü asık biraz. Bir şey mi oldu acaba? Üstelemeyeceğim. Evlilikte hiçbir şeyin üzerine gitmemek lazım.

Şimdi resme tekrar baktım da... Maskeli balo. Yaşadığımız hayat işte. Maskesiz dolaşmak mümkün değil ki. İnsanın yüzüm dediği şey maske zaten. Hele iş hayatı tam bir karnaval. İnsan sokağa adımını attığı andan itibaren maskeler dünyasına giriyor. En basitinden bir lokantaya gidiyorsun, güler yüzlü bir garson gelip ne istediğini soruyor, ama o yüz ona ait değil ki... O gülümseyen bir maske. İşe gidiyorsun, insanlar bir şeyler anlatıyor, bazen ilgileniyormuş gibi yapmak zorundasın, bazen kızmak... Bazen hafif gergin görünmelisin, bazen müşfik. Geçen hafta biri emekli oldu gitti örneğin. Bir pasta kestik, herkes bir-iki kelime konuşma yaptı. Benim bile gözlerim doldu. Oysa emekli olanı sevmediğim gibi, konuşanların da sözlerinde samimi olmadıklarını biliyordum. Olması gereken bir dünyayı kurmak için konuşuyor gibiydiler. Yani aslında herkes iyi olmak, mutlu olmak, yaşadığı hayattan zevk almak istiyor. Ama bunu beceremiyoruz. Maskelerimiz olmadan yaşamamızın mümkün olmadığını bir kabul etsek... Örneğin gerçek maskelerle çıksak dışarıya. O zaman belki yüzümüzün şekli sahte ifadelerle bozulmaz. Belki o zaman sevdiklerimizin yanında maskelerimizi kullanmadığımızda (yüzlerimiz yıllarca çeşitli maskelerin şeklini almaktan bozulmuş olmadığı için) içtenliğimizi koruyabiliriz. Maskelerden kurtulmak için gerçek maskelere ihtiyacımız var. İşte... İlhan'ların evinde geceler boyunca hep böyle şeyler konuşurduk. İlhan konuları hep buralara sürükler, durmadan fikir cimmastığı yapardı. Fikirlerimiz kas yapmalı derdi Mustafa. Gülerdik sonra da... Bu tür konuşmaların hayatımızı farklılaştırdığını, bizi daha çok insan yaptığını düşünürdüm o zamanlar... Ama sonra... Sonrasını anlatmak istediğimden emin değilim. Hem bunları da neden anlattığımı bilmiyorum. Otomatik yazı deyince hoşuma gitmişti başlangıçta ancak şimdi anlıyorum, bu tehlikeli bir şey. İnsan bir süre sonra kontrolden çıkabiliyor. Yine de beni o günlere götürdüğü için garip bir huzur içindeyim. Kafamın içinde *Sweet Dreams* çalışıyor, Eda gözlerimin içinde âşık olacağı bir genç adam arıyor, Selcan kitabının son sayfalarını çeviriyor, Sarp çocuk kâbuslarının içinde mırıldanıyor, sanırım benim de uyku gözümünden akıyor. İyi geceler...

Ali

Çocuğa Korku Geldi

[Yağmur]

Evde ne bulduysam üzerlerine geçiriyorum. Önce soyuyorum bebeklerimi, sonra giydiriyorum. Evin içinde sadece saatin tik-takları var. Bir de parkelerden gelen çıtırtılar. Zaman geçiyor. Bazen uzaklarda bir yerde bir kapı açılıyor gıcırdayarak, bazen bir misket yuvarlanıyor taş bir zeminde. Donup kalıyorum. Sesi dinliyorum. Sonra yeniden sessizlik çevremi sarıyor. Uyuyacağız, uyanacağız, büyüyeceğiz. Soyuyorum, giydiriyorum bebeklerimi. Annemin kim bilir kaç kez diktiği ve benim yine kaç kez... Küçük bir gevşeklik gerekli bana. Dikişlerin arasına parmağımı sokuyorum, usul usul genişletiyorum. Ameliyat eder gibi. İçinden yün parçalarını çekip çıkardığım bez bebeklerimi giydiriyorum şimdi. Hem içlerini boşaltmak istiyorum, hem sonra ağlıyorum. Ağlayınca korktuğumu anlıyorum. Evin içinden sesler geliyor. Belirsiz çıtırtılar. Karanlık odalar çoğalıyor akşam olunca. Annemin bacaklarına sarılıyorum. Mutfakta, oturma odasında. Çocuğa korku geldi diyor annem. Geçer, diyor babam, çocuktur. Hiç bitmiyor çocukluk. Her gece yatağında beni buluyor karanlık. Beni tanıyor. Bez bebeklerimin içindeki yünler ağızma burnuma doluyor. Nefes alamıyorum. Bacaklarımı bitiştiyorum. Oraya girmesinler. Çok korkuyorum.

Korkunç şeyler yazdım ama aslında iyi şeyler hatırlıyorum geçmişe dair. Çocukken ne güzeldi her şey. Sen bir yerde yazmıştın. Geçmiş biz o zamanlar çocuk olduğumuz için güzel görünür bize, diye. Belki de doğrudur. Ama çocuklukları kötü geçenler de vardır. Onlar nasıl hatırlarlar acaba geçmişi? Sana bunu sormak istemiştin o zaman.

Benim hatırladığım: Ayağında terlikler, parmaklarımın ucunda çıkardım merdiveni. Kapıyı tıklatmadan önce mutfaktan gelen kokudan yengemin ne pişirmiş olduğunu tahmin ederdim. Sonra içeriye girerdim. Serin ve her zaman hafif rutubetli olan halıya adımımı atardım. Sen odanda olurdun. O zamanki sesimi bile hatırlıyorum: Yenge, ağbime bir şey sorabilir miyim? Yengem kocaman gülerdi. Kollarını açar beni bağrına basardı. Ter ve yemek kokan memelerine yaslandığımda tüm mutfak yengem olmuş sanırdım. Sonra senin odana girerdim. Derinden bir sigara kokusu hissederdim. Gizli gizli içtiğin için herhalde. Masanda çalışıyor olurdun. Ben içeri girince uykudan uyanır gibi gülümserdin. Allahım lisede okumak kim bilir ne zordu? Aklım almazdı. Anlatırdın. Onca işinin arasında... Ben o sırada yengemin bir çırpıda kızartmış olduğu maydanozu bol sigara böreklerini üfleyerek yer, göz ucuyla duvarlara asmış olduğun resimlere ve raflardan taşarak tüm eve dağılacakmış gibi duran kitaplarına bakardım. Sabırlı, sevecen bir sesle anlatırdın... Telefondaki sesin... Hiç değişmemişsin gibi.

Dekorları Yemeyiniz

[Akın]

Artık başıboş bir gezgin değilim.
Şehrin haritasına uygun adım yürüyorum.
Kırmızı çarpıyla yerim belli.
Buradayım.

Buradayım.

Nerede olduğu belli olan birini kim arar ki?

Ben olmamış bir kahraman emeklisi, ben bir kırmızı çarpı, ben uygun adım serseri, ben bir gençlik düşü, ben bir yanılgılar bileşimi, ben: yeri belli olan; geçip gidiyorum şehrin içinden.

Hayatın akışına aldırmiyorum.

Çünkü ben suskunluk ve unutuşun sivil ifadesiyim.

Aslında Promete'nin ciğerini söken kartal olmalıymışım.

Promete olamadıktan sonra...

Yolculuk çoktan bitti.

Derken biri hatırlatıyor beni bana.

Sakin, kararlı, bıyıklı, aile babası, dost, ciddi gazete okuru ve eylem adamı.

Uzun cümleler kuruyor kısık sesle.

Delilik değil muhalefet.

Bir Boğaz vapurunda, güvertede, parmaklarım kahverengi tahtaları sıkıyor; tuzlu, içten içe çürümüş.

Karşı olmak.

Martılara bakıyorum.

Yeni oluşumlar, ezberi bozmak, farklı bir dil... anlatıyor.

Evet evet, diyorum.

Kravatımı gevşetiyorum.

Açık büfe nerede?

Hepsi geride kaldı diyor.

Hiçbiri doğru değildi.

Bugündür artık.

Hatırla.

Sen başkasın.

Ansızın.

Apansız.

Birdenbire.

Ağız dolusu küfretmek geçiyor içimden.

İşte bu ben olmalıyım.

Yalnız ve asi.

Güçlü ve karşı.

Süsen'i bulmak istiyorum.

Elinden tutup yürümek.

Karanlıktan çıkmak.

Çıkarmak.

Korkusuzluk aşkın göstergelerinden biri olmalı.

Dünyanın tüm şehirlerinin özeti olan bu viran yerde ben başkası olamam.

Kartal değil Promete'nin kendisi... aklım yerinde değil ondan.

Zamanın içbükey aynasında şaşırılmışım.

İçe dönüş başladı işte.

Artık çöller benimdir.

Dağlar benim.

Açık denizler, göllerin dibi.

Bulutlar ve surlar.

Sur dipleri.

Uzun bir uykudan uyanmış.

Dinç.

Yola çıkıyorum.

Kapıların ve Süsen'in olduğu yere doğru.

Zaman farklı oysa.

Anımsamalar geçici.

Gardıropta takım elbise, kravat, gömlek.

Orta kademe, beyaz yakalı, ücretli bir yaşam sürüyorum emniyet şeridinde.

Banyoda kepek şampuanı, balkonda açelya ölüleri, belki bir güvercin yumurtası boş.

Bu evin zamanı farklı: dijital, ayarlı, alarmlı.

Çalar saat ve mikrodalga fırın.

Soğuk sığağa dönüşebilir.

Ama yine de.

Her zaman olduğu gibi.

Geceler uzun, katmerli... korkulu tüllerin ardında polisiye titreşimler.

Geçmişin hayaletleri: evde yatak altlarında, kitap sayfalarının arasında, eski bir çantanın içinde, bir bildiri, afiş, program, çalışma notları.

Zamanı var.

Bu işin bir de sabahı var.

Pişman olunur mu?

Sorular yol keser.

Telefona uzanır.

Artık ben ben değilimdir.

Geçmişteki bir ben ile karışmışım.

Ellerim hem daha genç.

Yüzümde eski korkulardan bir maske, dipdiri.

Okunaksız bir alinyazısı: kırıışık, yağlı, kepekli, tuzlu, kat kat.

Geç vakitte terli.

Numarayı tuşlar parmaklar başkasına ait ellerin.

Karşı taraf hemen anlar ve susar.

Süsen dedim, ben dedim, seni görebilir miyim?

Arama der, çocuklar uyuyor.

Sizi hatırlamıyorum, üzgünüm.
Karanlıkta bir adam elinde antika bir parti rozeti.
Mikrodalgada pizza.
Dolapta soğuk bira, rakı, votka, şarap, su, ekşi yoğurt.
Nereye kadar?
Geçmiş yok artık.
Hangi kapıyı açsa arkası boşluk.
Üzgünüm sizi hatırlamıyorum.
O halde bu da bir eylem, bir şiddet, bir müdahale, bir tepki, bir cezalandırma biçimi.
Dakika seksen dokuz, doksan... düdüğü sesiyle maç biter.
Geçmiş bildiğin gibi değilmiş.
Yalan.
Söylenenin arkasında başka bir gerçek olmalı.
Yeniden telefon.
Bu sefer bir adam.
Arama.
Arama artık.
Çok bira rakı şarap.
Karışık laflar.
Bok ye.
Arama.
Arama artık.
Küfür etme.
Yanlış.
Yanlış.
Yanlış.
Tümüyle büyük hata.
Keşke eskiden uzun bir cümle kurabilseydi.
Şimdi hiçbir lafının sonunu bulamayışı eski bir alışkanlık.

Sabah keskin bıçak: boğaz, baş, gövde, barsak kesik acılı.
Gece unutulmuş.
Soğuk pizza, donuk bakışlar.
Televizyon açık hâlâ, günün ilk haberleri: savaş, hastalık, açlık, ölüm.
Mahşerin dört atlısı çoktandır dışarıda, kasıp kavuruyor simgesel veba.
Ev.
Sessiz.
Boşluk.
Burası bir bekleme odası.
Eşya değil dekor.
Trendeki hoca gülüyor, deli deli, atlılar, diyor, atlılar kızıl kanatlı atlılar kanattılar.
Cinsel organı kendiliğinden ateş alıyor.
Hayat bir oyundur, diyor.
Son mantıklı sözleri.
Bir alıntı elbette, bir tiyatro, bir oyun değil bu hayat.

O halde dekorları yemeyiniz.
Lütfen kendinizden utanmayınız.
Unutmayınız.

Azrail Peşimizde [Halil]

Bir yağmur bir kıyamet! Kapıyı bir açtım, bizimki bir yağmurluk geçirmiş üstüne, ayağında şort. Koşacak illâki. Oğlum zorun ne bu sabah da koşmayiver diyecek oldum, sonra vazgeçtim. Koskoca adam. Boynuna astığı bir silindirin içinden çıkarıp resmi verdi, yazıyı da aynı yere koydu. Sanırsın padişahın fermanını taşıyor. Eskiden olsa bundan iyi ulak olurmuş. Ben bugün gelmez diyordum. Öyle fena yağıyor ki... Sabah sabah gök delinmiş sanki. İyi, bu yaz susuzluk çekmeyeceğiz. Allahtan hanımı dinlemişim bu evi alırken: aman Halil sakın üst kat olmasın, şöyle düz ayak bir yer bulalım. Hay hay demiştim. Aslında üst kat daha iyidir, tepeden bakarsın dünyaya. Ama para onun parası, babasından kalan evi sattık, benim emekli ikramiyemi ekledik de hayatımızın son çeyreğinde kira köşelerinde sürünmekten kurtulduk. Haklıymış. Şimdi üst katta olsaydık, gözümüz tavanda olacaktı. Bir yer akıtacak mı diye... Dam akıtsa senin üzerine yağar. Aslında dam müşterektir, masrafı tüm kat maliklerine aittir ama apartman hayatı bir nevi kabir azabıdır. Bazen öylelerine rastlar ki insan, katil olmak işten değil. Adam aidatı vermez, bir bahane bulur masrafa iştirak etmez, kimi kapıcıya takar tembeldir diye, kimi komşusuna kızar tüm apartmanı cezalandırır. Neyse ne... Şu resimdeki gibi bir otele yerleşmeli en güzeli. Kapını kapatır oturursun, hiçbir şey düşünmeden. Sen sağ ben selamet. Paran olacak tabii.

Bu satırları akşam yazıyorum. İyi değilim. Hiç değilim. Gözümün önünden gitmiyor Sami Dayı. Sabah aldım haberini. Tam yazıyordum, ‘paran olacak tabii’ cümlesini bitirdim, noktayı koydum telefon çaldı. Bizimki içerde, duymuyor, ben açtım telefonu. Mehmet Ali, hanımın yeğeni. Hemen anladım birine bir şey olduğunu. Bu yaştan sonra telefonlar hayırlı bir haber için çalmıyor ki... Kavanoz dipli dünya. Sami Dayı sizlere ömür. Daha yeni bitirmişti yazlığın taksitlerini. Bir de küçük kayık alırım diye hayal kuruyordu. Bu yazı göremeden gitti. Öğlen namazıyla kaldırıldı, toprağın altına kondu. Cenazede elim ayağım boşandı. Hanımın aile tarafı tam takım gelmişler. Herkes ne kadar yaşlanmış. Çocuklar büyümüş. Genç kızlar, delikanlılar... Kara gözlüklerin ardında bekleyen acayip bir kalabalık. Birini tanıyormuş gibi oluyorum, bir bakıyorum kendisi arkada, yaşlanmış, bir banka çökmüş, tanıdığımı sandığım oğluymuş. Herkesin yanında koluna gireceği bir oğlu, kızı... Bizimki işteydi, gelemedi tabii. Anası aradı ağlayarak, oğlum Sami Dayı’yı kaybettik dedi... Ferhan telefonda ne diyorsa bizimki iyice mahzunlaştı. Birbirimize sarılıp ağladık. Şimdi daha iyi, biraz uzandı. Ben? Çarpıntım var. Ferhan’a bu akşam gelin desem binbir mazeret bulur. Ulan bazen tepem atıyor, boşuna çocuk yapmışız, boşuna. Hayırsız.

Arada sırada gidip bakıyorum hanıma nefes alıyor mu diye. Evhamlandım. Hakikaten ne kadar ömrümüz kaldığını bilmiyoruz. En son Sami Dayılar’la ne zaman bir araya gelmiştik? Rahat bir altı ay var. Şeker bayramıydı galiba. Rakı falan içmiştik. Körük gibi ciğerleri, geniş omuzlarıyla masanın başına oturmuş bir dev gibiydi. Rengi biraz sarı mıydı? Ne zalimce... Şimdi sıra bize geliyor. Allah sıralı ölüm versin derler. İnsan genç olunca anlamıyor ölümü. Çevresindeki ölümlere bir film seyreder gibi kayıtsız kalıyor. Trafik kazası, kanser veya kalp... bir nedeni oluyor hep. Ama yaşlanınca insan her gece yatarken sabah uyanıp uyanmayacağını merak ediyor. Sami Dayı dün sabah kalkmamış. Doktor vefatın gece yarısı vuku bulduğunu söylemiş. Demek biz her şeyden habersiz uyurken o Pazartesi gecesi aramızdan ayrılmış. Nadire Hanım şoktaydı. Sabaha kadar ölü bir adama sarılarak yatmış olduğunu anlayınca... zor toparlanır artık. Hayat arkadaşı bu, kolay mı? Kim bilir kaç

senelik evlilerdi. Rahat kırk sene! Belki daha fazla. Şimdi içimde bir korku var. Ya Zeynep benden önce giderse diye... Ne yaparım yalnız başıma? Gece vakti bir şey olsa? Ferhan'ı çağırırım. O da ne beceriksizdir. Eli ayağına dolaşır. Ölsek cenazemizi bile kaldıramaz bu oğlan. Ölüm kâğıdını nereden alacak, nasıl mezar satın alacak? Bak Mehmet Ali'ye cevval çocuk, esnaf tabii, Sami Dayı'yı iki günde yerine yerleştiriverdi. Hanım biraz bozuldu, geç haber verdiler diye. Gerçekten de tuhaf şey... Belki de mezarlık peşindeydi çocuk, Nadire Hanım da kendinde değildir zaten. Aslında şimdiden yerimizi hazır etmeliyiz. Tüm evrakı bir kutuya koymalı, yanına bir talimatname... Üstüne de bir not yazarım. Ferhan evladım biz ölünce bu kutuyu aç! Korkar böyle şeyler yapsam. Baba sen bunamaya mı başladın der. Bir mezar almalı önce. Memduh geçen sene Aşiyân'da küçük bir mezar var satılık deyince gülmüştüm üstüne, ulan bedava kefen bulsan sarınırsın, şimdi de mezar emlakçılığına mı soyundun diye... Öyle de bir fiyatı vardı ki, hani biraz sıkısan apartman dairesi alırsın. Aman, kimin cenazesi kalmış dışarda. Herkes saati gelince yerine gidiyor işte. Peki ama ya sonra? Yalnız başına kalmak istemem bu evde. Huzurevine yatmalı. Bir tane gözüme kestirdim, Memduhlar'ın sokağında... Kocaman bir bahçesi var. Sevimli hemşireler... Bir faaliyet bir faaliyet. Mükemmel bir cemiyet hayatı var. Ne de olsa herkesin çoluğu çocuğu meşgul. Yaşlılar da birbirleriyle vakit geçirecekler işte. Birer birer gideceğiz. Çaresi yok. Koskoca Sami Dayı devrildi gitti. İhtiyar delikanlı. Hatıralarımda hep dinç, sıhhatli. Bizim hanımla da olsun olsun on-on beş sene fark olsun. Hay Allah. Nasıl bir iştir bu? Azrail peşimizde. Elinde listeyle kapı kapı dolaşıp ruhumuzu teslim alıyor. Karşılaşmak istemiyorum. Zeynep'e baktım, uyuyor. Ölümünden tek farkı bir nefes. İnsan ölüme yaklaştıkça maneviyatı güçlenir derlerdi. Ama bende neden böyle olmuyor? Sorsalar, ahiret hayatına inanırım derim. İçimden ise biliyorum, ölüm her şeyin sonu. Gidip de dönen var mı? Yok. Öteki tarafta bir yer olsaydı, insanın ruhu hakikaten bedeninden çıkıp oraya gidebilseydi mutlaka bir dönüş yolu da olurdu. Toprak oluyoruz. Önce burnumuz düşüyor. Kırkinci günde. Ondan sonra çürüyüp dağılıyor vücudumuz. Hayattayken olup bitenin tersi canım. O kadar da korkunç değil. Misal, yemekte fasulye, salata, yoğurt yedim. Ne oluyor? Hazmediyorum yediklerimi ve vücuduma katıyorum. Fasulye, Halil oluyor; yoğurt, Halil oluyor... zaman geçiyor ve tüm bu topraktan gelenler yine toprağa geri dönüyor. Kısacık bir zaman hayattayız. Bir mum alevi gibi. Şuurlu hayat bir rüya. Uyandıktan sonrasında zifir karanlık var. Başka da bir şey yok. Ha, bir de gidip döndüğünü iddia edenler var. Belgesellerde seyrediyoruz. Ameliyatta kalbi durmuşmuş da, vücudunu terk etmişmiş, hafiflemiş de uçmuş, melekler karşılamış... Yok tünel görmüşmüş, ucunda ışık varmış. Uyduruyorlar. Yahu o kadar önemli miyim ki beni melekler karşılasın? Neyim ki şu dünya üzerinde... Mafsallar, kemikler, yağlar, etler, kan, tükürük, ter... Tüm bunların arasında uçucu bir ruh mu var yani? Japon yapıştırıcısı gibi bir şey?

Sami Dayı şimdi bizi görüyor mu? Uçuyor mu İstanbul semalarında... Haydi canım. Ama pek de fena olmazdı doğrusu. Bir öteki dünya olsaydı. Ölümünden sonra başka bir hayat... Mesela şu resimdeki gibi bir yere gitse insan. Kuş kafalı acayip yaratıklar karşılasa insanı ve kapıların önüne götürse. Seç bakalım Halil Bey dese. Binlerce kapı... Hangisini açsa insan başka bir hayatın içine girecek. Yeniden bebek olacak, çocuk olacak, büyüyecek, yaşlanacak ve başladığı yere dönecek. Sonsuza dek sürse bu böyle... Neden? Maksudı nedir böyle bir şeyin? Hiç. İşte o yüzden de böyle bir şey yok. Ölüm buz gibi toprak. Ağzına, gözüne her yerine dolar insanın. Bizim cenaze âdetlerimiz güzel değil. Filmlerde görüyoruz, Batılılar ne güzel yapıyorlar bu işi. Mefta yatıyor kapitone tabutun içinde, düğüne gider gibi giydirilmiş, yüzü gözü düzeltilmiş. Tanıdıkları, sevenleri teker teker gelip yüzüne bakarak vedalaşıyorlar. Konuşmalar yapıyorlar. Sanırsın mezuniyet töreni. Sonra da tabutla gömüyorlar. Bizde, bir çuvalın içine tıkıp, çırılçıplak yallah çukurun dibine. Anamızın karnından

doğduğumuz gibi gidiyoruz. Doğru: Bizim kefenin cebi yok gerçekten. Yanında hiçbir şey götürüyorsun. Peki götürmeme müsaade edilseydi, ne alırdım yanıma? Düşündüm düşündüm bulamadım bir şey. Aslında bir karton sigara götürsem, çakmak falan, bir şişe rakı, buz da lazım. Çıksam göklere, otursam bir uçan halının üzerine, yok yok uçan halı değil, uçan bir çilingir sofrası. Uçuyorum İstanbul'un üzerinden, bir yandan aşağıyı seyrediyorum, bir yandan demleniyorum. Tabii insanın gönlü muhabbet de ister. İşte Sami Dayı'yı bulurum orada. Nasılsa hemen kaynaşmıştır herkesle. Yine fıkralar, bilmece, masallar... İşte bu yüzden insana yanında bir şey götürmek ister misin diye sormuyorlar. İnsanoğlu bitmek bilmeyen arzuların kölesi değil de nedir? Sor, istesin. Allahın maymunu. Bu kadar mı açgözlü olur kişi dediğin? Eskiden çile çekmeye kapanırlarmış. İnsanı kâmil olmak için önce dünyevi hazzardan vazgeçilmesi lazım gelir. Bir lokma yaşamak için, bir hırka ısınmak için. Bu zaviyeden bakınca ben ruhi tekamülün ilk basamaklarında emekliyorum. Neyse ki Atatürk tekke ve zaviyeleri kapatmış da bu mesele bitmiş. Bitmiş mi? Yoo, hepsi ayakta. Tarikatlar yani. Gerçi bunların yolu Allah'a gidiyor mu bilmiyorum ama önce başka duraklara uğradığı kesin. Hepsinin dini imanı para.

Az önce Zeynep kalktı, gitti kanepeye oturdu. Nasıl da üzgün, tansiyonu çıkmıştır şimdi. Öz be öz dayısı tabii. Son aile büyüğü. Onun kaybı tüm eski ölümleri hatırlattı herhalde. Elinde fotoğraf albümü. Her fotoğraf bir kapı sanki. Açıyor ve eski zamanlardan bir hayatın içine geçiyor. İçimde bir yer sızlıyor ona baktıkça. Küçülmüş gibi. Anası, babası, dayısı... kimsesi kalmadı artık. Bir ben varım hayatta. Elinde fotoğraflar... Ömür dediğin bu mu? Eski bir fotoğraf albümü mü? Hayrünisa Hanım hepsini yakmıştı bir gün. 'Çoluk yok, çocuk yok. Ben ölünce bu fotoğraflar kim bilir kimin eline geçecek? İyisi mi onlar atmadan ben yok edeyim dedim.' Böyle soğukkanlılıkla anlatmıştı ertesi sabah. Çatlaktı biraz, deliliğine vermiştik, hatta arkasından gülmüştük. Ama ben içimden biliyordum haklı olduğunu. Söyledikleri bal gibi hakikatin ta kendisiydi. Zaten insan hakikatin kendisini tam manasıyla idrak ettiğinde aklını kaybediyor. Aslında akıl dünyaya ait bir arzu. Hakikate varınca akla lüzum kalmıyor. Aklın ilerisine geçince insan hikmeti buluyor, o vakit her söylediği derin manalar ifade ediyor. Kitaplarda yazanları tekrar etmiyor o zaman kişi. Aksine o kişinin söylediklerini anlamak için kitaplara, ansiklopedilere müracaat etmek gerekiyor. Bence peygamberlerde de böyle bir hususiyet vardı. Hayrünisa Hanım'dan peygamberlere vardı ya bu hasbihal... Pes doğrusu. İnsana sormamak lazım. Sorunca çığırdan çıkıyor laf. Of... İçim sıkılıyor. Durup durup ağlıyor Zeynep. Nefesim daralıyor. Sanki hava bitti odada. Kolum da uyuşuyor gibi. Kalp krizinin belirtilerini öğrendiğimden beri önce fikri geliyor krizin, sonra arazları beliriyor. Vehimdir vehim diyoruz geçiyoruz, ama bir gün gerçekten gelecek. Azrailin göbek adı enfarktüs.

Yeterince Kadın Olamamak

[Ayşe]

Yoğun geçen bir günün ardından yazmaya başladı. Resme sabah bakmış ve ardından peş peşe derslere girmiş, bir toplantıya katılmış günün normal akışını bozmadan yazacaklarını düşünmüştü. Düşündükçe, düşündükleri ve bugüne kadar yazdıkları gözüne eksik görünmeye başlamıştı. Bu eksikliğin ne olduğunu bir türlü saptayamadı. Dile gelmeyen bir yokluk.

Ansızın başlayan yağmurla birlikte ruhsal durumu hızla değişmiş, pazardan beri içine girdiği yazma pratiği gözüne anlamsız görünmeye başlamıştı. Eski öğrencisinin bu resimleri belirli bir düşünceyle seçtiğinden kuşulanmaya başlamıştı. Yıllardır tek satır yazmayıp, anlamlı bir düşünce üretmeyip de gönderilen resimlere aşırı anlamlar yüklemesinin çok da hoş olmadığını düşünmesi... Aslında gündelik gerilimlerdir onun düşünce optiğini değiştiren. Her zaman her yerde olabilecek türden olaylar.

ÖRNEK OLAY: Orta yaşlı öğretim üyesi dersten çıktıktan sonra cep telefonunu eski kocasının aramış olduğunu fark etmiş, eli otomatik olarak arama düğmesine uzanırken yarı yolda vazgeçmiştir. Aradığı kişisel bir cep telefonu olmasına rağmen ‘eski kocasının yeni karısı’nın (EKYK) bu telefonu görme ve açma olasılığı onu aramaktan alıkoymuştur.

ÖRNEK OLAY: Birkaç saat sonra eski kocası tekrar aramış, bu akşam kızlarını tiyatroya götürmek için izin istemiştir. Son derece basit bir durum olmasına rağmen öğretim üyesinin aklı karışmıştır. Bir yandan da sesine mutlu bir hava vermeye çalışmıştır. Eski kocasının (EK) ona acımasından korkmaktadır. Telefonu kapattıktan sonra bu üçlünün tiyatrodaki nasıl oturacağını düşünmek, gerginliğini arttırmaktan başka bir işe yaramamıştır: Kızı-EK-EKYK ya da EK-Kızı-EKYK ya da EK-EKYK-Kızı. Olası açıklamalar: Birinci durumda (Kızı-EK-EKYK) eski kocasının verdiği mesaj çok nettir; kızım ve yeni karım hayatımın iki ayrı kompartımanıdır, ikisine de eşit derecede yakınım. İkinci durumda (EK-Kızı-EKYK) mesaj karmaşıktır; biz dışardan bakan bir göz için tipik bir aileyiz, ortamızda oturan genç kız bizim kızımızdır, ancak bu mesaj doğru olmadığı gibi hem kızını hem de EKYK’yı huzursuz edecektir, böyle bir mesajı vermek aslında bu türden bir yakınlaşmanın asla gerçekleşmeyeceğinin bir göstergesidir. Üçüncü durumda EKYK’ya verilen bir mesaj vardır; sen kızımdan önce geliyorsun.

ÖRNEK OLAY: Hemen kızını aramış ve durumu bildirmiştir. Kızı hiçbir duygu yükü taşımayan bir sesle tamam demiştir. Kızının ne hissettiğini bilememek de Ayşe’yi germiştir.

Tüm bu ufak tefek olayların etkisiyle karamsar bir bakış açısı edinerek resmi yorumlamaya girişti.

Resim bu sefer bir oteli mekân olarak seçmiştir. Gerçi kapıların birbirine yakınlığı bir tiyatronun localarının dizili olduğu koridoru da çağrıştırmaktadır. Ancak ilk akla gelen otel olduğuna göre bu yoruma sadık kalmak daha anlamlı olacaktır.

Merkezde yine bir kadın ve bir erkek figürü bulunmaktadır. İki kapının önünde resmedildikleri için bu kişilerin birbirlerine çok da yakın olmadıkları sonucu çıkarılabilir. Aynı odayı paylaşmaları söz konusu değildir. En azından bir olasılıktır ama verili bir durum değildir. Adamın çaresizlik

içinde iki yana açtığı elleri ve kadının söylenenlere kulak veren duruşu adamın umutsuzca dil döktüğü izlenimini yaratmaktadır. Adamın geride durması kadını merkeze taşımakta, resmi kadının hikâyesi haline getirmektedir. Ancak adamın kuş başlı –gerçeküstü motifin taşıyıcısı– olarak resmedilmesi, eril figürü önemli kılar. Her ikisi de yüzünü saklamaktadır. Ancak kadın bunu zarif bir maskeyle –toplumsal olarak tanımlı bir yolla– adam ise dönüşerek yapmaktadır. Kadın için aksesuar olan *persona* adam için kaderdir. Kadında iz bırakmayan maske adamla bütünleşmiştir, maskeden geriye bir şey kalmamıştır. Yine de kadın adamın sözlerine kulak vermektedir. Nedeni belirsiz olan bu dinleme ânı geleceğe ilişkin umutlar yeşertmektedir adamda. Kadınsa her an dönüp gidebilmenin özgürlüğü ile rahat görünmektedir. Ancak resmin soyut kompozisyonu görünürdeki bu denklemi başaşağı edebilecek potansiyele sahiptir. Önde duran küresel figür ile kapıların üzerlerinde bulunan yuvarlak şekiller –kadın ve erkeği içine alan– bir üçgen oluşturmaktadır. Yuvarlakların ikisinin kapıların üzerinde olması iki ayrı özel alanı işaret ederken, resim düzleminin en önünde bulunan üçüncü küre dışarda olanı göstermektedir. Bu bir ilişki üçgenidir. Üçgenin üçüncü köşesi muhtemelen bu adam ve kadının dışında bir kişinin daha bu ilişki ağı içinde yer aldığını göstermektedir. Dolayısıyla kadın görüldüğü kadar huzurlu değildir. Görünmeyen bir aşk üçgeninin içinde sıkışıp kalmışlardır. Belki de görünmeyen köşe hep dışarda kalmaya mahkûm olan arzudur.

Bu yorumların ışığında –hâlâ yorumların aydınlatma gücü olduğuna dair saf bir inanç taşıdığını fark ediyor– örnek olaylara geri dönüp bakılırsa gerginliği oluşturanın ne olduğu daha anlaşılır hale gelmektedir. İletişimin öz gerilimidir bu. Söyleyenin yaptığı, dinleyenin yaşantısında bir talep yaratmaktır. Anlaşılma isteği başlı başına hayata bir müdahaledir. Kendi halinde akmakta olanın kesintiye uğramasıdır. Kişi, bir süreliğine kendi benliğini, arzularını, düşüncelerini askıya alarak talep edileni vermeye çalışır. İletişim sırasında iletilen mesaj bir bilgiden çok bir durumun ortaya konmasıdır, aleni hale getirilmesidir. Örnek: eski kocasının izin istemek için Ayşe’yi araması. Artık 17 yaşında olan kızlarını doğrudan arayabilir ve bu buluşmayı onayı olmadan da gerçekleştirebilirdi. Ama öyle yapmayarak, Ayşe’yi halen bir otorite (izin verecek merci) olarak gördüğünü işaret etmiştir. Bir yandan da artık sadece böyle bir otorite olduğunu ima etmiştir. İzin verecek olan yasaklama yetkisine de sahiptir. Dolayısıyla Ayşe’yi bu ilişkiler ağı içinde iktidar sahibi olan bir konuma itmiş ve iktidarın sevimsizliğine mahkûm etmiştir. Kızın tepkilerini belli etmeyişi de bu durumdan hoşnut olmadığının göstergesidir. Bir tür pasif şiddet uygulamıştır kız annesine karşı. İdeal çekirdek ailenin korunmamış olmasının intikamını almaktadır. İdeal çekirdek aile çocuğun içinde gelişeceği kamusal rahimdir. Parçalanmış aile bu rahimden mahrum bırakır çocuğu. Büyüyen ruhsal varlık, özlediği rahmin elinden alınmışlığının faturasını elbette hemcinsinden çıkaracaktır. Anne, kızı tarafından suçlanacaktır. Suç yeterince kadın olamamaktır. Eğer olunabilse çekirdek aile devam edecektir. Kız çocuk babadan koparılmış olmanın acısıyla anneyi cezalandıracaktır. Bu oyun bilinçdışının zamansızlığında sonsuza dek devam edecektir.

Orta yaşlı öğretim üyesi artık gözü yaşlı bir kadındır. Kişisel olanın metnin önüne geçmesine izin vermemek için susacaktır şimdi.

V
[Perşembe]

Af Çıktı [Akın]

Ve önceden buyrulduğu gibi eski defterler açıldı gecenin içinde.
Yıldızlar oradaymış, gökte değil.
Açıldı yaprak yaprak, bulut bulut, sis dağıldı.
Görünür oldu her şey.
Bir cezaydı ne de olsa, bir eylem biçimi.
Boşluğun önüne bir ünlem koyup eski, çok eski şiirleri buldu.
Pencereleri kapatıp.
Kapıları kilitleyip.
Defterin içinde çıplak var çünkü.
Ruh.
Kabuksuz bir salyangoz.
İzi kendinden menkul elyazısı.
Ne kadar da gençmişim dedirten ne varsa tek tek aynaya okuttu.

Her sözün içinde bir öz var; zaman aman vermez; ses bir duraklama, bir es; aman sadece bir an.
O halde uzak telefonların ucunda söylenenleri yeniden düşünmeli.
Hayır kelime oyunu değil, hayat memmat meselesi.
Bir gençlik meseli.
Artık kimseyi ilgilendirmeyen.
Kimsede kalmamış bir fincan sır.
Aynalar neden karanlık sanırsın?
Ve ona görünür oldu dünya.
Sen.
En acılı, en korkunç, en çaresiz.
Herkes kadar.

Aniden heyecanlanıyorum.
İşte hepsi burada.
Tüm yazdıklarım: gençlik, şiir, acı, sessizlik.
Resimler, felsefe ve paradoks.
İlk adımlar, ilk öpüş ve başkaları.
Ben de bir zamanlar vardım.
Bakmayın şimdi bu ev, bu boşluk, bu kasvet.
Benim de zamanım vardı.
Farkında olsaymışım.
Süsen'e bu kadar gecikir miydim?
Keşke yüzünü hatırlayabilsem..
Güneşli bir sarışıklık kalmış.
Bir dergi kapağı.
Tedirgin bir bakış.

Şimdi karıştırıyor olabilirim, vakit geç.

Zihnim bulanık, ellerim yaşlı.

Garip bir oyunun içinde ebe seçilmişim vagonlar boyunca koşuyorum.

Usturamı gizlediğim yerden çıkarıyorum.

Geçmişime lime lime ediyorum gülümseyerek.

Artık uzak bir melodi, bir komedi.

Ellerini kaldırıp da zamanın içinde donakalan kadını kendi haline bırakmalı.

Battaniyelerin, yorganların, yastık kılıflarının içine gizlensin Süsen telefonlar çalarken.

Süsen, dedim, sana, dedim, çok uzun bir cümle kuracağım, hayatının sonuna kadar dinlemeye

hazır mısın?

Bizi hatırlamıyor ki...

Boşuna.

Boşluğuna.

Acılı bir kadından bir tanrıça yaratmaya çalışan ben değilim ki.

Büyük çarkların arasına sıkışıp kalan.

Bir içki alabilir miyim şimdi?

Büfe açıldı mı?

Dinleyiciler gülmeye hazır mı?

Ben geçmişime lime lime eden adam.

Ben cümlemin ortasında renk değiştirebilen.

Global bir şirketin küçük mili.

Artık unutmak ya da hatırlamak hükümsüz.

Af çıktı duyduunuz mu?

Tüm günahlar silindi.

Yenilerine yer açıldı böylece.

Yedi ana günah yedi kez çarpıldı, büyüdü.

Dışarıda kasırgası dört iklim atlılar mahşerden kopup geliyor çoğalarak.

Trenler bu istasyonda durmuyor artık.

Daimi yolcuları delirmiş; camlardan sarkıyor, baş, el, ayak, parmak.

Renkli dublajlı bir varoluş bu diye haykırıyor hoca, sesi çın çın ötüyor demiryolları boyunca.

Makas değiştiriyor tren, küçük bayraklar inip kalkıyor.

Zil çalıyor, beslenme saati, yumurtaları çıkarın çocuklar.

Hayır hayır kulaklarınızı tıkayın, korkmayın atlılar geçip gider.

Vebali bizde kalır.

Deliler ırmağının üzerindeki köprü restore edilmiş.

Hayretle geçiyor tren boş bakışlar altında.

Hepsi birer birer anlatılmış eski şiirlerde.

Orada yazılıdır âşıkların kehanet gücü, yıldızların uzaklığı, Süsen'in acıları.

Otuz iki kısım tekmili birden bu gece sinemamızda diye bağırıyor hoca.

Tren geçip gidiyor ırmağın üzerinden, ardında bir makinist ölüsünü sürükleyerek kimsesiz.

Çünkü af çıktı bugün tanrının doğumgünü.

Sen de beni affet Süsen, dedim boşluğa.

Telefon kapalı.

Mikroalgalar kalbimi ısıtıyor, bira soğuk, eski defterler acımasız.

Çalar saat tek dostumdur artık.

Böylesi yakışır zamanımıza.

Ve böyle söylendi.

İnsan Tanrısını Arar

[Halil]

Sabah keyifsiz kalktım. Bütün gece Sami Dayı'yla uğraştım rüyamda. İşte ölmemişsin diyorum, seviniyorum. Tabii ya, diyor, ne sandın, o kadar kolay mı? Neşeli görünüyor ama bakıyorum nefes almıyor. Aslında çoktan ölmüş; ama henüz bunu kabullenemediğini anlıyorum. Sonra bakıyorum ben de nefes almıyorum. Allahım ben ne zaman öldüm derken işler karışıyor. Hareket edemiyorum. Ferhan var karşımda. Durmadan konuşuyor, cevap veremiyorum. Hastaneye götürseler beni diye içimden söyleniyorum, ama onlar bir türlü ölmüş olduğumu fark etmiyorlar. Nefesim kesilerek uyandım. Sonra da bir türlü uyku tutmadı... İnsan yaşlandıkça uyku ondan kaçıyor. Gün ışıyınca dalmışım. Hastalar da öyle değil midir? Hep geceleri mücadele ederler; sabahı çıkaran bir gün daha yaşar. Vardır bir sebebi... Belki Azrail daha çok geceleri geliyordur. Olmaz mı? Olur. Ne de olsa ılık hayatın kaynağı.

Bugün her şeyi menfi görüyorum. Resme bakıyorum içim kararıyor. Kadın azrail gibi açmış kollarını. Aslında bir büyücü o. Önünde de horoz. Büyücü kocakarıların tuhaf âdetleri vardır. Horoz kurban etmek gibi... Nesilden nesile tevarüs eden gizli ilimlerine akıl sır ermez. Bir komşumuz vardı, Sabriye Hanım, müthiş fal bakardı. Hem de öyle kahve falı falan değil. Su falı. Bizim hanım bayılırdı. Hem korkar hem baktırırdı. Sabriye Hanım da bizi pek severdi. Hep iyi şeyler söylerdi ama Zeynep'in uykusu kaçırdı ona gitmeden önce. Tam uyuyacağım, aklına bir şey gelir onu bana sorar benim de uykumun içine ederdi. Acaba böyle mi der Halil, acaba şöyle mi olur... Yahu korkuyorsan gitme derdim. Bırak falı büyüü... Ben inanmam böyle şeylere. Benim yerimde başkası olsa bin kere şüphelenirdi bu kadın bana büyü mü yaptırıyor diye. Eşek dili mi yedirdi acaba bana diye... Öyle yaparlarmış ya, adamın sesi soluğu kesilirmiş. Neyse işte Sabriye Hanım anlatmıştı bu falcılığının nereden geldiğini. Meğer bunların babaevi bir türbenin yanındaymış Langa'da. Çok mühim bir evliyanın mezarıymış. Şimdi ismi aklımdan çıkmış ama işte Tezveren Baba, Tuzcu Baba gibi bir adı vardı. Halk gelip türbenin demirine, kapısına, penceresine çaput bağlar, mum yakar dilekte bulunurmuş. Tabii, Cumhuriyet ilan edildikten sonra tüm bunlar yasaklanmış. Bu sefer de halk ne yapsın, geceleri bu Sabriyeler'in avlusuna gelip mum dikmeye başlamışlar. Bir de dut ağacı varmış, onu da çaputlarla donattılar diye anlatmıştı. Ağaç da gerçekten avlunun türbe tarafındaki duvarın dibinden çıkıyormuş, yani kökleri mezara gidiyor gibiymiş. Sabriye sabahları avluyu siler süpürür, mumları temizler, pür ü pak yaparmış her yeri destur diye diye. Öyle öyle evliyanın kızı diye tanınır olmuş. Bir gün yaşlı bir kadın gelmiş küçük Sabriye'yi görmeye. Onu bir köşeye çekmiş, bakalım hakikaten var mı sende bir şey diye önüne bir tas su koymuş, bak bakalım içine demiş. Sabriyecik tasın içine şöyle bir bakmış ve korkuyla sıçramış. Bir köpek görmüş, kara bir köpek. Bir çocuğu kovalıyor. Bunları söyleyince kocakarı tası tarağı toplayıp gitmiş oradan. Bir yandan da dualar mırıldanıyormuş. Meğer yıllar önce bir çocuğunu parçalamış olan köpekmiş o. Şimdi bu resme bakınca böyle kocakarı hikâyeleri geldi aklıma. İnanmam ya hoşuma gider dinlemesi de anlatması da. Rahmetli babam münevver adamdı, ilk mektep müfettişiydi ama şimdinin profesörlerinden daha oturaklı bir adamdı. 'Evladım bunlar eski âdetler, Müslümanlıktan önceye gider kurcalarsan. O evliyalardan önce Hıristiyan azizlerinin mezarlarına bağarlardı çaputlarını, bak hâlâ mum yakıyorlar kilisede... Ondan önce de her mahallenin bir tanrısı varmış ona adak adarlarmış. İnsan inanacak bir şey arar. İnsan tanrısını arar,' derdi. Ben de saf saf dinlerdim. Haklıydı muhakkak ama işte bu Sabriye Hanım da birçok şeyi bilmişti zamanında. Dünden beri tadımız yok. Benden de bu kadar bu

günlük.

Yazı Mutsuzun Aynasıdır

[Deniz]

YARIM MERDİVEN BEŞ BASAMAK DİBİNDE ÖLÜ ÖNÜNDE HOROZ KARTAL KADIN BİR ÇANAK YUMURTA DÜZGÜN YER KAROLARI

Yukarıda Allah var düşmez kalkmaz boşunadır kadına karşı koymak engel olmak kimin haddine düşmüş orada yatıyor merdivenin dibinde gövdesi çuval olmuş patates gibi yatıyor bir horozlanışı kalmış belleğinde kadının bir de faydasız yumurtaları öylece bir çanakta toplanmış kim bilir ne güzel omlet olur menemen olur erkek erkeğe yenir yenilir yutulur elâlemin dölü dünyadaki her on erkekten üçü başkasının çocuğuna babalık yapıyormuş bilmeden doğal bir şeymiş belgesel izlemek bir yaştan bir saatten sonra iyi saatte olsunları rahatsız etmemeli sesi kısmalı koca uyanmamalı hayır yok tabii öyle bir durum kadın sadece izlemekte düşünmekte hayal etmekte şiir de yazarmış öyle söyleniyor ki inanılmaz kötücül birbirinden berbat imgeler kanlı irinli bir akıntı şiir dediği dediği zaten nedir ki atlıkarınca olabilir mi örneğin bir şiir imgesi yok ki bir sözlüğü ansiklopedisi kitaplar hep sandıkta sandık sandık odasında danışacak paylaşacak biri yok yok yok en iyisi yazıp yazıp saklamak bazen yırtmak bazen yırtmanın yükünü taşıyamamak koca koca bilse güler sanır da ortalarda bırakır bazen yüzüzlüğü ele alır buzdolabının üzerine ilştirir bir çilek mıknaısının altına güler sonra sinsice giyinip giderken işe tıklar tıklar boyalı uzun topuklu yırtmaçlı siyah çoraplı güler aynadaki aksine gündüz kırmızı donlu yosma gece pijamalı melek kafesinde diye güler yolunu gözleyen kurtlar için bir düşmesini açırverir ne de kolay yerdeymiş bunların düşmesi otomatikman açılır adamların zihni pırıl pırıl olur bakışlar netleşir ne görmek istediğini bilen göz gibisi var mıdır yok mudur bilemez bu bitimsiz arzulanmak ihtiyacı nerden gelir nereye gider aynı yolları izler ıslak bir iz bırakır ardında sokak köpekleri burunlarıyla okşar yırtmacında gül oya gülmemiştir doya doya sevişmeden gitmek de vardır bu dünyada güler mi projeci yazar okuduğunda sormaz mı bu kadın neden böyle aklı fikri hep o yerde orası neresi diye sormaz mı bu kız o kız mıdır demez mi kolay mıdır bir kadını anlamak kolay mıdır yazmak yazarken yazarken düşünürken imkânsız hayallerin büyücüsü gibi kaldırıverse kollarını kadın tıs diye küçültse minyatür bir horoza dönüştürse mini ama değişik bir tür belki de tevatür tevrattan incilden kurandan ve adını bilmediği diğer kutsal kitaplardan özür dileyerek binlerce kez allahım bir an için gözünü kapa bakma bana diyerekten nasıl alıyorsa içine ağzına arkasına ne kadar girinti kuytuluk kuyuluk varsa yani allah ne verdiyse neden verdiğini sormadan sorgulamadan almak isteğiyle yanıp tutuşarakten kaldırıverse kollarını tıs diye tıslasa büyülerini mum olsa horoz olsa göstermelik yine de ne kadar otomatikman sapıkça yazsa da kadın eşofmanlar içinde gece vakti mutfak masasının üzerinde kulağı kırıktır çocuk uyandığında yanı başındadır sıcak kucaktır sarmalayandır rahimdir yeniden ebedi ılıktır sağaltıcıdır fısıltılı ninnidir yeniden ve ebedi tüm büyüleri aktır memeleri yumuşak korunak soğuktan esirgeyen bir kovuk ki çocuk büyüsün mucizeler gerçek olsun işte o zaman kabarır taşar köpürür kadın şefkat seli akar yanaklarından pırıl pırıl duru bir su tuzlu serindir dünyanın dörtte üçü annelerin gözyaşındır yüreği ısınmıştır dudakları mühürleyicidir artık uykunun kapısını kapar çocuğun üzerine öpücük tüy olur yavaşça iner yumuşak pembe beyaz mavi ayıcık tavşan köpek zürafa nuhun gemisidir biner gider çocuk köpüklü kaymaklı yumuşak tatlı beyaz taşar fazla gelir şefkat odalara dağıtır koca koca bile küçülür küçülür saflaşır onu da mühürler kadın şefkat fazlası sıcak kafeste herkes huzurludur ama yine de yazının başına döndüğünde bir başka haller olur kollar kalkar havaya harfler karıncalanır kâğıdın üzerinde kaçışır düşünceler dağılır bakar kadın kâğıda bakar unutulmuş bir genç kızın yaşlı gözlerinin içinden

yıldızların arasından gecenin mavisi mürekkep bedeni kadının kâğıt kalemsiz rimelsiz boyasız bir tuval yazısız bir karikatür bakar kâğıda eğri büğrü okunaksız yazı okunaksız hayat gerçekçi sayıklama ağrıyan eller eller ellere yazılan methiyeler ellere yazılan buz sözcükler kardan adamların güldüğü karıncanın su içtiği korkuluk teneke adam ve bilumum sakatatın sirkinde kendine bir yol bir dünya bir parça soluk haz neşe oyun isteyen kadın anlar ki yazı mutsuzun aynasıdır nokta.

Özür [Ali]

Farkında mısın iyiden iyiye alıştım resimlerine. Artık yazmak konusunda bir sıkıntı hissetmiyorum. Resme bakıyorum ve aklıma ne gelirse döşeniyorum. Alıştım. İşin kötü tarafı da bu ya. Cumartesi son resmi göndereceksin ve ondan sonra proje bitecek. Peki ben ne yapacağım?

Garip şey. Laf olsun diye yazarken yazarken şu son okuduğun soruyu yazdım. Sonra da sorunun işaret ettiği şey içime bir taş gibi oturdu. Bazı şeyler sırf yazıldığı için acı verebiliyor. Çünkü bazen bu tür düşünceler insanın aklına geliyor ve dayanıksız sabun köpükleri gibi kısa süre içinde dağılıp gidiyorlar. Ardında hiç iz bırakmadan... Oysa yazılınca onlar varlıklarını sürdürmeye başlıyor, hatta zaman içinde ilk akla geldiği anda işaret ettiği anlamın dışına çıkabiliyorlar. Yazdığım cümle orada öylece yanıp sönüyor: Peki ben ne yapacağım? (Cümle sinirimi bozduğu için tekrar yazmadım, gidip ilk yazıldığı yerden kopyalayıp buraya yapıştırdım. Dolayısıyla şu anda bellekte duruyor bu kopya cümle, istediğim yere yapıştırabilirim, örneğin: Peki ben ne yapacağım? Garip bir zevk almaya başladım bu yaptığım işlemde. İnsan bir kopyalama-yapıştırma işlemi yaparken böyle bir zevk alabilir mi? Gerçekten bana acayip bir alışkanlık kazandırdın. Peki ben ne yapacağım? Durmadan yazmak, hep yazmak, anlatmak istiyorum. Ama bir yandan da hatırladıklarım, gençliğimin çoktan gerilerde kalmış olduğunu kavramama neden olan tüm o saçma sapan hatıralar bana acı veriyor. Şu bellekte tuttuğum cümle gibi: (Peki ben ne yapacağım?) O zaman yazma işi bitince rahat edersin diyebilirsin. (Peki ben ne yapacağım?) Sahi senin için de yazmak böyle bir şey mi? (Peki ben ne yapacağım?) Çok saçma bir soru oldu bu, geri alıyorum. Cevabını biliyorum çünkü. (Peki ben ne yapacağım?) Sen hayal ürünü hikâyeler yazıyorsun, ben gerçek hayatımı... (Peki ben ne yapacağım?) Senin acı çekmene gerek olmuyordur. (Peki ben ne yapacağım?) Oysa ben... Ben? (Peki ben ne yapacağım?) Ben pazar günü –senden resim falan gelmediğinde– ne yapacağımı bilemiyorum. Eski hayatıma dönmem gerekecek. Yolu biliyorum elbette ama gitmek istemiyorum. Hem acı çekip hem yazmaya devam etmeyi istemek, işte hissettiğim bu.

Artık gönderdiğin resme hiç dikkatimi vermediğimi düşünüyor olmalısın. Ama yanılıyorsun. Tam tersine bu resim beni çok zorluyor. Resim hakkında cümle kurmamak için bunları yazıyorum. Bu resim çok karanlık şeyler yazdırtacak güçte. Diyeceksin ki senin hayatında öyle karanlık bir şey mi var ki korkuyorsun. Evet. Hem de nasıl... Bundan söz etmek istemiyorum ama...

Akşam:

Önce çok sinirlendim. Selcan'ın sana böyle bir mektup yazmış olduğuna inanamıyorum. Nasıl bir kadın bu ya? Böyle biriyle nasıl yaşanır? Bunca güvensizlik... sinsilik. Sana büyük bir özür borcum var. Gerçekten... karımı bu işe karıştırmış olduğum için çok üzgünüm ama yazmıştım gelişmeleri. Ona projeden söz etmek zorunda kaldığımı biliyordun. Ben onu ikna etmek için her şeyi göstermiştim ama demek ki başaramamışım. Ne kadar salağım... Beni en çok üzen de benim hakkımda yazdıkları. Mesajı tekrar tekrar okudum işyerinde. İlk tepkim eve gidip gerçekten feci bir kavga çıkarmaktı. Ancak gün boyunca düşündüm ve şöyle bir analiz yaptım:

Bir– Selcan sana bir mektup yazmış. Kendini benim eşim ve senin okurun olarak tanıtmış. Önce kitabını okuduğunu belli eden cümleler yazarak senin dikkatini çekeceğini hesaplamış. Ardından da benimle ilgili bir sorunu danışmaya kadar vardırması işi. “Bunları size yazmak konusunda çok

düşündüm. Ancak her gece bilgisayarın başına geçip saatlerce yazıyor. Sorduğumda sizin bir projenize yardım ettiğini söylüyor. Sanırım ruhsal durumu iyi değil. Bir oğlumuz var, beş yaşında. Çok endişeleniyorum. Son zamanlarda iyice dalgınlaştı. Böyle bir proje olmadığını biliyorum. Ama ona nasıl yardım edeceğimi kestiremiyorum. Sonra sizin kitabınızı okurken aklıma geldi. Belki size durumu bildirirsem bir şeyler yapabilirsiniz. Ya da bana yol gösterebilirsiniz.”

İki– Sen bu mektubu aldıktan sonra yorumsuz olarak bana *forward*’ladın.

Üç– Ona bir cevap yazdın mı, bilmiyorum.

Dört– Bana projeyi teklif ettiğinde açıkça belirtmiştin bunu bir sır olarak saklamam gerektiğini.

Beş– Ben projenin varlığını Selcan’a açık ederek aslında sana vermiş olduğum sözde duramamıştım. Ama insanın bu tür sırları karısıyla paylaşmasının doğal olduğunu düşünmüştüm. Üstelik gelişmeleri sana yazdığım halde senden bir uyarı almamıştım. Tam tersine resimleri göndermeye devam ettin. Ben de sorun olmadığı konusunda emin oldum.

Altı– Bugün bunun hesabını sorarsam büyük bir kavga çıkacak, belki de Selcan evi terk edecek. Bu şartlar altında projeye devam etme olasılığım kalmayacak.

Yedi– Beni en çok üzen, Selcan’ın bana saygılı bir sessizlik içinde davranmaya başlamasını yanlış yorumlamış olmam. Bu kadar yanılmış olabilir miyim? Bugün eve döndüğümde Selcan’ı her zamankinden daha neşeli buldum. Heyecanlıydı. Üstelik bana da ‘ruhsal sorunları olan’ biri gibi davranmıyordu.

Tüm bunları alt alta yazdığımda ortaya çıkan tablo bana başka bir şey söylemeye başladı. Sanırım Selcan o mektubu senin dikkatini çekmek için yazdı. Bence yazdıklarından etkilendi ve seninle bir şekilde iletişim kurmak istedi. Kendince akıllı bir oyun yapmaya çalışıyor. Tabii onun oyununa katılmadığın çok açık. Eğer öyle olsaydı mesajı bana göndermezdin, değil mi? Peki neden yorum yapmadın? Sanırım proje teklifindeki maddelere sadık kalmaya çalışıyorsun. Sen de bizlerle (diğerleri kim bilmiyorum ve şu ana kadar da merak etmemiş oluşuma şaşıyorum) proje boyunca resimleri göndermek dışında iletişim kurmayacağını belirtmiştin. Of, bilmiyorum. Kafam çok karıştı. Ama en iyisi proje tamamlanana dek Selcan’a bir şey söylememek. Belki de hiçbir zaman bu konuyu konuşmamak. Onu nasıl değiştirebilirim ki? İnsan kırkıktan sonra...

Yorgunum dostum. Resim hakkında tek satır yazamamış olmam beni utanca boğuyor. Kendi sorunlarımla boğuşmaktan fırsat bulamadım. Şimdi resme baktığımda gördüğüm kadın bana Selcan’dan başka bir şey hatırlatmıyor. Hayatımın önünde kollarını açmış beni engellemeye çalışan bir cadı.

Şu rezalete neden olduğum için özür dilemek dışında yazacak bir şeyim yok artık. Eğer yarın yeni bir resim göndermezsen seni anlarım. Haklısın. Çok çok özür dilerim.

Ali

Küçülen Erkeklik

[Ayşe]

Eski öğrencisinin projesi için çalışmak orta yaşlı öğretim üyesinde bir alışkanlık yaratmıştır. Bir davranışın alışkanlık haline geldiğini söyleyebilmek için süreklilik kazanmasının ötesinde bir özellik gerekir. ‘Yapıyor olmanın’ gerilimi azaltıcı bir etkisi varsa o eylem için alışkanlık tanımı kullanılabilir. Bir eylemlilik içermesi gerekir mi? Kuşkusuz. İnsan davranışları üzerinde çalışmanın getirdiği bir bakış açısı olsa gerek: İnsan eyleyen bir varlıktır. Eylediği sürece vardır. Eylemlilik içinde olmayan bir insan hakkında yorumlarda bulunmayı çok da bilmediğini düşünmektedir. Şu ana kadar resimleri yorumlarken belirli bir çerçevenin içinde kalmaya özen göstermediği için yazmak rahat bir eylem olmuş, kısa sürede alışkanlığa dönüşmüştür.

Öğretim üyesinin yaşamında yaptığı şeylerin yanı sıra ‘olan şeyler’ de vardır. Kendi dışında başlayıp gelişen, kendisini de merkezine doğru çeken durumlardır bunlar. Etkide bulunduğu olaylar olmakla birlikte seçtiği ve başlattığı olaylar değildir. Çoğu zaman talepler doğrultusunda şekillenmektedir.

ÖRNEK OLAY: Öğlen tatillerinde kapısını kilitleyip odasında oturan öğretim üyesi Ayşe bugün o saatte randevulu bir görüşmeye zaman ayırmıştır. Başka bir bölümde yüksek lisans çalışması sürdüren bir öğrenci çekim hazırlığı yaptığı belgesel filmi için danışmak istemiştir. Öğrenci heyecan içinde gelmiş, filmin konusunu anlatmıştır. Semtlerin Yaşamı adını verdiği belgesel için kentin farklı bölgelerindeki gündelik yaşantıyı inceleyecektir. Semtlerin tarihi ile gündelik yaşam arasındaki belirleyici / dönüştürücü ilişkidir peşinde olduğu. Öğrenci konuşurken, Ayşe eksiklerini birer birer saptamış ve aklında biriktirmiştir. Bunca bilgisizlikle böyle bir işe nasıl girişmiş olduğunu anlayamaz. Oysa öğrenci eline kamerayı alıp insanlarla konuşmak, onları belgeye dönüştürmek istemektedir. Belge nedir diye sorar Ayşe? Daha fazla ileri gitmek istemez. Çocuğun heyecanını kolayca öldürebileceğini anladığı noktada geri adım atar. Aklının içinde eski hocasının sözleri çınlamaktadır: Bilgi çoğu zaman eylemin düşmanıdır.

Örnek olayın değişik yönleriyle yüzleşmesi gerekir. İnsanlarla kurduğu ilişkilerde yargılayıcıdır. Çevresindeki herkesin bundan yakındığını bilmektedir: ailesi, arkadaşları, meslektaşları... Sorduğu soruların yanıtlanması gerektiğine, bu yapılmadan eyleme geçmenin anlamsız olduğuna dair katı bir inancı vardır. Oysa soruların yanıtlarını vermek zordur. Birçok sorunun yanıtı yolda bulunacaktır. Buna bir ikna olabilse.

Resme bir daha baktı.

Yukarısı ve burası olabilir bu resmin adı. Resmin kahramanı olan kadın figürü ilk bakışta ilahi olanla ilişkili görünmektedir. İlahi olanla temasa geçmeden önce başın örtülmesi birçok kültürde yaygın bir davranış biçimidir. Başlıklar, önemli kültürel göstergelerdir. Erkeklerin ve kadınların başlarını örtmeleri ait oldukları sosyal konumu göstermesi açısından da önemli bir işleve sahiptir. İnsan iki ayağı üzerinde duran bir yaratık olduğundan yukarıdaki kutsal olanla yaşanan dünya arasında bir göbek kordonu gibi konumlanır. Kutsal olan dünyevi olana bağlanır, kutsal içerik bu yolla iletilir. Bu resimdeki kadın figürü özellikle bu simgeselliği çağrıştırmaktadır. İletici bir özelliği vardır kadının. Kadın burada iletken ortamdır, medyumdur. İletinin şiddeti kadının üzerindeki

giysinin dalgalanışı ile temsil edilmiştir. Kadın sağ eliyle (ki sağ iyi-kutsaldır) yukarıyı işaret etmektedir. Bu hareket ‘O orada’ anlamını taşır. Sol elinin (ki sol kötü-kutsaldır) avucu dünyaya çevrilidir. Dünya / hayat elimin altında anlamını taşır bu hareket. Yukarı / aşağı ekseninde konumlandırılan kutsallık yine kültürlerarası bir arketip sayılabilir. Arkada görünen merdiven de aynı eksenin devamıdır. Merdiven aşağıyı yukarıya bağlar. Basamaklar aynı zamanda bir gelişimin aşamalarını temsil eder. Merdivenin dibinde yatan figür belirsiz olmakla birlikte yüzüstü düşmüş bir erkek olduğu izlenimini vermektedir. Bu izlenimi pekiştiren (belki de çağrıştıran) unsur kadının ayaklarının dibindeki küçük horoz figürüdür.

Merdivenin dibinde yatan erkek ile küçük horoz figürü birleşerek kutsala hâkim kadının önünde erkeğin düşmüşlüğü simgelemektedir. Kadının kutsal iletisi yüzünden / karşısında erkek küçülmüştür, hatta insani olan kısmı ölmüş sadece dölleyici özünün yaşamasına izin verilmiştir. Küçük horoz erkekliğin içindeki bu dölleyici özü simgeler. Küçüklüğü nedeniyle gülünçtür. Eril olan küçülünce gücünü yitirir. Bu arada bir sepet yumurta resmin ön düzleminde beklemektedir. Belki döllelmıştır, belki döllelenecektir. Küçük erkeklik bunca yumurtayı dölleyecek gücü nereden bulacaktır? Belki de kutsalla bağlantılı kadının yaptığı tam da budur. Çünkü, söz konusu olan erkekliğin hadım edilişi (kastrasyon) değildir. Alışık olduğu kuramsal yaklaşımlar kendisini bu tür bir yoruma itmektedir. Ancak resimde tam tersi yapılmıştır. Kastrasyon erkekliğin işlevsiz hale getirilmesidir, iğdiş etmedir. Kendisinin belgesel çekmek isteyen öğrenciye yapmak istemediği şeydir. Oysa resimde erkeklik erkekten soyutlanarak çıkarılmıştır. Erkek boş bir beden olarak merdivenin dibine fırlatılmış, sadece eril işlev kalmıştır geriye. Dölleme işlevi erkekten sökülüp çıkarılmıştır. Yaşamasına izin verilmiş olan –küçük horozun temsil ettiği– sadece işlevdir. Yumurtaların çokluğu da bunu simgelemektedir. Horozun yapması gereken tek iş vardır: döllemek.

Azize, Melek, Karım yada Tanımadığım Biri

[Erol]

Oysa bana öyle geliyor ki, Alyoşa herkesten çok gerçekçiydi. Tabii, manastırda iken mucizelere kesin olarak inanmıştı. Ama hence mucizeler gerçekçi bir adamı hiçbir zaman şaşırtmaz. Zaten gerçekçi bir adamı dine bağlayan da mucize değildir. Sahiden gerçekçi olan bir insan, eğer inancı yoksa, her zaman mucizeye inanmayacak kadar güçlü, ona kendini kaptırmayacak kadar mantık sahibi olabilir. Mucize, inkâr edilemeyecek bir olay olarak karşısına çıksa bile, öyle bir insan o mucizeyi olduğu gibi kabul edecek yerde, kendi duygularının onu yanıltmış olabileceğine inanır. Mucizeyi kabul etse bile, onu o zamana kadar nedenini bilmediği aslında çok olağan bir şey olarak kabul eder.

Gerçekçi bir insanda inanç mucizeden doğmaz, mucize inançtan doğar.

Karamazov Kardeşler, Dostoyevski, 1870

Saunadan çıktığımda hafiflemiştim. Hayal mi gerçek mi olduğunu anlayamadığım eşsiz bir deneyim yaşamıştım. Gerçek olamayacak kadar güzeldi. Tehlikeliydi. Bende bıraktıkları iz suçluluk duygusunu yok etmeye yetecek kadar güçlüydü. Eğer Azize ve Melek gerçekten de elimden tutacaklarsa her şeyi bırakmaya razı olabilirdim. Şehre dönmeyebilirdim. Eski hayatımı, her şeyi unutabilir burada bir iş bulup kalabilirdim. Saçmalıyordum kuşkusuz. Hayalci biri olmadığım için bu garip hallerimden utanıyordum.

Asansörden çıkıp odama doğru ilerlerken koridordaki kapılardan birinin açık olduğunu gördüm. Kapının önünde tekerlekli bir servis masası duruyordu. Üzerinde bir tepsi dolusu yumurta... O sırada odanın içinden bir çığlık yükseldi. Koridorun mutlak sessizliğini öylesine keskin bir şekilde bozdu ki istemsizce o tarafa yöneldim. Kapı bilinmeyen bir kişi tarafından hızla kapatılmadan önce içeriye şöyle bir bakma fırsatım oldu. O kısacık zamanda gördüklerim beni dehşete düşürdü. Adamın biri gözleri bağlı bir şekilde sandalyeye oturtulmuştu. Yarı çıplaktı. Odanın perdeleri kapalıydı. Bağırان kişi bu olmalıydı. İki güçlü kuvvetli adam onu kollarından tutuyordu. Bu tabloyu izleyen arkası dönük bir kadın vardı galiba. Sigara içtiğinden eminim. Kimdi bu insanlar? Bu otelde böyle karanlık işlerin dönmesi mümkün müydü? Kapı hızla kapandıktan sonra koridorda yine o mutlak sessizlik hüküm sürmeye başladı. Çevreme bakındım. Benden başka kimse yoktu. Ben bile orada var mıydım, yok muydum emin olamadım. Resepsiyona gidip şikâyet etmeliyim diye düşünerek odamın yolunu tuttum. Ama önce karımı bulmalıydım.

Odamızın kapısını açıp da her şeyin en son gördüğüm şekliyle derli toplu beni beklediğini görünce paniğe kapıldım. Bir an önce bu oteli terk etmemiz gerektiğine karar verdim. Belki de karanlık tiplerin cirit attığı bu otelde birileri karımı kaçırmıştı. Azize ve Melek... Kahvaltıda içtiğim portakal suyu... Saunada kendimden geçişim... Tüm bunların karımı kaçıranlar tarafından beni oyalamak için tasarlanmış bir oyunun parçaları olduğuna hükmetmiştim... ki konsolun üzerindeki notu buldum. Karımın elyazısıydı. Birbirimizi kaybetmiş oluşumuzla dalga geçen bir-iki satır çiziktirmişti. Kapalı havuzdaymış, uzun uzun yüzmüş... Otelde yaptıklarını anlatan neşeli satırlarını okurken tüm endişelerim dağılıp yok oldu. Çok komik bir durumdu bu. Aslında ikimizin de biraz yalnız kalmaya ihtiyacı vardı. Bunu düşündüğü için odada oturup beklememişti beni. Hem beklemiş olsaydı ben sauna sefasından döndüğümde suçluluk duyacaktım. Böylesi daha iyiydi. Tüm o karanlık tiplerin, tank olduğum garip sahnenin de bir açıklaması olmalıydı. Perdeleri kapatıp yatağa uzandım ve kucaklayıcı uyku dalgalarının yaklaşmakta olduğunu hissederek gözlerimi kapadım.

Kapının vurulmasıyla kendime geldim. Rüyasız derin uykudan ağır ağır çıktım. Karanlık bir

kuyudan çıkar gibi... Kapıyı açtığımda sabahki garsonun karşımda durduğunu gördüm. Adam gülümseyerek davetiye olduğu bir bakışta anlaşılan gri büyük zarfı uzattı. Ardından içeriye girdi ve nadide bir nesne gibi taşıdığı kostümü yatağın üzerine koydu. Zarfın üzerinde adım yazılıydı. Gerçekten de bir davetiyeydi. Akşamki maskeli balo için. Rezervasyonu karım yapmış olmalıydı. Garson dışarı çıktıktan sonra kostümü inceledim. Bir smokin ve askının kenarına iliştirilmiş siyah bir maske... Yumuşak deriden yapılmış maskeyi yüzüme takıp aynaya baktım. Sadece burnumu ve gözlerimi kapatmış olmasına rağmen tanınmaz bir hale gelmiştim. Hızla kostümü giydim. Üzerime tam oturmuştu. Bir kez daha tüm bunları karımın planladığına emin oldum. Kim ölçülerimi bu kadar iyi bilebilirdi ki? Bir an Azize ve Melek'in çıplaklıkları gözümün önüne geldi. Odadan çıkarken karımın yazmış olduğu notu da cebime koydum.

Bu sefer asansörle en üst kata çıktım. Koridorun sonundaki işlemeli dev kapı ardına kadar açıktı. On-on beş basamakla inilen salon otelin en geniş mekânı olmalıydı. Bir süre çevreyi izledim. Herkes bir örnek giyinmişti. Erkekler benim gibi siyah smokin, kadınlar ise kırmızı gece kıyafetleri içindeydi. Omuzlarını açıkta bırakan şık elbiseler... Sağ tarafta büyük bir oyun bölümü vardı. Rulet masalarından birine doğru ilerledim. Şu yaşıma kadar hiç gerçek anlamda kumar oynamamış olduğumu düşünerek gülümsedim. Kırmızıya oynamalı, diye geçirdim içimden. Masanın başında bir süre oyunu izledim. O sırada yanımda bitiveren garson tabii ki aynı garsondu, bu otelde böyle bir 'kişisel servis' anlayışı olduğuna emin oldum- içki tepsisini uzattı. Ona nasıl fiş alabileceğimi sordum. Kendisini izlememi söyledi. Fişlerin dağıtıldığı kasaya ulaştığımızda ortadan kayboldu. Kasadaki adama fiş almak istediğimi ancak yanımda para olmadığını söyledim. Acaba oda numaramı not ederek hesabıma yazabilir miydi? Adamın cevabı olumsuzdu. Ama başka bir teklifte bulundu. Yanımda kişisel bir şey, özel bir nesne olup olmadığını sordu. Ceplerimi yokladım ve karımın yazdığı notu çıkardım. Bir mektup olur mu diye dalga geçercesine adama uzattım. Adam kâğıdı elimden aldı ve okumadan kasaya koydu, karşılığında beş tane kırmızı fiş verdi. Kocaman fişleri alıp rulet masasına doğru ilerlerken karıma bu olayı anlattığımda ne tepki vereceğini düşünüyordum. Burası gerçekten de garip bir eğlence anlayışı olan bir oteldi. O notu herhalde otelden çıkarken iade edeceklerdi.

İlk fişi kırmızıya oynadım. Kaybettim. İkincisini siyaha oynadım. Yine kaybettim. Yanımda duran yaşlı bir adam her kaybedişimde kınayan ve benim için üzüldüğünü belli eden sesler çıkarıyordu.

“Yanlış bir şey mi yapıyorum?”

“İlk kez oynuyorsunuz değil mi?”

“Evet... Bu oyunun da bir püf noktası mı var?”

“Elbette... Elbette...”

Kulağıma eğildi ve fısıltıyla:

“Oyuna... kazanacağınıza inanarak hepsini birden koymalısınız...”

Nasıl olsa kaybedeceğim bir şey yoktu, pekâlâ diyerek son kalan üç fişi de 40 numaraya oynadım. Rulet hareketlendi. Küçük top inanılmaz bir hızla dönüyordu. Tam o anda pişman oldum. Neden tanımadığım bir adamın aklına uymuştum ki... Fişlerden birini kırmızıya diğerini siyaha koymuş olsaydım, birinden biri kazanacaktı ve ben de şu oyunda bir kez olsun kazanmanın zevkini tadacaktım. Top 39 numarada durdu. Omuzlarım düştü. Artık yeni fiş alacak özel bir nesnem de yoktu. Oyun benim için başarısızlıkla bitmişti. Adama döndüm:

“İşte yine kaybettim.”

Adam omuzlarını silkti:

“Bu bir inanç meselesi. Yeterince inanırsanız olur.”

“Nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?”

“Bakın ben her şeyimi kumara borçluyum. Yirmi bir yaşında çulsuz bir delikanlı olarak bu âleme girdiğimde yanımda ancak beni bir ay idare edecek kadar para vardı. Karşıma çıkan ilk fırsatta hepsini kumara yatırdım.”

“Kazandınız yani...”

Güldü:

“Kazanmak ne kelime! Bakın bu oteli ve buna benzeyen üç oteli daha... kumarda kazandıklarımla yaptım.”

“Burası sizin mi?”

“Ne sandınız? Neyse, canınızı sıkmayın. Bu sadece bir oyun. Gerçek kumar değil. Gelin size bir içki ısmarlayayım.”

Bir el hareketiyle çağırdığı garsona fısıltıyla bir şeyler söyledi. O sırada karıma bakmıyordum. Bu kadınlardan biriydi ama hangisi? Acaba diğerleri de bizim gibi birer birer gelmiş ve eşlerini, sevgililerini mi arıyorlardı bu baloda? Yaşlı adam beni büyük salonun caz kulübü gibi döşenmiş köşesine götürüyordu. Piyanodaki adam da maskeliydi herkes gibi... İsmarladığı özel içkilerimizi yudumlarken yumuşak bir sesle bilinen bir şarkının caz yorumunu yapan kadını dinledik bir süre. Gevşemeye başlamıştım. Çok güzel söylüyordu.

“Nasıl, beğendiniz mi otelimi?”

Nedense adamın gerçekten de bu otelin sahibi olduğuna inanasım gelmiyordu. Ama bozmadım.

“Evet... Şaşırtıcı. Aslında daha önce bilseydim böyle maskeli balo falan olduğunu, ne yalan söyleyeyim gelmezdim.”

Adam içini çekti:

“Bu balo benim fikrimdi. Evet biliyorum komik bir şey. Ama hep filmlerde görüp özenirdim. Aslında insanların birbirlerini tanıdıklarını ama bilmezden gelmek için maskeleri bahane ettiklerini düşünürdüm.”

“Pek de öyle değilmiş. Ben kimseyi tanıyamıyorum örneğin.”

Adam keyiflendi.

“Bu güzel... Buna içilir işte.”

Adamın gerçekten de otelin sahibi olup olmadığını sınamaya karar verdim:

“Bu arada otelinizde karanlık tipler var. Benden söylemesi. Benim odanın bulunduğu katta bir odada adamın birinin gözlerini bağlamışlardı ve sanırım işkence yapıyorlardı.”

Adam sinirlendiğini gizleme gereği duymadı:

“Hangi kat? Hangi oda?”

Söyledim. Hemen garsonu çağırıp kulağına uzun uzun bir şeyler fısıldadı. Garson aceleyle uzaklaştı. Ardından adam bana döndü:

“Peki siz nasıl gördünüz bu olup bitenleri? Odaları mı gözlüyorsunuz?”

“Yo hayır, kapı açıktı, sonra bir çığlık duydum...”

“Anlıyorum, tamam... Şimdi kusura bakmayın benim ilgilenmem gereken işler var. Siz balonun tadını çıkarın.”

Yaşından beklenmeyecek bir çeviklikle masadan kalktı ve uzaklaştı. İçki keyfimi yerine getirmişti. Üstelik tanık olduğum o garip olayı gereken yere bildirmiş, vatandaşlık görevimi yapmıştım. Sahnenin önündeki boşlukta dans eden çiftleri izlerken barın ucunda yalnız başına içkisini

yudumlayan kadının Azize olduğundan kuşkulandım. Emin olmanın tek yolu gidip konuşmaktı. Kadına doğru yürümeye başladığımda o da beni fark etti. Bir şey söylememe izin vermeden ellerini uzattı. Dansa kaldırdığımı düşünmüş olmalıydı. Benim için fark etmezdi.

Dans ederken kadının Azize olup olmadığından emin değildim. Melek de olabilirdi. Karım da... hatta başka tanımadığım bir kadın da olabilirdi. Müziğin sesi yüksek olduğu için konuşmak pek mümkün değildi. Belki kokusundan tanıyabilirdim ama hiç tanımadığım bir kadını koklamak biraz ileri gitmek olabilirdi. Parça değişirken kadını teras tarafına doğru yönlendirdim. Orada konuşabilirdik...

Terasa çıktığımızda karanlıkla çevrili bir yerde yalnız olduğumuzu gördüm. Orman ve düzlük görünmüyordu. Sadece başımızın üzerinde mükemmel yıldızlı bir gece. Azize, Melek, karım ya da tanımadığım biri olan kadın terasın korkuluklarına dayanmış yıldızlara bakıyordu. Gerçek bir kadın değil de bir ressamın imgeleminden tuale aktarılmış yarısı renk yarısı şiir bir varlık. Arkasından sarıldım. Konuşmanın sırası değildi. Kollarımın arasında döndü. Yavaş ama tutkulu bir öpüşme. Bir türlü emin olamıyordum. Kadın, ‘Azize, Melek, karım ya da bir yabancı’ olma durumunu sürdürüyordu. Peki o beni tanıyor muydu? Kimsin diye soramayacağım bir noktadaydım. Eğer karımsa ve ona kimsin diye sorarsam, onu bir başkası olarak öptüğümü düşünebilirdi ki bu da gerçeğin bir kısmıydı ama asla tamamı değildi. Bu başlangıçta heyecan veren belirsizlik gitgide garip bir hal almaya başlamıştı. Öpüştüğüm kadının belirsizliği kendi varlığıma olan inancımı da sarsıyordu. Ancak rüyalarda yaşanan türden rahatsız bir duygu. Uyanmak isteğiyle bu dönüştürücü öpüşten kendimi kurtardım. Vazgeçmenin çok güç olduğu bir andı bu. Kadını terasta bırakıp hızlı adımlarla salona döndüm ve kalabalığın içinde izimi kaybettirene dek yürüdüm. Birbirine benzeyen adamlardan biri oldum yeniden. Barlardan birine dayandım. Benim garson yine yanı başımda bitiverdi. İçki? Neden olmasın? Bu kısım görece olarak sessizdi. Birkaç basamakla çıkılan sahneye yakındı. Kırmızı ağır kadife bir perdenin arada sırada kımıldaması arkada bir hazırlık olduğu hissi veriyordu. Otelin sahibi olduğunu iddia eden yaşlı adam puflayarak geldi ve yanıma oturdu:

“Nasıl gidiyor? Eğleniyor musunuz?”

“Evet.”

“Ama düşünceli görünüyorsunuz?”

“Az önce bir kadınla dans ettim. Ama kim olduğundan emin olamadım.”

Adam dilini şaklatarak güldü:

“İşte maskeli baloların en güzel tarafı. Çok sevdiğim bir hikâye vardır bu balolarla ilgili. Adam ve karısı birbirlerinden habersiz gittikleri maskeli baloda başkalarıyla dans eder, hatta öpüşürler. Müthiş bir gece yaşarlar. Ancak tesadüfe bakın ki kadının yabancı bir adam sandığı kişi kocasıdır, tabii kocası için de durum aynıdır. Şimdi bunlar birbirlerini aldatmış sayılır mı?”

Canımı sıkıyordu bu hikâye. Şu anda karımın bir başkasının kollarında olduğundan emin olmaya başlamıştım. Uzakta dans eden çiftlere baktım hüznle. Sabahtan beri neden birbirimizi bulamıyorduk? Bunun bir açıklaması olmalıydı. Üstelik yaşlı adam her seferinde beni nasıl eliyle koymuş gibi buluyordu? Yoksa, o da benimle, başka biri olduğumu düşünerek mi konuşuyordu? Belki de tüm müşterilere aynı samimiyetle davranıyordu. Yaşlı adam dirseğiyle dürttü beni:

“Şaka canım... Hikâye işte. Olacak şey mi? İnsan karısını tanımaz mı?”

“Tabii canım. Tanır.”

Yaşlı adam bir şey daha söyleyecek oldu ancak perdenin açılmasıyla başlayan alkışlar sözünü kesti. Sahnede bir ilüzyonist vardı. Sağında ve solunda iki yardımcısı duruyordu. Parlak ışık altında

Azize ve Melek'i tanıdım. Demek işleri buymuş diye düşündüm. Bana da belki sihirbaz kadrosunda bir iş bulunabilirdi, bu düşünce hoşuma gitti, güldüm... Adam cebinden bir köstekli saat çıkardı. Zincirinden tuttuğu saati bir sarkaç gibi sallamaya başladı. Sonra çevirmeye başladı. Daha hızlı daha hızlı... derken dönmekte olan saat gözden kayboldu yerini bir buket çiçeğe bıraktı. Buketin içinden çektiği güllerden birini Azize'ye diğerini Melek'e verdi. Reverans yaparak aldıkları çiçekleri saçlarına takarlarken ilüzyonist buketi ani bir hareketle buruşturdu ve avucunun içinde yok etti. Elini açtığında köstekli saat pırıl pırıl durmaktaydı. Yine alkışlar... Sonra Azize küçük bir masayı sahnenin ortasına getirdi. Adam cebinden çıkardığı bir mendili masanın üzerine serdi. İçine saati koydu. Mendili kapattı ve Melek'in verdiği çekiçe saate vurmaya başladı. Kırılan saatin sesini duyabiliyorduk. Ardından mendili açtı ve saatin kırık parçalarını eliyle karıştırdı. Hepimizin saatin kırıldığından emin olmamızı istiyordu. Mendili tekrar kapattı ve elleriyle sihirbazlara özgü hareketler yaptı. Sonra Azize'ye işaret etti. Azize mendili çekip aldığı anda içinin boş olduğunu gördük. Saatin kırık parçaları kaybolmuştu. Alkışlar. İlüzyonist konuşmaya başladı:

“Sayın konuklar hoş geldiniz. Şimdi yapacağımız gösteri için bir gönüllüye ihtiyacımız var.”

O bunları söylerken Azize ve Melek sahnenin iki yanına içine girilebilecek boyutta iki büyük kutu getiriyorlardı. Üzerinde yıldızlar olan iki siyah kabin.

“Evet, bayanlar baylar... Lütfen ceplerinizi yoklayın. Az önce kaybettiğimiz köstekli saat birinizin cebine girmiş olabilir.”

Ben de istemsizce elimi cebime attım. Ve oradaydı! Pis numara diye düşündüm. Biri cebime atmış olmalıydı. Hem o kırılan saat olduğu ne malumdu? Saati cebimden çıkarıp havaya kaldırdım. Spot beni aydınlattı. Alkışlarla sahneye davet edildim.

Toprak İnsana Aç

[Yağmur]

Kurban bayramlarını sevmiyorum. Babam öldü bayramın ikinci günü, sabah. Şehir sessizce kanıyordu. Annemin çılgılığı uykumu bıçak gibi kesmişti. Rüyamda uzak bir yerdeydim. Hemen dönmek istemedim. Uyandım. Ana-kız evin içinde koşturmaya başladık. Nereye gideriz, ne yaparız diye birbirimize sorup duruyoruz. Üst katta siz yoksunuz ki. Çoktandır yoksunuz. Babam yatak odasında. Artık yatak odası değil, ölü odası, içeri girmek istemiyorum. Babam değil, ölü. İçerde ölü var. Soğuyor. Şişiyor. Ne yapmak lazım geldiğini biliyoruz hepimiz. Annem hayatın bittiğini, bitmekte olduğunu dehşetle kavırıyor. Belki de bana öyle geliyor şimdi. O anda... Sadece o insanın tenine yapışan ve canını acıtan andan kurtulmak istiyordum. Zaman geçsin, geçsin ve bir an önce anı olsun şu yaşanan dakikalar. Şu ölünen dakikalar. İçerde bir ölü varsa, orada yaşanmıyor artık. Nefes alamıyorum. Komşular geldi. Doktor geldi. Ambulans. Sonra çarçabuk toprağın altına girdi babam. Kapının altından atılan bir zarf gibi kolayca kayıverdi aşağıya, mezarın içine. Ben uzaktan baktım. Toprak yutmaya bayılıyor diye düşünmüştüm. Toprak insana aç. Toprak insan canlısı. Toprak can yiyor. Babamın ölümünü yılda iki kez andık yıllarca. Hem on sekiz haziranda, hem kurban bayramının ikinci günü. Babamın ölüm günü yıl içinde geziyor. Bu yıl kışa gelecek. Hesap yapıyorum bazen. Yeniden on sekiz hazirana geldiğinde bayramın ikinci günü... korkuyorum, o gün bir şey olacak, biliyorum.

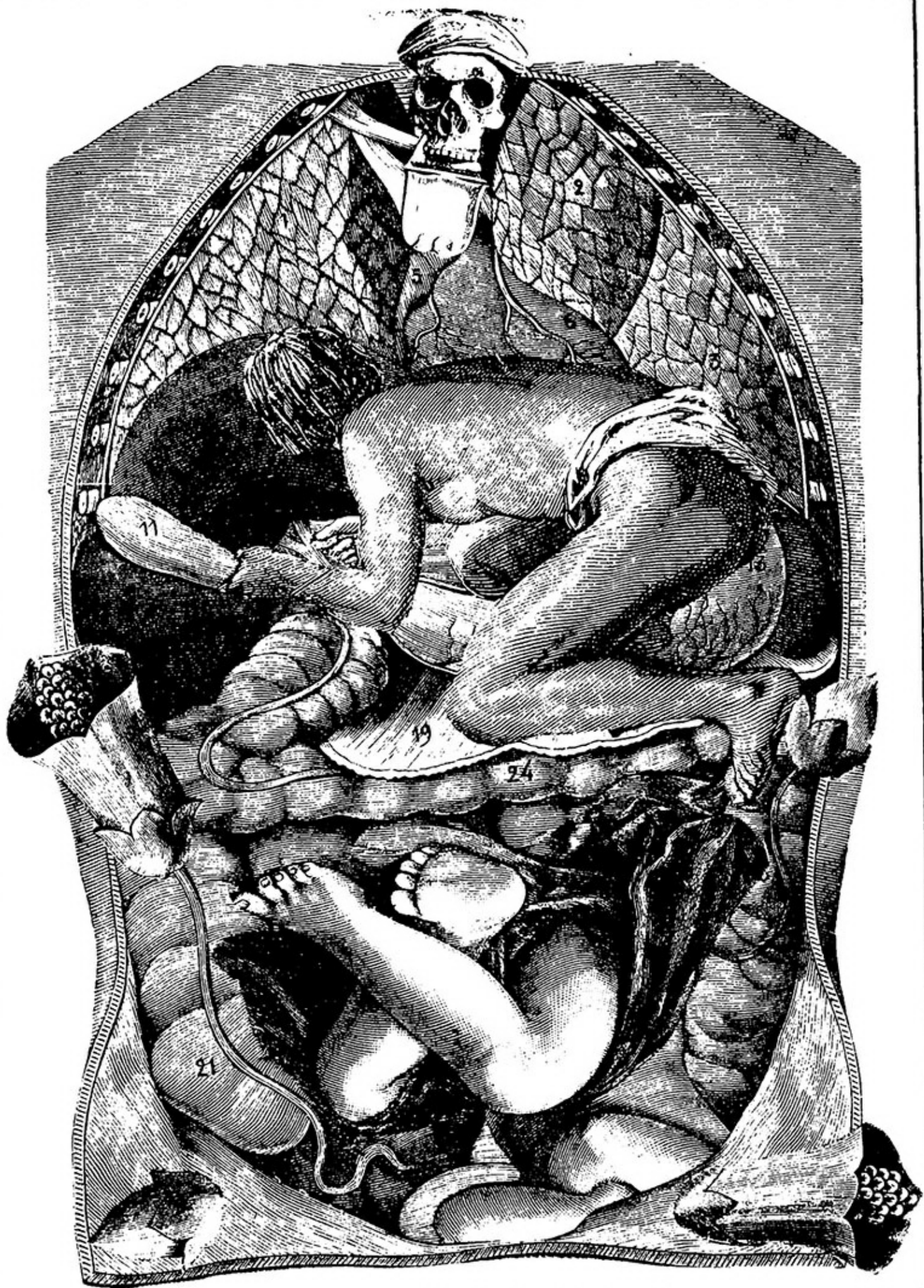
Terasa çıkıyorum. İhlamur yokuşunun tepesinden Beşiktaş'a bakıyorum. Büyük depremi hayal ediyorum. İsteyerek değil.

Bugünlerde biraz kafam karışık kuzen.

(Kadınlar böyle bir cümle kurdu mu aşktan söz ediyorlardır, unutma.)

VI

[Cuma]

Bir Meleğin Kadavrası

[Akın]

Böyle olacağı belliydi.
Her şey önceden bildirildi.
Yazıldı.
Yaşandı ve provası tamamdı.
Kaderin matematik sevgisinden tiksiniyim.

Bir suç çağrısı bu resim.
Mazinin peşinde kaybolan ruhları anlatır.
Bugünü yaşayamamaktır biraz.
Takılıp kalmaktır.
Büyüyememektir.
Loş odalarda masa altlarını özlemektir.
Rüzgârda dalgalanan perdeden ürkmektir.
Karanlıktan ölesiye korkmaktır.
Radyoda eski bir maç anlatılırken uyuklamaktır divanda.
Halıların, örtülerin, battaniyelerin, eşarpların gizemli motiflerinin arasında kaybolmaktır.
Şişeden cin çıkmasıdır, uçan halıdır, kaf dağıdır, babanın beşiğini sallamaktır.
Sonra danteller, sonra nasırlı ellerin okşayışı.
Çocuk başı: narin, körpe.
Çocuk ruhu: yüksek ve saf.
Topukları pembe, toprakla henüz tanışmamış.
Oysa dünya ne kadar da pis.
Beni bulduğunuz yere bırakın.
Taklit bir acıdır yüzümdeki.
Aslı astarı yok söylediklerimin.
Hepsi bir gizem yaratma çabası.
Lütfen rahatsız etmeyin kartlarından bir tane astım boynuma.
Tek kişilik zevkler bahçesine girmekteyim.
Acınası bir durum değil bu.
Treni kaçırmış birinin hüznü sadece.
Ama siz o trende kim var biliyorsunuz.
Korku, engerek, cinsel.
Gözlük camlarından biri kırık, sürgün, aç, parasız, akılsız biri.
Gülüyor ne vakit unutmaya çalışsam.

Bir kadının iç hayatını merak etmekteyim.
Süsen'di adı.
Ola ki uydurmuşum.
Hiç görmemişim gibi yüzü yok bende.
Siz hatırlarsınız mutlaka.
Arka sıralarda otururduk.

Ben bir çocuk hayaleti, o bir melek.

Ne yazık ki şimdi kollarımda bir meleğin kadavrası var.

Neşteri alıyorum elime.

Numarasını tuşluyorum son kez.

Önce kan akıyor uzun uzun.

Ağlıyor sonra kısık sesle, arama artık, bırak... kimsiniz?

İçerlere yaklaşıyorum, ölü bir çocuk buluyorum, bu ben miyim?

Deliler ırmağından içen kim?

Allahın izniyle kılıcımı biliyorum.

Kapatıyor yüzüme, hem hatırlamıyor.

Cadının meyvesini yemiş, zamanını şaşırmış, açmayı unutmuş bir çiçek; adını söylemek, çağırmak istiyorum ruhunu.

Diz çöküyorum.

Ev.

Soğuk bir kış gününü yaşayan halının desenleri ayaklarıma dolanıyor, yapma diyor.

Kulaklarım sağır oluyor bu fısıltılar yüzünden.

Düşen kanatsız bir melektim ben, mahşerde görevliydim hani.

Kod adım Promete diyorum telefonda.

Trendeki hoca gülüyor, yanlış numara, diyor; sen daha iyisini yapabilirsin, kapasiten var ama çalışmıyorsun, hem sonra biraz uyak, biraz ölçü, izan, imge gerek, alegoriye ne dersin?

Halının desenlerine karışıyorum.

Dikkatsiz biri üzerime basabilir.

Yarın sabah saat çalmayabilir.

Gecikebilirim, aksayabilirim, duraklayabilirim.

Sadece bilirim gözlerim kapalı.

Önce hafiften bir rüzgâr, ardından ilk okuma kitaplarım, sonra alabildiğine kayalık, sarp... yatmışım öyle sereserpe, böyle de yatılmaz ki, diyor uğursuz kuş, ciğerimi deşiyor gagasıyla; haydi yine yaşadın, diyor trendeki, bedavadan kahraman, sudan ucuz, kendin pişir kendin ye Promete.

Sarhoşluk bu başka bir şey değil.

Sabah duş alırım, soğuk halının desenleri dökülür tenimden birer birer.

Gardıroptan çıkar gelir, üzerime biner takım elbise.

Filinta gibi olurum, elinizde patlarım.

Güne bir başka başlarım, aklımda sabit fikirlerle dalarım şehrin içine.

Benden iyi kimse bilemez kalp ağrısını.

Taşlaşmış.

Bir türlü çözülüyor ille de mikrodalga.

Yavaş yavaş, ılık ılık sevgi gelir sonra.

Yanlış da olsa, yersiz de olsa... ben buradayım Süsen.

Karımı Kaybettim

[Erol]

Romancıların çalışırken hep sabit bir plana bağlı kaldıklarını sanıyor olabilirsiniz. Böylece birinci bölümün haber verdiği gelecek hep amansızca on üçüncü bölümün gerçekliği olur. Ama romancılar sayısız değişik sebepten yazarlar: Para için, şöhret için, eleştirmenler için, sevdikleri için; kendilerini beğenmişlikten, gururdan, meraktan, eğlenmek için: Usta marangozların mobilya yapmaktan, sarhoşların içki içmekten, yargıçların yargılamaktan, Sicilyalıların bir şarjörü düşmanlarının sırtına boşaltmaktan zevk almaları gibi. Sırf bu sebepleri sıralayan bir kitap yazabilirim, herkes için olmasa da hepsi doğru olur bu sebeplerin. Tek bir sebebi hepimiz paylaşıyoruz: Bu dünya kadar gerçek, ama ondan farklı dünyalar yaratmak.

Fransız Teğmenin Kadını, John Fowles, 1969

Takip spotuna yapışmış bir böcek gibi ağır ağır sahneye doğru ilerlerken başlangıçta duyduğum neşe yerini heyecan ve pişmanlığa bırakıyordu. Yüzümde maske olduğunu düşünerek içimi rahatlatıyordum. Kimse tanımiyorsa insan rezil olmayı göze alabilir. Bunu tekrarlıyordum içimden ancak yine de tam olarak emin olamıyordum. Basamakları çıktım. Takip spotum sahne ışıklarının içinde eridi. Gösterinin bir parçası oldum. Gönüllü kurban rolündeydim.

İlüzyonist elini uzatıp zarif bir hareketle köstekli saati aldı. Zincirinden tutup sallamaya başladı yeniden. Bu sefer bir çiçek buketine dönüşmeyeceğini hissettim. Bir yandan da konuşuyordu: “Evet sayın konuklar... Biliyorsunuz bu sadece bir gösteri. Doğaüstü hiçbir yanı yok. İlüzyonistler, yani bizler size tüm bunların makul bir açıklaması olduğunu söylüyoruz. Yıllardır böyle söylüyoruz... Siz de inanıyorsunuz. İnanmak işinize geliyor çünkü. Düşünsenize, ya her şeyin mümkün olduğu bir dünyaysa burası?” Bir yandan da elinde çevirdiği köstekli saat iyice görünmez olmuştu, sadece metalik bir küreyi andırıyordu şimdi. “Düşünün, kırılan saatler yeniden birleşip cebinize girebiliyor, insanlar yok olabiliyor, yok olanlar ortaya çıkabiliyor...” Sözlerin burasında kendi adımlarımla kutulardan birinin önüne gitmiş sıramı beklemeye başlamıştım. Kapısı açık olan kutunun içine girerken Azize’nin ya da Melek’in yüzünden herhangi bir duygu okuyamadım. Beni tanıdıklarını gösteren bir mimik, bir jest bekledim boşuna. Herhalde gizli bir bölme vardı ve oraya girecek sonra da sahnenin altındaki küçük tünelden emekleyerek öteki kutunun içine çıkacak, üstümü başımı düzelterip kapağın açılmasını bekleyecektim. Bunu yapabilirim diye düşünüyordum. Kumarda kaybetmişim, aşkta kaybetmişim o halde gözbağcılıkta kazanabilirdim. Gönüllü kurbandım nasılsa. Şehre döndüğümde bu yaşadıklarımı kimlere nasıl, hangi esprilerle anlatacağımı hesaplarken ilginç ayrıntıları biriktirmeye çalışıyordum. Kutunun kapağı kapandı.

Karanlık ve sessizlik.

Yerin ayağımın altından kaydığını hissettim. Düşüyordum. Bir yanlışlık olduğunu ve bu düşme sırasında bir yerime bir şey olacağını anladığım için bağırmaya başladım. Ama ben nasıl sahneyi duymuyorsam, dışardakilerin de beni duymadığından emindim. Sert bir yere çarptım.

“Kendine geldi.”

“Güzel, şimdi bize her şeyi başından anlat bakalım.”

“Kimsiniz?”

“Kimsiniz diyor...”

“Duydum... Hah hah ha...”

“Derdiniz ne sizin?”

“Derdimizi soruyor.”

“Duydum duydum... Bana bak bu odada dertli olan biri varsa o da sensin!”

Yüzüme üflenlen sigara dumanı. Öksürdüm.

“Beni neden bağladınız bilmiyorum ama aradığınız kişi ben değilim.”

“Kimmiş?”

“Ben değilim, diyor.”

“Duydum, duydum.”

Bu sürekli ‘duydum duydum’ diyen, nefes alıp verişinden şişman olduğunu hayal ettiğim astımlı adam kulağımın dibinde adımı haykırıp ‘bu sen değil misin peki’ diye öyle korkunç bir ses çıkardı ki bir süre hiçbir şey duyamadım. Kulağımın içinde boğuk bir çınlama sadece. Gözümün önünde Notre Dame’ın kamburunun aşk acısıyla kilisenin dev çanlarına sarılıp boşlukta sallandığı sahne. Bir duvar gibi sağır olduğu için dev çanın titreşimlerini ancak teninde hissedebilen zavallı çeyrek yaratık.

“Adamı sağır ettin yahu.”

“Peki canım... bu ses iyi mi? Ses bir iki, ses kontrol... Hah hah ha.”

“Benden ne istiyorsunuz?”

“Her şeyi anlatmanı... Bir bir... Uslu uslu...”

“Hiçbir ayrıntıyı atlamadan...”

“Yalansız... Tertemiz...”

“Bakın ben buraya tatile geldim. Çok gergindim ve karımın ısrarı ile...”

Daha sözümü tamamlamaya fırsat bulamadan ortamın kahkahaya boğulduğunu duydum.

“Tatildeymiş...”

“Duydum duydum... Tatildegim, dedi. Hah ha...”

“Dinlemeyecekseniz anlatmayayım.”

Sesim sert çıkmış olmalı, bir an sustular Devam ettim:

“Bu oteli seçmek karımın fikriydi. Dün gece geldik. Biraz önce de sahnede...”

“Bir dakika, bir dakika... Bize masal anlatma. Ne otelinden söz ediyorsun sen?”

“Otel işte... Otel değil mi burası?”

“Otel diyor...”

“Duydum. Ulan oda servisine benzer bir yanımız var mı bizim!”

“Bilmiyorum. Sizi göremiyorum.”

“Sıktı artık.”

“Bence de...”

O sırada sıcak bir cismin yüzümün önünde gezdirildiğini hissederek paniğe kapıldım. Hızlı hızlı anlatmaya koyuldum:

“Karımla bu otele dün gece geldik. Yemin ederim... Yemin ederim başka bir şey bilmiyorum.”

“Belki de doğru söylüyordur.”

“Olabilir mi?”

O âna kadar sesini duymadığım biri araya girdi:

“Çok yüklendiğimiz için aklı karışmış olabilir. Biraz suyuna gidin...”

“Peki canım bize şu oteli anlat bakalım.”

“Seni dinliyoruz. Can kulağıyla...”

Anlatmaya başladım. Soluk soluğa anlattım. Karımla sabahtan beri birbirimizi kaybetmiş olduğumuzu, maskeli baloyu, sahnedeki ilüzyonisti... Bunları söyleyen sesime ben bile inanamıyordum. Ama yine de onlara Azize’den, Melek’den, kapısını açık gördüğüm odadaki işkenceden söz etmedim. Otelin sahibinden de...

“Sihirbazın kutusuna girmiş...”

“Duydum, duydum... Daha fazla tutamayacağım kendimi. Hah ha...”

Yine o yabancı ses devreye girdi:

“Belli ki beyni makarna gibi. İşimize yaramaz bu.”

“Makarna gibi...”

“Ne yapalım?”

Korkunç bir sessizlik oldu. O yabancı ses emri verdi:

“Tabuta koyun!”

Bağırıp debelenmeye başladım. Gerçeklik duygusunu yitirmiştim. Tabutun içine konuldum.

Ellerim bağlı değildi. Kapağını yumruklamaya başladım. Çivilemişler miydi? Belki de o kadar sağlam değildi. Sıkı bir yumruk!

Zannettiğimden çok daha ince olan kapak çatırdayarak kırıldığında kendimi sahnede buldum.

Alkışlar... İllüzyonist bir eliyle beni gösteriyor, alkışları ne kadar hak ettiğini gizlemeyen bir gururla gülümsüyordu. İzleyicilerin coşkulu tezahüratını bastıran bir müzik eşliğinde perde kapanırken kendimi sahneden neredeyse attım. Nefes nefeseydim. Otelin sahibi yaşlı adam sırtıma vuruyordu:

“Çok iyiydiniz. Bravo doğrusu... Onca kılıca nasıl dayandınız. Üstelik bağıırıyordunuz. Kan bile aktı... Ama bakın sapasağlam çıktınız. Ne yaptınız kutunun içinde?”

“Sadece havasızdı biraz...”

“Peki öteki kutuya nasıl geçtiniz? Gizli bir geçit var değil mi? Ama durun söylemeyin. Sihirbazların meslek sırlarını açıklamamalısiniz. Artık siz de bunun bir parçası sayılırsınız.”

“Neyin parçası?”

“Gösterinin...”

“İzninizle...”

“Nereye? Daha çok erken. Gösteriler daha yeni başladı.”

“Kusura bakmayın, çok yorgunum. Biraz dinlenmek istiyorum. Hem karım da odaya dönmüş olabilir.”

“Karınız mı?”

“Evet. Neden öyle sordunuz?”

“Hiç. Boş verin. İşinize karışmak istemem. Burası özgür bir otel.”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Hiç. Keyfinize bakın.”

“Benden bir şey saklıyorsunuz.”

“Hayır hayır... Bir şey saklamıyorum. Sadece... Yani isterseniz size yardım edebilirim.”

Kısa bir an tereddüt ettim ama artık yorulmuştum.

“Edin o halde.”

“Peki gelin benimle.”

Salonun başka bir çıkışından geçerek onlarca monitörün olduğu güvenlik istasyonuna girdik.

Kapıda öyle yazıyordu. Güvenlik İstasyonu. Ne garip bir tanımlama diye düşünürken otelin sahibi önde ben arkada bir başka odaya girdik.

“Merhaba müdürüm.”

“Buyrun Şahin Bey. Nasıl yardımcı olabilirim acaba?”

“Erol Bey’in bir sorunu var.”

“Evet, buyrun.”

Adımı söyledi. Yaşlı adam beni başından beri tanıyormuş. Hiçbir şeye şaşırarak durumda

değildim. Söze nasıl gireceğimi bilemedim.

“Şey komik bir ricam olacaktı. Karımı kaybettim...”

“Başınız sağ olsun.”

“Hayır hayır o anlamda değil. Onu bu otelde... Yani sabahtan beri. Onu bulabilir miyiz acaba?”

Müdür hemen oda numaramı bilgisayara yükledi ve beklemeye başladı:

“Merak etmeyin beyefendi. Otelimizde her an her yerde kayıt yapılmaktadır. Karınızı hemen buluruz.”

Daha sözünü tamamlamıştı ki ekranda gördüklerinden dolayı yüzü asıldı:

“Erol Bey?”

“Evet?”

“Erol Bey... Siz emin misiniz?”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Otele yalnız giriş yapmışsınız.”

“Nasıl olur? Dün gece... Kayıtlarınızda bir yanlışlık olmalı.”

“Olanaksız efendim. Kayıtlarımız doğrudur. İşte burada giriş tarihiniz: 21 Ocak 1998.”

Güldüm.

“İşte yanlışlık olduğu o kadar açık ki... Ben dün gece geldim buraya.”

“Az önce karınızla geldiğinizi söylüyordunuz.”

“Evet tabii. Sekiz yıldır burada yaşıyor olamam değil mi?”

Bunu söylerken başım döndüğü için biraz sendeledim. Karımın yazdığı notu kanıt olarak gösterebilirdim ama kumarda kaybetmiştim. Otelin sahibi yaşlı adam koluma girdi.

“Biraz şöyle oturun. Bir bardak su versenize!”

Hemen bir hemşire elinde küçük bir hap kutusu ve bir bardak suyla göründü. Hapı yuttum. Otelin sağlık servisi de diğer hizmetleri gibi süpermiş diye düşünerek gevşedim.

Açıktır Kadın

[Deniz]

KURUKAFA AKCİĞERLER KIZILDERİLİ BARSAKLAR BİTKİLER YARIM BİR ÇOCUK

Ağzı açık bakar kadın tiksintidir bulantıdır içinde dolaşan birilerinin varlığıdır varacağı yer en nihayetinde toprağın yedi kat altıdır üstüdür hepsi hepsi bir ölüm endişesi bir üreme biçimidir korkmak kötü ruhu kovmak alsa eline silahı olsa tek tek yok edebilir bankayı pastaneyi sucuyu marketi ve bilumum esnafı ve kredi kartı ekstrelerini ve haciz memurlarının hüznünlü sigaralarından bir nefes çekişlerini kapı önünde damda bacada dolaşan adamları hepsini bir çırpıda ve sonra uzak bir sahilde ya da dağ başında yeşil bir vadiye bakan küçük bir evde kahve konyak çikolata yalayan yutan bir yılanla baş başa mutlu kışkırtılmış haz içinde terli ayrık dağınık savruk açık açık açık konuşarak haykırarak yankılanarak tanışmadan bilmeden bir bir bir yabancıyla çok çok çok yabancıyla sırayla teker teker teker bir doğa ana doğal anadan doğma doğurgan iç organları dışarıda serin rüzgârların okşayışları altında ölü evet evet evet bir ölü nedir ki şiir söyleyemedikten bu yana bir ölü içinde bir çocuk ben bunu doğurmamış mıydım endişesi tırnak içinde kir kadar ufakken yavaş yavaş büyüüp eli sopalı bir vahşi olmadı mı diye düşünmek boşunadır artık yarın artık sondur bugün arifesidir kıyametin kutlu hesap günü kredi kartı geçmez ama değil mi ki meslekten bankacı bir kolaylık değişik bir vade toplanan puanların zevke dönüştürülmesi unutulması bilinmeyen arabaların plakaları çoktan ölmüş annelerin kızlık soyadları soyunmuştur çıplaktır ölümler hesap gününde bir kuru kafanın içinden dışarı dışından içeri gidip gelen karınca yollarında harfler günahları işler yazılıdır birer birer omuzlarda boşuna mı melekler onlar hep orada mıydılar meğer ne safmışız ne azgın ne büyük bir yangın bu kuytularında alev alev alev kasıklarında karıncalar harfler olup bedeninde gezinirler de sorulmaz mı ağustos böceğine sen ne yaptın yaz boyunca sıcaktan tere batıp çıkarak batıp çıkarak bacaklarını açarak durmadan alarak vererek ne yaptın nasıl yaptın böyle de olur muymuş şimdi öl bakalım öl de diril tiril tiril bak günahsızlar ama senin gibi imansızlar izansızlar vicdansızlar sızlar bu kelimeler vızıl vızıl bal yapar deli deli yiyen ölür acıdır balı kadının adamlar birer birer ölür kadın toprak olur kabul eder alır hepsini içine bir anda binlercesini milyonlarcasını alır içine hiç unutmaz koca koca ilk seferinde âşık sanır kendini ilk seferinde koca koca küçük bir adamken daha mutlu mesut ararken içinde annesini gözlerini kapamıştır kadın görmeden görülmenin tadını çıkara çıkara çıkara çıkmışlardır karanlıktan aydınlığa da ikincisinde sahibi bu toprağın ikincisinde eli sopalı bir vahşi kral ikincisinde bir kâşif güler kadın bilmeden bilmek hep sonradan gelir zaten kafasına böyle şeyler takmazdı eskiden projeci yazar bu derde düşmeden önce deli bozuk resimler göndermeden önce bazen diyor ki kadın kendi kendine canı çok sıkılmışsa örneğin biraz hareket olsun diye biraz heyecan kaçma kovalamaca kavgaya izlemek istediğinde göstersem şu resimleri koca kocaya bak bu projeci yazar peşimde ne zamandır kafamı karıştırıyor yani öyle eskilerden bir hikâyemiz yok tabii gençtik o zamanlar el ele bile tutuşmamıştık hem o benden büyüktü bir kere ama işte şimdi yıllar sonra kafam karışıyor işte bilemiyorum hem yarın gece proje bitiyor diyorum ki sen beni bekleme öbür gece ben geç gelirim bak sütü maması meyvesi burada toramanın sen bakarsın artık en azından o gece ne bileyim karıştı içim işte gidip bakmazsam bir denemezsem aklım kalır kendim olamam sonra tırnağı kapatırken kadın lafın burasında koca koca ne yapar acaba kalbi mi sıkışır yumruk yumruk mu olur sonra anlar mı ağlar mı bakar mı ardından güler belki şaka sanır ne bilsin kadının kafasının içini dışını bilirim sanır da bir bok bilmez ruh cahili olduğunun farkında değildir ki ama yine de söylenemez böyle şeyler olur koca karı arasında araya girilmez onlar birbirine girer kimse ayırmaz

ayırmamalldır ne o öyle sokak köpeği mi bunlar su mu dökölmez üstlerine gelmiş diye anlatırlar yakalanan âşıklar için aldatan çiftlerin öbür teki ortaya çıktığında şaşkınlık ile acının kol kola girişidir kadın yine de iyi niyetlidir acı ilaç niyetine koca kocayı o pis kokulu devi uyandırmak için uzun kış gaflet uykusundan şok vermek gereklidir ihanet hazırdır kadın satır arasında açıktır açıkça belirtmektedir burada açıktır kadın boylu boyunca tıp araştırmaları yapılsın diye armağan etmiştir naçiz vücudunu kesilip parçalansın konu komşuya beşte biri fakirlere de dörtte biri ve de kalanın üçte birinden dört fazlası yakın akrabalara verilip akrep burcunda doğanlar için bir miktarını kavurma yapıp derin dondurucuya tıkıp kalanını ellesinler diye nihayet ölünce ancak.

Romeo ile Ferhat Aynı Kelimelerle Anlatılabilir mi?

[Halil]

Bu gençleri hiç anlamıyorum. Her sabah koşa koşa geliyor, bir telaş resmi veriyor yazıyı alıyor, yahu insan bir hal hatır sorar. Nedir bu acele? Dün yazdım o kadar cenazemiz var diye. İnsan bir başsağlığı diler. Ya hiç aile terbiyesi almamış yol yordam bilmiyor (ki neden bizim Ferhan'la arkadaşlık ettiği de belli oluyor) ya da bu yazdıklarını okumuyor. Temize çekiyorum demişti gerçi, nerede? Hâlâ getirecek... Biz Ferhan'ı eğitmek için çok çaba sarf ettik ama yabani oldu yine de. Aile terbiyesi görmemiş demekle haksızlık etmiş olmayayım şimdi. Belki onun da bize benzeyen iyi bir ailesi vardır ama işte bunlar adam olmuyor. Belki de okumuyor. Evet okusa kesinlikle sorardı, iyi misiniz falan derdi. Sonra Ferhan'ı aradım. Dert yandım biraz. Oğlum senin bu arkadaşın ne biçim çocuk, dedim. Telaşlandı. Sonra anlattım işte başsağlığı dilemedi, sağlığını sormadı, o kadar da yazmışım kalp krizi geçirdiğimden şüphelendiğimi falan diye... Bir yandan da kızım sana söylüyorum gelinim sen anla vaziyeti. Ferhan panik oldu hemen. Tutturdu doktora git diye. Öğretemedik ki. Ben doktora gitmem. Sen alıp beni götürürsen o başka. Hatta doktoru kap getir eve, değil mi ya... Bunları bilmiyor Ferhan. Misafirlikte de bir şey ister misin diye sorulmaz mesela, çünkü misafir istemem teşekkür ederim der, ama sormadan getirirsen yer. Böyledir âdet. Nerede şimdiki gençlerde bu incelik. Yasak savar gibi sorar evine gitsek: Baba bir şey içer misin? Elinin körü. Ben ne bileyim senin dolabında ne var. Bak düşündükçe sinirleniyorum.

Peki madem okumuyor ne demeye dirsek çürüttürüyor bana masa başında. Kaç gündür yürüyüşe bile çıkmıyorum bunun yüzünden, bak kendisi sporundan eksik kalmıyor. Akşama kadar önümde acayip bir resim. Masanın üzerinde kâğıtlar... Romancı mı olacağım bu yaştan sonra? Yazıyorum da yazıyorum. Temize çekip getirecekti, ne oldu? Hiç. Vallahi bırakacağım bu işi, ama sonuna kadar götüremezsem gözüm açık gidecek. Ne çıkacak bu işin altından merak ediyorum, zorla değil ya... Ferhan'a bakarsan okuyor. Tabii arkadaşını koruyacak. Çocuğa ters bir laf etmeyeyim diye. Dedi ki, o roman, öykü yazmaya alışmış; benim yazdıklarımı da o gözle okuyor olabilirmiş. Yahu palavra mı sıkıyoruz burada? Maksadı bana roman yazdırmak mıydı? Yoo, resimlere bakın Halil Bey, aklınıza geleni yazın demişti. Resme baka baka roman yazılır mı? Bak resim yapılır, o ayrı. Modeli koyarlar masaya, misal büyük bir meyve tabağı, yanında bir ud, nota kâğıtları, tespih, kitap, kalem... aklına ne gelirse. Ölü doğa derler, natürmort. Mortu çekmek deriz ya oradan geliyor. Bazen de canlı insan koyarlar ressamın karşısına. Ressam da baka baka çizer resmini. Nü denir, çıplak anlamında. Akademide falan hep çıplak poz verilir. Nedense elbise ile poz verdirtmezler insana. Halbuki ben de resmimi yaptırtmak isterdim. Öyle olsa, yani elbiseyle kabul etseler hemen giderdim gönüllü olarak poz verirdim. Ama bunların amacı üzüm mü yemek bağcı mı dövmek belli değil. İlle de soyunacaksın. Sanat giyinik yapılamıyor azizim. Dinimiz tabii yasaklar resmi. Başını kapattıran din müsaade eder mi kıçını açmaya? Gerçi başını örtmek de ayrı bir bahis. Şimdi peruk falan takıyorlarmış okula girmek için. Yahu uzaktan bakan ne bilsin o saç kimin diye? Haydi anladı diyelim, ya o peruk için saçını veren kadın günaha girmiş olmuyor mu başkasının başında açık açık görüldüğü için. Belki de diyecekler ki o uzuv kişiyle beraberken günaha sebebiyet verir. Hakikaten, saç kafada başkadır, kopup düştü mü başka, tiksindirir insanı. Mesela çorbadan bir tane çıksa bütün yemek murdar olur. Sevdiğinin kafasındaysa öpüp koklarsın. Belki de yeni peruklar gerçek saçtan yapılmıyordur, aman ne bileyim.. Bunlar hep cehaletten kaynaklanıyor. Geçen gün televizyonda anlattı aydın fikirli hocalardan biri: abdest alırken açıkta olan yerler her zaman açık olabilirmiş.

Eller, kollar, ayaklar, yüz, saçlar... Maksat dedi cemiyetin umumi temayüllerine uygun bir elbiseyle, müstehcen ve bayağı gözükmeyecek bir kılıkta dolaşmak. Her yerin, her halkın kendine göre âdetleri var. Afrika'da öyle Müslüman kabileler var ki, bunlar yarı çıplak dolaşıyorlar. Orada normal olan o. Şimdi plajda mayoyla gezersin kimse dönüp bakmaz ama aynı kıyafetle şehirde sokağa çıksan deli diye zabıta durdurur seni. Gerçi Amerika'da falan kimse kimseyi durdurmuyormuş, isteyen istediği gibi dolaşıyor. Mahşer yeri gibi. Tabii orası muhacir memleketi. Âdetler karışmıştır. Herkes bir yerden gelmiş, bir yere gidiyor. Tren istasyonu gibi. İstasyonlarda her çeşitten adama rastlarsın. Çünkü orası yoldur.

Neyse bugün pek az çalıştım. Çıktım dolaştım, yürüyüş yaptım. Sıkıldım bu resimlerden. Madem okumuyor ne diye yazacağım Allahaşkına? Bir de vahşi resimleri göndermiş. Aslında pek mühim bir bahis ama biraz ansiklopedi karıştırmak icap eder. Mesela bazı memleketlerde insanların neden böyle vahşi oldukları başlı başına bir mesele. Bilimadamları araştırıp duruyorlar bunları. Ne yerler, ne içerler, ne yaparlar diye aralarına girip yaşıyorlar uzun bir müddet, sonra yazıyorlar. Samuel diye bir arkadaşımız vardı. O pek meraklıydı bu konulara. İle Afrika'ya gidecek, yerlilerle yaşayacak... O zamanlar tabii seyahat etmek kolay değil. Konsolosluklara gider gelirdi, yurtdışından bilimadamlarıyla mektuplaşırdı. Altmışlı yılların sonuydu. Bir sürü malumat edinmişti. Musevi olduğu için birkaç lisan birden konuşurdu. İspanyolca'yı evde, Fransızca'yı okulda, İngilizce'yi kendi kendine öğrenmişti. Mükemmel piyano çalardı. Yahu Samuel demiştim bir keresinde sizin cemaat tahsile ne kadar çok önem veriyor, ne güzel... Acı acı tebessüm etmişti, Halil demişti, bizim millet sürülmeye o kadar alışık ki, hep yanında taşıyabileceği şeyler biriktirir. Sürgün edilirken insanın her şeyini alırlar, donuna kadar ararlar, ama burada olanı (kafasını işaret etmişti parmağıyla) kimse söküp alamaz. O yüzden bizimkiler çocuklarının hiç kaybetmeyecekleri meziyetleri öğretirler, her biri altın bileziktir, müzik, lisan, matematik... Bunları kimse senden çalamaz. Böyle bön bön dinlemiştim o zaman. Ama hiç aklımdan çıkmadı. Sonradan hep Ferhan'a anlattım bu lafları, iyi bir tahsil yapması için hiçbir şeyden kaçınmadım. Gerçi müziğe kabiliyeti yoktu bizimkinin ama İngilizce'yi ana dili gibi konuşur. Neyse işte, bu Samuel tutturmuştu Afrika'ya gideceğim diye. Bilhassa bu kabilelerin lisanlarını öğrenmek istiyordu. Samuel'e sorarsan lisan her şey demekti. Biz de biliyoruz bir lisan bir insan demek ama o başka bir cihetten bakıyordu meseleye. Hiç unutmuyorum: başka bir hayat başka bir lisanla mümkündür diyordu. Yani bu yerlilerin bazıları öyle bir lisan kullanıyorlarmış ki tüm âlemi başka türlü mülahaza ediyorlarmış. Biz baktığımızda işte bir ağaç, bir uyuz köpek, bir adam, bir fattan kadın diye görüyorsak dünyayı onlar başka türlü görüyorlarmış. Biz mesela sevmek deyince bir manası var, onu kullanıyoruz. Anne sevgisi, kadın sevgisi, para sevgisi, çocuk sevgisi derken hep sevmekten bahsettiğimizi düşünüyormuşuz. Ama bazı lisanlarda bu gibi değişik durumlar için hep başka kelimeler kullanılıyor. Mesela sevdiğinin mutlu olmasını isteyen âşık için başka bir kelime kullanılıyor; sevdiğini herkesten esirgemek isteyen âşık için başka bir kelime... Doğru, Romeo ile Ferhat aynı kelimelerle anlatılabilir mi? Dedim ya, derin bir mevzu... Halimizi tercüme etmekte o sebeple zorlanıyoruz. Bir yabancının karşısında elimiz ayağımıza dolaşıyor, ne diyeceğimizi bilmiyoruz. Kendi aramızdayken rahatız, ama ecnebler devreye girince iş birden ciddiye biniyor. Aslında insan kendi başınayken de böyle değil mi? Aklımızın içinde evirip çevirdiğimiz fikirleri birine anlatmaya kalkınca birdenbire maksadını aşan laflar ederken bulmuyor muyuz kendimizi? Çok konuşan çok hata yapar diye boşuna dememişler, doğrudur. Az ve öz konuşmalı insan. O yüzden bugünlük burada kesiyorum gevezeliği. Zavallı Samuel, seni de bu vesile ile anmış oldum. Yıllar sonra... Duyduk ki Afrika'ya gitmiş gitmesine, ama orada hastalanmış, sonra da ölmüş. Kaderine koşuyormuş meğer. Acaba o kabilede bu nevi bir ölüm için ayrı bir kelime var mıdır?

Bir Kadının İçi

[Ali]

Öncelikle teşekkür ederim. Yeni resim göndermişsin. Sanırım beni ve karımı hoş gördün. Dün gece uykum kaçtı. Gerçekten sinirlerim bozulmuştu. Ama sabah kalkınca Selcan bana her şeyi itiraf etti. Sana mektup yazdığını... ve tüm içeriğini. Yazdıklarının etkisinde kaldığı için böyle bir şey yaptığını söyledi. Bence senin her şeyi bana anlatmandan korkmuştur. Olsun, dürüstlük her zaman saygı duyduğum bir özelliktir. İşin ilginç yanı sen ona bir cevap yazmışsın. Bunu beklemiyordum. Gerçi proje süresince iletişim kurmamak kuralı sadece projenin içinde olanları bağlıyor ama yine de bana iki satır olsun bir açıklamada bulunabilirdin. Hazırlıklı olmam için. Yine de bu mektuplaşmayı benimle paylaştığın için teşekkür ederim. Ya hiç bilmiyor olsaydım? Zaten şu durumda bile benden bir adım önde olduğunu hissediyor ve bu yüzden de çok mutlu. Selcan garip bir kadın. Gerçekten çok garip... Bazen ondan nefret ediyorum, bazen de... ne ad vereceğimi bilemediğim bir duygu durumunu yaşıyorum. Sarp'ın doğumu sırasında hissettiğim şeyler gibi... Belki de bugünkü resim yüzünden.

Ben bu resme baktığımda bir kadının içini görüyorum. İçinde bir çocuk ve bir avcı var. Çocuğun adı Sarp, benim oğlum. Hayatımdaki en önemli varlık. Sana onun bir resmini göndereceğim (proje bittikten sonra). Bu resim bana onun doğumunu hatırlattı. Ne kadar korkmuştuk... Erken gelmişti. Selcan'ın leğen kemikleri dar olduğu için sezaryen ile almışlardı Sarp'ı. Selcan yüzü gözü şişmiş bir şekilde hastane yatağında baygın yatarken bebeği odaya getirdiler. Elim ayağıma dolanmıştı. Ona nasıl dokunacağımı, nasıl sarılacağımı bilememiştim. Tanrı'nın tüm günahlarımı affetmiş olduğunu düşünmüştüm. Öyle olmasa bana bu bebeği göndermezdi, değil mi? Babaların günahlarını evlatları öder, sözü doğru olamaz değil mi? Oğlumuz erken doğduğu için oldukça çelimsizdi. Ona Sarp adını vermemizin nedeni de biraz buydu. Sert, dayanıklı bir çocuk olsun istemiştik.

Sarp elbette hayatımızı değiştirmişti. Şimdi beş yaşında. Yuvaya gidiyor. Kendine ait bir dünyası olduğunu şaşkınlıkla izliyorum. Özellikle de çevresinde olup bitenleri unutarak oyuna daldığında... Büyüleniyorum. Bir varlığın hem böylesine korunmaya muhtaç hem de bu kadar mutlu oluşuna aklım ermiyor. Biz olmasak ne yapar, diye düşündüğüm zamanlarda kendim için de endişeleniyorum. Genç yaşta ölen birkaç arkadaşımız oldu, onları hatırlayıp ürperiyorum (Okan da ölmüş, duymuş muydun? Ben cenazeye gidemedim, yurtdışındaydım)...

Evet işte resim bana bunları düşündürdü. Bir kadının içine baktığında onları görürsün: bir çocuk ve bir avcı. Galiba bu bölümün adı bu olacak.

Ali

Not: Bugün kısa yazdım kusura bakma, malum Cuma gecesi. Selcan'la dışarı çıkacağız. Galiba birbirimizin gönlünü alacağız, bu hafta ikimizin de sinirleri epeyce gerildi.

Bazı Oyunlar Yalnız Oynanmıyor

[Yağmur]

Bir zamanlar Ece vardı. Okul çıkışı bize gelirdi. Ece'ye gösterirdim: Bak bunu uyurken yanımdan ayırmazdım; bak buna annelik ederdim; bak buna isim takmıştım (Tutu); bak bu çok yaramazdı... Artık bebeklerimle oynamaktan utandığım ama bir şekilde duygusal bağımı koparamadığım zamanlardı. Hani, karar verip artık tanrıtanımaz olmuşsundur ama geceleyin yatağa girince yine de dua etmekten kendini alıkoyamazsın. Sonra o da bir dönemdir geçer. Ece her birini alır, üst üste koyardı. Birbirlerine bağlardı. Odada ne bulursa artık, cetvel, toka, çorap, kalem, makas, gazete, kitap, hepsini bir araya getirip kocaman bir totem yapardı. Sonra çevresinde dönerdik kızılderililer gibi. Bir gün Eceler taşındılar. Orta okuldaydım. Telefonunu bulup da arayacak yaşta değildim. Aniden yok olmuş gibi oldu Ece. Karşı tarafta bir okula nakletmiş annesi. Okula da gelmiyor. Birkaç kez ben de bebeklerimden bir totem yapayım dedim, olmadı. Bazı oyunlar yalnız oynanmıyor diye düşündüğümü hatırlıyorum. Bu basit saptamanın içimi nasıl yaktığını ifade edecek cümleleri kuramıyordum ama. Hem artık genç kız olmuştum. Annemden o malum tokadı yemiştim. Kırmızılığının günlerce geçmediğini sanmıştım.

İşte böyle..

Babam babanı bizden daha çok severdi. Sen de bunun farkında mıydın?

Bu aralar sık sık bizimkileri düşünüyorum. Ailemizi. Babam, amcam, yengem, annem... Her şey nasıl da kısa bir süre içinde tarih oldu. Tüm yaşadıklarımız iki sezon önce yayınlanmış bir dizi film gibi eskimiş, anlamını yitirmiş, tozlu sandıklara kaldırılmış. Geçmişe döndüğümde gözümün önüne ailecek bir araya geldiğimiz Pazar günleri geliyor. Yemek yiyoruz. Senle ben masanın bir tarafında babalarımız diğer tarafında. Ortada annelerimiz. Altı kişilik bir aile. Bazen de pikniğe giderdik, hatırlarsın. Amcamın arabasının arkasında piknik malzemeleri hazır beklerdi. İp, top, mangal, kilim, tavla... Ne kadar uzun sürerdi ormana gitmek. Hep çişim gelirdi. Bir keresinde kaçırmıştım da. Yıllarca utandım bu anıdan. Şimdi komik geliyor. O anın kahramanlarından dördü çoktan öldü. Biri yazar oldu, ötekisi evde kaldı. Şaka şaka, taktığımdan değil, gerçeği söylüyorum. Ben evde kaldım kuzen. Ne yapalım kısmetimiz çıkmadı işte. İnsan bir yaştan sonra zor beğeniyor. İnsanı da –hele bu insan bir kadınsa– bir yaştan sonra zor beğeniyorlar. Derdim değil. Kimseye ihtiyacım yok. Beni tek düşündüren çocuk meselesi. Kırkına gelmeden doğursam iyi olacak. Kaldı yedi yıl. Belki suni dölleme yaparım, ne dersin kuzen?

Sayılar

[Ayşe]

Orta yaşlı öğretim üyesi resme bakınca girdiği sınavda çalıştığı konulardan soru çıkmış bir öğrenci gibi gülümsedi ilkin. Daha önceki resimlerde var olan hikâye anlatma çabasının bu resimde olmadığını düşündü. Ancak yine de bir anlatıydı karşısında duran yapıt.

Resim bir totemi çağrıştırmakta. Anatomik bir totem. Bir totemin anatomisi demek isterdi ama bu saptama çok da doğru olmayacaktı. Dev bir insan gövdesinin içinde iki insan resmedilmişti. Üstteki figür açıkça ilkel bir insanı göstermekte, ancak alttaki için bu yargıda bulunmak kolay değil. Alttaki figür, boğumlu bacaklarıyla ve tombul ayaklarıyla daha çok ana karnındaki bir bebeği hatırlatmakta. Ancak ana karnında olduğu gibi, bir plasentanın içinde değil. Sonradan, doğduktan sonra bu gövdenin içine tıktırılmış gibi durmakta. Ya da bir kuyunun içine çekilmiş gibi. Üstteki ilkel insan ise elinde şekilsiz bir aletle bu gövdenin içine adeta araştırma amacıyla dalmış gibi. Onun bakış açısından gövde bilinmeyenlerle dolu bir mağaradır. Başka bir dünyadır. İki insan figürü arasındaki karşıtlık bunlarla sınırlı değil. Biri yetişkin bir ilkeldir ancak diğeri abartılı bir büyüklükte resmedilmiş bir bebektir. Biri koyu renkli bir yerlidir, diğeri beyazdır. Beyaz olan karın bölgesinde olduğu için ve belki de bebek olduğu için ait olduğu bir yerde gibidir. Üstteki kendisine yabancı bir alanı araştırmaktadır. Dışarıdan gelendir. O halde gövde beyaz insanı simgelemektedir. Gövdenin baş kısmındaki kurukafa bedeninin sahibinin ölmüş olduğu izlenimini yaratmaktadır, kurukafanın üzerine sarılmış kumaş parçası bu gövdeyi totem haline getiren ilkel kültürün yaklaşımını işaret etmektedir. Alışılmış olan beyaz adamın, kâşif / misyoner / antropolog olarak ilkel insanı araştırmasıdır. Bu resimdeyse ilişki tersine dönmüştür. İlkel insan beyaz insanı araştırmaktadır ama bunu beyaz adamın yöntemleriyle değil kendi dürtüleriyle yapmaktadır. Beyaz insanı araştırırken –araştırmadan önce– onu bir toteme dönüştürmüştür. Çünkü bildiği dil dünyayı ancak bu şekilde dönüştürmektedir. Farklı kültürlerin karşılaşması her zaman garip sonuçlar doğurur.

ÖRNEK OLAY: Ayşe, Boğaz'da tekne turuna katılmıştır. Çalıştığı üniversitede düzenlenmiş olan uluslararası bir konferansın sosyal etkinliklerinden biridir bu gezi. Gündüz sunuşlarını dinlemiş olduğu Batılı meslektaşlarıyla İstanbul'un eşsiz panoramasının tadını çıkarmaktadırlar. Bir ara yabancı konuklardan biri –bir İtalyan– şehrin özgün adının korunması gerektiğini söyler. 'Konstantinopol'dür burası bizim için, eğer bize katılmak istiyorsanız bu adı korumanız gerekir' demesi üzerine Ayşe öfkesini gizlemeye çalışarak anlatır. Şehrin adlarından biridir Konstantinopol. Osmanlı zamanında bu ad korunmuştur çünkü Konstantin, Müslümanlar için hak dinini savunan bir hükümdardır. Putperestlere karşı Hristiyanlığı kabul ederek tarihte üzerine düşen kutsal görevi yerine getirmiştir. Yüzyıl başına kadar da şehrin adlarından biri olarak kullanılmıştır. Ayrıca, İstanbul sözcüğü de Yunanca'dır: *Eist en polin*, 'şehre doğru' anlamını taşır. Dolayısıyla şehrin adının İslamlaştırılması/Türkleştirilmesi sözkonusu değildir. Batının önyargılı bakışının kimi zaman işin kökenine inmeye gerek duymadan hüküm verdiğini ve –bu noktada Ayşe bağlam dışına çıkarak– farklılıkların altını çizen Batılı anlayışın doğuyu hep başka, büyülü, gizemli bir varoluş gibi algıladığını, bu oryantalizmden kurtulmaları gerektiğini söylemiştir adama. Kendinden biraz daha genç olan Batılı meslektaşı anlamını ele vermeyen bir gülümsemeyle susmuştur. Ayşe bu suskunluktan da hoşlanmamıştır.

Şimdi bu resme bakarken hatırladığı örnek olayda gereğinden fazla tepki verdiğini

düşünmektedir. Ancak yine de Batılı ile karşılaşma orta yaşlı öğretim üyesi için her zaman önemli bir mesele olmuştur. Onların dergilerine sunduğu makaleler için aldığı çoğu zaman yüzeysel eleştiriler doğrultusunda düzeltilebilir yaparken; uluslararası kongrelerde soruları onların dilini mükemmel konuşarak cevaplamaya çalışırken; yaşlı ve kendine güvenleri sonsuz profesörlerin flört girişimlerini savuştururken; kendisini İspanyol ya da İtalyan sandıkları sırada içten içe Türk'e benzetilmediği için sevinip de bu yüzden kendine öfkelenirken; sokaktaki adamdan dışişlerindeki bürokrata, muhalif aydınından işbirlikçi sahte muhafazakârına, hatta çok daha özgür bir yaratım sürecini yaşaması beklenen sanatçısından yazarına bu coğrafyada herkes ama herkes kendini Batılı'ya anlatmaya çalışırken; kendi halini onların dilinde anlatmaya uğraşırken; kendi hikâyesini asla yazamayacak olmanın acısını çekerken... üçüncü dünyalı, Ortadoğulu, Asyalı, Müslüman olduğu için haksızlığa uğramakta olduğu düşüncesinden kendini asla kurtaramaz. Bu düşüncelerle ilerleme kaydedemeyeceğini anladığı için hep geri adım atmıştı. Hep bir adım geride durmayı, asıl sözü sahiplerine bırakmayı tercih etmişti. Aristo, Descartes, Weber, Durkheim, Freud, Marx, Foucault, Lacan hep onlarındı. Kendisinin payına düşen, çerçevesi onlar tarafından çizilmiş bilimsel alan içinde veri toplamak ve bu çizgilerin dışına taşmadan yorumlar yapmak, kuramların içini doldurmaktı. Boyama kitabındaki boşlukların içini renklendirmeyi yaptığı. Çizgileri taşırmadan... Referans noktasını kaybetmek bilimin dışına çıkmaktı.

Referans noktalarından söz ederken resimdeki başka ayrıntılar dikkatini çekti: Sayılar. Sol alt tarafta, kalın barsağın üzerine yazılmış olan 21, yerlinin dizini dayadığı organın üzerindeki 19 ve diğerleri. Gövdenin parçalarını haritalandırmak için konulmuş bu sayılar resmin tüm anlamını değiştirici güce sahipti. Sayılar, sayma işlemine, onları oraya yazan bir aklın / iradenin varlığına işaret ediyordu. Üç boyutlu gerçeküstü anlatı, bu sayıların ve işaret ettiği iradenin varlığı ile hem yeni boyut kazanıyor hem de gerçekliğinden önemli ölçüde kayba uğruyordu. Bu sayılar, anlatının incelenmiş ve sınıflandırılmış olduğunu gösteriyordu. Bir kez daha Batı aklının otoritesiyle karşı karşıyaydı. Ayrıca sayılar resme bir üst anlatı zemini oluşturuyordu. İzleyiciye verdiği mesaj çok açıktı: Senden önce görüldü. Senden önce incelendi. Sayıldı. Araştırıldı. Yorumlandı. O halde resmin içindeki ilkel insanın arayışı asıl büyük araştırmanın konusundan başka bir şey değildi. İlkel insanın araştırma yapması, dünya üzerinde yaratıcı iradesini göstermesi mümkün değildi. Özne olması, anlamlı bir eylemde bulunması, insanlık adına söz alması mümkün değildi. Kaderi nesne olmaktı. İlkel insan araştırdığı olgunun anaforunda kaybolmaya mahkûmdu. Belki de resimdeki gövdenin alt kısmında kaybolup giden bebek figürünün beyazlığı bir göz yanılgısıydı, o sadece ilkel araştırmacının acı sonunu (ya da başlangıcını) gösteriyordu. İlkel, her zaman insanlığın çocukluğunu yaşamaktaydı. Şu ana kadar –sayıları fark edene kadar– yaptığı yorumlar geçerliliğini yitirmişti. Çünkü aslolan ölçme, sınıflandırma ve kayıt altına alınmaydı. Kaydedilen dünya onların değildi.

VII
[Cumartesi]

Roman Nasıl Olur?

[Erol]

Hayalinde bir kahramanın nasıl, niçin doğduğunu söyleyecek muharrir var mıdır? Sanat yaratmasının esrarı da tabiattaki doğumların esrarı gibidir Seven bir kadın ana olmak isteyebilir; fakat bu arzusu ne kadar kuvvetli olursa olsun, gebe kalması için kâfi gelmez. O kadın, günün birinde, iyice kestiremediği bir anda, ana olduğunu görür. Aynı şekilde bir sanatkar, yaşadığı müddetçe, benliğinde birçok hayat tohumları toplar, hayatıyeti olan bu tohumlardan birinin günün birinde hayaline nasıl, niçin yapıştığını, gelip geçici fâni ömrün üstünde canlı bir varlık haline geldiğini katiyen söyleyemez.

Altı Şahıs Yazarını Arıyor, L. Pirandello, 1921

Gözümü açtığımda revirdeydim. Bu kadar büyük bir otelin reviri de böyle olur diye düşündüm. Adeta büyük bir hastane... Başım zonkluyordu. Verdikleri ilacın etkisiyle uzun süre uyumuş olmalıydım. Koğuştaki tüm yataklar doluydu. Otelde bu kadar çok hasta olur muydu? Belki de dün geceki baloda çok içenleri buraya yatırmışlardı. Kalkarken biraz sendeledim. O sırada koluma giren hemşirenin yüzüne bakınca emin ellerde olduğumu anladım:

“Azize... Demek gece sihirbaz gündüz hemşire olarak çalışıyorsunuz.”

“Çok şakacısın yine...”

Benimle bu kadar çabuk senli benli olmasına bir anlam veremedim. Ama sonra saunada yaşadıklarımızı düşününce yüzüme bir kızılık yerleşti.

“Melek nerede?”

“Bugün izinli...”

“Öyle mi? Ne oldu bana? Çok içmişim herhalde. Dün geceki maskeli baloda... Of hele o gösteri. Kutuya soktunuz ya beni. Tabut gibi bir şey... Hipnozun etkisiydi galiba, acayip hayaller gördüm kutunun içinde. Birileri bana işkence yapıyordu. Neyse ki sonra...”

“Bugün biraz dinleneceğiz.”

‘Dinleneceğiz’ demek. Demek iyice hastalanmışız. Beni tekerlekli bir sandalyeye oturttu. Belki de o hayaller hastalığın etkisiydi. Ya da içtiğim bir şey dokunmuş olmalıydı. Tabii ya, Şahin Bey’in o özel içkisi yüzünden oldu tüm bunlar. Geceyi hatırlayınca midem ağzıma geldi.

“Biraz hava alalım mı?”

“Tabii. Sonra da saunaya gitmek istiyorum.”

Azize güldü:

“Akşamüstü biraz toparlanırsan... duş alabilirsin.”

Bahçeye çıkarken dizlerimin üzerine bir battaniye yerleştirdi. Hava güneşli ama serindi. Tekerlekli iskemlemi ite ite havuzun başına kadar getirdi. Otelin öbür cephesinde kaldığından dün burayı fark etmemiştim.

“Burası iyi mi?”

“İyi... Azize? Senden bir şey rica etsem.”

“Tabii.”

“Karıma haber verebilir misin? Beni merak etmiştir. Dünden beri...”

Yüzüme acımayla baktı.

“Hiç vazgeçmeyeceksin değil mi?”

Azize de Melek de çok kıskançtı. Sadece onlara ait olmamı istiyorlardı. Azize’yi de Melek’i de seviyordum ama karımla aramdaki bağ çok farklıydı. Her ne kadar birlikte güzel zaman geçirmiş olsak da... Olmayacak şeydi canım. Havayı yumuşatmak istedim:

“Şu sizin sihirbaza söylesene... Burada bana uygun bir iş bulunur mu acaba?”

“Tamam... Tamam canım... Benim şimdi gitmem lazım. Sen burada uslu uslu otur. Biraz hava al. Yarım saate kadar dönerim.”

“Tamam.”

Sesim bir çocuk gibi çıkmıştı. Bunu fark edince ağlamak geldi içimden. Başım döner gibi oldu. Gözlerimi kapadım. Geçmesini bekledim. Eve dönünce sıkı bir kontrolden geçmeliydim. Yine tansiyonum çıkmış olmalıydı. Karımın sözlerine kulak vermeliydim. Sağlığımı çok ihmal ediyordum. Yıllardır çalış çalış çalış... İşte tatilde patlak verdi sonunda. Allahtan böyle müthiş bir otel seçmişti akıllı karım benim. Peki neden hâlâ ortada yoktu? Hastalandığımı ona haber vermemişler miydi? Uykulamaya başladım.

“Çıkarın tabuttan.”

“Su dökün.”

Islak ve soğuk. Uyandım. Kafam zonkluyordu.

“Şimdi söyle bakalım. Neyin peşindesin?”

“...”

“Konuşmazsan ölürsün.”

“Söyleyecek bir şeyim yok.”

“Bak arkadaşım... yanlış anladın. Konuşmazsan ölmek için yalvarırsın. Şimdi konuş...”

“Kahvaltı ettirdiniz mi? Belki zihni açılır...”

“Yumurta sever misin?”

Bu sesin sahibi ne zaman konuşsa hiç de hayırlı şeyler olmuyordu. Dişlerimi sıkıp bekledim. İki kuvvetli el kaynar sudan çıkmış olan yumurtaları koltukaltlarıma yerleştirip kollarımı hızla kapattı. Hissettiğim acı dayanılır gibi değildi. Koltukaltlarımdan ciğerlerime doğru yayılan bir sıcaklık, yanma, kavrulma... O yumurtaları daha önce görmüştüm. Acıdan zihnim bulandı.

“Afiyet olsun. Doydun mu?”

Öteki iğrenç sesli olanı:

“İki yumurta bir sucuk her yerde iki buçuk bizde bedava...”

“Bilmiyorum!”

“Yanlış cevap. Joker kullanmak ister misin? Ama bakalım önce durumuna... Ah ne yazık ki yüzde elli hakkını kullanmışsın. Sadece ‘arkadaşımı aramak istiyorum’ kalmış. Haydi öt bakalım...”

“Siktirin.”

“Küfür etti.”

“Duydum, duydum...”

“Bittin sen!”

Kollarımdan tutup sürükleyerek bir yere fırlattılar ve sonra da kapısını kapattılar. İçeride sıcaklık öyle bir noktadaydı ki nefes alamıyordum.

Boğulacak gibi olunca can havliyle gözlerimi açtım. Odadaydım. Ter içinde kalmıştım. Karmakarışık rüyalar... Maskeli balo, sauna, işkenceciler, tabut... Hepsi hızla eriyerek yok olurken bunları üreten şeyin, her neyse o, hâlâ içimde bir yerde çelik bir çekirdek gibi durduğunu düşündüm. Masanın üzerine yaymış olduğum kumaş kataloglarına baktım. Toplantıya daha çok vardı. Televizyonu açtım. Porno film gösteren kanalları hızla geçtim. Bu saatte midem kaldırmazdı. Dün gece yediklerim halen içimde debeleniyordu. Ellili yıllarda çekilmiş bir polisiye filme takıldım. Gölgelelerin arasında sinsice birbirine pusu kuran adamlar, kaçak içki depoları, mafya babaları, hesaplaşma sahneleri... Vakit ilerlemişti. Uyumalıyım. Sabah erkenden toplantıya gidecektim.

Kumaş örneklerini gösterecektim. Birbirinden geri zekâlı iki ortak bana korkunç espriler yapacaklardı. Ben korkuluk gibi gülümseyecektim. Ben artık bu işi yapmıyorum, siktirin gidin, kumaşları da bir tarafınıza sokun... diyemeyecektim. Desem bile onlar kâbuslarımda peşimi bırakmayacaktı. Uyumaya korkuyordum. Yorgun zihnim onları gençliğimiz boyunca hep kıyısında yaşadığımız, işkence hikâyeleriyle harmanlayıp tekrar tekrar karşıma çıkaracaktı. Ölüm korkusu, işkence korkusu, salt korku içinde debeleniyorum ve nedenini bilmiyorum... diyemeyecektim. Ben sonsuz kederimle baş başaydım. Ben karısını kaybettiğinden beri aklı gelip giden biri olarak geçmiş güzel günleri düşünmek üzere bir hastaneye yatacağım... diyemeyecektim. Tüm bunlar çok sonra olacaktı. Belki de daha önce olup bitmişti. Belki de bu otel o oteldi. Yıllar önce gittiğimiz ve çok eğlendiğimiz... Yıllar sonra gideceğim ve sapıtacağım... o otel. Gözlerimi bir kez daha kapadım. Neresi olursa... Götürün beni buradan...

“Günaydın!”

“Günaydın sevgilim.”

“İyi uyudun mu?”

“Eh... Çok karışık rüyalar gördüm.”

“Ben de... Haydi midem zil çalıyor. Kahvaltıya inelim mi?”

“Tamam. Önce bir duş alalım.”

“Önce ben...”

Karım eski bir şarkı söylüyordu duşta. Yatağın içinde sıramın gelmesini bekliyordum. Tüm hayatını bir gecede yaşayıp bitirmiş bir adam gibi yorgundum. Gözlerim kapanıyordu. Bu sefer uyumak istemiyordum. Yakaladığım şu yaşam parçasını on yıl da olsa yaşamak istiyordum. Sonrasını biliyormuş gibi hüznüydüm. En başından beri. Beni bu yüzden çekici bulduğunu söylemişti ilk tanıştığımızda. Oysa ben böyle söyleyeceğini de biliyordum. On yıl sonra hastalanacağını da. Acıyla yatağa mıhlanacağını da... Alkolik olacağımı da... Her şeyin hızla biteceğini de... Sadece sıramı bekliyordum. Gözlerim ağır ağır kapanıyordu.

Bir yerlerde adını bilmediğim bir kuş ötüyordu. Gözüm kapalı sesini dinledim. Bu bir dil olmalıydı. Bir şeyler anlatıyordu. Rüzgâr iyice serin esince dizlerimdeki battaniyeyi göğsüme kadar çektim.

“Uyuyor musun?”

Gözlerimi açtım. Bankta oturuyorsun. En son gördüğüm fotoğrafındaki gibisin. Sakalın üç günlük. Her zamanki sorunu soruyorsun:

“Var mı yeni bir durum?”

Soruyu neresinden tutacağımı bilmiyorum.

“Garip rüyalar sadece... Üstelik sen de varsın bu rüyalarda. Yani fiziksel olarak yoksun ama...”

Keyifle bir sigara yakıyorsun.

“Anlatsana.”

“Bir sigara da bana versene. Sıkıntılı karışık bir dizi rüya işte... Yıllardır görüşmüyormuşuz. Sen yazar olmuştun. Kitapların varmış. Bense hiçbir şey yazamamışım. Yıllarca uzaktan senin yazdıklarını izlemişim. Sinirli, küskün bir adam olmuşum.”

“Neden görüşmüyormuşuz?”

“Ne bileyim... canım rüya işte. Gerisi ilginç bak. Sonra bir gün bir mesaj geliyor senden.”

“Nasıl mesaj? Mektup mu?”

“Bilmiyorum, rüyada o kısmını görmedim. Sadece her gün belli resimler gönderecekmişsin ve ben de bunlara baka baka metinler yazacakmışım. Böyle bir şey istiyorsun benden.”

“İlginç. Resimleri hatırlıyor musun?”

“Tam olarak değil. Siyah-beyaz çizimler. Gerçeküstü. Mistik anlamları var gibi... Her neyse ben çok sinirleniyorum. Önce ters ters cevaplar yazıyorum sana. Bunca zaman neredeydin kardeşim diyorum. Hiç aramadın sormadın... Ben neler çektim, karımı kaybettim, sefil oldum, mutsuz oldum haberin var mıydı? Şimdi de hiçbir şey olmamış gibi bana böyle şeyler gönderiyorsun diyorum.”

“Garip... Ee? Ben ne cevap veriyorum senin ters mektuplarına?”

“Hiç. Sen her gün bir başka resim gönderiyorsun. Haftanın her günü için bir resim. Bir hafta sürecektir bir iş. Ben de lanet olsun diyorum. Aklıma geleni yazıyorum. Yazıyorum ama rüyada o yazdıklarım gerçek oluyor, film gibi izliyorum.”

“Çok iyi ya.”

“Pek değil. Tam iyi bir şeyler olurken hemen tersine dönüyor. Kâbus gibi...”

“Sonra?”

“Sonra mı? Hatırlamıyorum. Ha bir de sevdiğim kitaplardan büyük büyük bölümler seçiyorum bu metinlerin başına koymak için.”

“Neler seçtiğini hatırlıyor musun?”

“Tam değil... Don Kişot’tan bir bölüm seçtim galiba. Bir de Platon’dan.”

“Klasikler...”

“Evet. Galiba kendimce bir mesaj vermeye çalışıyordum sana. Edebiyatla ilgili... Dedim ya sinirli bir adam olmuştum rüyada. Garip olan, seninle hiç iletişim kuramayışım. Sen hiç cevap vermiyorsun. Sadece resimleri gönderiyorsun. Deney gibi bir şey... Sonra anlıyorum ne yapmaya çalıştığını ama iş işten geçiyor.”

“Nasıl iş işten geçiyor.”

“Ben aklıma geldiği gibi yazıyorum, her yazdığım gerçekleşiyor dedim ya... İşte öyle kendimi kaptırıyorum, bir otelde geçen fantastik bir hikâyenin içinde kayboluyorum. Ancak sonra fark ediyorum ne yapmaya çalıştığını...”

“Neymiş o?”

“Benim gibi altı kişiye daha gönderdiğin bu resimler... Aslında bizden beklediğin... galiba bu resimlerin uyandırdığı kişisel anıları yazmamız. Sonra da bunları bir kitap yapacakmışsın. Kahramanlarının birbirini hiç tanımadığı ama aynı resimlere bakarak düşündüğü bir roman. Yani şey gibi... resim sergisi gezen insanlar gibi. Aynı salondadırlar, aynı mekânda... Hatta aynı zaman dilimi içinde... Aynı resimlere bakarlar... Ve her birinin kafalarından ayrı şeyler geçer. Böyle bir ânın romanı... gibi.”

“Neden iş işten geçmiş olsun ki? Yazmışsın işte.”

“Yazıyorum ama resimlerle ilgisi yok ki! Tam tersine! Resimlere bakmayı reddediyorum! Neredeyse bunlara gözümü kapayıp kendi kendime bir şeyler yazıyorum.”

“Bu da bir şeydir.”

“Belki de... Saçma bir rüya değil mi? Hem öyle roman olur mu?”

Sırıtıyorsun:

“Roman nasıl olur?”

* * *

Benim hikâyem burada bitti. Hikâyenin içindeki ‘sen’in sorusu ile son noktayı koymuş oldum.

Gerçi bu bir nokta değil, soru işareti. Benim için bu daha uygun. Şimdi artık bu yazdıklarım üzerine konuşmak istemiyorum. Kendime göre bazı şeylerin farkına vardım, birtakım kararlar aldım, çok uygulandığım anlar oldu, çok güldüğüm bölümler. Ama bunları sana ya da senin aracılığıyla başka birilerine anlatmak istemiyorum. Çünkü edebi açıdan hiçbir değeri olmadığını farkındayım.

Şimdi senin yapmaya çalıştığın şeyi anlamaya çalışıyorum. Yedi farklı kişiye gönderip yedi farklı yorum toplaman... Diğer altı kişinin yazdıklarının neye benzeyebileceği konusunda hiçbir fikrim yok. İnsan kendisinin dışında bir bakış açısını kolay kolay hayal edemiyor. Tabii bunları nasıl kullanacağını da kestiremiyorum. Belki bazılarını düzelteceksin, değiştireceksin, belki de yeniden yazacaksın. Belki de senin oluşturacağın kitaptan daha önemli olan bizim yaşadığımız deneyimdir. Bu sadece bir yazma süreci olmadı benim için. Hem aklımda şekillenen hikâyeyi yazmaya çalıştım, hem de diğerlerinin ve senin neler düşündüğünü hayal ettim. Aslında şu anda içimden geçen ne, biliyor musun? O altı kişinin yazdıklarını bana versen, o altı kişi benim otelimde yaşayan karakterler haline gelse, onlarla gizemli bir maceraya yelken açsak. Oyuncuların kendilerini canlandırdıkları bir tiyatro gibi olurdu. Gerçeğin nerede başlayıp nerede bir kâbusa dönüştüğünü araştırırdık... Ama bunlar boş hayaller. Bu senin dünyan. Ben olsa olsa eski bir dost. Hatta o bile değil, bu dünyanın unsurlarından biriyim. O halde al hikâyemi dilediğin gibi kurgula... Günlerdir kendimi bir romanın karakteri gibi hissetmeme neden olduğun için bu son günün epigrafını Pirandello'dan seçtim. Kitabını oluştururken sana yol göstermesini umarak yine aynı metinden bir alıntıyla bitirmeme izin ver:

Demek istiyorum ki, aksini yapmaya, yani hakikat imiş gibi görünsünler diye hakikate benzer şeyler yaratmaya kalkışmak, cidden delilik sayılabilir. Şayet delilik ise, müsaadenizle şunu söyleyeyim ki bu, mesleğinizin biricik sebebi hikmetidir.

O Halde Neden Ceza?

[Deniz]

DİKEY YATAK KADIN KOLLAR AÇIK GIRTLAGA KADAR OMURGA BİR BAŞKA
HANIM GÖBEĞİ ARKASI KARANLIK

Kadın her resimde şaşırdı da belli etmedi ne yazdıysa ilgili bir resim bulup göndermesine projeci yazarın hayret etti de şunu hiç düşünemedi bunun bir mektuplaşma tarzı olduğunu yeni yeni akıl etmeye başladı o zaman da okumaya çabaladı küçük bir çocuk sesiyle heceledi resimleri SIKINTIDAN PATLIYORUM BURADA BEKLERKEN SENİ ÇİÇEKLE ilk resim olmasın böyle bir şey ya ikinci ne olur o zaman UYKULARINI KOLTUKALTILARINI SEVDİĞİM KADIN gibi bir şeyler örneğin hiç de kötü durmuyor yan yana yazınca KANATLIM BÜYÜLEDİN BENİ olur o kadar kendine iltimas geçer insan hele de kalem elindeyse mühür kimdeyse Süleyman o değil midir mühür değil midir dudakları belki o da başka resmin konusu ya dördüncü resim OTELDE BEKLİYORUM adres iletiyorsa bir resim bu kadar olur belki de kadın anlamadıkça saçmaladıkça resimler de yön değiştirmiş olmalı ama neyse geçmiş olsun kadın zaten sevişmiş kadar oldu kadın teslim olunca şimdi cezalandırılıyor bir dişi isa pozunda bakışlar yukarıda ademin omurgasıyla çivilenerekten uykuya teslim olmuşluğunun en iyi resmi değil midir bu kaçan balık büyük olur el altındaki küçülür aşağılanır vücut sıvılarında boğulur inşallah diye beddua eder koca karılar ayrı yazılınca da başka bir anlam başka bir oyundur evlilik kafes yapma sanatı kafesleme buraya bir kuş konmuş adeta bu tutmuş diğerleri neler neler yapmamış ne ayıp ne ahlaksız teklifler artık yazmak günah okumak korkulu rüya yalnızlık buruk acı neredeyse bir umacı plastik kılıfında bir tabanca bir kılıç bir bıçak bir tüfek bir top bir asker bedenini bekleyen sınır boyunda kadının koca koca nöbette uyuduğunda koşarak koşarak gidip gelir kadın hayallerin ıslak koridorunda bir ileri bir geri tatil gecelerinde nedensiz bir ceza saatler vurunca ayrılık vakti gelecek pişmanlık artacak günden güne proje bitecek bir gün bugün o gün işte müjdelere var yurdumun taşına toprağına gözü doysun yetmedi mi aktı aktı aktı hayır kırmızıdır kan her yerde vicdan azabı kendini gösterdiğinde kıpkızıl bir şiir olup akmak ister de kadın şaşırdı sağına soluna bakar o bir zamanlar sevdiği yazarlar nerededir şimdi mutfak masasında ekmek kırıntıları kuşlar yer mi acaba evsel atık mı sayılır yoksa bir-iki-üç diye geçer günler üzülmeye gerek yok kurulalı dünya böyledir hayat kapısını açar kadın aralayarak bacaklarını kelimenin girişine izin verir ol der koca koca hayat başlar küçük asker küçük asker çıkar dışarıya bir çığlık bir kıyamet savaş başlar o halde neden ceza projeci yazar diye sorar kadın neden ben diye sormazdan önce her şeyi üzerine alır her şeyi alır kapasitesi var ondan başka bir açıklama gerekmez kocaman bir giriş ardından yeterince gelişme şişme ve patlayış en nihayetinde bir sonuç uç uç uç ki konacak en güzel yeri bulasın diye düşünmekten yorgun ağzının içinde tanıdık bir ezgi bir ıslık bir şarkı kim bilir kimden öğrendiği bir basit istek arzu tutku kutu kutu pense elmasını yerse adam boğazında kalır ve onun oğullarının her biri bu elmayı büyütür sonsuza kadar her nefeste oradadır elma yuvarlak kıkırdak bir şey yakışksız bir meyve çöpsüz üzüm şimdi ayrılık vakti geldi ya üzülmüyor kadın ve kafesi gözüne daha bir hoş görünüyor hayallerin sonu gerçeğin ucudur bucağıdır kazasıdır ilçesidir il olmak için yalvarır gelene geçene de kimse anlamaz bu kadının derdi nedir diye cezalandırılmıştır işte o kadar.

İtiraf [Ali]

Bu resim.. Çok korkunç. Şu anda saat gecenin onu. Cumartesinin bitmesine hâlâ iki saat var. Resim sabah geldi ancak görüyorsun bu kadar saat hiçbir şey yazmadım. Fırsatım olmadı değil. Tam tersine ben fırsatım, olmasın diye özellikle uğraştım galiba. Sarp ve Selcan'ı kırdaki piknik yapmaya götürdüm. Tüm gün çimenlerin üzerinde yuvarlandık, top oynadık, karıncaları izledik, kuşları kovaladık, iştahla yedik, içtik... Selcan da çok mutlu görünüyordu. Şaşırdı tabii, yıllardır ilk kez benden bir teklif gelmişti. Her zaman dışarı çıkıp bir şeyler yapmak konusunda o ısrarcı olur ben mızızlanır, türlü bahanelerle yalnız kalmak isterim. Bu sefer o da şaşırdı. Dün gece Yeniköy'de balık lokantası, bugün kırdaki piknik... Belki de bu otomatik yazı projesinin bana iyi geldiğini düşünmüştür. Görüyorsun ya hâlâ insanların ne düşündüğünü tahmin etmeye çalışıyorum.

Selcan yanılıyor. Beni bugün (ve hatta dün) böyle davranmaya iten şey... nasıl anlatacağımı gerçekten de bilemiyorum. Aslında iki yönlü bir olay bu. İlk, ailemle piknik yapmak, mutlu saatler geçirmek isteğimin ardında onları kaybetme korkusu vardı. Hak etmediğim bir mutluluk olduğu için... Bir gün tüm bu verilenlerin geri alınacağından duyduğum korku. İkincisi de... bu sefer yalnız kalmak istemedim. Çünkü gönderdiğin resme baktıktan sonra anladım ki bu sefer (bu son sefer) artık her şeyi anlatmak zorundayım. Anlatmak zorunda kalacağım. Belki de o yüzden bu kadar geciktirdim. En azından gün biter ve anlatacaklarımın azını yazmış olurum diye düşünmüş olmalıyım. 'Olmalıyım' diyorum çünkü –gerçekten– bugün hep bir bulutun içinde gibiydim.

Pervin'in yüzünden... diyeceğim ve sen de benim takıntılı biri olduğumu düşüneceksin. Ama her şeyi anlattığımda yirmi yıl önce yaşanmış bir ilişkinin üzerimde neden bu kadar etkili olduğunu göreceksin. Belki basit bir olaydı başlangıçta ama sonuçları benim için çok yıkıcı oldu. ...olmuş. Doğrusu bu cümleleri yazarken düşünüyorum tüm olup biteni. O zamandan beri her şey o karanlık odada bekliyormuş. Ne fena! Yaşananların yok olmaması, silinmemesi, hep orada en zayıf ânımızda karşımıza dikilmek için sinsice beklemeleri...

O yaz İlhan'ın evinin müdavimi olmuşum. Her gün sabahdan akşama oradaydım. Çok güzel zaman geçiriyorduk. İlhan kendine Epikürcü diyordu. Kapısında asılı olan manifestoyu onun yazdığından kuşkulanıyorduk. Ama o ben değilim diye ısrarla reddediyordu. Belki sen de hatırlarsın o afişleri: **Ben'cil**. Hatırladın mı? Seksenlerin ikinci yarısından itibaren kantinin duvarlarını süslemeye başlayan siyasi afişlerin arasında **Ben'cil** imzasıyla çıkan bir dizi poster vardı. Mutlaka hatırlarsın, çünkü bir kişinin ağzından yazılmış gibiydi. "Ben kapitalizmin boyunduruğuna girmek istemiyorum", "Ben Maraş olaylarını unutmuyorum", "Ben yargısız infazlardan korkuyorum", "Ben faşizmden nefret ediyorum" gibi ifadelerin yer aldığı bir dizi poster... Manifestosunda, o siyasi afişlerin ve bildirilerin arkasındaki kalabalığı gösteren, yüksek sesle söylenen BİZ'e inanmadığını, çevresinde tanıdığı insanların da inanmadığını, 'biz' diye ortaya çıkanların da en az karşı çıktıkları kesimler kadar korkutucu olduğunu, bu yüzden de tavrını tek başına dile getirmeye karar verdiğini yazmıştı. İşte İlhan ve arkadaşlarının da bu 'ben'e müthiş bir sempatileri vardı. Benim de ilgimi çekiyordu ama bir yandan da bunun zibidilikten başka bir şey olmadığını düşünüyordum. Elbette bu bir kişinin işi değildi. En müthiş tartışmalarımız bu konu açıldığında oluyordu. Hemen hepsi bana karşıydılar. Beni bu sesin özgünlüğünü ve önemini anlamamakla suçluyorlardı. Bana nihilist diyorlardı. Değilim diye

tutturuyordum. O zaman nesin diye soruyorlardı. Sıkılıyordum. Ben Ali, memnun oldum deyip elimi uzatıyordum. Bozuluyorlardı. Eda bu posterleri benim yazdığımın kuşkulandığını söyledi bir kez. Bu kadar eleştirdiğime göre onları ben yazmış olmalıydım. Eda da İlhan'dan öğrenmiş olduğu tartışma manevralarını deniyordu belki de: Eleştiriyordum, kışkırtıyordum ve böylelikle insanlar daha çok sahiplenip, manifestoya daha çok bağlanıyorlardı. Aslında fena bir mantık değildi, tek sorun benim gerçekten de tüm bunlara zerre kadar inanmıyor oluşumdu. Her neyse, bunların bir önemi yok. Ama İlhan'ı tetikleyen bu olduğunu düşünüyorum. Çünkü ilk kez İlhan dışında birinden kuşkulanılıyordu **Ben'cil Manifesto**'nun sahibi olarak. Bu da şu anlama geliyordu: İlhan kadar hatta ondan daha ilginç biri vardı artık ortamda: Ben!

Bir gece Pervin meselesini açtı İlhan. Evet, biliyordu. Çünkü o kısa süre içinde (bir-iki ay, derin dostluklar kurmak için yeterince uzundu o yaşlarda) İlhan'la çok yakınlaşmıştık. Ona Pervin maceramı anlatmıştım. Tabii kendimi hırpalanmış biri olarak gösteriyordum ama bir yandan da yaşadığım bu cinsel macerayla övünüyordum. İlhan, Pervin'in neden başkasına gittiği üzerinde durmamıştı. Aşksız cinsellik meselesine takılmıştı.

İşte o gecelerden birinde, İlhan –sanırım içkiyi de biraz fazla kaçırmıştı– aşk üzerine konuşmaya başladı. Çoğu zaman yaptığı gibi konuyu çok uzaklardan açmıştı. Belki de bilinçli yapmıyordu. Cinselliğin yaşanmadığı aşkların her zaman insanların üzerinde saygı uyandırdığından, başkalarının bunda soylu bir yan bulduklarından, oysa bunun da hastalıklı bir durum oluşundan dem vuruyordu. Ben o sırada konunun ucunun bana dokunacağını hissetmemiş olmalıyım ki 'tersinin de mümkün olabileceğinden' söz ettim. Aslında tuzağa kendi ayaklarımla girmiştım. İlhan bir an sustu ve 'Haklı olabilirsin derdim ama Pervin'le yaşadıklarını anlatırken bunun tam tersini söylüyordun' diyerek birdenbire ortamdaki herkesin ilgisini üzerimde toplamayı başarmıştı. Ben de anlatmak zorunda kaldım tabii. Ne de olsa *cool* bir adam olmak konusunda İlhan'ın yanında staj yapıyordum. *Cool* bir adam yaptıklarından pişman olmaz ve utanmaz. Anlattım... Başından sonuna kadar. Nasıl aşağılandığımı da... O yaşlarda galiba çekilen acıları madalya gibi insanın göğsünde taşıması hoş bir şey olarak algılanıyor. Yine de kendimi pek iyi hissetmiyordum. Çünkü o geceye kadar çevremde yarattığım sis perdesi dağılmış 'ne olur bir kez daha yatalım' diye bir kıza yalvaran bir adam olduğum ortaya çıkmıştı. Eda'nın yüzü gerçekten de asılmıştı. O anda onu kaybettiğimi anlamıştım. İlhan, yitirmiş olduğu toprakları yeniden ele geçirmiş, hükümdarlığının tartışılmaz olduğunu bir kez daha göstermişti. Sonra ne mi oldu?

Anlatayım.

Bir başka gece. Belki on beş yirmi gün sonra. Sıcak bir Ağustos gecesini. Bu sefer İlhan'la evde yalnızız. İlhan'ın sıkıntılı olduğunu fark ettiğimde, iki şişe şarabı devirmiştik bile. İçtikçe, sıkıntısı bana da bulaşmıştı. Uzun ve anlamsız bir konuşma içindeydik. O gün Eminönü tarafına gitmiş. Uzun uzun Mısır Çarşısı'nı, kuruyemişleri, baharatları falan anlatıyordu. Bana göre, Yeni Cami'nin güvercinlerinin bokunda boncuk buluyordu. Gençler arasında İstanbul'un ilginç yerlerini keşfetmek pek önemliydi o aralar. Artık, uzunca bir süreden beri İlhan'ı küçümseyerek dinliyordum. Sonra, Tahtakale'den almış olduğu spreyi çıkardı ortaya. Uyuşturan, uyutan bir sprey. Laf olsun diye almış. Bir süre daha, yarı şaka yarı ciddi masum kızları bu spreyle uyuttuktan sonra fotoğraflarını çekip nasıl bir sergi açacağını anlattı. Böyle konuşması beni şaşırtıyordu. Sarhoşluğuna vermişim. Bu benim tanıdığım İlhan değildi. Aç karnına içtiğimiz şaraplar yüzünden başım zonklamaya başlamıştı. Buzdolabını açtığımda tam takır kuru bakır olduğunu gördüm. Bu evde ters gitmeye başlayan bir

şeyler vardı. İlhan'a dışarı çıkıp bir şeyler atıştırmayı teklif ettim. Bu bunaltıcı atmosferi terk etmeliydik.

Çıktık. Sahildeki köfteciye gittik. Karnımız doyunca sarhoşluğun etkisi de biraz azalmış gibiydi. Bostancı'ya doğru yürümeye başladık. O zaman İlhan derdini anlatmaya başladı. Meğer okuldan atılmış. Biraz moral vermeye çalıştım. Onun için okulun bir önemini olmadığını söyledim. Önemi olsaydı atılmasına izin vermezdi; bunları söylediğimde ilk kez sinirlendi. “Bunları biliyorum salak. Ama askerlik şubesi için önemliydi! Şubeden kâğıt gitmiş eve. Para göndermeyi kestiler. Peder sadece otobüs bileti gönderdi. Anladın mı?”

Anlamaya çalışıyordum. Kavga etmeyi sevmem. Hele yakın bir arkadaşımın kavga etmek beni çok utandırır. Kendimi küçülmüş gibi hissedirim. Kavga etmemiz için bir neden yoktu ki! İşleri tersine dönmüştü ve sinirleri bozulmuştu, üstelik sarhoştur... Kendimi bu sözlerle avutarak susuyordum. Yine de bana salak demesi ağırıma gitmişti. Evinde yarattığı o “önemli insanların toplandığı yer” havasını özlemiştim. Bir banka oturduk. Bir saat boyunca bana ailesini, geride bıraktığı hayatını, nasıl büyük bir *looser* olduğunu anlatıp durdu. O karizmatik Epikürcü İlhan gitmiş yerine Manisalı zengin çiftlik sahibinin oğlu gelmişti. Taşra insanın peşini asla bırakmaz, dedi. Kaybedenlerdendi. Her şeyi olduğu halde böyle söylüyordu. Yetersizdi. Çevresine bir sürü insan toplamasının, Moda'ya yerleşmesinin, başka bir sınıfın insanı gibi davranmasının ardında bu taşradan kopma isteği vardı. Böyle söylüyordu. Bir sürü itiraf ve kendini aşağılama... O bunları anlatırken ben de bir yandan kendi halimi düşünüyordum. İster istemez karşılaştırmalar yapıyordum. Ben de taşralıydım ama benim babamın gönderdiği para ancak yurttan kalmama yetiyordu, harçlığımı çıkarmak için fırsat bulduğumda ders veriyordum ya da işte böyle İlhan gibi birinin yanına sığınıyordum. Gitgide hayatın bana haksızlık yapmakta olduğu düşüncesi ağır basıyordu. Çünkü onun koşullarının binde birine bile sahip değildim. Olsaydım...

Eve doğru dönüyorduk. İlhan içindeki zehiri boşalttığı için rahatlamıştı. Yine eski *cool* haline geri dönmüştü. Her nasılsa yarın bu soruna bir çözüm bulacağına inanmış görünüyordu. Yorgun bir şekilde karanlık bir apartmanın gölgesinde soluklandık. İlhan'ın evine daha çok vardı. Taksi tutmayı teklif edecektim ama yoldan hiç araba geçmiyordu. Gecenin ya da sabahın üçünde bu ara sokak tüm sakinleriyle uykuya dalmıştı. Arada sırada çıkan tatlı rüzgârla açık pencerelerden dışarı salınan tül perdeler benim de uykumu getirmişti. İlhan bir an dönüp göz kırptı. “Var mısın, değişik bir şey yapalım bu gece?” Alık alık bakıyordum. Anlamamıştım. İlhan ağır ağır başını çevirdi. Bana bir şeyi işaret ediyordu çenesiyle. Birinci katta açık bırakılmış bir balkon kapısı! Ben daha ne demek istediğini anlamaya çalışırken o, şişman gövdesinden beklenmeyecek çevik bir hareketle birinci katın pencere demirlerine sıçradı. Yumuşak bir şekilde balkonun demirlerini kavradı ve kendini yukarı çekti. Balkona çıkıp durdu. Bana bakışında alay gizliydi. Korktuğumu, toplumun belirlediği çizgilerin dışına çıkamayan zavallı sıradanlardan biri olduğumu söylüyordu sanki. Bir an içimde bir öfke kabardı. Bu bir meydan okumaydı. Onun geçtiği yolu izleyerek eve girdim.

İçerisi karanlıktı ama holde prize takılı duran küçük gece lambası yönümüzü bulmamızı kolaylaştırıyordu. İlhan bir süre nefesini tutup evi dinledikten sonra kedi adımlarıyla önce hole, sonra da bizim evde olduğumuzdan habersiz uyuyan ev sahiplerinin yatak odasına ilerledi. Yatakta yaşlarını kestiremediğim bir çift çırılçıplak uyuyordu. El çabukluğu ile çıkarmış olduğu spreyi önce yatakta uyumakta olan adamın sonra da kadının yüzüne sıktı. Kadın spreyin serinliğini yüzünde hissedince anlamsız bir şeyler mırıldandı. Adamsa gevşeyerek uykunun derin kuyularından birine yuvarlandı.

İlhan spreyin etkisine güvenemiyor olsa gerek bu işlemi bir kez daha tekrarladı. Onun yaptıklarını bir film gibi izliyor, hiçbir şey düşünmüyordum. Holden sızan gece lambasının turuncu ışığı altında kadının portakal kabuğuyla kaplanmış gibi duran baldırlarına bakarken bu yaşlarda bir kadını ilk kez böyle çıplak gördüğümü düşünmüştüm hayal meyal. Kadının çıplaklığında baş döndürücü bir şey vardı. Pervin'in ufak tefek bedeni gözümün önüne geldi. Pervin'de eksik olan her şey bu kadında fazla fazla vardı. Oda alkol ve ter kokuyordu. İlhan, bir süre daha kımıldamadan uyuyan çifti izledikten sonra üstlerinden kaymış olan pikeyi örterek ameliyatını tamamlamış bir cerrah edasıyla bana döndü ve "Sabaha kadar deliksiz bir uyku çekecekler," diye fısıldadı.

Yine de gürültü yapmamaya özen göstererek evi dolaştık. Mutfğa geldiğimizde İlhan buzdolabını açtı ve okuldan eve dönmüş haşarı bir oğlan gibi dolapta bulmuş olduğu mezeleri birer birer mutfak tezgâhına dizmeye başladı. Bir yandan da her çıkardığı tabaktan avuç avuç pastırma, dolma, kısır ve böreği ağzına tıkıyordu. Benim bir şey yemem imkânsızdı. Yiyeceklere ve İlhan'a biraz daha bakarsam sahilde yediğimiz dürümü bütün halinde kusacağımı anlayıp mutfaktan çıktım. Aklım yatak odasında idi. Sessizce başımı uzattığımda bıraktığımız gibi uyuduklarını gördüm. Dönüp İlhan'dan spreyi aldım. İtiraz etmedi. Demek ki yeterli dozun ne olduğunu o da bilmiyor diye düşünerek bir kez de aynı işlemi ben tekrarlardım. Bir süre izledim. Aslında sağdan sola dönmelerini, pikenin kayıp düşmesini bekliyordum. O baştan çıkarıcı çıplaklığı bir kez daha görmek istiyordum ama bunu kendi ellerimle yapamayacak kadar heyecanlıydım. Sonra tüm gücümü toplayıp kadının üzerini açtım. O sırada o kadar sertleşmişim ki pantolonum acı veriyordu. Pervin'in düz karnının tersine kadının göbeği iki yana yayılmıştı. Beli bir erkek gibi kalındı. Apışarası ise yeni tıraşlanmış, sadece vajinasının çevresinde küçük bir üçgen bırakılmıştı. Cinsel organı, küçük pembe dili dışarıya sarkmış uyuyan bir hayvana benziyordu. Şiddetli bir şekilde pantolonumun içine boşaldım. Sinir içinde örtüyü kapattım. Bunu İlhan bilmemeliydi. Altına yapmış bir çocuk gibi hissediyordum.

Neden bilmiyorum, küfrede küfrede yatak odasındaki çekmeceleri karıştırmaya başladım. Havlular, çarşaflar, çamaşırlar... Sütyenler deterjan kokuyordu. Bu geceye dair bir hatıra olsun istiyordum. Ama çamaşırlara bakarken bunları almak istemediğimi fark etmişim. Ne yapacaktım ki kadının çamaşırlarını? Tam bu sırada elime gelen bir küçük çıkın kendiliğinden açılıverdi. Bir avuç dolusu mücevher bana bakıyordu. Kısa bir tereddüt anından sonra bunları cebime koydum. Bir alt çekmece daha da verimliydi. Kalınca bir döviz tomarı bulmuştum. Ganimeti ceplerime sıkıca yerleştirdikten sonra yatak odasını hızla terk ettim. İlhan mutfakta hâlâ tıkmıyordu. Kolundan çekerek dışarı çıkardım. Artık gitmemiz gerektiğini o da anlamıştı. Balkona yöneldik. Dışarının güvenli olduğuna hükmedince kendimizi yeniden şehrin içine bırakıverdik.

Hızlı adımlarla sokaktan uzaklaşıp ana caddeye çıktık. Hemen bir taksi çevirdik ve bindik. Ben taksiciyi kuşkulandırmamak için güya bir partiden geliyormuşuz gibi davranıyordum. Partideki kızların dedikodusunu yapıyordum. Taksici konuştuklarımızın bir kelimesini bile dinlemiyordu. Yine de evin sokağını geçince indik. Biraz dolanarak eve vardık.

İçeri girdiğimizde İlhan eski İlhan olmuştu. Müzik setinden yükselen caz melodilerinin içine gömülmek üzere koltuğuna yerleşmişti. Ben tuvalete gidip cebimdeki paraları saymaya başladım. Tahminimden çok daha büyük bir paraydı. Mücevherlere bakarken kadının görüntüsü gözümün önüne geldi. Onu yeniden görmek istedim. Şiddetli bir duyguydu. Ardından başka şiddetli duygular ruhumu titretmeye başladı. Spreyi alıp Pervin'e gitmek gibi...

İçeri döndüğümde İlhan'ı şaşırtmak istedim. "O spreye kaç para vermiştin İlhan?" diye sordum. Sesim çatallı çıkmıştı. İlhan ne dediğimi anlamaz bir şekilde yüzüme bakıyordu. Biraz önce yaptıklarını tamamen unutmuş gibiydi. Sanki o gece evden hiç çıkmamıştık. Sanki zayıflıklarını benimle paylaşmamıştı. Sanki bana salak diye bağırmamıştı. Mücevherlerin olduğu çıkını sehpanın üzerine açarak koydum. Bir süre baktı. Sonra bana dönerek: "Ne yaptın sen!" dedi. Sesi fısıltıyla çıkıyordu ama bağırmasıyla eşdeğerdi. Artık ezilmek istemiyordum. Kendimden emin bir edayla sigara yakıp karşısına oturdum: "Hasılat" dedim. Tek sözcük. *Cool* biri olmanın sırlarını biliyordum artık. İlhan'dan çok şey öğrenmiştim. Boynuz kulağı geçmişti işte.

Karışık duygular içindeydim. Bir yanım İlhan'ı alt etmiş olmaktan dolayı zevk içinde yüzerken bir yanım köpek gibi korkuyordu. Sesim sinirden titriyordu. Az konuşmaya çalışıyordum. Bir yandan da yakalanma olasılığımızı gözden geçiriyordum. Sıfıra yakındı. Evet her yana parmak izi bırakmıştık ama sabıkalı olmadığımız için bu izlerden bize ulaşmaları mümkün değildi. Kimseye görünmediğimize emindim. Öte yandan İlhan'ın çocukça tepkisinin ardında yatan gerçeği de görebiliyordum: Onun kafasında bir çılgınlık yapmak vardı. Ama bu kesinlikle hırsızlık değildi. Onunkisi daha çok, yüksek bir yerden denize atlamak gibi yarı tehlikeli bir eylemdi. Ne yapmıştı ki? Bir eve girip tam anlamıyla davetsiz bir konuk olarak buzdolabındaki artıkları yemişti. Ama hepsi bu. Onun amacı buydu. Bir şeyleri kanıtlamak. Uygur dünyanın ördüğü sınırları denemek. Sonradan bu deneyimi bir konuşma sırasında anlatacak, ama olay inanılmaz olduğu için insanlar varsayımsal bir deneyimden söz ettiğini sanarak ciddi ciddi dinleyeceklerdi. Ben ne yapmıştım?

Hem İlhan'ı hem kendimi ikna etmek için sabaha kadar dil döktüm. İlhan bu 'hasılat'ı bir an önce sahiplerine geri vermemiz gerektiğinde ısrar ediyordu. Aslında içimden çoktan vazgeçmişim o ne idiği belirsiz mücevherlerden. Pantolonumun düğmeli cebinde beni en az iki yıl krallar gibi yaşatacak param vardı artık. Gecenin sonunda İlhan mücevherlerden kurtulmanın iyi bir yolunu buldu: Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağış yapacaktı. Meçhul bir iyiliksever olarak bu mücevherleri postayla gönderecekti. Kılık değiştirmek, yabancı bir semtte takma bir isimle postaneye gitmek, gazete başlıklarından kesilmiş harflerle bir kolaj mektup hazırlamak gibi birçok işi vardı İlhan'ın...

İlhan'ı bir daha görmedim. Görmek de istemedim. Ama cebimde bir tomar dövizle yalnız kaldığımda içimi müthiş bir korku kapladı. Hemen ertesi gün güneye doğru yola çıktım. İstanbul'dan ne kadar çabuk uzaklaşırsam o kadar iyi olacaktı. Antalya'ya varır varmaz üç ayrı bankada hesap açtım. Turist rehberi olduğumu söyledim sormadıkları halde. Ben öyle söyleyince hangi şirkette çalıştığımı sordular. Neyse, bir dolu saçma ayrıntı... Özet olarak paraya fazla dokunmadan, gerçekten de ufak tefek işlerde çalışarak Ekim ayına kadar Kaş, Kalkan, Marmaris, Bodrum, Fethiye gezip durdum. Bazen okuldan birilerini görüyordum uzaklardan, o zaman yaptıklarımı unutuyor ve Pervin'e de rastlar mıyım diye heyecanlanıyordum. Hayır Pervin'e rastlamadım. Ama Selcan'la tanıştım.

İşte benim hikâyem buydu. Şimdi anladın mı o resmi gördüğümde neler hissettiğimi?

Tüm bunları nasıl yazdığımı, neden böyle bir itirafta bulunduğuma şaşıyorum. Aradan yirmi yıl geçmiş olması bir açıklama değil. Belki de itiraf ederek bu suçtan kurtulacağımı umuyorum. Çünkü... bilmiyorum, bu suçun cezasını bir gün Sarp çeker diye korkuyorum. Saçma bir inanç tabii. Ama yine de itiraf etmek temize çıkmak yolunda bir adım değil midir?

Şu anda gece bitmek üzere. Birazdan bu dosyayı sana göndereceğim. Yorgunluk kollarıma

yapışmış bir ahtapot gibi. Üzgünüm. Tahmin edemeyeceğin kadar... Saçma sapan şeyler yaparak geçirdiğim hayatım yüzünden değil. Bir daha yazamayacak oluşum nedeniyle.

Sevgiler

Ali, Cumartesi, 23:59, Ataşehir.

Saten Şefkat ve Buse

[Akın]

Şimdi aydınlanıyorum sonsuz şefkatiyle.
Beklemek gerekli; sabır, azim ve bir dolu olumlu şey. Tüm şeylerin birleşimi şeytan olsa gerek.
Ki onun sesine benziyor kulağımdaki fısıltı.
Bütün resimlerden çıkan yeni biridir diyor.
Yüzü artık olmayan bir kadından yeni bir kadın çıkardın sen.
Rüyanda görmüştün.
Tren garındayım demişti telefonda.
Beni al.
Beni evine götür.
Sadece ikimiz.
Geçmiş aramıza girmesin.
Kapıya not bırak.
Rahatsız etmeyin.
Açık büfeden içki.
Saten, şefkat ve buse.
Ustura, Allah ve yıldızlar.
Delilik bu demiştim.
Kime?
Artık ne önemi var.
Bu öyle bir zaman dışında zaman ki.
Gerçeklerin kölesi olanlar bile teslim ettiler hakkını.

Sadece bir söz.
Tek bir söz.
Bir.

Bu bir ölüm tablosu.
Doğumu anlatırken ölümden söz etmek ne garip.
Bir kez olsun cevap alabilseydim.
Her şey farklı olabilirdi.
Artık her şey bitti.
Yılanın soğuk soluğu bu boş odalarda gezinen.
Her gün çektiğimiz acının adını bile koymaktan aciziz.
Böyle dedim hat meşguldü gerçi.
Ama hepsi yanılsama.
Suçlu değiliz.
Suçlu değilim ama yine de beni affet.

Sonra kararıyorum sınırlı nefretinle.
Bekleme, acele et, hata yap.
Bazı şeyler Tanrı katında makbuldür.
Ki onun nefesini içime çekiyorum usulca.

Bu resimler hep o eski unutulmuş kadını anlatır.
Yüzünü her gün yeniden yarattığın bir çiçek: siyah-beyaz, ölümsüz.
Bir kez yaşanmıştı, hep unutuldu.
Bir kez aramıştı gardan.
Beni al.
Beni evine götür.
Peşimdeler, kaçıyorum yardım et.
Delilik bu demiştim içimden.
Korkmuştun, küçülmüştün, hatırlamıyorum kimsiniz demiştin, utanmıştın.
Bu öyle bir zamandı ki... mahşerin tüm atlıları ve kızgın zebanileri bekliyordu yolunu.
Gerçeklerin kölesi olanlar bile teslim ettiler hakkını.

Sadece bir söz.
Tek bir söz.
Bir.

Bu bir ölüm tablosu.
Âşık olunca ölümden söz etmek kaçınılmazdır.
O gün o anda korkmadan kaçmadan dimdik ayakta durabilseydim, her şey farklı olabilirdi.
Şimdi yeni bir hafta başlıyor.
Yılanın soğuk soluğu bu boş odalarda gezinen.
Her gün çektiğimiz acının adı Süsen.
Asla arayamadım onu.
Çünkü suçluydum yanıştım karanlıktım.
Asla affetme beni demek için kimseyi rahatsız etmemeli.
Böyle söylemişti, trendeki hoca, elinde sahte resimler, korsan kitaplar, esrar ve ispirto.
İrmağın suları zehirli, içmeyin, böyle biline.
Hem sen evladım benimle gel, gardıroptan üstüne uygun bir kılık seç, açık büfeden içki.
Üfle bakalım şimdi.
Evet, bu şişenin içine.
Son nefesleri topladığımız.
Ne çabuk unuttun?
Hani su başında durmuştunuz, sen ve Süsen'in hayaleti, başkaları da vardı, kahkahalar.
Eski defterlerinde yazıyor, her satırını ezberledim.
Aklımda yer kalmayınca eski bildiklerimi attım.
Yol boyunca gördüğün yarım cümleler.
Üzülme, biraz gayret et, kurtuluş yakındır.
Tabii; saten, şefkat ve buse... hepsi olacak.
Son kez üfle.
Tanrı'dan aldığını geri ver.
Unuttun mu, bu bir ölüm tablosu.
Sen ki ölümün maskarasıydın, gerçeğin takımını tutuyordun, gölgeydin hani.
İşte şimdi son geldi, seni bekliyor.
Arzu vezninde bir yaşamın oldu diye korkma.
Kimse senden daha iyi durumda değil.

Cehennem neden kalabalık sanırsın?

Ötekiler hep orada.

İşte şişe, henüz boş, cin falan yok, sadece boşluk: son nefesin için.

Üfle.

Matruşka

[Ayşe]

Son kez defterinin başına geçti. Bir haftadır kesintisiz süren yazma pratiği bugün bitiyordu. Eski sorunsuz günlerine geri dönecekti. Akıl yürütme ve gerilim bitecekti. Galiba üzgündü. Emin de olamıyordu. Kederlenmesinin nedeni bugünkü resim de olabilirdi. Resme baktıkça kederi daha da artıyordu. İki kadın hakkındaydı resim. Bu yüzden olabilir miydi?

Birbirine geçmiş iki kadının duruşundaki irkiltici yan neydi? Büyük kadının resmin dışında kalması mı? Küçük kadının çarmıha gerilmiş gibi kollarını iki yana açmış olması mı? Büyük kadının bir bebek gibi kundaklanmış oluşu mu? Yoksa bu kundağın bir yerinden dışarı taşan küçük kadının dev bir omurga ile düşmekten alıkonuşu mu? İki kadın hakkındaysa bu resim, orta yaşlı öğretim üyesi kendisinin rol aldığı kadınlar dizisini örneklemek gereği duydu. Matruşka bebekleri gibi birbirinin içinden çıkan kadınlar. Annesi, kendisi, kızı. Küçük kadın hangisiydi?

ÖRNEK OLAY: Ayşe yeni doğum yapmış genç bir kadındır. Annesi yardım etmek amacıyla doğumu izleyen iki hafta süresince onun evinde kalmaktadır. Anneliği annesinden öğrenirken, bir gün kendisinin de kızına bunları öğretmek zorunda kalıp kalmayacağını merak etmektedir. Evdeki süt, buhar, sabun kokan atmosfer zaman zaman Ayşe'nin adını koyamadığı sorunlarla gölgelenmektedir. Aslında doğum sonrası ruhsal çöküntü içindedir. Ancak bunu kabullenmek istemez. Annesi süt pompasıyla memesinden süt çekerken ona dokunmasından tedirgin olduğunu bir türlü söyleyemez. Sütünü memeden emmeyi başaramayan kızının anneannesinin kucağında biberondan beslenişi... Bu tabloda korkutucu bir yan vardır. Zaman Ayşe'yi atlamıştır, aradan çıkarmıştır. Bu türden duygulardan kurtulması için yine zamana ihtiyacı olacaktır.

Örnek olayda da görüldüğü gibi kendisi bir kadınlar dizisinin şimdilik ortasında yer alan bir kadın olarak resimle aşırı bir duygusal yakınlaşma yaşamıştır. Resme baktıktan sonra aklına gelenler tamamen kişisel anılar, gerginlikler, küskünlükler olmaktadır. Oysa bu resim daha fazlasını anlatmaktadır.

Annenin kundağa sarılı bacaklarının arasından çıkan küçük kadını durduran, onu düşmekten alıkoyan dev omurga (büyük kadının boyutlarındadır) büyük bir olasılıkla babaya aittir. Babadan geriye kalandır. Omurga iskeletin en hayati kısımlarından biri olarak burada ayakta kalmayı simgeler. Küçük kadın için ayakta kalmanın tek yolu babanın eril omurgası ile mıhlıdır. Küçük kadın, annenin (büyük kadının) kurdeleli, örtülü, sarılı, güzel varoluşu ile babanın cansız kuvveti arasında sıkışıp kalmıştır. Gözleri yukarıya çevrili, bir kurtuluş ümidi olmaksızın beklemektedir. Zamansız bir kompozisyonun içinde bekleyen küçük kadının büyüme olasılığı yoktur. Baba orada olmadığı halde – muhtemelen ölüdür– omurgaya dönüşmüş falusu ile hem küçük kadını hem de onun içinden çıkmaya çalıştığı büyük kadını / anneyi erkinin altında tutmayı başarması resmin odağındaki ilişkiler bütünüdür tercümesidir.

Resme bakarak yazılabilecekler artık ilgisini çekmemektedir. Ismarladığı kitap, (bu resimlerin seçildiği kitap) bugün eline geçmiştir. İkide bir bu kitabın sayfalarını karıştırmakta, resimlerin hangi serilerden seçilip çıkarıldığına, eski öğrencisinin bu işlemi nasıl bir mantık güderek yaptığına kafa yormaktadır. Kitabın adı *Une Semaine de Bonte, Bir Merhamet Haftası*'dır. Alt başlığı *Yedi*

Ölümcül Element. Kitap günlere göre bölümlenmiştir. Her gün aynı zamanda bir elemente (yedi ölümcül elementten birine) karşılık gelmektedir. Aslında yedi ölümcül element yedi ölümcül günahın mülhem bir kavramıdır: Gurur, Müsriflik, Şehvet, Öfke, Açgözlülük, Tembellik, Haset. Ancak Max Ernst bunlar yerine farklı ‘elementler’ kullanmıştır: Çamur, Su, Ateş, Kan, Siyahlık, Görüş, Bilinmeyen. Ancak eski öğrencisi kendisine bu resimleri gönderirken bu elementlerden hiç söz etmemiştir. Zaten bugüne kadar (bugün resmi gönderdiği, yazdıklarını bir kitapta [*İstanbul’da Bir Merhamet Haftası*] toplamak için izin isteyen ve projenin katılımcısı diğer altı kişiden söz eden açıklama metni haricinde) söz kullanmamaya özen göstermiştir. Bu hiç kuşkusuz ilginç bir durumdur.

Bir Merhamet Haftası’nın kapağında kitabın türünü belirten bir ifade bulunmaktadır: roman. Sadece resimlerden oluşan bir kitaba roman adını vermek gerçeküstücü Ernst için o kadar da şaşırtıcı olmasa gerek. İlginç olan, kitabın önsözünde belirtildiği gibi, Ernst’ün bu resimleri başka resimlerden kesip yapıştırma yöntemiyle üretmiş oluşudur. Yani resimler birer kolajdır. Şimdi, eski öğrencisinin yaptığı da bu mantığı hatırlatan bir yaklaşım içermektedir. Yedi kişiden oluşan bir kolaj. Acaba o da kitabının kapağına ‘roman’ ibaresini mi koyacaktır? Roman, tanımı gereği kurmaca bir edebi türdür. Şu ana kadar yazdıkları kurmaca metinler olmadığına göre öğrencisinin kitabına roman demesi çok da anlamlı olmayacaktır. Belki de bu ayrıntıların üzerine çok da kafa yormamıştır. Ama belki de düşündüğü gibi değildir. Hem kurmaca metin ille de kurmaca yapmak amacıyla yazılan metin demek anlamına gelmez ki. Tüm anlatılar belli ölçülerde kurmacadır. Dille kurulan dünyalar kurmaca olmaya mahkûmdur.

Öğrencisine henüz bir yanıt vermemiştir. Aklında bir sürü soru belirmiştir. Adının ve yazdıklarının kimlerle yan yana duracağı önemlidir. Ayrıca böyle bir kitapta hoş duracak metinler yazdığından emin değildir. Kitabın içeriği ne olacaktır? Yazdıkları aynen kullanılacak mıdır? Yoksa bambaşka bir kurgunun içinde malzeme olarak mı yer alacaktır? Hangi yayınevinden yayımlanacaktır? Bu yaştan sonra üniversitede kendisini küçük düşürecek bir yayın yapması söz konusu olamaz. Ama yine de içinden bir ses bu teklifi kabul etmesini öğütlemektedir.

Eski öğrencisinin neden böyle bir kitap yapmaya çalıştığı yanıt bekleyen asıl sorudur. Yedi kişiye resimler gönderip metin yazdırmaksa amaç neden Ernst’ün resimleri yerine başka görsel malzemeler kullanmamıştır? Eğer amacı, katılımcıların (denekler mi demeli) psikolojik durumlarını ortaya çıkarmaksa pekâlâ Roscharch mürekkeplekelerini (bu çok soyut gelebilir diye düşünülürse T.A.T. resimlerini) kullanabilirdi. Demek ki amacı sadece katılımcılar hakkında bir bilgiye erişmek değildir. Doğrudan Ernst’ün resimlerinin ifade ettiği (ya da ifade etmekten kaçındığı) anlamı araştırmaktır. Peki bu anlamı bulmuş mudur? Şimdi diğer katılımcıların bu resme baktıklarında neler düşündüklerini çok merak etmekte olduğunu fark etmiştir. Bu samimi bir merak duygusudur. Aslında her zaman olması gereken bir merak. Başkaları –sadece bu resimlere bakarken değil– bu dünyaya bakarken ne görüyorlar, nasıl görüyorlar ve de ne düşünüyorlar? Bu sorunun bu kadar önemli ve insancıl olduğunu bu yazma deneyimi sırasında fark ettiğini şimdi itiraf etmelidir.

Kitabın adı da başka bir merak konusudur. Max Ernst’ün kitabının özgün adına yapılan ek, yerelleştirmenin bir ifadesi midir? Yedi katılımcının İstanbul’da yaşadığı düşünülebilir. Ancak bu kitabın adına eklenecek kadar önemli bir durum mudur? Yedi kişi, yedi gün (varoluşun karmaşık düzenini temsil eden yedi sayısı elbette kuvvetli simgeselliğini her an hissettiriyor), yedi resim, belki yedi element... Yedi tepeli şehir? İstanbul’un mitik varoluşuna yapılan bu göndermenin anlamı nedir? Resme bakıp yorumlarda bulunanların İstanbul’da yaşıyor oluşları bakış açılarını ne ölçüde belirler?

Bunu tek başına kestirmesi çok da olanaklı değildir.

Aslında bu yazma deneyimi üzerine daha uzun bir tartışma yapmak olasıdır ama bu deneyimin sınırlarını fazla zorlamak olacaktır. Zaten şu anda bile, resimlerin kaynağına ulaşarak bir anlamda oyunbozanlık yaptığını düşünmekte ve bundan rahatsızlık duymaktadır. ‘Kitap üzerine yazması’ değil kitabın bir bölümünü oluşturacak yazma deneyini gerçekleştirmesi beklenmektedir. Ayrıca, kitabın bölümlerinden biri kitap üzerine cümleler kurmaya başladığı anda yeni bir anlatı düzlemi açılacaktır. Meta bir düzlem olduğu söylenebilecek bu söylem alanı, örtük olarak bir otoritenin ifadesi olacaktır ki kendisinin böyle bir sesin sahibi olmaya ne niyeti ne de arzusu olamaz. Böyle bir şeyi yapacak olan kitabın yazarıdır. Bu noktada ‘kitabın yazarı’ kategorisi bir sorunsala dönüşmektedir. Kitap, söylendiğine göre bu yedi kişinin yazdıklarından oluşmaktadır. Denilebilir ki, yazmak yaratmaksa eğer; bu kitabı yaratan, eski öğrencisinin iradesi ve düş gücüdür. Bu anlamda kitabın yazarı elbette odur. Tek kelimesini bile yazmamış olmasına rağmen bu kitabın yine de tek bir yazarının olması ilginç ve tartışılabilir bir durumdur. Metinleri yazanlar bir binanın yapımında çalışan işçiler gibi emekleriyle katkıda bulunmuşlardır ancak yapı yine de mimara aittir. Elbette bu durumda Marxçı anlamda bir yabancılaşmadan söz etmek de olasıdır, ancak bu tür sorunlarla boğuşmayı kitabın ya da çalışmanın sahibine bırakmak en akıllıca tavır olacaktır.

Bu noktada, orta yaşlı öğretim üyesi eski öğrencisine vereceği yanıtı kafasında netleştirmiş olduğunu fark eder.

Kaç Kez Öldüm Hatırlamıyorum

[Yağmur]

Üniversite sınavlarına hazırlanırken aklım bir karış havadaydı. Ciddi kararlar veriliyor, sınavlara giriliyor, dilekler tutuluyor... Öğretmenler sen nereye girmek istiyorsun diye sorduklarında cevap veremiyordum. Aslında ne yapmak istediğimi biliyordum. Tabii bir hayaldi bu. Bir meslek değil. Sirklerde bıçak atıcıları vardır ya. Bir kızı dönen bir tablaya bağlarlar, kollar bacaklar açık. Sonra adam başlar bıçakları fırlatmaya. Nefesimi tutuyorum. İzleyiciler sessiz. Trak diye bıçak saplanır tahtaya. Ardından bir diğeri, bir diğeri... Herkes bunun bir gösteri olduğunu bilir ama yine de bıçak gerçektir. Hiçbiri kıza isabet etmez ama bazıları gerçekten de tehlikelidir. İşte ben o kız olmak isterdim. Kim bilir hangi filmde görmüştüm? Çünkü hiç sirke gitmedim. Hep bu hayali kurardım. Öğretmenler, arkadaşlar sorularına düzgün bir cevap alamayacaklarını anlayıp beni hayallerimle baş başa bırakırlardı. Bu hayalin bir yerinde bıçakları fırlatan adamın gözünü bağlarlardı. O an vazgeçerdim hayal kurmaktan. Ama adam durmazdı. Birbiri ardına fırlatırdı bıçaklarını. Kaç kez öldüm, hatırlamıyorum.

Çok sigara içiyorum. Şaşırdın değil mi kuzen? Beni sigara içen bir kadın olarak hatırlamıyorsundur. Senin aklında kalan en son görüntü... Belki ders sormaya gelen ortaokullu kız, belki babamın cenazesindeki halim, belki? Hiçbirinde sigara içmiyordum değil mi? İşte şimdi içiyorum. Çok kötü.

Bu son resimdi değil mi? Alışmıştım... Neyse, görüşürüz.

Ölümünden Medet Umma

[Halil]

Bu son resim Halil Bey, dedi sabahleyin. Evladım ne olacak bu yazılar diye dilimin ucuna geldi sormak, vazgeçtim. Çok önemsiyormuş gibi bir intiba bırakmak istemedim. İyi ki de sormamışım, kendisi anlattı. Halil Bey, izniniz olursa yazdıklarınızı kitabımda yayımlamak istiyorum, dedi. Kitap mı, ne kitabı diye sordum. Meğer benim gibi altı kişi daha varmış resimleri verdiği, yazı aldığı. Bunları bir araya getirip kitap yapacakmış. Ne kitabı olacak bu, dedim. Hem gururum okşandı hem de pek aklıma yatmadı. Böyle kafadan atma kitap olur mu? İnsan şöyle esaslı bir konu üzerine, etraflı bir tetkikten sonra imbikten süzer gibi yazmalı, okuyanı bir konuya ikna etmeli. Ben ne yaptım? Ne denirse onu... Al kalemi eline, yaz başına geleni... Diğerleri kim dedim. Siz tanımazsınız dedi. Ferhan'ın arkadaşları mı diye üsteleyecek oldum. Hayır, birbirini tanımayan insanlar, dedi. Allah Allah! Nasıl olacak bu iş? Hiç anlamadım. Peki kitabın adı nedir, bari çıkınca gidip alalım diyecek oldum, güldü. Ben size yedi tane getireceğim, dedi. Takmış 'yedi'ye. Ama yine de adını söyledi: *İstanbul'da Bir Merhamet Haftası*. Bak hakikatli çocukmuş. Merhamet etmek mühimdir, insana ait yegâne histir. Hayvanlarda bulunmaz. Artık bu kelime bile hayatımızdan çıktı gitti.

Merhamet haftası... Hakikaten kötü bir haftaydı. Sami Dayı'nın vefatı bizi epeyce sarstı. Neyse yarın Ferhanlar'a gideceğiz. Zeynep'in aklı dağılır biraz, Halil Can'ı severiz. Evlat kemikse torun iliktir derler ya doğru. Ben Ferhan'ı bu kadar çok kucağıma aldığımı hatırlamıyorum. Belki çok gerilerde kaldığı için... Ne bileyim. Yine de güzel bir his. Çocuğunun çocuğunu görmek. Şimdi işimizin başına dönelim. Bu gelen resim hiç hoşuma gitmedi. Ölü bir kadının resmi. Neden bu resmi getirdi ki bu çocuk? Belki de okudu yazdıklarını... Ama başkaları da varmış. Belki de çocuk o yüzden bir şey demiyordu yazdıklarına. Herkese laf yetiştirecek değil ya. Acelesi ondanmış.

Resme bakıyorum ama resimden çok kitap takıldı aklıma. Kitap ha... Bu yaştan sonra bir de kitap sahibi mi olacağız? Hakkını yemişim çocuğun. Bak, düşünceli bir delikanlı, bunları neşretmekle kalmayacak bir de yedi tane verecekmiş. Bir tane Ferhan'a veririm. "Sevgili Oğlum, Babandan Sana Bir Hatıra" diye yazarım başına. Demek temize çekiyorum dediği bu kitap içinmiş. Bir an yazdıklarımı hatırladım da başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Ferhan, Zeynep... Ama kitap olunca farklı olur. İnsan ne yazıldığına bakmaz, kendisinden bahsedildiğine sevinir. Bir nevi ölümsüzlüktür kitaba yazılmak. Herkes ölümsüz olmak ister. Ölümünden korkmak ayıp değil, ben de kendim için korkmuyorum zaten. Ama bir sabah uyanıp da Zeynep'in soğuk katılaşmış bedenini sarsarken kendimi hayal ediyorum... çok fena geliyor bu düşünce. Göz pınarlarım karıncalanıyor. Utanmasam çocuk gibi ağlayacağım. İşte zamanla çocuklaşıyor insan. Her şeyin bir ömrü var. Biz de bizimkini tamamlamak üzereyiz. O yüzden aklımız fikrimiz ölümlerde. Ebediyete intikal etmek gibi güzel bir laf vardır, keşke hakikat bu olsaydı. Oysa böcekten, kediden, eşekten farkımız ne? Hiç... Nefes bitti mi toprağa karışıyor hepsi. Biz de... Ebediyet? Olmayacak bir hayal.

Bir tane de Memduh'a imzalar veririm. Onun da adı geçiyor, sevinir kerata. Ama diyecek ki Manyak Salim'den daha çok bahsetmişsin. Doğru... kimlerden kimlerden bahis açılmadı ki... Selim Hoca, Şermin, Hayrünisa Hanım, sahte kibar Erdoğan Bey, toprağı bol olsun Samuel... Evet, hepsinden bahsettim çünkü enteresan hikâyeleri vardı. Enteresan hikâye demek biraz acayıplık, biraz trajedi, biraz... ne bileyim anormallik demek. Normal adamın, –sözüm meclisten dışarı– vasatın hikâyesini kim ne yapsın? Anlatması bile sıkıkar adamı. Bunların hepsinin vardı bir tuhaflığı ki laf lafı

açtı, lafın içinden bunlar çıktı.

Yahu durup durup bu kitap meselesine takılıyorum. Ne acayip, ne heyecanlı bir işmiş. Zeynep'e de söylemedim daha, çatlayacağım. Yarın yemekte ilan ederim Ferhanlar'da. Aman şimdiden Ferhan'ın yüzünü görüyorum, beti benzi atacak yavrucağın. Ya Ferhan efendi, öyle üniversite okumakla olmuyor bu işler. İngilizce falan... Ne oldu? Yine senin o beğenmediğin baban aldı kalemi eline... Ama bende öteden beri yazmaya karşı bir istidat vardı da üzerine gidemedim. Yoksa ben şu yazar diye dolananların hepsini cebimden çıkarırım. Bir kere hayat tecrübesi lazımdır bu iş için. Misal, bir konu açılsın hemen alakalı bir hikâye gelir aklıma. Elimde değil, tabiatım böyle. Tamam liseden sonra okumadık ama o zamanların lisesi, şimdinin üniversitesinden yüksekti. Şimdi şu meclise bak, memleketi yöneten adamlara bak, hepsi üniversite mezunu... duy da inanma. Yahu adam bir çift lafı bir araya getiremiyor, bırak onu elinde kâğıt, kürsüden yemin edecek onu bile beceremiyor. Layık diyor laik diyeceği yerde. Allah layığınızı versin ne diyeyim. Ama iki gün bile vekillik yapmış ol ölene kadar emekli maaşı tıkr tıkr işliyor. Hem de ne maaş! Yağlı kapı anlayacağın. Biz o kadar yıl çalışıyoruz, çabalıyoruz elimize geçen üç kuruş. Yok fiş topla, yok beyanname doldur, elinin körü.

Acaba kitaptaki diğer altı kişi kimdir, neye benzer yazdıkları? Rezil olmayayım bunların arasında? Söylemedi ki kerata. Koşarak gitti. Evladım diyecektim, koşuyorsun spor falan iyi de böyle zayıflanmaz ki... Boğazını tutacaksın evvela. Miden büyümüş işkembe olmuş. Önce onun küçülmesi lazım. Sonra koş istediğin kadar. Peki bu diğerleri kim? İşte bu soru kafamı kurcalıyor. Acaba onlar bu resimlere bakınca ne düşünmüşlerdir? Ne acayip bir kitap olacak bu... Yazanlar birbirini tanımıyor. Tam bizim sitedeki durum. Değil sitede, apartmanda bile kim kimdir, ne haldedir bilmiyoruz. Asri zamanlar işte... Eskiden komşuluk vardı. Şimdi incecik duvarların gerisinde ayrı âlemler yaşanıyor. Şu sitede, şu şehirde kimler kimler yaşıyor ne sıkıntılar ne acılar çekiyor ama kimse kimseyi bilmiyor. Yan yanayız, sıkış sıkış, otobüste, sokakta, kuyrukta... Ama birbirimize düşman gibiyiz. Öyle ya kuyrukta önümde duran adam orada olmasa benim işim çabuk bitecek, sevemem o adamı; arkamdakinden de hoşlanmam çünkü bilirim yerimde gözü vardır. Al işte hayatın gerçeği... Birbirini tanımayan, sevmeyen fertlerden oluşan bir cemiyetten kime ne fayda gelir? Ondan sonra istediğin kadar söyle İstanbul'da Merhamet Haftası olsun diye... Eskiden de Yerli Malı Haftası vardı. Okullarda talebeler ellerinde kuru üzüm, fasulye, pirinç... yaşasın yerli malı haftası diye tahtalara yazılırdı. Ne oldu? Elimizde düdük makarnasıyla kalakaldık, âlem fezaya bayrak dikti. Şimdi bizde de çok kıymetli âlimler yetişiyor, belki bir gün bizimkiler de bir yerlere bayrak dikerler ama artık ben göremem herhalde, Ferhan görür mü bilemem... belki Halil Can. Zaten biraz daha gecikirsek fezada bayrak dikecek yer kalmayacak.

Mehmet Ali'ye de kitaptan bir tane vermek lazım. Sami Dayı'dan bahsettim o kadar. Sevinir çocuk. Bak ne kısmetli adammış, öldüğü hafta Merhamet Haftası'ymış meğer, hemencecik ölümsüz oldu. Aklım boyuna kitap meselesine gidiyor. Asıl vazifemizi unuttuk. Resme bakmalı. Şimdi bu resim aslında bir hakikati işliyor. Kadın ölmüş ama onu kasaplık et gibi asmışlar bir çengele. Demek istiyor ki ressam, ölümden medet umma, ölünce kasaplık etten farkın kalmayacak. Olmayacak duaya amin deme. Hayatın tadını çıkar. Ben de öyle yapacağım. Bugün Cumartesi. Yedinci günü bu işin. Neden Pazartesi başlatmadı ki? Altı günde yaratılmış dünya yedinci gün herkes dinlenmiş, öyle derler. Ben de bugün bitiriyorum bu gevezeliği. Yarın ne yapacağım? Eskisi gibi bulmaca çözeceğim herhalde. Belki de şu çocuğun kitaplarından birini okurum. Fena fikir değil doğrusu.

Bu kitapta kullanılan resimler, Max Ernst'ün *Une Semaine De Bonte: A Surrealistic Novel in Collage* adlı kitabından alınmıştır. Kitabın Türkçe baskısı 2002 yılında 6:45 Yayınları tarafından *Merhamet Haftası* adıyla yapılmıştır.

*Murat Gülsoy, türler arasında gezinirken
yazıdan bir aynaya bakmaya davet eder
bizi. Sayfaları heyecanla çevirirken kâh
zamane bireyinin hal-i pür melaliyle
yüzleşmeye çağırılırız kâh yazıdan bir
dünyanın sırlarına ortak oluruz.*

Bir kitabın bize yeni bir dünyanın kapılarını aralamasını ya da kendi deneyimimize farklı ve daha parlak bir ışık tutmasını bekleriz çoğu kez. Çaresiz bir anlam arayışıdır bu. Murat Gülsoy, *İstanbul'da Bir Merhamet Haftası*'nda, bu çaresizliğin insani boyutunu aramaya çıkarken okurlarını da peşinden sürüklüyor. Kimi zaman ürkek kimi zaman saldırgan kahramanları, kimi zaman şiirsel kimi zaman mekanik üsluplarıyla bizi "bakmaya" davet ediyorlar. Ancak, Gülsoy'un edebiyatı, röntgenci heveslerden uzakta, arka pencereye değil, yazıdan bir aynaya bakmaya çağırıyor okurunu. Anlamı kendinden gizli bir dünyayı seyre dalan insanların zihinlerinde geziniyoruz. Bir şeye, dünyaya, insanlara bakmanın kendimize bakmak; kendimize bakmanın bir şeye, dünyaya, insanlara bakmak olduğunu hissederek...

Kapak resmi: ANDRIANA DRAGOVİĆ
VLADİMİR TODOROV

ISBN 978-975-07-0772-8

9 789750 707728